శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

నిఖిలజగదుజ్జీవనావతీర్ణ

శ్రీభగవద్రామానుజ విరచితం

గద్యత్రయమ్

ఇతఱ్కు

శ్రీ శ్రుతప్రకాశికా భట్టరరుళిచ్చెయ్త

సంస్కృత వ్యాఖ్యానముమ్,

పరమకారుణికరాన పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై అరుళిచ్చెయ్త

మణిప్రవాళ వ్యాఖ్యానముమ్,

శ్రీవేదాన్తాచార్యరరుళిచ్చెయ్త

సంస్కృత వ్యాఖ్యానముమ్,

శ్రీవైష్ణవ గ్రన్థ ముద్రాపకసభా పణ్డితరాన

ప. తిరువేఙ్కటాచార్యరాల్

నన్రాక ప్పరిశోధిక్కప్పట్టు,

క. అళ్వారయ్యాచారియారాల్,

శ్రీవైష్ణవగ్రన్థ ముద్రాపక సభైయార్ మూలమాక

నళనామ సంవత్సరత్తిల్

కాఞ్చీపురం

శ్రీనివాస ముద్రాక్షరశాలైయిల్

అచ్చిడప్పట్టతు.

విజయతేతమామ్.

Title page only Printed at the Sreenikathanum Press, Madras.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః

శ్రీవైష్ణవ గ్రన్థముద్రాపక సభ (లిమిటెడ్.)

ఈసభలో తెనుఁగులిపిలో నచ్చువేసిన గ్రన్థములు,

	రూ.అ.పై.
౧. రామచరమశ్లోకము	౦-౧-౬
౨. భారతాది తనిశ్లోకము	౦-౨-౬
౩. శాణ్డిల్యవిశిష్ట పరమధర్మశాస్త్రము (తాత్పర్యసహితము)	౦-౯-౦
౪. దుష్కరశ్లోకటిప్పణి	౦-౨-౬
౫. ముదల్ (తిరువన్దాది) వ్యాఖ్యానారుమ్బద ప్రతిపదసహితము	౦-౧౦-౦
౬. రెండో తిరువన్దాది	౦-౬-౦
౭. మూడో డిటో	౦-౬-౦
౮. నాల్గవ డిటో	౦-౭-౦
౯. తిరువిరుత్తమ్ (వ్యాఖ్యానద్వయ ఉరై ప్రతిపదతాత్పర్యసహితము)	౨-౪-౦
౧౦. తిరువాశిరియమ్ (వ్యాఖ్యానాది సహితము)	౦-౩-౦
౧౧. పెరియతిరువందాది	౦-౭-౦
౧౨. తిరువెళుకూఱ్ఱిరుక్కై	౦-౨-౦
౧౩. శిఱియతిరుమడల్	౦-౫-౦
౧౪. పెరియతిరుమడల్	౦-౭-౬
౧౫. శ్రీవచనభూషణమ్	౧-౧౨-౬
౧౬. శరణశబ్దార్థవిచారమ్	౦-౨-౦
౧౭. ప్రపత్త్యనుపాయత్వవిచారమ్	౦-౧-౦
౧౮. నాయమాత్మభాష్యమ్	౦-౨-౬
౧౯. ఇరామానుశనూఱ్ఱన్దాది	౧-౧౨-౦
౨౦. యమకరత్నాకరమ్	౨-౧౧-౦
౨౧. తిరుప్పల్లాణ్డు	౦-౭-౬
౨౨. తిరుప్పావై మూవాయిరప్పడి అరుమ్బదసహితమ్	౧-౫-౬
౨౩. దీపప్రకాశ సహిత తత్త్వదీపమ్	౨ ౦-౦
౨౪. తత్త్వసఙ్గ్రహమ్	౦-౨-౦
౨౫. గురుపరమ్పరాప్రభావమ్	౨-౧-౦
౨౬. యతీన్ద్రప్రవణప్రభావమ్	౦-౧౨-౬
౨౭. తిరుప్పావై ఈరాయిరప్పడి నాలాయిరప్పడికళ్	౦-౧౩-౦
౨౮. ముముక్షుప్పడి వ్యాఖ్యానారుమ్బద ప్రమాణత్తిరట్టు సహితమ్	౧-౬-౬
౨౯. రహస్యత్రయమీమాంసా భాష్యమ్ 1st	౧-౮-౦
౩౦. రహస్యత్రయమీమాంసా భాష్యమ్ 2nd	౦-౯-౦
౩౧. పరన్దరహస్యమ్	౦-౮-౦
౩౨. సమ్ప్రదాయ అకరాతి	౧-౧౩-౦
౩౩. చతుశ్శ్లోకీసవ్యాఖ్యానమ్	౦-౬-౬
౩౪. నాయ్చ్చియార్ తిరుమొళి	౧-౧౦-౬
౩౫. చరమశ్లోకటిప్పణి	౧-౮-౬
౩౬. స్తోత్రరత్నవ్యాఖ్యానమ్	౦-౭-౬
౩౭. పెరుమాళ్ తిరుమొళి	౦-౧౨-౬
౩౮. తిరుప్పావై ఆఱాయిరప్పడి	౧-౮-౦
౩౯. కణ్ణినుణ్ శిఱుత్తామ్బు వ్యాఖ్యానమ్	౦-౧౫-౬
గద్యత్రయవ్యాఖ్యానం	

పైకనుపరిచిన గ్రన్థములకన్నిటికిని బైన్డుచార్జు ప్రత్యేకము.

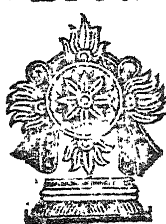
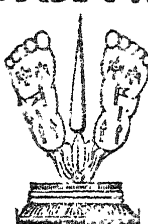
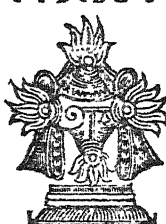
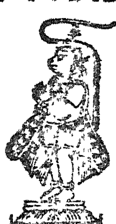
ఇట్లు,

మ. తిరువేఙ్గడముడయానయ్య,

కార్యదర్శి ధనాధికారి,

నెం. ౩౧. వెంకటాచలమొదలివీధి, చెన్నపట్టణము.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

శ్రీవిశిష్టాద్వైత సిద్ధాన్తనిర్ధారణధురన్ధర శ్రీభగవద్రామానుజ విరచితంగద్యత్రయమ్.

తనియన్గళ్.

శ్రీశైలేశదయాపాత్రం ధీభక్త్యాదిగుణార్ణవమ్ ।
యతీన్ద్రప్రవణం వన్దేరమ్యజామాతరంమునిమ్ ॥
లక్ష్మీనాథసమారమ్భాం నాథయామునమధ్యమామ్ ।
అస్మదాచార్యపర్యన్తాం వందేగురుపరంపరామ్ ॥
యోనిత్యమచ్యుతపదాంబుజయుగ్మరుక్మ
వ్యామోహతస్తదితరాణి తృణాయమేనే ।
అస్మద్గురోర్భగవతోఽస్యదయైకసిన్ధో
రామానుజస్య చరణౌశరణంప్రపద్యే ॥
మాతాపితాయువతయస్తనయావిభూతి
స్సర్వంయదేవనియమేన మదన్వయానామ్ ।
ఆద్యస్యనః కులపతేర్వకుళాభిరామం
శ్రీమత్తదంఘ్రియుగళం ప్రణమామిమూర్ధ్నా ॥
భూతంసరశ్చమహదాహ్వయభట్టనాథ
శ్రీభక్తిసారకులశేఖర యోగివాహాన్
భక్తాంఘ్రిరేణుపరకాల యతీన్ద్రమిశ్రాన్
శ్రీమత్పరాంకుశమునిం ప్రణతోఽస్మినిత్యమ్ ॥

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీసుదర్శనభట్టార్యప్రణీతం శ్రీమచ్ఛ్రుతప్రకాశికాభిధానమ్,

శరణాగతి గద్యవ్యాఖ్యానమ్.

—o—

యతీన్ద్రకృతభాష్యార్థా యద్వ్యాఖ్యానేన దర్శితాః ।
వరం సుదర్శనార్యం తం వన్దే కూరకులాధిపమ్ ॥
వరదం ద్విరదాద్రీశం శ్రీనిధిం కరుణానిధిమ్ ।
శరణ్యం శరణం యామి ప్రణతార్తిహరం హరిమ్ ॥

ఉపాయోపేయపరం ద్వయం విశదీక్రియతే. తత్ర ప్రతాపోష్మళ పితృత్వదురాసద భగవత్సంశ్రయణసిద్ధయే, పురుషకారభూత వాత్సల్య నిర్భరలక్ష్మీసమాశ్రయణం శ్రీమచ్ఛబ్దవివరణముఖేనాఽభిధీయతే.

పరమకారుణికరాన పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై అరుళిచ్చెయ్త

శరణగతిగద్య వ్యాఖ్యానమ్.

—o—

శ్రీమత్కృష్ణసమాహ్వాయ నమో యామునసూనవే ।
యత్కటాక్షణలక్ష్యాణాం సులభశ్రీధరస్సదా ॥

అవ:—శ్రీభాష్యత్తిల్ "తత్త్వమసి" ఇత్యాదివాక్య జన్య

శ్రీమన్నిగమాన్తమహాదేశికప్రణీతపృథుగద్యాధికారనామకమ్

శరణాగతిగద్య వ్యాఖ్యానమ్.

—[+]—

శ్రీమాన్వేఙ్కటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।
వేదాన్తాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

ప్రఖ్యాతశ్రుతివిభవాన్ గుహానశేషాన్
ప్రస్తుత్యప్రణయతి వేఙ్కటేశసూరిః ।
లక్ష్మీశప్రపదనవైభవప్రతిష్ఠాం
రాగాన్ధస్థితిప్రశమకరీం రహస్యరత్నామ్ ॥

అత్ర భగవాన్ భాష్యకారః సదాచార్యసమ్ప్రదాయాగతద్వయవచనేన

జ్ఞానమే మోక్షసాధనమెన్నుమ్, కర్మజ్ఞానసముచ్చయమే మోక్షసాధనమెన్నుమ్ శొల్లుకిఱ కుదృష్టికళై నిరసిక్కైక్కాక, కర్మాఙ్గమాయ్ వేదనధ్యానోపాసనాది శబ్దవాచ్యమాయ్ భక్తిరూపాపన్నమాన ఉపాసనాత్మకజ్ఞానమే వేదాన్తప్రతిపాద్యమాన మోక్షసాధనమెన్ఱు ఇవర్ నిశ్చయిత్తరుళిచ్చెయ్‌కైయాలే, ఇవర్ మోక్షసాధనమాక వఱుతియిట్టవర్థమ్ ఇతువేయెన్ఱుకొణ్డు తమ్ముడైయుపపరిగృహీతమానవర్థత్తైయే విశ్వసిత్తిరుక్కుమ్ సాత్వికర్ ఇత్తైయేవిశ్వసిత్తిరుక్కక్కడవరెన్ఱు పార్త్తరుళి ఆచార్యరుచి పరిగృహీతముమాయ్ తమక్కు త్తఞ్జముమాకత్తామఱుతియిట్టిరుక్కుమర్థమ్ ప్రపత్తియెన్నుమిడత్తై ఇగ్గద్యరూపేణ వెళియిట్టరుళుకిఱార్.

ఆనాల్, ఇప్ప్రపత్తితన్నైయేకొణ్డు కుదృష్టినిరసనమ్ పణ్ణాతొఴివానెన్నెన్నిల్; బ్రాహ్మణన్ చణ్డాళనుక్కు వేదత్తై ఉపదేశిత్తాప్పోలే దూరస్థరానవర్కళుక్కు పరమరహస్యమాన ఇవ్వర్థత్తై వెళియిడవొణ్ణాతెన్ఱు పార్త్తు, †అవర్కళ్ కొణ్డ శాస్త్రముఖత్తాలేయే అవర్కళై నిరసిత్తు శాస్త్రతాత్పర్యమాన స్వసిద్ధాన్తత్తై ఇమ్ముఖత్తాలే వెళియిడుకిఱార్.

వేదాన్తఙ్గళిలే మహాపథమాకచ్చొల్లుకిఱ భక్తియైక్కాట్టిల్ ఇప్ప్రపత్తిక్కు ఏఱ్ఱమెన్నెన్నిల్; అతు—అధికృతాధికారముమాయ్, దుష్కరముమాయ్, విళమ్బ్యఫలప్రదముమాయ్, ప్రమాదసంభావనైయుళ్ళతుమాయ్, సాధ్యముమాయ్, స్వరూపాననురూపమాయ్, ప్రాప్యత్తుక్కు విసదృశమాయిరుక్కుమ్. ఇతువోవెన్నాల్, అతుక్కు

స్వేనానుష్ఠితం న్యాసాఖ్యవిద్యావిశేషం స్వానుబన్ధిసంజీవయిషయా యథావత్ప్రకాశయన్ (౧) "సీతామువాచాతియశా రాఘవఞ్చ మహావ్రతమ్" (౨) "సీతమత్కంఠిశుద్ధమిదం వచనమబ్రవీత్" ఇత్యాది ప్రకారేణ శ్రీప్రపత్తి తదనుష్ఠాన పూర్వకం స్వస్య భగవతాఽఽజ్ఞాతం స్వయం ప్రయోజనసంవాదవిశేషం నిబధ్నాతి.

† (పా) అవర్కళుక్కు ముకదాత్తిన్ద (౧) రా-అయో-౩౧-౨ (౨) రా-ఆ-౧౫-౬.

ఎతిర్ త్తట్టామ్పడిసర్వాధికారముమాయ్, సుకరముమాయ్, అవిళమ్బఫలప్రదముమాయ్ ప్రమాదసంభావనైయుమిన్ఱిక్కే, సిద్ధముమాయ్, స్వరూపానురూపముమాయ్, ప్రాప్యత్తుక్కుసదృశముమాయిరుక్కుమ్.

ఆనాల్ ఇవ్వుపాయమ్ - వేదాన్తసిద్ధమో, ఎన్నోవెన్నిల్;- యాజ్ఞికీయమాన ఉపనిషత్తిలే, "సత్యంతపోదమశ్శమోదానంధర్మః ప్రజననమగ్నయోఽగ్నిహోత్రం యజ్ఞోమానసమ్" ఎన్ఱు ఒన్ఱుక్కొన్ఱు ఉత్కృష్టమాకచ్చొల్లిప్పోన్దు ఎల్లావఱ్ఱుక్కుమ్ మేలాక, (౧) "తస్మాన్న్యాసమేషాం తపసామతిరిక్తమాహుః" ఎన్ఱు "తపస్సుక్కళిల్ వైత్తుక్కొణ్డు అతిరిక్తమానతపస్సుప్రపత్తి" ఎన్ఱు ఇతినుడైయ ఉత్కర్షమ్ శొల్లిఱ్ఱు. అతుక్కుమేలే "ధర్మజ్ఞసమయః ప్రమాణంవేదాశ్చ" ఎన్ఱు ప్రబలప్రమాణమాన ఆచార్యరుచి పరిగృహీతత్వమాకిఱ ఏఱ్ఱముమ్ ఇతుక్కుణ్డు. "వేదాశ్చ" ఎన్ఱు వేదముమ్ [illegible] ప్రధానప్రమాణ[illegible] పరిగృహీతత్వత్తిన్ ప్రామాణ్యాతిశయమిరుప్పతు. అళవుడైయరాయిరుప్పార్క్కు ఇతు వేఱుమాయిఱ్ఱు ప్రామాణ్యత్తుక్కు. ఇతుతాన్ అళవిల్లాతార్క్కు వేదాన్తసిదముమాయిరుక్కుమ్.

ప్రతి వచనాంశస్తు శరణాగతివశీకృతశరణ్యాభిప్రాయవిశేషాన్వయేన నిబధ్యత ఇత్యేకే. ఇహ "సంపత్స్యతే" ఇత్యన్తం శ్రీమచ్ఛబ్దాభిప్రేతప్రదర్శనమ్. * అఖిలేత్యాదికమ్ "అశరణ్యశరణ్య" ఇత్యన్తం నారాయణ శబ్దార్థవివరణమ్. తస్త్రగ్యే "శ్రీమన్నారాయణ" ఇతిద్విఃపతనమ్ - ఉపాయోపేయవాక్యయోః సిద్ధరూప ప్రధానాంశవ్యంజనమ్. "అనన్యశరణోఽహమ్" ఇత్యన్తమ్ పురుషాభిప్రేతాధికారివిశేషోక్తిః, "త్వత్పాదారవిన్దయుగళమ్" ఇత్యాదికమవ్యగ్ఘతస్వరూప తశ్చమాత్రవర్ణికపదత్రయజ్ఞాపకమ్. ఏవంప్రధానతమేన సిద్ధోపాయేన - సిద్ధప్రాప్యేనచ సహ వాక్య పర్యవసానభూమితయా శాబ్దప్రాధాన్యవాన్ సాధ్యోపాయాంశోక్తిః సాధ్యప్రాప్యమపి * పారమార్థికేత్యాదినా సంక్షిప్తమితి జ్ఞాపయితుం ముధ్యేయమితి వ్యాఖ్యేయసమాఖ్యానిర్దేశః.

(౧) తై-నా-

ఆక ఇప్పడి వేదాన్తసిద్ధముమాయ్ స్వరూపప్రాప్తముమాయ్, ఆచార్యరుచి పరిగృహీతముమాయ్, శరణ్యాహృదయానుసారియుమాయిరుక్కైయాలే అతిలుమ్ ఇతువే అనుష్ఠేయమెన్నుమిడత్తై త్తమ్మై విశ్వసిత్తిరుక్కుమ్ సాత్త్వికర్ ఇఱక్కవోణ్ణాతెన్ఱుపార్త్తు, తాముమ్ పెరియ పెరుమాళుమ్ అత్తిన్ద తాళ ననుసన్ధిత్తువిడ అమైన్దిరుక్క, తమ్ముడైయ పరమకృపైయాలే గద్యరూపేణ వెళియిడుకిఱార్.

ఇతుతాన్ అవతరిత్తపడి ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్; ఒరుతిరువుత్తిరత్తిరునాళిలే పెరుమాళుమ్ నాయ్చ్చిమారుమ్ పుఱప్పట్టెఴుయరుళానిఱ్క మణవిలే ఎమ్బెరుమానార్ ఎఴున్దరుళి త్తిరువడితొ(ఴు)తానిన్ఱార్. అస్యామవస్థాయామ్, తిరువుళ్ళత్తిలే సంసారభీతి నడైయాడ, తిరువడికళిలే విఴున్దు శరణమ్పుక్కు శరణమ్పుక్క ప్రకారత్తుక్కు ప్పాశురమిట్టపడి.

ముతలిలే సంసారభయభీతరాయ్ కొణ్డు పెరియనమ్బి శ్రీపాదత్తై ఆశ్రయిత్తపోతే పెరియపెరుమాళ్ తిరువడికళిలే శరణమ్ పుక్క

* పితరమిత్యాదిభిః జితన్తావిశేష భగవద్గీతాదిపఠితైరుక్తసంవాదకైరుపబృంహణగ్రన్థైః ప్రస్తుతోపాయ విశేషపరిగ్రహం శరణ్యస్వభావానుసన్ధానపూర్వకం ప్రాప్యవిరోధినివృత్తి ప్రార్థనాంశఞ్చ ప్రపఞ్చయిష్యమాణ ద్వయార్థతయా సఙ్గ్రహేణ సఙ్కలయ్యాహ. "మనోవాక్కాయైః" ఇత్యాదిభిః; అర్థక్రమేణనమశ్శబ్దార్థవివరణపూర్వకం చతుర్థ్యభిప్రేత పరమపురుషార్థప్రార్థనాప్రకాశ్యతే. ప్రతివచనవాక్యైస్తుపకృతాధికారి నిర్భయత్వాయ స్వీకృతభరస్యశరణ్యస్య స్వాభావికదయార్ద్రముత్తరఖండోక్తపరమఫలాఙ్కురకల్పమభిప్రాయంవ్యవృణుత. అతఃకృత్స్నమిదంగద్యం ద్వయవివరణమితి సాధీయాన్సమ్ప్రదాయః.

ఇహచభగవత్ప్రపదనేసముద్యతస్య సమ్యగ్జ్ఞానసమ్పాదన పురుషకారపురస్కారాదికం పూర్వకృత్యమ్. సాఙ్గస్వరక్షాభరసమర్పణం తత్కాలకృత్యమ్. స్వనిష్ఠానుసన్ధాన పూర్వకంస్వాధికారోచితకైఙ్కర్యముత్తరకృత్యమ్. శరణ్యస్యతుపూర్వకృ

లరో?; "సకృదేవ" ఎన్ఱన్ఱో శరణ్యాహృదయమిరుప్పతు; ఆనపిన్బు, (౧) "తత్తస్యసదృశంభవేత్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "ఉన్నాలల్లాల్ యావరాలు మొన్ఱుమ్ కుఱైవేణ్డేన్" ఎన్ఱుమ్, (౩) "కళై వాయ్ తున్బమ్ కళైయాతొழివాయ్ కళైకణ్ మఱ్ఱిలేన్" ఎన్ఱుమ్, శొల్లుకిఱపడియే, "ఉడైమవన్ ఉడైమైయై శెయ్తపడి శెయ్కిఱాన్" ఎన్ఱు ఆఱియిరుక్క ప్రాప్తమాయిరుక్క, తిరియట్టుమ్ ఇప్పోతు శరణమ్పుక వేణ్డువానెన్నెన్నిల్; ఇన్వళవుఆఱియిరుక్కమాట్టాత తమ్ప్రాప్యత్వరైయాలే శరణమ్ పుకుకిఱార్. ఇతిఱే ఆழ్వార్కళుక్కుమ్రీతి. అవర్కళై అడియొట్టుకిఱవాచార్యర్కళుక్కుమ్ ఇతువేరీతియామిత్తనైయన్ఱో?; సంసారభీతియుమ్ ప్రాప్యరుచియుమ్ కనక్కక్కనక్క ఒరుకాల్ శరణమ్బుక్కాప్పోలే ఒన్బతిన్కాల్ శరణమ్ పుకుమిత్తనైయితే ఇవర్కళ్. ఆకినం సారనివృత్తిపూర్వకమాక కైఙ్కర్యసిద్ధిక్కు ప్పిరియ పెరుమాళ్ తిరువడికళిలే శరణమ్ పుకుకిఱార్.

ఇతుతాన్ ద్వయత్తుక్కు వ్యాఖ్యానమాయిరుక్కిఱతు. ఇతిల్ ముతల్చూర్ణైయాలే శరణమ్పుకువార్క్కు శరణమ్పుక యోగ్యతైయుళ్ళతు-కణ్ణழివఱ్ఱ ఉపేయరుచియుమ్, ఉపాయాధ్యవసాయముమున్డానాలాకైయాలే తత్సిద్ధ్యర్థమాక ప్పిరాట్టి తిరువడికళిలే శరణమ్పుకుకిఱార్.

త్యమ్ - పురుషకారత్వరోచనాదికమ్; తత్కాలకృత్యం-సమర్పితసర్వభరస్వీకరణమ్. ఉత్తరకృత్యన్తుస్వయమ్ప్రయోజనభక్త్యాది ప్రదానాన్తిమదశాప్రబోధనప్రభృతిపరిపూర్ణకైఙ్కర్య ప్రదానపర్యన్తమ్; ఏతదఖిలమిహ శబ్దతోఽర్థతశ్చయథాస్థానమనుసన్ధేయమ్. కిఞ్చ, సంబోధనైకపరంతత్త్వం న్యాసోక్త్యైకపరమంహితమ్। ప్రార్థనాభిశ్చపరమః పుమర్థఇహదర్శితః॥

(౧) రా-సు-3౯-30 (౨) తి-వాయ్-౫-౮-3. (౩) తి-వాయ్-

అతువెన్?, (౧) "సకలఫలప్రదోహివిష్ణుః" ఎన్ఱు సర్వాపేక్షైకళు క్కుమ్ ఫలప్రదన్ అవనన్ఱో?; ఆనపిన్బు, అన్యయోగ్యతాసిద్ధిక్కాక అవన్ తిరువడికళిలే శరణమ్బుక త్తక్కతెన్నిల్; (౨) "సుహృదం సర్వభూతానామ్" ఎన్గిఱపడియే సర్వభూతసుహృత్తాయిరుక్కుమ్ ఈశ్వరనైయుమ్ సీఱిలే నెరుప్పుక్కు శరుమాపోలే "క్షిపామి" "నక్షమామి" ఎన్నవపరాధఙ్గళై పణ్ణిప్పోన్దనామ్ నేర్ కొడుసెన్ఱు శరణమ్బుక్కాల్ పూర్వవృత్తత్తుక్కు స్మారకమావుతో ఎన్ఱు తన్నై అఞ్జి, తమ్మిలుత్తిల్ ఈశ్వరనుక్కుణ్డాన శీఱ్ఱత్తై ఆఱ్ఱుమవళుమాయ్, స్త్రీత్వప్రయుక్తమాన మార్దవత్తై యుడైయవళుమాయ్, మాతృత్వప్రయుక్తమాన కుఱ్ఱల్ తుడైక్కైయుడైయవళుమాయ్, ఇవర్కళ్ శొల్లుమ్ వార్త్తైయై శెవిత్తాళ్త్తు క్కేట్కుమవళుమాయ్, అవనైత్తన్ భోగ్యతైయాలే తువక్కి క్కేట్పిక్కుమవళుమాయ్, అతుక్కుమేలే తన్నధ్యప్రజైక్కుత్తాయ్కీళ్ ఒతుఙ్గుకైపా త్తమానమోపాతి స్వరూపప్రాప్తైయుమాయి

నహ్యేవం సకలఫలప్రదో భగవానేవ తత్ప్రపత్తి సిద్ధ్యర్థమప్యాశ్రీయతామ్, కిమిహ లక్ష్మీప్రపదనేన. మైవమ్; యదిభగవత్ప్రపదనమిదానీం శక్యమితి నిశ్చినుయాత్, తదా మోక్షార్థమేవ తదుపాదదీత; నపునస్తదర్థం తత్ప్రయుఞ్జీత. అనిశ్చితే తు శక్యత్వే నితరామ్; నను చ విదితశ్చేత్ప్రపత్తి శాస్త్రార్థస్సచసుకరః, తదాస్వయమేవ మోక్షార్థమనుష్ఠీయతామ్; మైవమ్, దుష్కరకర్మాద్యఙ్గ విరహాత్సౌకర్యేపి మహా విశ్వాసాద్యఙ్గక ప్రపత్తిస్వరూపే, "శ్రూయతే కిలగోవిన్దే" "సత్యం శతేన విఘ్నానామ్" ఇత్యాది న్యాయేన సమ్భవత్ప్రతి బన్ధమాత్రయా దాష్కర్యాత్; ఉక్తఞ్చ "ఉపాయస్సుకరస్సోయం దుష్కరశ్చమతోమమ" ఇతి; అతః "స్థితేమనసి" ఇత్యాదిప్రక్రియయా విషయత స్స్వరూపతశ్చ విశిష్టాకార ప్రపత్త్యనుష్ఠానే ప్రాప్త్యభిలాష ప్రాపకాధ్యవసాయ ప్రాపకాన్తరాననన్వయానుష్ఠాన ప్రతిషఙ్గాది మనస్సమాధానార్థమిహ తత్ప్రార్థనం యుక్తమ్.

(౧) విష్ణుధర్మే-౪౩-౪౯.   (౨) గీ-౫-౨౯.

శ్రు;-యద్వా శ్రియం ప్రపద్య తత్సన్నిధౌ మూలమన్త్రేణ స్వరూపాఽనురూపపురుషార్థప్రార్థనం తదుపాయ ప్రార్థనాపర్యన్తం కృత్వా, తదనుజ్ఞయా ద్వయమనుసన్ధీయత ఇతి పూర్వాచార్యాఽనుసన్ధాన మనుస్మరన్

రుక్కైయాలే పిరాట్టితిరువడి కళిలే శరణమ్ పుకుకిఱార్ నెడుఙ్గాలమ్ విషయప్రవణనాయ్ పోన్దప్రజై నివృత్తనానవన్ఱు పితావిన్బక్కల్ నేరముకమ్ పార్త్తుచ్చెల్లుక్కై అరితాయ్, మాతావిన్బక్కల్ శెల్లుకై - ఎళితాయిరుక్కుమిఱే. ప్రథమత్తిల్ ఆశ్రయిక్కైక్కుఙ్గూడ ఇఱాయ్త్తవివర్ ఇవళై, ఆశ్రయిత్తవనన్తరమ్ పణ్ణిన అపరాధఙ్గళై యామ్ "క్షమస్వ" ఎన్నారిఱే, అన్తఃపురపరికరమాకై యాలే.

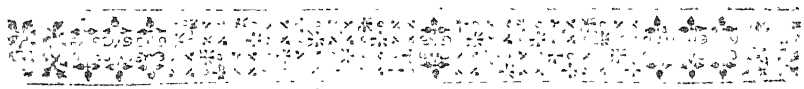
అవతారికై మున్ఱినిఱు.

ఏవమపి సుకృత విశేషైరేవలక్ష్మీప్రపత్తివత్, భగవత్ప్రపత్తి రప్యస్తు; నైవమ్, తదర్థమేవహ్యయం సుకృతవిశేషః. నచాత్రాపి పూర్వవదశక్యత్వచోదనా; స్వతన్త్రబుద్ధ్యైవపూర్వం తావన్మాత్రస్యశక్తిప్రదానాత్, తదభిప్రాయేణహ్యుక్తం భగవతా శౌనకేన;--"వాచః పరం ప్రార్థయితా ప్రపద్యేన్ని యతశ్శ్రియమ్" ఇతి. శ్రీసాత్వతేచ;--"యామాలంబ్యసుఖేనేమం దుస్తరం హిగుణోదధిమ్। నిస్తరన్త్యచిరేణైవ వ్యక్తధ్యానపరాయణాః" ఇతి. సాచైవంస్వయమాహ;-- "ప్రాయశ్చిత్తప్రసఙ్గేతు సర్వపాపసముద్భవే। మామేకాం దేవదేవస్యమహిషీంశరణం శ్రయేత్" ఇతి. నచైవమ్, తదర్థమపి ప్రపత్త్యన్తరాపేక్షాయా మనవస్థాదిప్రసఙ్గః. స్వతన్త్రసఙ్కల్పేన వ్యవస్థితత్వాత్సామగ్రీవిశేషాణాం। సామగ్రీప్రవాహానవస్థాతు సర్వస్మిన్నపి కార్యే సహైవసిద్ధా పరిహర్తవ్యా; స్వీకృతాచేతి నాసౌదోషః.

అతోఽపవర్గార్థ భగవత్ప్రపత్తిసిద్ధయే, (౧)"యజ్ఞవిద్యా మహావిద్యా గుహ్యవిద్యాచశోభనే : ఆత్మవిద్యాచదేవిత్వం విముక్తిఫలదాయినీ" "విద్యాసహాయవన్తం మామాదిత్యస్థం సనాతనమ్" ఇత్యాదిభిస్సర్వవిద్యాప్రవర్తకతయా తత్తద్విద్యాత్వేన నిర్దిష్టాంసమ్యగ్జ్ఞాన వ్యవసాయోపాయాదిప్రదానే విశేషాధికారవతీ మనుగ్రహైక

---

(౧) వి-పు-౧-౯

శ్రీ రామానుజాయ నమః.

శ్రీభగవద్రామానుజ విరచితగద్యత్రయే
శరణాగతిగద్యమ్.

యో నిత్యమచ్యుతపదామ్బుజయుగ్మరుక్మ
వ్యామోహతస్తదితరాణి తృణాయ మేనే
అస్మద్గురోర్భగవతోఽస్య దయైకసిన్ధోః
రామానుజస్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే

వన్దే వేదాన్తకర్పూరచామీకరకరణ్డకమ్
రామానుజార్యమార్యాణాం చూడామణిమహర్నిశమ్ ॥

మూ:- భగవన్నారాయణా

ప్రథమం శ్రియం ప్రపద్యతే (భగవదితి). భగవన్నారాయణశబ్దౌ గుణవిభూతిపౌష్కల్యపరౌ, ద్విషట్కాష్టాక్షరమన్త్రసిద్ధత్వాత్సాహిత్యప్రధానపరౌ చ.

వ్యా:—(భగవన్నారాయణ) భగవచ్ఛబ్దత్తాలే "వినాహేయైర్గుణాదిభిః" "ఎన్గిఅపడియే హేయసమ్బన్ధరహిత కల్యాణగుణసమ్పూర్త్తి చొల్లుకిఱతు. (౧) "జ్ఞానశక్తిబలైశ్వర్యవీర్యతేజాంస్యశేషతః । భగవచ్ఛబ్దవాచ్యాని వినా హేయైర్గుణాదిభిః" ఎన్ఱుకొల్లడసలితే. ఇత్తాల్ ముముక్షుక్కళ్ నిర్విఘ్నమాగ పోతే సర్వాత్మాక్కళుక్కు జ్ఞాన ఉజ్జీవన హేతువాన గుణపూర్ణతైయుమ్, విశుద్ధైయసేషమ్ త్యాగతమడియాన హేయరాహిత్యముముడైయవనెన్గిఱతు. (నారాయణ) భగవచ్ఛబ్దత్తాలే సర్వముమిలైయో? ఇనినారాయణశబ్దాపేక్షైయెన్నిల్, "అన్యత్రోపహ్వాప

స్వభావాం శ్రియమాదౌ ప్రపద్యతే (భగవదితి). అత్ర "అశరణ్యశరణ్యామ్" ఇతి వక్ష్యమాణస్య శ్రియః శరణ్యత్వస్య విశేషణైః సమర్థ్యత్వం ఖ్యాప్యతే.

---

(౧) వి-పు-౬-

చారతః" ఎన్గిఱపడియే భగవచ్ఛబ్దత్తుక్కుమ్ బ్రహ్మశబ్దత్తైప్పోలేవ్యక్త్యన్తరఙ్గళిలే ఔపచారికమాక వాకిలుమ్ ప్రయోగముణ్డు. అతుపు మన్ఱియేఅనన్యపరమాన నారాయణానువాకసిద్ధమాయ్, యోగరూఢియాలే నారాయణశబ్దమ్ సర్వేశ్వరనుక్కేవాచకమ్. అత్తాలే విశేషిక్కిఱతు.

ఆక "భగవన్నారాయణ" ఎన్ఱు సమస్తకల్యాణ గుణాత్మకనాయ్ ఉభయవిభూతినాయకనాన సర్వేశ్వరనై చ్చొల్లిఱ్ఱాయ్త్తు.

పిరాట్టితిరువడికళిల్ శరణమ్పుకుకిఱారాకిల్ ఇవ్విడత్తిల్ ఇతు శొల్లవేణ్డుకిఱతెన్నెన్నిల్; ఆశ్రిఙుక్కు సహాయమొవ్వాలేయుమ్, విళైనిలత్తుక్కు ఏరిక్కట్టుప్పోలేయుమ్, ఇవళుడైయ కల్యాణగుణఙ్గళుక్కడియాన కల్యాణగుణయోగత్తైయుమ్, ఇవళుడైయవిభూతిక్కడియాన ఉభయవిభూతియోగత్తైయుమ్శొల్లుకిఱతు. అవనై చ్చొన్నపోతు శ్రీకుమానెన్న

నను,"విష్ణుపత్నీ" "విష్ణువల్లభా" ఇత్యాదిషు భాస్కరేణ ప్రభేవపత్యాఽసౌ నిరూప్యతామ్. యథోక్తంతాభ్యామేవ;-"అనన్యాహిమయాసీతా" "అనన్యారాఘవేణాహమ్"ఇతి. ఇహాతుతయాతన్నిరూపణేవ్యాఖ్యేయస్థే కిమితి భగవతాసానిరూప్యతే;ప్రస్తుతోపయోగార్థమితిబ్రూమః. భగవదభిమతాను రూపత్వేహి తస్యాస్తే నేచ్ఛావిఘాతాభావాత్తద్విరుద్ధేచ్ఛా విరహాచ్చ తతోస్మదిష్టం సిధ్యేత్. ప్రభయా ప్రభావత ఇవ వ్యాఖ్యేయగతం తయాతస్యనిరూపణమపి శ్రీవల్లభాదివ్యపదేశేనదర్శయిష్యతి. ఇదఞ్చపరస్పరనిరూప్యత్వమన్యత్రాప్యుక్తమ్, "తదేతత్సూక్ష్మమిథునం పరస్పరవిచిన్నితమ్। ఆదావన్యోన్యమిశ్రత్వా దన్యోన్యప్రతిపాదకమ్"ఇతి. [ఆదావన్యోన్యమిశ్రత్వాత్] శాన్తానన్తేత్యాది ప్రకారేణ నిత్యమన్యోన్య సమ్బద్ధత్వాదిత్యర్థః. నచపరస్పరనిరూప్యత్వే అన్యోన్యాశ్రయదోషః, ప్రభాప్రభావతోరివప్రమాణతః ప్రకారాన్తరేణాపి తయోర్నిరూపణాత్.

అత్రద్విపట్కాష్టాక్షరగతాభ్యాం భగవన్నారాయణ శబ్దాభ్యామ్ "శుద్ధేమహావిభూత్యాఖ్యే" "నరసమ్బన్ధి నోనారాః" ఇత్యాదిభిర్నిరుక్తాభ్యాముభయలిఙ్గత్వముభయవిభూతిత్వఞ్చఖ్యాప్యతే. భగవచ్ఛబ్దస్య "ఉత్పత్తింప్రళయఞ్చైవ"ఇత్యాది

మూ:- అభిమతాఽనురూప

అనురూపే ఽనభిమతిరననురూపే చాఽభిమతిశ్చ దృశ్యత ఇతి తద్వ్యుదాసాయ అభిమతాఽనురూపశబ్దౌ.

వేణ్డినవోపాతి, ఇనక్కైచ్చెల్లుమ్మ్యాతుమ్ "విష్ణుపత్నీ" ఎన్న వేణ్డియి ఱేయిరుప్పతు; నిరూపకత్తైయొప్పియ నిరూప్యత్తుక్కు- స్థితియిల్లాత వోపాతి నిరూప్యత్తైయొప్పియ నిరూపకత్తుక్కుమ్ స్థితియిల్లైయే.

(అభిమత) ఏవంవిధనాయిరున్దాళ్ళ వివనుక్కు అభిమతమాయి రుక్కై.(అనురూప) రాజాక్కళ్ నీచస్త్రీకాళ్ళడైయిలేతువళునూపోలే అభిమతమేయాకిలుమ్ అననురూపమాయిరుప్పనవ్వుణ్డు; అజ్ఞనన్తిక్కే-(౧) "ఉనక్కేఱ్ఱుమ్" ఎన్నుమ్పడియే అనురూపమాయిరుక్కై. ఇప్పడి

ప్రదర్శితక్రమేణ "అన్యత్ర హ్యుపచారతః" ఇత్యౌపచారికప్రయోగప్రాచుర్యమస్తి. నారాయణశబ్దస్య తు తన్నాస్తి. కారణవాక్యేషు చాఽనన్యథాసిద్ధనిస్సన్దేహవిశేష నిర్ధారణోపయుక్తశ్చాయమ్. (౨) "ఏకో హ వై నారాయణ ఆసీన్న బ్రహ్మా నేశానః" ఇతి శ్రుతేః! సహస్రశీర్షమిత్యనువాకే నైకస్వరవిద్యావేద్యనిర్ధారణమ్. అతస్తే నాత్ర విశేష్యస్యనిర్దేశః, తతశ్చ తద్విశేషణతయా భగవచ్ఛబ్దో నాత్ర రూఢః, ఉభయలిఙ్గత్వస్య క్త్వర్థ ఏవ.

ఉక్తప్రకారం భగవతస్స్వరూపం నిరతిశయానన్దతయా ముక్తానాం నిత్యానామివ చ స్వస్యాప్యభిమతమ్, తతోఽపి స్వవల్లభాయాస్స్వరూపాదికమిత్యభిప్రాయేణాఽభిమతేత్యుక్తమ్. శ్రూయతే హి (3) "శ్రియం లోకే దేవజుష్టాముదారామ్" ఇతి. నిరవధిక క్రీడోపయుక్తతయా దేవే భగవత్ప్రీతివిషయాకృతామిత్యర్థః సాపేక్షనిరపేక్షయో ర్నిరపేక్షే సంప్రతిపత్తే సాధకస్యాఽభావాదిత్యాశయా తత్ర ఉపవేదవిద్యావిఖ్యాతత్వాచ్చ, దేవశబ్దోఽత్ర వాసుదేవపరః; దేవైర్జుష్టామితి చ యుక్తమ్. స్మృత్యా తేచ (౪) "ప్రాజ్ఞే భ్యోపి గరీయసీ" ఇతి.(౫) "అస్యా దేవ్యా మనస్తస్మిన్ తస్య చాఽస్యాం

(౧) తి-వా-౧౦.౧౧ ౬. (౨) మహోపనిషత్. (3) శ్రీసూక్తమ్
(౪) రా (౫) రామ-౧౫ ౨-౫

కారా;— స్వరూప రూప

అభిమతమాన్, అనురూపమాయిరుక్కుం తైప్ప్రైయెన్నిల్; *స్వరూపరూపగుణవిభవైశ్వర్య శీలాదిళ్.

స్వరూపమ్ — అవనుక్కు అభిమతమాయిరుక్కైయావతు—ఇవళ్ స్వరూపమ్—తన్ స్వరూపత్తుక్కు ధారకమాయిరుక్కై. రావణన్ మాయాశిరస్సైక్కాట్టినపోతుమ్, ఇన్ద్రజిత్తు మాయాసీతైయైక్కాట్టినపోతుమ్, ఇరువరుమ్ మెయ్ త్తుభ్రమిక్కచ్చెయ్ తే అన్యోన్యమ్ ధరిత్తుక్కిడన్దవితమ్ స్వరూపసత్తైయాలిత్తే. అవన్ స్వరూపమ్ ఇవళుక్కు ధారకమాకిఅతు—స్వరూపతః. ఇవళ్ స్వరూపమ్ అవనుక్కు ధారకమాకిఅతు—అభిమతత్వాత్తాలే. అనురూపమాకైయావతు—(౧) "యథాసర్వగతో విష్ణుస్తథైవేయమ్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "త్వయాచవిష్ణునా యుక్తో రామస్యభవతీ" (3) "తస్యైవోచితయా" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఅపడియే ఇవళుడైయ స్వరూపమ్ అవనోడొక్క చ్చెల్లలామ్పడియిరుక్కై.

(రూప) స్వరూపత్తై చొన్ననన్తరమ్ స్వరూపగుణఙ్గళై చ్చెల్ల ప్రాప్తమాయిరుక్క విగ్రహత్తై చ్చొల్లిఱ్ఱు స్వరూపత్తుక్కున్ స్వరూ

ప్రతిస్థితమ్। తేనేయంసచధర్మాత్మాముహూర్తమపిజీవతి" ఇతిచ. అభిమతత్వేస్యసనురూపత్వమనురూపత్వేస్యసభిమతత్వఞ్చ లోకేదృష్టమితి తద్వ్యవచ్ఛేదార్థముభయోక్తిః. యథా "చకర్థయస్యాభవనంభుజాన్తరమ్" ఇత్యాది శ్లోకయోర్లోకే కేన చిదాకారేణాఽభిమతాఽనురూపత్వమాకారాన్తరేణ తదభావశ్చకస్య చిద్దృశ్యతే తద్వ్యుదాసాయాస్య రూపద్వయస్యసరోక్తిః.

అత్రతుస్వరూపస్య స్వగుణత్వాఽయోగాత్, స్వరూ[illegible]గుణవిభవైశ్వర్యశీలాద్యనవధికాఽతిశయాఽసంఖ్యేయకల్యాణగుణగణ[illegible]; అనురూపత్వమిహసన్నిధానేసతి ప్రకృష్టం సాదృశ్యమ్; యథా "పరస్పరస్య సదృశౌ ప్రమాణేన

(౧) వి-పు-౧-౮-౧౭. (౨) రా- (3) స్తో-౪-

సాత్రెయకాగానసంబన్ధుక్కుమ్ ప్రకాశకమాకైయాలే. స్వరూపత్తై అభిమతపరాకానిన్రాల్, రూపమ్ అభిమతమెన్నుమిడమ్ శొల్లవేణ్డావిఱే. అనుత్తాన స్వరూపాశ్రయమెన్నిఱే అభిమతమాయిర్రు. రూపమ్ అభిమతమాకైయాలే-(౧)"అకిలకిల్లేనిఱైయుమ్" ఎన్ఱవళ్ తానుక్కు-త్తుణైక్కానుప్పడియానవన్నాన మేల్ విట్టువప్పడియాయిరుక్కై. (౨)"మెల్లియల్ తోళ్ తోయ్న్దాయ్" (౩) "మామలర్ మఙ్గైనో క్కుముక్కాన"ఎన్ఱుఅవనుక్కు *శీణ్డుమ్ శోఉపకుసిల్ ఇవళ్ వడివే యాయిత్తేయిరుక్కుతు. అనురూపమాకైయావతు - శీలత్తాలుమ్ వయస్సాలుమ్ వృత్తత్తాలుమ్ తుల్యమాయిరుక్కై.

చేష్టితైః" ఇతి. రత్న కాంచన ముక్తాప్రవాళాదేరివస్వసమ్పన్నేన శోభాతిశయ హేతుత్వరూపమావిత్యం వా; యథా(౪) "అతీవ రామశ్శుశుభేఽతికామయా విభుశ్శ్రియా విష్ణురివామరేశ్వరః" ఇతి; యథాచ(౫)"తుల్యశీలవయోవృత్తాంతుల్యాఽభిజనలక్షణామ్। రాఘవోఽర్హతి వైదేహీంతఞ్చేయమసితేక్షణా" ఇతి. అత్ర వయోలక్షణతుల్య శబ్దప్రాచిత్యవరః; దంపత్యోన్యూనాధికవయస్కత్వాత్. స్త్రీపుంసలక్షణానాఞ్చ భిన్నప్రకారత్వాత్, తత్సాహాకార్యశీలాదివ్వపోచిత్యపివ, తుల్యశబ్దోత్వార్థస్యాఽర్హతీతి సముదాయనిర్దేశాచ్చ.

యద్వాఽర్హత్వస్య సాధకతయా తుల్యశబ్దేనసదృశత్వమాగ్యతే. వయస్సదృశత్వం (౬) "ఘనకనకద్యుతియువదశామపి ముగ్ధదశామ్" ఇత్యుక్తమాసన్నతరత్వమ్. లక్షణస్యసదృశత్వం - పతిలక్షణవత్సర్వోత్కృష్టవ్యఞ్జకత్వమ్; యేనసపురుషోత్తమః, సాచ(౭)"సర్వలక్షణసమ్పన్నానారీణాముత్తమోత్తమా" ఇత్యుచ్యతే. "సదాతవైవో చితయా"(౮)"ఆహునై స్వైరనురూపరూపవిభవైః" ఇత్యాదికమత్రాఽనుసన్ధేయమ్.

భగవత్స్వరూపా వేరేతత్స్వరూపాదీనాంయథాక్రమమాను రూప్యమూహ్యమ్. తత్రస్వరూపం స్వాఽసాధారణ ధర్మనిరూప్యంధర్మి; తస్యాఽఽనురూప్యమ్,(౯)"నానయోర్విద్యతే పరమ్" ఇత్యాదిషుగ్రాహ్యమ్. రూపంహి, హిరణ్యవర్ణామిత్యాద్యామ్నాతమ్. తస్యాఽనురూపత్వంహ్యతికమణీయత్వ నిత్యత్వాఽప్రాకృతత్వాదివిశిష్ట

(౧) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦. (౨) తిరునె ౧౩. (౩) తి-మొ-౮-౧౦-౧.
(౪) రా-బా- (౫) రా-సు-౧౬-౫. (౬) శ్రీగుణర-
(౭) రా-బా-౧ (౮) చతుశ్లోకే. (౯) వి-ప్ర-౧-౮-౩౫.

మూ:- గుణవిభవ

రూపాదనన్తర గుణశబ్దస్సౌన్దర్యాదిపరః.

(గుణ) రూపానన్తరభావిత్వత్తాలే ఇతుసౌన్దర్యాదికళైక్కుఱిప్పతు. రూపత్తుక్కుణిలమ్ కొడుత్తు భోగసర్థకఙ్గళుమాకైయాలే అభిమతమాయిరుక్కుమ్. అతఱ్కు అనురూపమాయిరుక్కుమ్.

(విభవ) (౧) "అర్థోవిష్ణురియంవాణీ" ఎన్ఱుఅర్థాంశమ్ అవనతాయ్, శబ్దాంశమ్ ఇవళతాయిరుక్కై. (౨) "పున్నామాభగవాన్ హరిః స్త్రీనామ్నీలక్ష్మీః" ఎన్నుమ్పడి పుల్లిఙ్గపదార్థఙ్గళ్ అవనతాయ్, స్త్రీలిఙ్గపదార్థఙ్గళ్ ఇవళతాయిరుక్కై. (౩) [సర్వాన్భోగాన్పరిత్యజ్య] సర్వభోగఙ్గళైయుమ్ విట్టుక్కాట్టిల్ పుఱప్పట్టాళెన్నైయాలే, లీలోపకరణఙ్గళుమ్ భోగోపకరణఙ్గళుమ్అవన్ విభూతియిలుమ్ విఞ్జియిరుక్కై. (౪) "మున్ఱిలుమ్ పైఙ్గిళియుమ్ పన్దుమూశలుమ్ పేశుకిన్ఱ శిఱ్ఱిల్ మెన్పూవైయుమ్ విట్టకన్ఱ శెఙ్గోత్తై" ఎన్ఱుమ్, (౫) "పూవై పైఙ్గిళికళ్ పన్దుతూతై పూమ్పుట్టిల్కళ్" ఎన్ఱుమ్*, స్రక్చన్దనాదికళుమ్; అవైతాన్ సామాన్యమాయుమ్ అన్తఃపురపరికరమా

ముచ్ఛ్రితతమత్వమ్, నిత్యైవేత్యుపక్రమ్య, (౬) "విష్ణోర్దేహానురూపాం వైకరోత్యేషాఽఽత్మనస్తనూమ్" ఇతివచనిగమితమ్. అత్రరూపానన్తరో గుణశబ్దస్సౌన్దర్యాది దివ్యవిగ్రహగుణపరః. (౭) "గుణాద్రూపగుణాచ్చాపి ప్రీతిర్భూయో వ్యవర్ధత" ఇతి వద్విగ్రహగుణానాం స్వరూపగుణానాఞ్చ పృథఙ్నిర్దేశః ప్రీత్యతిశయద్యోతనార్థః.

విభవః. (౮) "భగవత్పత్నీయాఽసౌ సహసం పాహసమ్" ఇత్యాద్యభిహితంవిభూతిద్వయమ్; యథోక్తమ్:- అస్యామమచ శేషం హి విభూతిరుభయాత్మికేతి. ఉక్తఞ్చ శ్రీరామమిశ్రైః, "ఉభయాధిష్ఠానఞ్చైకం శేషిత్వమ్" ఇతి. ఏవంప్రయోగా విభవస్యైకత్వేపి తదానుకూల్యవచనమన్యా నానతిరిక్త విభూతే మత్త్వపరమ్.

(౧) వి-పు-౧-౮. (౨) వి-పు-౧-౮-౩౫ (౩) రా-సు-౧౬-౧౯. (౪) తి-మొ-౩-౭-౮
(౫) తి-వాయ్-౬-౭-౩-(౬) వి-పు-౧-౯. (౭) రా- (౮) చతుశ్శ్లో-౧.

మూ:- ఐశ్వర్యశీలాది

పరత్వసౌలభ్యకోటినివిష్టగుణజాతప్రదర్శనార్థౌ ఐశ్వర్యశీలశబ్దౌ.

యుమిరుక్కుమ్. అజ్జనన్ఱియిలే. (౧)"యో యోజగతి పుమ్స్యానమ్" (౨)"శేషిత్వేపరమః పుమాన్" ఎన్నుమ్బడిగ్గే సవిభూతికనాన ఈశ్వరనెన్ఱుమామ్. ఇతుఅభిమతమాకిఱతు - అన్తః పురపరికరమాకైయాలే.

(ఐశ్వర్య) సర్వపదార్థనియమనసామర్థ్యమ్. త్రివిధచేతనరై యుమ్ స్వరూపేణనియమిక్కుమ్. ఈశ్వరనై ప్రణయిత్వేన నియమిక్కుమ్. నియమిక్కుమ్ ప్రకారమెన్నెన్నిల్, బద్ధరైకర్మానుగుణమాక నియమిక్కుమ్. నిత్యముక్తరై స్వరూపానుగుణమాక నియమిక్కుమ్. ఈశ్వరనై రక్షణానుగుణమాక నియమిక్కుమ్. ఇతుఅభిమతమాకిఱతు - పురుషోత్తమత్వసూచకమాకైయాలే. ప్రణయినియుడైయ నియమనమ్ ప్రణయిక్కుపుంస్త్వవహామితే ఇతుజ్ఞానాదిగుణఙ్గళుక్కుముపలక్షణమ్.

(శీల) శీలమ్ - రాక్షసికళ్ పక్కల్ ప్రసిద్ధమ్. రావణనైక్కుఱిత్తు (౩) "మిత్రమౌపయికంకర్తుమ్" ఎన్ఱుమ్, "విదితస్సహి

యద్వా, ఆర్థోవిష్ణురియంవాణీత్యాదిభిర్లౌకికదమ్పతిన్యాయేన విభజ్యనిర్దిష్టో విభూత్యంశః. స్వాఽసాధారణ విభూషణాదికఞ్చవిభవః; "నిధిః పద్మోనిధి శ్శఙ్ఖశ్చతుర్దన్తీగజస్తథా। కల్యాణసర్పః పక్షిశ్చాస్య శ్శక్తిలో గృహరక్షకః" ఇత్యాదిపురాణప్రసిద్ధమానురూప్య మిహాయథార్హం గ్రాహ్యమ్.

ఐశ్వర్యేశీలేచాఽన్వితే నాఽఽదిశబ్దేనపరత్వసౌలభ్యోపయిక గుణవర్గద్వయసఙ్గ్రహః. "సర్వైశ్వర్యగుణోపేతాంనిత్యాం తద్ధర్మధర్మిణీమ్" ఇత్యాదిభిరేతత్సిద్ధిః.

(౧) (౨) (౩) రా-సు-౨౧-౧౯

మూ-; అనవధికాతిశయాఽసంఖ్యేయ కల్యాణ

అనవధికేత్యాది స్పష్టార్థం.

ధర్మజ్ఞః" ఎన్నుమ్ రాక్షసర్కళుక్కుమ్ ఉత్తి (౧) "భవేయం శరణం హి వః" ఎన్నుమ్, (౨) "రాజసంశ్రయవశ్యానామ్" "పాపానాం వా శుభానాం వా" ఎన్నుమ్ తిరువడిమోడే మన్నైమ్ రక్షిత్తాళితే. ఇగ్గుణమ్ అభిమతవిషయత్తిల్ అతు - తనక్కు స్వరూపమానరత్నణత్తుక్కు ఉపయోగియాకైయాలే. ఆదిశబ్దత్తాలే - అనుక్తజ్ఞళై నినైక్కిఱతు. సమస్తకల్యాణగుణాత్మకనై ప్పేశిలుమ్ ఇవఱ్ఱై ప్పేశిముడియాతెన్నై.

(అనవధికాతిశయ) ఇవై తాన్ ఓరోన్ఱే అపరిచ్ఛేద్యమాయిరుక్కుమ్. (అసఙ్ఖ్యేయ) ఇవై తాన్ ఎణ్ణిఱన్దిరుక్కై. (కల్యాణ (౩)) "ఇయన్ఱు

అత్ర పరస్పరేచ్ఛావిఘాతాఽభావాదైశ్వర్యమనురూపం, శీలశ్చ గుహాదిషు రామస్యేవ త్రిజటాదిషు తస్యాః ప్రసిద్ధమ్. ఏవం పతిపారార్థ్యయుక్తతదితరసర్వశేషిత్వాఽన్వితానామన్యేషామపి గుణానామానురూప్యం సుగమమ్.

"బ్రహ్మేశాదిసురవ్రజస్సదయితస్త్వద్దాసదాసీగణః" ఇత్యుక్తేర్భవ్యస్వాతిశయసఙ్ఖ్యాతగుణే భోగ్యే వ్యాప్తేర్యథారూప్య అనవధికాతిశయాఽసఙ్ఖ్యేయేతి). అనవధికత్వమిహ స్వాపేక్షయా ఉత్కృష్టావధిరాహిత్యమ్. నను భగవత ఏవైశ్వర్యమనవధికాతిశయమ్; "తమీశ్వరాణాం పరమం మహేశ్వరమ్" "సర్వేశ్వరేశ్వరః కృష్ణః" "న తత్సమశ్చాఽభ్యధికశ్చ దృశ్యతే" "న త్వత్సమోఽస్త్యభ్యధికః కుతోఽన్యః" ఇత్యాదిభిస్తథోక్తేః. పుంప్రధానేశ్వరేశ్వరీతి నాఽతస్త్రీప్రత్యయాఽనుపపత్తేః, శ్రుత్యాదివిరోధాచ్చ అన్యథా నేయమ్. పుంప్రధానేశ్వరేశ్వరశబ్దయోర్గోబలీవర్దన్యాయేన విశేషత ఉక్తానాం బ్రహ్మాదీశ్వరాణాఞ్చ భగవానీశ్వరః తత్పత్నీ ఇయమితి, పుంయోగాదాఖ్యాయామితి వా స్త్రీప్రత్యయోపపత్తిః. పుంప్రధానేష్వశక్యైశ్వర్యవనియచ్ఛతి, ఈశ్వరస్తు వాల్లభ్యేనేతి నిర్వాహో విరూపః క్లిష్టశ్చ. "ఈశ్వరీం సర్వభూతానామ్" ఇత్యేతదప్యేతేన గతార్థమితి.

(౧)రా-సు-౫౮-౯3. (౨)రా-యు-౧౧-౪౪ (3)

మూ.   అనన్యశరణస్త్వాం శరణమహం ప్రపద్యే

అహమపి తేష్వేక ఇత్యాహ (అనన్య ఇతి.)

(౧) "సమిత్రావా పరిత్యక్తః" (౨) "మిత్రభావేన సంప్రాప్తమ్"
(౧) "విదితస్సహిధర్మజ్ఞః" (౩) "రాజసంశ్రయవశ్యానామ్"
(౪) "పాపానాంవా శుభానాంవా".

(౫) "అనాలోచితవిశేషాశేషలోకశరణ్య" ఎన్గిఱపడియే సర్వ్వసమాశ్రయణీయమాన భగవద్విషయత్తుక్కు ప్పుఱమ్బాయిరుప్పారం ముణ్డో వెన్నిల్; (అనన్యశరణోహమ్) అడ్డ అనన్యశరణనాకిఱేన్ నానెన్గిఱార్. (శరణం ప్రపద్యే) అశరణ్యర్క్కుమ్ శరణ్యరాన దేవర్ తిరువడిక ళై యే ఉపాయమాక అధ్యవసిక్కిఱేన్. అశరణ్యర్క్కుమ్ శరణ్యరాన తెన్నెన్నిల్; అఖిలజగన్మాతావాకై యాలే అపేక్షానిరపేక్షమాకప్పరిగ్రహిక్కుమ్ దేవర్క్కుమ్, పరిగ్రహిక్కైల్లతు నిఱ్కవొణ్ణాతపడియాన అపేక్షైయైయుమ్ కణ్డేనేన్. (౬) "తాంపద్మనేమీం శరణమహం ప్రపద్యే". (౧)

మతంప్రతి తద్వ్యాఖ్యాని. కపిలసరసిప్యాసమీపా ఽఽగతిభీతాశ్చప్రజాపతిప్రభృతయస్తామేవవిశ్వమాతరమాశ్రిత్య తత్పురస్కారేణ తముపసేదురితిపురాణప్రసిద్ధమ్. ఆహుశ్చ (౭) "మాతర్మైథిలిరాక్షసీస్త్వయి తథైవా ఽఽర్ద్రాపరాధాస్త్వయా రక్షన్త్యా" ఇత్యాది.

భవత్యేవముశరణ్యశరణ్యత్వం తస్యాః, భవతస్తేనకేనాయాత మిత్యత్ర తదేకప్రపత్తియోగ్యం స్వావస్థాందర్శయతి (అనన్యశరణ ఇతి). అన్యచ్ఛరణం యస్య నాస్తి సోఽనన్యశరణః; శరణమ్ - ఉపాయః. "ఉపాయేగృహరక్షిత్రోశ్శబ్దశ్శరణమిత్యయమ్। వర్తతేసామ్ప్రతంచైష ఉపాయార్థైకవాచకః" ఇతివ్యవస్థాపనాత్; ఏవముత్తరత్రాపిద్రష్టవ్యమ్. ఉత్తమపురుషేణైవస్వాన్వయేసిద్ధే అహమిత్యధికోక్త్యాస్వస్యచ దుష్కరోపాయాన్తరాఽశక్తిస్సూచ్యతే. "ప్రపద్యే" ఇత్యత్రయద్యపిగత్య

(౧) రా-సు-౩౦-౩౩. (౨) రా-సు-౨౧-౨౦. (౩) రా-యు-౧౧౬-౩౮.
(౪) రా-యు-౧౧౬-౪౪. (౫) శ్రీరఙ్గగద్యే. (౬) శ్రీసూక్తమ్. శ్రీగుం-శ్లో

ర్థేనధాతునాబుద్ధ్యర్థేనసతా అధ్యవసాయమాత్రముపస్థాప్యతే, తథాపి ప్రమాణాఽను సారాత్ శరణశబ్దతాత్పర్యాచ్చ ప్రార్థనాద్యన్వితభరన్యాససంకరోమీత్యుక్తమ్భవతి ప్రార్థ్యతే నాఽనన్తరం ఫలవిశేషః. యస్తుపరస్పరోపకారేణ దక్షిణాదానేన ప్రత్యా సన్నేన నాభరన్యాసః, నాసౌ ప్రపత్తిః.

నన్విదంముముక్షోరేవ, భగవద్వ్యవచ్ఛేదేన తదన్యప్రపదనం తదైకాన్త్యం విహన్యాత్, నైవమ్. యథాకర్మయోగాదిక మనన్యోపాసనార్థతయోపాదీయతే, తథాఽనన్యప్రపదనార్థతయోపాదీయమానమిదం తద్వదైకాన్త్యమేవస్థాపయతి, యథాచస్వాధికారోచితపరివారాఽర్చనే అనన్యత్వాఽవిరోధః, తథేహాపి. (౧) “ ఆస్తాంవిష్ణోరనాస్తశ్చద్విధాపరికరస్స్మృతః। నిత్యోఽన్యోనచాఽనిత్యః కర్మవశ్యో ముముక్షుభిః” ఇతిచోక్తమ్. ఏవంఘటకతయా వరణాపినవిరోధః, అన్యథాగురుభజన తత్పురస్కారాదికమపి విరుద్ధ్యేత.

అథ, (౨)“తద్విజ్ఞానార్థం సగురుమేవాఽభిగచ్ఛేత్”(3)“ఆచార్యముపాసీత” ఇత్యాదిభిస్తాదర్థ్యాత్తత్సంగృహ్యతే; ఇయమపిపూర్వోక్తైస్తద్వైవాఽవిశేషాత్. కిఞ్చ శ్రియఃప్రపత్తిస్తు(౪), “పద్మాం ప్రథాసామ్” ఇతిమన్త్రేణాఽలక్ష్మీనాశనార్థమామనన్తి. తథా,హి “ ఋచస్సామానియజూంషి, సాహిశ్రీరమృతాసతామ్ ” ఇతి. యా ముముక్షూణాం మోక్షహేతువిద్యైవలక్ష్మీః, తదభావనాశోఽనయా క్రియత ఇతి తదర్థంశరణ్యాఽభిప్రాయసంవాదినీ తన్మహిషీప్రపత్తియుక్తైవేతిసిద్ధమ్.

ఏవంనైయంసాక్షాత్పరంపరయావా సర్వఫలసాధికా. ఉదారామితిశ్రౌతం పదంవ్యాసవచ్ఛిన్నవిషయమ్, తచ్చ(౬) “సర్వకామప్రదాంరమ్యాంసంసారార్ణవతారిణీమ్। క్షిప్రప్రసాదినీందేవీంశరణ్యామనుచిన్తయేత్” ఇత్యాదిభిస్స్వయమ్భువాదివచనైరుపబృంహితమ్. వ్యాచఖ్యుశ్చ (౭) “ఐశ్వర్యమక్షరగతిం పరమంపదంవా” ఇత్యారభ్య, “కథయకోయముదారభావః” ఇతి. వ్యతిరేకముఖేన చైతత్స్థిరీకృతంచతుశ్శ్లోక్యామ్ - (౮) “శ్రేయోనహ్యరవిన్దలోచనమనఃకాన్తాప్రసాదాదృతే సంసృత్యక్షరవైష్ణవాధ్వసునృణాంసమ్భావ్యతేకర్హిచిత్” ఇతి.

---

(౧) భగవచ్ఛాస్త్రే (౨) ముండ-౧-౨. (3) ఆప-ధ-౧-౧-౬.
(౪) శ్రీసూక్తమ్. (౫) యజు-అష్ట-3-౭. (౬)
(౭) శ్రీగుణరత్నకో-౧౫. (౮) చతుశ్శ్లోకీ-3.

మూ;—   పారమార్థిక

కిమపేక్షితమిత్యత్రాహ (పారమార్థికేతి). అనుభవవిశేషణమ్ పరమపురుషార్థాఽన్తర్భూతత్వాత్. స్వయంపరమపురుషార్థత్వాత్, అకృత్రిమత్వా ద్వాపారమార్థికత్వమ్. అకృత్రిమత్వమ్ - నిరుపాధిక

(పారమార్థికేతి) కీర్తి పిరాట్టియుడైయ శరణ్యత్వోపాయుమ్ అతు తక్కడిమానదూసె(ఇ)నానాయుమ్, తమ్ముడైయ అనన్యగతిత్వత్తైయుమ్ శొల్లి, అనల్ తిరువడికళిలే శరణమ్పుక్కుసరాన్. అనన్తరమ్ "ఉనక్కు అపేక్షితమేన్" ఎన్ఱు పిరాట్టి తిరువుళ్ళమాక, కైఙ్కర్యరుచియుమ్ ప్రపత్తినిష్ఠైయుమ్ ఎనక్కు ఉణ్డాకవేణుమెన్గిఱార్. ఈశ్వరన్ తిరువడికళిలే కైఙ్కర్యసిద్ధిక్కాకే శరణమ్పుకువతు. అవ్వాశసన్తిక్కు రుచివిశ్వాసఙ్గళైత్తు తనిత్తనియే అపేక్షిత్తుప్పెఱవేణ్డువన శిలవధికారి విశేషఙ్గళుణ్డే. ఇప్పోతు అపేక్షిత్తుప్పెఱవేణుమ్పడి ఇత కప్పుమున్పు ఇవర్కు ఇన్నిక్కు యిరున్తతో వెన్నిల; ఞానాలుమ్ తన్దాముకొణ్డు మిత్తయాకి విజె తన్నామైయినైత్తిరుప్పతు.

(పారమార్థిక) అర్థమెన్ఱు - ప్రయోజనత్తుక్కుమ్ మెయ్క్కుమ్ పేర్. ఇతు పరభక్తిక్కు విశేషణమానపోతు అతినుడైయ అకృత్రిమత్వమ్శొల్లుకిఱతు. తిరువడికళుక్కు విశేషణమానపోతు అతినుడైయపరమ ప్రయోజనత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. ఇప్పిరిక్కు ప్రయోజనమెన్నిల్;- భక్తివిషయమానపోతు తిరువడికళ్ పరమప్రయోజనమాకక్కడవతు. తిరువడికళ్ విషయమానపోతు భక్తి అకృత్రిమైయాకక్కడవతు.

తత్కిమత్రాపేక్షితమిత్యత్రాహ (పారమార్థికేతి). పారమార్థికశబ్దస్య చరణారవిన్ద విశేషణత్వే అర్థశబ్దః - ప్రయోజనవాచీ. పారమార్థికం-పరమార్థ ఇత్యర్థః. యద్వా, పరమప్రయోజనభూతాఽనుభవప్రాప్యమ్ పరమ భోగ్యమిత్యర్థః

మూ; — భగవచ్చరణారవిన్ద యుగళైకాన్తికాత్యన్తిక త్వమ్; భక్తివిశేషణం పారమార్థికశబ్దః. (చరణారవిన్దేతి) మాతుః స్తన్యం పుత్రస్యైవ శేషభూతస్య ప్రాప్యమితి భావః. (ఐకాన్తికత్వమ్) ఫలాన్తరార్థత్వాభావాద్భగవదేకవిషయత్వమ్. (ఆత్యన్తికత్వమ్) అతఏవ సదానువృత్తిః, నిత్యయుక్త ఇతియావత్.

(భగవచ్చరణారవిన్ద) కీళ్ చొన్న భగవచ్ఛబ్దమ్ సర్వోత్కర్ష వాచి. ఇతు గుణయోగత్తాల్ వన్దస్యత్తైయుం చొల్లుకిఱతు. గుణఙ్గళుమ్ భోగ్యమాయిరుక్కైయాలే పరభక్తిజనకమ్. (చరణారవిన్ద) విగ్రహవత్తైయాల్ వన్దభోగ్యత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. (యుగళ) శేర్త్తియాల్ వన్ద భోగ్యత్తై. (ఐకాన్తిక) ఏకమే అన్తమాయిరుక్కై. అతావతు - వేఱొరువిషయత్తై యుద్దేశిక్కైయిరుక్కై. (ఆత్యన్తిక) అన్తత్తై అతిక్రమిత్తిరుక్కై. అతావతు - నిత్యమాయిరుక్కై.

ఏతేన పరభక్త్యాదిజనకత్వం వ్యజ్యతే. నిర్దోషగుణవత్స్వామిచరణయోస్సేవకస్య భక్త్యతిశయాస్పదత్వాభిప్రాయేణ భగవచ్చరణశబ్దః; అరవిన్దత్వరూపణం చ ఉపాయదశాయామపి స్వాదుత్వసూచకమ్. (౧) "సంభ్రాతుశ్చరణౌ గాఢమ్" (౨) "యావన్న చరణౌ భ్రాతుః" (౩) "తస్యాతామ్రతలౌ తాత చరణౌ సుప్రతిష్ఠితౌ। సుజాతమృదురక్తాభిరఙ్గుళీభిరలంకృతౌ। ప్రయతేన మయా మూర్ధ్నా గృహీతౌ వ్యాభివన్దితౌ" ఇత్యాదిష్వివాఽన్యోన్యయోగాదపి శోభమానత్వద్యోతనాయ యుగళశబ్దః.

పారమార్థికశబ్దస్య పరభక్త్యాదివిశేషణత్వే అనుభవవిశేషణత్వేన పరమప్రయోజనత్వం ప్రభుక్తైతపరాహిత్యం వా వివక్షితమ్. ఐకాన్తికత్వమ్ - ప్రయోజనాన్తరాఽనన్వయ్యేతదేకనియతత్వమ్. తత ఏవ నిత్యాఽనువృత్తత్వమాత్యన్తికత్వమ్, అనర్థిత్వేహి తత్స్పర్ధానివర్తేత. నిరతిశయత్వమాత్యన్తికత్వమితి చాహుః.

---

(౧) రా-అయో-౩౧-౨. (౨) రా-అ-౯౦-౦ (౩) రా-

మూ: — పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్త్యేక

ఉత్తరోత్తరసాక్షాత్కారాభినివేశః - పరభక్తిః. సాక్షాత్కారః - పరజ్ఞానమ్. ఉత్తరోత్తరానుభవాఽభినివేశః-పరమభక్తిః.

(పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తి) పరభక్తియావతు - సంశ్లేషవిశ్లేషసుఖదుఃఖరామ్పడియాన ప్రేమవిశేషమ్. పరజ్ఞానమావతు - ఇతినుడైయ విపాకదశైయాన సాక్షాత్కారమ్. పరమభక్తియావతు - క్షణకాలముమ్ విశ్లేషత్తై పొఱుక్కమాట్టాతదశై. "ఉభయపరికర్మిత స్వాన్తస్య" ఎన్గిఱపడియే జ్ఞానకర్మఙ్గళాలే సంస్కృతాన్తః కరణనాయ్ భక్తిపిఱన్దు, అతినుడైయ విపాకదశై పరమభక్తియాకక్కడవతు ఉపాసకనుక్కు. ఇవర్క్కు అన్దస్థానత్తిలే భగవదనుగ్రహమ్ నిఱ్క, మేలుళ్ళ దశైకళై అపేక్షిక్కిఱార్. (కృత) ఇవైమూన్ఱాలే పణ్ణప్పట్ట.

అత్రపరభక్తిరుత్తరోత్తర సాక్షాత్కారేచ్ఛాత్మికాధీః, సా చ "యాప్రీతిః" ఇత్యాదిష్వివ విషయస్వభావజానత్విష్టసాధనత్వ బుద్ధిజా. పరజ్ఞానమ్ - ఉత్తరోత్తరః సాక్షాత్కారః సాక్షాత్కృతేనిరన్తరాఽనుబుభూషా - పరమభక్తిః. అనుభవస్త్వపరాఽనుకూలతమత్వేన సాక్షాత్కార ఏవ, నిత్యానాంముక్తానాంచనిత్యోఽనువృత్తైకరూపోఽనుభవః క్షణభేదేనపరభక్త్యాద్యాకారభేదైశ్చ వికల్ప్యతే. పూర్వపూర్వక్షణేషూత్తరోత్తరక్షణాఽవచ్ఛిన్న స్వరూపస్యేష్టతమత్వ మభిప్రేత్య కృతత్వవ్యపదేశః. తస్యముఖ్యత్వన్తుయోగవిశేషజన్యానుభవే.

నన్విహోపాయభూతపరభక్త్యాదిభిః ముక్తిదశాఽనుభవస్య కృతత్వంముఖ్యమేవాస్తు, తథాసత్యుపరి శ్లోకత్రయోదితజ్ఞానస్య స్థానత్రయోదితపరభక్తేశ్చ ప్రార్థనముపపద్యేత. తదర్థఞ్చయథాభాష్యం సంప్రతిపన్నాఙ్గప్రపత్తిరిహ ప్రార్థితా స్యాత్; మైవమ్, "ప్రకృతిం స్థూలసూక్ష్మరూపాం విసృజ్య తదానీమేవ మత్ప్రసాదలబ్ధమచ్ఛరణారవిన్దయుగళైకాన్తికాఽఽత్యన్తిక పరభక్తిపరజ్ఞాన" ఇత్యాది వక్ష్యమాణ స్వరూపతయా తదనుగుణమిహవ్యాఖ్యాతు ముచితత్వాత్. నచభగవత్ప్రా

పత్తేస్స్వతన్త్రయా మోక్షసాధనత్వం నాస్తీతి వాచ్యమ్, శ్రుతిస్మృతిభగవచ్ఛాస్త్రే ష్వేతత్ప్రకారాదృష్టేః.

యో బ్రహ్మాణమిత్యాదికే హి శ్వేతాశ్వతరమన్త్రే హిరణ్యగర్భాదికారణభూత పరమపురుషశరణాగతిః ముముక్షూణామనుష్ఠేయేతి ప్రతీయతే. న చ క్వచిదఙ్గత్వ దర్శనాత్ గురులఘువికల్పానుపపత్తేశ్చాత్ర వ్యవహితసాధనత్వం కల్ప్యమ్, అధికారి భేదేన వ్యవస్థాపనాత్. తథా చోపబృంహితమ్ బ్రాహ్మే పురాణే, "శరణం త్వాం ప్రపన్నా యే ధ్యానయోగవివర్జితాః । తేఽపి మృత్యుమతిక్రమ్య యాన్తి తద్వైష్ణవం పదమ్" ఇతి. అహిర్బుధ్న్యేన చ స్పష్టముక్తమ్, "యద్యేవ కామకామేన న సాధ్యం సాధనాన్తరైః । ముముక్షుణా యత్సాఙ్ఖ్యేన యోగేన న చ భక్తితః । ప్రాప్యతే పరమం ధామ యతో నావర్తతే యతిః । తేన తేనాప్యతే తత్త్వం న్యాసేనైవ మహామునే । పరమాత్మా చ తేనైవ ప్రాప్యతే పురుషోత్తమః" ఇతి.

ప్రపత్తియోగశ్చ అవిళమ్బిత ఫలప్రదపర్యన్త ఏవోదాహృతః. (౧) "అహమస్మ్యపరాధానామాలయోఽకిఞ్చనోఽగతిః । త్వమేవోపాయభూతో మే భవేతి ప్రార్థనామతిః । శరణాగతిరిత్యుక్తా సా దేవేఽస్మిన్ ప్రయుజ్యతామ్ । తస్యాఽనుబన్ధాః పాప్మానస్సర్వే నశ్యన్తి తత్క్షణాత్" ఇతి. అత్రాపి "త్వమేవోపాయభూతో మే భవ" ఇత్యాదిభిః న్యాసాత్మకత్వం సూచ్యతే. "తేషాం తు తపసాం న్యాసమతిరిక్తం తపశ్శ్రుతమ్" ఇతి చాహ; న్యాసశబ్దస్య చాత్ర శరణాగతివిషయత్వం దర్శితమ్. "నిక్షేపాపరపర్యాయో న్యాసః పఞ్చాఙ్గసంయుతః । సన్న్యాసస్త్యాగ ఇత్యుక్తశ్శరణాగతిరిత్యపి" ఇతి. "న్యాస ఇత్యాహుర్మనీషిణో బ్రహ్మాణమ్" ఇత్యత్ర న్యాసబ్రహ్మశబ్దసామానాధికరణ్యన్త్వస్య పరమ్ ఏవం స్వతన్త్రప్రపత్తిస్థా "భక్త్యా పరమయా వాపి ప్రపత్త్యా వా మహామతే । ప్రాప్యోఽహం నాన్యథా ప్రాప్యో మమ కైఙ్కర్యలిప్సుభిః" ఇతి వికల్పోఽపి వ్యవస్థితవిషయ ఉపపద్యతే. శ్లోకత్రయోదితజ్ఞానాదికమప్యత్రత్య స్వయమ్ప్రయోజనతయా ప్రార్థ్యత ఇతి న విరోధః.

న చ ప్రపత్తిస్వాతన్త్ర్యే భాష్యవిరోధః. తథా హి. "చతుర్విధా భజన్తే మాం జనాస్సుకృతినోఽర్జున" ఇత్యాదినోపాసనస్యేవ, ప్రపదనస్యాపి "తావదార్తిస్తథా

మూ.— పరిపూర్ణానవరత నిత్యవిశదతమా

పరిపూర్ణత్వాది పదచతుష్టయమనుభవ విశేషణమ్. పరిపూర్ణాహ॰ దిసర్వావస్థ భగవద్విషయత్వం పరిపూర్ణత్వమ్; సకలేతర వ్యావృత్త్యర్థమ్-(అనవరతత్వమ్). అవిరతేచ్ఛాపదిమత్త్వవ్యుదాసాయ - నిత్యత్వమ్. విరతనిత్యత్వ వ్యుదాసాయ - అనవరతత్వమ్. స్నానాగ్నిహోత్రాదికంహి విరతనిత్యమ్. పరోక్షత్వవ్యుదాసాయ విశద

(పరిపూర్ణ) పరిపూర్ణమాకై యావతు-స్వరూపరూపగుణవిభూతికళి త్తైయుమ్ ఒరుకాలే అనుభవవిషయమాకై. (అనవరత) అవిచ్ఛిన్నమాయిరుక్కై. అతావతు-ఇడైవిడాతేశెల్లుకై. (నిత్య) యావదాత్మభావియాయిరుక్కై. (విశదతమ) పరభక్తి పరజ్ఞానపరమభక్తి

వాఞ్ఛాతాపన్నోహస్తథాసుఖమ్। యావన్నయాతి శరణం త్వామశేషాఘనాశనమ్॥ “ప్రపత్తేః క్వచిదప్యేవం పరాపేక్షానవిద్యతే। సాహిసర్వత్ర సర్వేషాం సర్వకామఫలప్రదా” ఇత్యాదిభిస్సర్వాఽభిమతసాధనత్వావగతేః; సర్వఫలసాధారణమపి చరమశ్లోకవిధేయాంతరత్ర ప్రకృతోపాయ విరోధిపాపనివర్తన రూపోదాహరణవిశేషే ప్రదర్శయామాస. ఇహతు సాధ్యాన్తరసాధనాన్తర రహితమన్త్రవివరణప్రవృత్తత్వాత్, ప్రాప్తివిరోధి నిరసనార్థతయోదాహరతి. తస్మాన్నోపాయభూత పరభక్త్యాదికమిహోచ్యత ఇతిసిద్ధమ్.

పరభక్త్యాదిభిస్సాధ్యమనుభవాదికం తదభావేపి ప్రపత్తిమాత్రేణ మేభవత్వితి వివక్షాయాం ప్రస్తుతవిరోధాభావేపి వక్ష్యమాణానుసారేణ వివక్షాన్తరందర్శితమ్. “ఆర్తోపచ్ఛప్తసంపద్యం భావ్యస్తు పరరక్షణమ్। ఇత్యాదివిధయోర్వ్యేవం ప్రసీదేయుః ప్రమాణతః”. పునశ్చముక్తాఽనుభవం పరిపూర్ణత్వాది భిర్విశినష్టి; అత్రహి ముముక్షూణాం భగవదభిమత విశేషేషు యథాసమ్భవం సుకృతతారతమ్యేన పరిమితాకారగోచరత్వమ్, ఖద్యోతస్ఫురణవత్ సాన్తరత్వమ్, కించిత్కాలం నిరన్తర

మూ — ఽనన్యప్రయోజనానవధికాతిశయప్రియభగవ
దనుభవజనితానవధికాతిశయ ప్రీతికారితా

తిమత్త్వమ్ ప్రయోజనాన్తరార్థత్వవ్యుదాసాయ అనన్యప్రయోజనత్వమ్. తత్ర హేతుః - అనవధికాతిశయప్రియత్వమ్. ప్రయోజనాన్తరత్వాభావేపి సావధికాతిశయప్రియత్వవ్యుదాసార్థమ్; అనవధికాతిశయప్రియత్వముక్తమ్. ఈదృశానుభవేన జనితానవధికాతిశయప్రీతిః "అహోమయా ఈదృశానుభవోలబ్ధః" ఇతి పూర్వానుభవలబ్ధవిషయనిరవధికాతిశయానుకూలప్రీతిసన్తానరూపా; తయా అనుకారితమ్.

దశైయిల్ అనుభవమాకైయాలే విశదతమమాయిరుక్కై. (అనన్య ప్రయోజన) అనుభవజనిత ప్రీతియుమ్, ప్రీతికారితకైఙ్కర్యముమ్ వేణ్డా; ఇతు తానే అమైయుమెన్నుమ్పడియిరుక్కై. (అనవధికాతిశయప్రియం) అనవధికమాన అతిశయత్తైయుడైత్తాన ప్రీతి. (భగవదనుభవ) చరమశరీరావసానసమనన్తరమాక అర్చిరాదియాలే పోయ్ పరమపదత్తిలనుభవిక్కుమనుభవమ్. (జనితానవధికాతిశయ ప్రీతికారిత) అత్తాల్

త్త్వేపి సారస్వతస్రోతోన్యాయేన విచ్ఛిన్న ప్రవాహత్వమ్, సామాన్యతస్సర్వవిషయత్వేపి పరోక్షరూపత్వమ్, స్వయంప్రియత్వేపి మధురభేషజన్యాయేన ముక్తిరూపస్వప్రయోజన సాధనత్వబుద్ధ్యా ఉపాదేయత్వమ్, అత ఏవ సావధిరసత్వఞ్చస్యాత్; నిశ్శేషనివృత్తప్రతిబన్ధస్యతు న తథేతి భావః.

అత్ర ప్రీతిహేతుత్వాభిధానేపి తదర్థబుద్ధ్యా ఉపాదేయత్వాభావాదనన్యప్రయోజనత్వమవిరుద్ధమ్. తత్ర హేతురనవధికాతిశయప్రియత్వమ్. * భగవదనుభవేత్యనేన ముక్తపాషాణకల్పత్వపక్షః, స్వాత్మమాత్రానుభవనిర్గుణబ్రహ్మప్రాప్త్యాదివాదశ్చ వ్యుదస్యతే. సర్వవిశిష్టబ్రహ్మానుభవే ప్రధానానుభావ్యఞ్చ వ్యఞ్జితమ్. అత్ర * అనుభవజనిత ప్రీతిర్నామ - "నిరతిశయానుకూలోయం విషయో మయా అనుభూయతే" ఇతి స్వయమపి నిరతిశయానుకూల్యవతీ కృతార్థతాబుద్ధిః. "కృతార్థోస్మీత్యమన్యత" ఇతివత్. సా చ సామగ్ర్యనువృత్త్యా ప్రతిక్షణభావినీ ప్రవాహావిచ్ఛేదరహితా చేత్యేకే. అన్యేతు, ప్రీతేస్స్వరూపతోనువృత్తత్వేపి పూర్వవదనుభవస్యైవ ప్రయోజ్యప్రయోజకాకారవిభాగేన జన్యజనకభావ యుక్తిరితి.

మూ:—   స్వేతరసమస్త వస్తువిలక్షణానన్త

(స్వేతరసమస్తవస్తువిలక్షణ) అతఏవ సమస్తవస్తువిలక్షణ; (అనన్త) త్రివిధ పరిచ్ఛేదరహిత. విభుత్వాద్దేశ పరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. నిత్యత్వాత్ కాలపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. స్వవ్యతిరిక్త సమస్తవస్తుక్కళు

త్యర్థః. పశ్చాత్తుజ్ఞానబలాదిగుణోక్తిః-ఏతద్వివరణమ్. స్వరూపనిరూపకం జ్ఞానత్వాదికమప్యత్రకల్యాణ శబ్దేనసామాన్యతస్సఙ్గృహీతమ్. ఏవంసగుణనిర్గుణ శ్రుత్యోర్విషయభేదేన అవిరోధాత్ కుదృష్టిపక్షశ్చనిరస్తః.

యద్వా, కల్యాణైకతానమ్ - ప్రదేశభేదేన కాలభేదేనాప్యకల్యాణత్వరహితమిత్యర్థః. "జ్ఞానానన్దైకస్వరూప" ఇతితుతద్విశదీకరణమ్. జ్ఞానతయా ఆనన్దతయా చ కార్త్స్న్యేన కల్యాణత్వమిత్యుక్తంభవతి. జడాద్యోగ్యాత్ ప్రతికూలోదాసీనరూప జ్ఞానాభ్యాశ్చవ్యవచ్ఛేదాయ జ్ఞానానన్దయోరుభయోరప్యుక్తిః. ఆనన్దకల్యాణశబ్దౌ స్వపరాపేక్షయా అనుకూలత్వంవాబ్రూతః. ఏవమ్,(౧)"ఆనన్దాదయఃప్రధానస్య"(౨)"అక్షరధియాన్త్వవరోధః" ఇత్యధికరణద్వయోక్తం స్వరూపనిరూపకవర్గద్వయంవ్యఞ్జితంభవతి.

అథవా, హేయప్రత్యనీకత్వమ్-ఆశ్రితానాంయథోపాయంస్వేచ్ఛయా హేయనివర్తకత్వమ్.తథాసతిలోకేస్వసఙ్కల్పాయత్తహేయసద్భావస్య నవిరోధః. నచవిరుద్ధఘటనశక్తికల్పనా; స్వరూపమాత్రేణ హేయనివర్తకత్వస్యానఙ్గీకారాత్. అన్యథాఅతిప్రసఙ్గాత్ కల్యాణైకతానత్వమాశ్రితానామభిమతేషు కల్యాణేష్వైకాగ్ర్యమ్. అనిష్టనివర్తనమిష్టప్రాపణఞ్చేత్యర్థః; స్వస్యనిర్దోషమఙ్గళగుణాకరత్వ మప్యత్ర అర్థాత్సిద్ధమ్. "ఫలమత ఉపపత్తేః" ఇత్యధికరణార్థశ్చదర్శితః.

త్రివిధానాంచేతనానామచేతనానాఞ్చ పరాధీనత్వాది సామ్యాదేవంభూతం వస్త్వన్తరం నాస్తీత్యభిప్రాయేణాహ (స్వేతరసమస్తవస్తు విలక్షణేతి). ఏతేనజ్ఞానభోగసామ్యేపి సర్వప్రకారసామ్యనిషేధస్సిద్ధః.(౩)"నిత్యంవిభుంసర్వగతంసుసూక్ష్మమ్" (౪)"విశ్వమేవేదంపురుషః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధంత్రివిధపరిచ్ఛేదరాహిత్యంప్రాధాన్యతః పృథగాహ (అనన్తేతి) సర్వవ్యాపిత్వాద్దేశపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. సర్వకాలవర్తిత్వాత్

(౧) బ్రహ్మసూ-3-3-౧౧. (౨) బ్రహ్మసూ-3-3-33. (3) ముణ్డ-౧-౧-౬.
(౪) తై-నా-౧౧.

మూ; — జ్ఞానానన్దైకస్వరూప, స్వాభిమతానురూప

అథరూపమ్. అభిమతానురూప శబ్దాత్పూర్వవత్.

క్కుమ్ తాన్ ప్రకారియాయ్, తనక్కు ప్రకార్యన్తర మిల్లాతపడి నిత్యై యాలే సదృశవస్త్వభావత్తాలే వస్తుపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్. తుల్యై యాలేయాతల్, ప్రష్టాదికళాలేయాతల్ వరుమ్పరిచ్ఛేదరాహిత్యత్తై చ్చొల్లి త్తాకవుమామ్. (జ్ఞానానన్దైకస్వరూప) అనన్యాధీనప్రకాశత్వాహ్లాద కరత్వరూపజ్ఞానమేవ యస్య స్వరూపమ్–సః జ్ఞానానన్దైకస్వరూపః. అతావతు – స్వయంప్రకాశత్వ సుఖరూపత్వఙ్గళే స్వరూపమాయిరుక్కై. ఇప్పడి దివ్యాత్మస్వరూపమ్ శొల్లప్పట్టతు.

అనన్తరమ్ నారశబ్దవాచ్యఙ్గళిల్ స్వరూపగుణఙ్గళుక్కు ప్రకాశకముమాయ్ పఞ్చోపనిషన్మయమాన దివ్యమఙ్గళవిగ్రహత్తైయరుళిచ్చెయ్కిఱార్. (స్వాభిమత)కీర్ చ్చొన్న స్వరూపత్తుక్కు గుణఙ్గళుక్కుట్టిల్ ప్రకాశకముమాయ్, విలక్షణముమాయ్ అన్తరఙ్గముమా యిరుక్కై

కాలపరిచ్ఛేదాభావః. సాక్షాత్పరమ్పరయావా సర్వప్రకారిత్వేన సర్వవస్తుసామానాధికరణ్యార్హత్వాద్వావస్తుపరిచ్ఛేదవిరహః. యేనకేనాపి ప్రాశస్త్యేనస్వస్మాదుత్కృష్టైః కైశ్చిద్వస్తుభిరధరీకృతత్వాభావాద్వా. తద్విగ్రహాదీనాంతుసన్తోపి కేచిదతిశయాస్తద్విభూతిగతాప్యేతైరపి తస్యైవోత్కర్షః. విత.స్త్యాదిభిః ప్రస్థతులాదిభిశ్చపరిచ్ఛేదో దేశపరిచ్ఛేదాన్తర్గతఇతి తన్నిషేధేనసోపినషిద్ధః. వస్త్వన్తరశూన్యత్వాద్వా సర్వవస్తుస్వరూపైక్యాద్వా వస్తుపరిచ్ఛేదాభావ ఇతి పక్షౌతు సర్వప్రమాణవిరుద్ధావనన్తపదపూర్వాపరశ్రుతి విరుద్ధౌచ.

యద్యపి దివ్యాత్మస్వరూపాపేక్షయా సర్వేషామాధేయత్వం సమానమ్, యద్యపిచ విగ్రహస్యగుణనియామ్యతయా గుణానామన్తరఙ్గత్వమ్, తథాపి స్వరూపవద్భూషణాస్త్ర స్వరూపనిఖిలజగదాధారత్వేన తదనురూపత్వాత్తాదృశ స్వరూపస్యవ్యఞ్జకత్వాత్, సాలమ్బనయోగ విషయత్వేనముముక్షూణాం శుభాశ్రయత్వాచ్చ ప్రాధాన్యం దర్శయితుం గుణేభ్యోపిపూర్వంవిగ్రహమాహ (స్వాభిమతాఽనురూపేతి).

మూ.— ఏకరూపాఽచిన్త్య

ఏకరూపత్వమ్ —ఉభయలిఙ్గత్వప్రాప్యత్వోపాస్యత్వైః. తర్కాఽగోచరత్వమ్ — అచిన్త్యత్వమ్.

యీ లేగుణఙ్గళుక్కు మున్నే విగ్రహత్తైయుమ్ విశేషిక్కిఱార్. (స్వాభిమత) (౧) "ఇచ్ఛాగృహీతాభిమతోరుదేహః" ఎన్గిఱపడియే దివ్యాత్మస్వరూపత్తిఱ్కాట్టిల్ అభిమతమాయిరుక్కై. (అనురూప) స్వరూపత్తుక్కు తిరోధాయకమాయిరుక్కై యన్ఱిక్కే స్వరూపానుభవత్తుక్కు వర్ధకమాయిరుక్కై. (ఏకరూప) షడ్భావవికారరహితమాయిరుక్కై. (౨) "సదైకరూపరూపాయ". అతఏవ (అచిన్త్య) ఇతరసజాతీయతయాచిన్తయితుమశక్యమాయిరుక్కై.

నిరవధికానన్దరూపస్య స్వస్యాప్యభిమతమనురూపఞ్చ దివ్యరూపమ్. స్వరూపస్య నితరాం నిరవధికాఽనుకూలత్వమన్యాభిమతిం న బాధతే. సర్వస్య సర్వదా విశిష్టైకానుకూలానుభవగోచరత్వేన ప్రమాణసిద్ధత్వాత్; సా చాఽభిరూపస్యాఽఽభరణాభిమతివన్న స్వరూపానుకూల్యబాధికా.

ఏవం భూషణాదావప్యభిమతత్వాఽవిరోధః. అనిష్టావహ శరీరాదివ్యావర్తకైరప్రాకృతత్వధ్యేయత్వప్రాప్యత్వాదిభిరపి విగ్రహే చేతనానురూప్యమ్; సర్వదోక్తప్రకారవిశిష్టత్వమేకరూపత్వమ్; నానారూపేష్వపి వ్యూహవిభవాఽర్చావతారేష్వప్రాకృతత్వశుభాశ్రయత్వాదికమ్, (౩) "సమస్తాశ్శక్తయశ్చైతాః" (౪) "సమస్తశక్తిరూపాణి" (౫) "బిమ్బాకృత్యాత్మనా బిమ్బే సమాగత్యాఽవతిష్ఠతే । అర్చాపి లౌకికీ యా సా భగవద్భావితాత్మనామ్। మన్త్రమన్త్రేశ్వరన్యాసాత్సాపి షాడ్గుణ్యవిగ్రహా" ఇత్యాదిభిరుచ్యతే ॥ పరవ్యూహాదివిగ్రహవత్తద్విగ్రహేఽనుప్రవేశాదర్చాపి షాడ్గుణ్యప్రకాశకశుద్ధసత్త్వద్రవ్యమయీత్యర్థః. దేవతిర్యఙ్మనుష్యాదివిచిత్రావతారదశాయామపి (౬) "ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్" ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్య పరమపదనిలయవిగ్రహస్య సన్నివేశైకరూప్యం వాఽవివక్షితమ్. చిన్త్యత్వేన చోదితస్యాప్యచిన్త్యత్వోక్తిరితర

(౧) వి-పు-౬-౭-౮౪. (౨) వి-పు-౧-౧-౧. (౩) వి-పు-౬-౭-౭౦.
(౪) వి-పు-౬-౭-౭౧. (౫) (౬) పురుషసూక్తమ్.

మూ; — దివ్యాద్భుతనిత్యనిరవద్య

దివ్యశబ్దద్వయమ్ - ద్రవ్యసంస్థాన వైలక్షణ్యపరమ్. అద్భుతత్వమ్ - ప్రతిక్షణమపూర్వత్వమ్. నిత్య సంస్థానత్వమ్ - నిత్యత్వమ్. [illegible]వద్యరాహిత్యమ్ - (నిరవద్యత్వమ్).

(దివ్య) వరున్నియుమ్ ఉపమానమిన్ఱిక్కేయిరుక్కై. అప్రాకృతమాయిరుక్కై యెన్ఱుమామ్. (అద్భుత) క్షణన్దోఱుమ్ అపూర్వమాయిరుక్కై. అతఏవ ఆశ్చర్యావహమాయిరుక్కై, (నిత్యనిరవద్య) నిత్యనిర్దోషమాయిరుక్కై. అతావతు - ఎన్ఱుమొక్క స్వార్థమాయిరాతొழிక్కై. (౧)"భక్తానామ్" ఎన్ఱిరుక్కుమిరుప్పు.

సజాతీయతయా చిన్తయితుమశక్యతామాహ. తేనాఽనిత్యత్వాదిసాధకసావయవత్వాద్యనుమానానాం ధర్మిగ్రాహకమాన బాధోఽభిప్రేతః.

దివ్యాద్భుతశబ్దౌ ద్రవ్యతస్సన్నివేశాదిభిశ్చ వైలక్షణ్యపరౌ; అప్రాకృతస్థానవర్తిత్వాత్ప్రాకృతత్వపరౌ వా. (౨)"రూపం విశిష్టం దివి సంస్థితఞ్చ"(౩)"న భూతసఙ్ఘసంస్థానో దేహోఽస్య పరమాత్మనః" (౪)"న తస్య ప్రాకృతా మూర్తిర్మాంసమేదోఽస్థిసమ్భవా" ఇత్యాదిభిస్తథోక్తేః. అద్భుతత్వమ్ - (౫) "తస్య హైతస్య పురుషస్య రూపమ్ యథా మహారజనం వాసః" (౬) "సర్వాశ్చర్యమయం దేవమ్" (౭) "తేనాశ్చర్యవరేణాహమ్"(౮)"అపూర్వరూపసంస్థానమ్" ఇత్యాదిప్రసిద్ధనిరతిశయవైచిత్ర్యవత్త్వమ్.

నిత్యత్వమపి-(౯)"నిత్యాలిఙ్గా స్వభావసంసిద్ధిః"(౧౦)"నిత్యం నిత్యాకృతిధరమ్" ఇత్యాదిభిరుక్తమ్. తేన శుభాశ్రయాఽద్భుత పరవిగ్రహస్య కల్పితత్వకృతత్వాదిపక్షాః ప్రతిక్షిప్తాః. అవతారవిగ్రహాణామపి సత్యానామేవ తత్ర తత్రైవ విభాగాఽవిభాగావుపదిష్టౌ; తేషాం ప్రత్యేకమపి నిత్యేచ్ఛాసిద్ధతాం కేచిదాహుః. నిరవద్యత్వమ్- క్షేత్రజ్ఞశరీరవత్కర్మమూలత్వదుఃఖావహత్వాదేరభావాద్దివ్యాత్మస్వరూపే ప్రక్రాన్తయోగపురుషాపేక్షయోక్తమనాలమ్బనత్వరూపమవద్యం దివ్యవిగ్రహే నాస్తి. తస్య యథాశ్రుతం యథాదర్శనఞ్చ సుఖానుసన్ధేయత్వాత్. ఇహ ఖల్వీశ్వరాపేక్షయా న కిఞ్చిదపి ప్రతికూలమ్; సర్వస్య తదనుకూలతయైవ ప్రమాణసిద్ధత్వాత్. తస్య తు పరప్రతికూలసర్వాశ్రయస్య స్వప్రతికూలలేశరహితతయా సమస్తహేయరహితత్వోక్తిః.

---

(౧) జిత-౧. (౨) (౩) భార. (౪) వాయు-౩౪-౪౦.
(౫) బృ-౪-౩-౬. (౬) (౭) (౮) (౯) (౧౦)

మూ:— నిరతిశయౌజ్జ్వల్య సౌన్దర్య సౌగన్ధ్య సౌకుమార్య లావణ్య

సౌన్దర్యమ్ - అవయవశోభా లావణ్యమ్ - అవయవిశోభా.

(నిరతిశయౌజ్జ్వల్య) సర్వతేజస్సుక్కళైయుమ్ కీழ్ప్పడుత్తిక్కొణ్డిరుక్కుమౌజ్జ్వల్యమ్. ఇత్తాల్ బ్రహ్మాదికళుక్కు మమైత్తుక్కాణ్డివేణ్డుమ్పడియాయిరుక్కై. ఇత్తాల్ విగ్రహవైలక్షణ్యమ్ శొల్లిఱ్ఱు.

అథవిగ్రహగుణానాహ (సౌన్దర్యేతి). (సౌన్దర్య) అవయవశోభై. (సౌగన్ధ్య) (౧) "సర్వగన్ధః" ఎన్గిఱపడియే సర్వత్తైయుమ్ పరిమళిక్కమాక్కవల్లదాయిరుక్కై. (సౌకుమార్య) నాయ్చ్చిమారుమ్ ఉత్తెక్కపార్క్కప్పొఱాతపడి పుష్పహాస సుకుమారమాయిరుక్కై. (లావణ్య) సముదాయశోభై, అతావతు -† ఎఙ్గుమొక్క వ్యాపిత్తునిన్ఱ

ఏవం ముక్తనిత్యాపేక్షయాపి నకస్యచిత్ప్రాతికూల్యమ్. తేషామీశ్వరేణసమానభోగత్వాత్. అచేతనాపేక్షయాతు ప్రతికూలానుకూలేకదాచిదపిన స్తః. అతఏవతస్య హేయముపాదేయఞ్చనాస్తి. తస్యసావద్యత్వోక్తిస్తు చేతనవిశేషప్రతికూలస్వభావయోగితయా తదపేక్షా; క్షేత్రజ్ఞానాన్తుస్వప్రతికూలదుఃఖ తత్కారణ సమ్బన్ధాత్సావద్యత్వమ్. ఈశ్వరబుద్ధి విశేషరూపస్య క్షేత్రజ్ఞకర్మసాధ్య నిగ్రహస్యాపి కర్మవశ్యగోచరతయాతద్దోషత్వమేవ. ఈశ్వరస్యత్వసౌ ప్రశాసనరూపతయాగుణఏవ. ఏవంస్థితే దివ్యవిగ్రహస్యనిరవద్యత్వోక్తిః ఈశ్వరాపేక్షయా తదాశ్రితాపేక్షయాచ శరీత్వాదిశఙ్కితప్రతికూలస్వభావరాహిత్యపరా.

నిరతిశయత్వమౌజ్జ్వల్యాదిషు సర్వేష్వప్యన్వీయతే. తచ్చతత్తదపేక్షయోత్కృష్టాభావాదనుత్తమత్వవత్. ఔజ్జ్వల్యమ్ - (౨) "ఆదిత్యవర్ణమ్" (౩) "దివిసూర్యసహస్రస్య" ఇత్యాదిషూక్తం భాస్వరతమత్వమ్. సౌన్దర్యమవయవశోభా. యేన, (౪) "సాక్షాన్మన్మథమన్మథః" ఇత్యుచ్యతే. (౫) "సర్వగన్ధః" ఇతిశ్రుతిః అనుకూలగన్ధవిషయాః స్రక్చన్దనాదిచాతత్కృతకరమిత్యభిప్రాయేణసౌగన్ధ్యశబ్దః. సౌకుమార్యమ్-మహాబలత్వేపి పుష్పహాసఇతినామధుగుణానంమార్దవమ్. యథోక్తమ్, (౬) "సుకుమారౌమహాబలౌ" ఇతి. లావణ్యమ్-సముదాయశోభా. (౭) "భూయిష్ఠం తేజ ఏవాఙ్గైర్బహుశాఖాభిర్వ్యూఢా

(౧) ఛాన్దో-౩-౧౪-౪. (౨) పురుషసూక్తమ్. (౩) గీ-౧౧-౧౨.
(౪) భా-౧౦-౩౨-౨. (౫) రా-అ-౧౯-౧౪. (౬) † (పా) లవణమ్యాతే

మూ; — యౌవనాద్యనన్తగుణనిధిదివ్యరూప, స్వాభావికానవధికాతిశయ

ఆదిశబ్దార్థః - పీనవృత్తాయతభుజత్వాది.

అథదివ్యాత్మగుణాః. (స్వాభావికేత్యాది) స్ఫుటమ్.

రసత్తై త్తరవన్ఱ్రాయిరుక్కై. (యౌవన) (౧) "యువాకుమారః" ఎన్గిఱపడియే నిత్యయువావాయిరుక్కుమ్పరువమ్. (ఆది) ఇవై ముతలాన, (అనన్తగుణనిధి) అసఙ్ఖ్యాతమాన గుణఙ్గళుక్కు కొళ్కలమాయిరుక్కుమ్. (దివ్యరూప) దివిస్థితరూప. అత్తావతు - ఇవ్విభూతియిలడఙ్గాతిరుక్కై.

విగ్రహగుణఙ్గళ్ విగ్రహత్తుక్కు భూషణమాయిరుక్కుమాపోలే దివ్యాత్మస్వరూపత్తుక్కు భూషణమాన స్వరూపగుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. (స్వాభావిక) జలత్తుక్కు శైత్యమ్పోలే స్వభావసిద్ధమాయిరుక్కై. అత్తావతు యావద్ద్రవ్యభావియాకైయాలే నిత్యమాయిరుక్కై. (అనవధికాతిశయ) † నిస్సీమముమాయ్ ఆశ్చర్యకరముమా యిరుక్కై.

కృతమ్। "చక్షురానన్దజననం లావణ్యమితికథ్యతే" ఇత్యాహుః. యౌవనమిహన కాలకృతావస్థా; కిన్తు తాదృశో విగ్రహస్వభావః. తద్యౌవనస్యనిత్యత్వాత్. అన్యేషామపిహియౌవనే కౌమారాఽనన్తరభావిత్వముపలక్షణమాత్రమేవ. యువత్వైవకేషాఞ్చిదుత్పత్తిశ్రవణాత్. ఆదిశబ్దేన శుభాశ్రయాదిప్రకరణోక్త సర్వగుణసఙ్గ్రహః; తత ఏవాఽనన్త్యమ్. నిధిశబ్దఇహాశ్రయ పరోనిరతిశయభోగ్యత్వవ్యఞ్జకశ్చ.

ఏవముపకారకతమత్వాద్యభిప్రాయేణగుణేభ్యః పూర్వంవిగ్రహఉక్తః. అథ ఈదృశవిగ్రహాభివ్యఙ్గ్యప్రకృష్టగుణభూయిష్ఠతామాహ (స్వాభావికేతి). అత్రసర్వగుణాకరభూతైరాశ్రితానాశ్రితగోచరవ్యాపార భేదసాధారణై ర్జ్ఞానాదిభిఃపరత్వమ్, ఆశ్రితరక్షణైకాన్తైస్సౌశీల్యాదిభిస్సౌలభ్యఞ్చవ్యజ్యతే. స్వాభావికశబ్దేననిత్యత్వమనన్యాధీనత్వఞ్చాత్రవివక్షితమ్. తాభ్యాంనిత్యముక్తజ్ఞానాదిభ్యోవ్యవచ్ఛేదః. తద్బలాదిభ్యోవ్యవచ్ఛేదస్త్వనవధికాతిశయత్వాదపి. అనవధికాతిశయశబ్దః-పూర్వవత్, (౨) "పరాస్య

---

(౧) ఋగ్వే-౫-౨-౮-౨౫. (౨) శ్వే-౬-౮.

† (పా) గుణఙ్గళ్ నిస్సీమఙ్గళాయ్ గృహీతాంశమ్ ఆశ్చర్యావహమాయిరుక్కై.

మూ: — జ్ఞానబలైశ్వర్య

షాడ్గుణ్యమ్ – సాధారణమ్.

ప్రథమత్తిల్ జ్ఞానాదికళాలుమ్ సర్వవిషయఙ్గళ్, అవత్తిల్, (జ్ఞాన) (౧)“యోవేత్తియుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదాస్వతః” ఎన్గిఅపడియే ఎల్లావత్తైయుమ్ ఒరుకాలే ఎప్పోతుముళ్ళపడి అఱియవత్తాయి రుక్కై. (బల) సఙ్కల్పమాత్రత్తాలే సర్వపదార్థఙ్గళైయుమ్ ధరిక్కుమ్ ధారణసామర్థ్యమ్, (ఐశ్వర్య) సమస్తపదార్థనియమనసామర్థ్యమ్.

శక్తివిఞవిధైవశ్రూయతే స్వాభావికీజ్ఞానబలక్రియాచ” ఇత్యామ్నాతం స్వాభావికత్వం పరత్వఞ్చ పర్వేషుగుణేషుయోజ్యమితిభావః. సంకర్షణాదివ్యూహత్రయాభి వ్యక్తి క్రమేణజ్ఞానాదిగుణద్వంద్వత్రికోక్తిః. ప్రత్యేకంచగుణద్వంద్వే పౌర్వాపర్య హేతు ర్భగవచ్ఛాస్త్రోక్తః. యథా (౨) “బలంవీర్యంతథాతేజ ఇత్యేతత్తుగుణత్రయమ్। క్రమాద్వ్యపద్యాభావాఖ్యం జ్ఞానాదేరుపసర్జనమ్” ఇతి.

జ్ఞానమిహ – సర్వసాక్షాత్కారరూపమ్, (౩) “యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిత్” “సర్వదర్శీవసాధీనోనాదిః” (౪) “సర్వేశ్వరస్సర్వదృక్” ఇత్యాది భ్యః. ఉక్తఞ్చనాథమునిభిః- (౧) “యోవేత్తియుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణసదాస్వతః” ఇతి. బలమ్- శ్రమప్రసఙ్గరహితంసర్వధారణసామర్థ్యమ్; (౫)“ఏషసేతుర్విధరణః” (౬)“యత్రవిశ్వం భవత్యేకనీళమ్” “తత్సవితుర్వరేణ్యమ్” “ధ్రువమచలమమృతంవిష్ణుసంజ్ఞం సర్వాధారంధామ” (౭) “యోలోకత్రయమావిశ్య బిభర్త్యవ్యయఈశ్వరః” (౮) “పరమాత్మాచసర్వేషా మాధారఃపరమేశ్వరః” ఇత్యాదిసిద్ధమ్. ఐశ్వర్యమ్- (౫) “ఏషసర్వేశ్వరః” (౯) “సర్వేశ్వరేశ్వరఃకృష్ణః” ఇత్యాదిషూక్తమవ్యాహతేచ్ఛం సర్వనియన్తృత్వమ్. (౧౦) “అజస్సర్వేశ్వరః” ఇతిచతన్నామపాఠః.

(౧) నాథమునిశ్రీసూక్తి. (౨) భగవచ్ఛాస్త్రే. (౩) ముణ్డ-౨-౨-౭.
(౪) వి-పు-౬-౫-౮౬. (౫) బృ-౬-౪-౨౨. (౬)
(౭) గీ-౧౫-౧౭. (౮) వి-పు-౬-౪-౪౦. (౯) (౧౦) సహస్రనామ్ని.

మూ: — వీర్యశక్తితేజః

(వీర్య) సర్వత్తైయుమ్ ధరిత్తు నియమిత్తుప్పోరానిన్ఱాల్ పురువమ్ వేఱాత అనాయాసమ్. ఎల్లావస్తైయుమ్ ఉణ్డాక్కానిన్ఱాల్, తాన్ అవికృతనాయిరుక్కుమవికారత్తై యెన్నవుమామ్. (శక్తి) ప్రవృత్త్యున్ముఖరాన చేతనరుక్కు శక్తియైక్కొడుత్తుప్రవర్తిప్పిక్కుమ్ ప్రవర్తకత్వ సామర్థ్యమ్, అఘటితఘటనాసామర్థ్య మెన్నవుమామ్. జగదుపాదాన శక్తి యెన్నవుమామ్. (తేజః) పరాభిభవనసామర్థ్యమ్. (౧) "తమేవ భాన్తమనుభాతిసర్వమ్" ఇత్యాది.

ఇప్పడిసర్వోత్కృష్టనానవనుక్కు ఇనిపన్నిరణ్డుగుణమ్ఆశ్రితవిషయమ్.

వీర్యమ్ - సర్వోపాదానత్వే సర్వధారణే సర్వనియమనేపి వికారరహితత్వమ్. యథోక్తమ్;-"వికారవిరహోవీర్యంప్రకృతిత్వేపి మేసదా" ఇత్యాది. శక్తిః- స్వేతరసర్వనిర్వాహికా, "జగత్ప్రకృతిభావో మేయస్సాశక్తిరితీర్యతే" ఇత్యాదిషూక్తా సర్వోపాదనత్వాత్మికా. యద్వా, యదన్యైరశక్యత్వాదఘటితమివభాతి, తద్ఘటన సామర్థ్యరూపా. తేజః--అస్వాధీనసహకార్యనపేక్షత్వమ్. తదుక్తమ్ "తేజస్త్వన్యానపేక్షతా" ఇతి. "సహకార్యనపేక్షా మేసర్వకార్యవిధౌహియా। తేజష్షడ్గుణం ప్రాహుస్తమిమంతత్వవేదినః" ఇతిచ. (౧)"నతత్రసూర్యోభాతినచన్ద్రతారకం నేమా విద్యుతోభాన్తికుతోయమగ్నిః" (౨) "జ్యోతీంష్యాదిత్యవద్రాజన్ కురూన్ప్రచ్ఛాదయన్శ్రియా" ఇత్యాది నిదర్శితం పరాఽభిభవనసామర్థ్యం తేజః కేచిత్ప్రచక్షతే. లోకేకశ్చిత్స్వోపాద్యవస్థాయాం స్వవిభూతిం నజానాతి; జానన్నపిన ధారయతి; జ్ఞాత్వాధారయన్నపినసర్వధానియన్తుంశక్నోతి; శక్తోపిధారణనియమనాభ్యాం గ్లానో భవతి; అగ్లానోపినతత్సత్తాస్థితిహేతుస్స్యాత్; తద్ధేతుశ్చపరాధీనసహకారిసాపేక్షస్స్యాత్; నైవమస్యావితిగుణక్రమోక్తితాత్పర్యమ్.

(౧) ముణ్డ-౨.౨-౧౦. (౨) భార-ఉ-

సూ:— సౌశీల్య వాత్సల్యే

సౌశీల్యాదిద్వాదశ(?) ... భక్తరక్షణాసాధారణమ్. (సౌశీల్యత్వాది)శీలం హీనానాం—మహతో మన్దైస్సహనీరన్ధ్రేణ సంశ్లేషస్వభావత్వమ్. తస్యచ ప్రయోజనాన్తరాపయుక్తత్వాభావాత్, (సౌశీల్యమ్). యద్వా ఈశ్వరత్వబుద్ధ్యా యథా ఆశ్రితానాం సాధ్వసం నస్యాత్, యథాచస్యాయమపిన స్వస్యపరత్వబుద్ధ్యా ... విలక్షస్స్యాత్ ... శీలత్వమ్—సౌశీల్యమ్.(వాత్సల్యమ్) దోషేష్వపిగుణత్వబుద్ధిః. యథాసద్యః ప్రసూతాయాః ధేనోర్వత్సే; ఇదత్స్వక్షమాకార్యం(?) ... హాపమ్. అతఏవహి పృథగనుక్తిః — క్షమాయాః.

(సౌశీల్య) మహతో మన్దైస్సహనీర న్ధ్రేణసంశ్లేషస్వభావత్వమ్ — శీలమ్. అన్నమహాత్త్వమెంతమాత్రముపుళ్ళ తానుమిన్ని కలయుకైకై—సౌశీల్యమ్. (౧) "ఆత్మానం మానుషం మన్యే" (వాత్సల్య) తన ప్రేమత్తాలే ఆశ్రితగతమానదోషముమ్ గుణమాయ్ కొళ్ళుకై గోపాలత్వమ్ జుగుప్సి

అథ "తవాఽనన్తగుణస్యాపి షడేవ ప్రథమే గుణాః। యైస్త్వయేవ జగత్కుక్షావన్యేప్యన్తర్నివేశితాః" "ప్రకృష్టం విజ్ఞానమ్" ఇత్యాద్యుక్తషాడ్గుణ్యవితతిరూపా ఆశ్రితసంగ్రహణరక్షణయోర్విశేషతఉపయుక్తా గుణా ఉచ్యన్తే. తత్ర సౌశీల్యమ్-శోభనశీలత్వమ్, తచ్చాతిపరిహేయాపాద్యతిహేయేషు గుహగోపాలాదిష్వపి సాధ్వసప్రశమనాఽనన్యప్రయోజననీరన్ధ్రసంశ్లేషస్వభావత్వమ్. యథోక్తం(౨)"గుహేనసహితో రామః"(3) "అహం వో బాంధవో జాతః" ఇత్యాది. (వాత్సల్యమ్)"శరణాగతవత్సలః" ఇత్యాద్యభిప్రేతాస్వకీయ(?) ... తయాభిమతేషు దోషతిరస్కారిణీ ప్రీతిః. దోషాణాం గుణత్వేన దర్శనమితి తు అతివాదః. క్షమాకాష్ఠాభూతవాత్సల్యకథనే క్షమాప్యుక్తా భవతి (౪) "అపిచేత్సుదురాచారో భజతేమామనన్యభాక్। సాధురేవసమన్తవ్యస్సమ్యగ్వ్యవసితో హిసః" (౫) "అపిపాపేష్వభిరతా మద్భక్తాః పాండునందన। ముచ్యన్తేపాతకైః

(౧) రా-యు-౧౨౦-౧౧.   (౨) రా-బా-౧   (3) వి-పు-౫-౧౩-౧౩.
(౪) గీ-   (౫)   † (పా) ఆవిల.

మూ; — మార్దవాఽఽర్జవ సౌహార్దసామ్య

ఆశ్రితవిరహాసహత్వమ్ – (మార్దవమ్.) తేష్వజ్ఞానభయ శజ్కిత్వంవా. మనోవాక్కాయైక రూప్యమ్–(ఆర్జవమ్.) యథా(౧)"ఋజుబుద్ధితయా సర్వమాఖ్యాతు ముపచక్రమే" ఇతి. (సౌహార్దమ్) తేషామభిమత శ్రేయోభిధ్యాయిత్వమ్; స్వసత్తానపేక్షతద్రక్షాపరత్వంవా. (సామ్యమ్) జన్మవృత్తగుణవైషమ్య మనపేక్ష్య సర్వేషాం సమాశ్రయణీయత్వ

తమ్. (మార్దవ) ఆశ్రితవిశ్లేషత్తై ప్పొఱుక్కమాట్టాత తిరువుళ్ళత్తిల్ మెన్మై. (౧) "అనిద్రస్సతతంరామః" (ఆర్జవ) ఆశ్రితసంశ్లేషత్తిల్ తన్నుడైయ మనోవాక్కాయజ్గళ్ ఏకరూపమాయిరుక్కై. అతావతు అవర్కళుక్కుత్తన్నై నియమిత్తుక్కొడుక్కై. (సౌహార్ద) ఆశ్రితర్క్కు సర్వమజ్గళాన్వేషణపరనాకై. "శోభనాశంసీతి–సుహృత్".

(సామ్య) జాతిగుణవృత్తాదికళై ప్పారాతే అవర్కళుక్కు ఆశ్రయణీయత్వత్తిల్ సమనాయిరుక్కై. (౨) "గుహేనసహితః"

స్సర్వైః పద్మపత్రమివాంభసా" ఇతిచాహ. (మార్దవమ్) (3) "తంవినాకైకే యీ పుత్రమ్" ఇత్యాదివాదిన ఆశ్రితవిరహాక్షమతయా సుప్రవేశత్వమ్, సాపరాధేషు శాసనోన్ముఖస్యాపి సామప్రధానత్వంవా. యదాహ (౪) "సామోపహితయా వాచారూక్షాణిపరివర్జయన్" ఇతి.

(ఆర్జవమ్)(౫)"ఋజుబుద్ధితయాసర్వమాఖ్యాతుముపచక్రమే"ఇత్యాదిషూక్తంమనోవాక్కాయవ్యాపారాణామిథస్సంవాదిత్వమ్. తేనసంశ్రితేషు విప్రలిప్సానుదయః. (సౌహార్దమ్)(౬)"సుహృదం సర్వభూతానామ్ (౭) "ఉరసాప్రతిజగ్రాహపార్థం సంఘాద్యమాధవః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధం సామాన్యతో విశేషతశ్చహితైషిత్వమ్. తచ్చ-విషయభేదాత్ క్వచిత్ (౮) "ఏషఏవాసాధుకర్మకారయతితమ్" ఇత్యాద్యుక్తార్థో౽నినీషయానవిరుద్ధ్యతే.(సామ్యమ్)జాతిగుణవృత్తాదినిమ్నోన్నతత్వా

(౧) రా-సు-3౬-౪౪ (౨) రా-బా-౧. (3) రా-
(౪) (౫) (౬) గీ-౫-౨౯ (౭) భార.ఉద్యో. (౮) కౌషీ-3-౯

మూ:— కారుణ్య మాధుర్య

స్వీకృతానాంతేషాం సమ్యాఖనా విశేషేషుమనసా - తద్విషయాదరే చసమత్వేన; తారతమ్యరహితత్వమ్. (కారుణ్యమ్) స్వార్థానపే క్షా పరదుఃఖాసహిష్ణుతా. (మాధుర్యమ్) హన్తుం ప్రవృత్తావ పిరసావహత్వమ్. యథా (౧) "ఏహ్యేహిఫుల్లామ్బుజ పత్రనేత్ర" ఇతి.

(౨)"శబర్యాపూజితః". (కారుణ్య) స్వార్థనిరపేక్షపరదుఃఖాసహిష్ణుత్వమ్.(౩)"బుభుక్షేర్ధర్మాత్మా తస్యకారుణ్యమ్"(మాధుర్య)హన్తుంప్రవృత్తత్వేపి రసావహత్వమ్. (౧) "ఏహ్యేహిఫుల్లామ్బుజపత్రనేత్ర" (౪) " అసూర్యమివసూర్యేణ నివాతమివవాయునా । కృష్ణేనసముపేతేన

నాదరేణ సర్వైరాశ్రయణీయత్వమ్. యథా (౨) "శబర్యాపూజితస్సమ్యక్"(౫) "ధన్యోహమనుచరాయిష్యామీత్యాహ మాల్యోపజీవనః" ఇత్యాది. అతఏవ (౬) "సమోహంసర్వభూతేషు" ఇత్యాహ. స్వేచ్ఛాస్వావలోకపక్షపాతిత్వమ్,ఆశ్రితేషుయథా- హర్మాదరసం భావనాక్రమవైషమ్యరహితత్వంచసద్ధ్యతి. యథాకర్మఫలదాయిన ఈశ్వరస్యాశ్రయణోపాధికపక్షపాతోపి సమత్వావిరోధి.

(కారుణ్యమ్)అనుద్దిష్టస్వప్రయోజనాన్తర పరదుఃఖనిరాకరణేచ్ఛా. పరదుఃఖ దుఃఖిత్వాదికంతు నలక్షణమ్; అవ్యాప్తేరతివ్యాప్తేశ్చ. సర్వప్రశాసితు స్సాపరాధని గ్రహస్యాపి శాస్త్రసిద్ధత్వాత్తదవిరోధేన కారుణ్యన్నియంతవ్యమ్-లోకేపితథైవవ్యవ స్థితేః,(మాధుర్యమ్).క్షీరవదుపాయభావేపిస్వాదుత్వమ్.తచ్చ (౭) "మాధుర్యమ్పరమ మ్"ఇత్యాదిషూక్తమ్. ద్వేషవతాంజిఘాంసతానామపి దృష్టిచిత్తాపహారిత్వేనరసావహ త్వంవా. యేనశిశుపాలస్య తాదృశీచరమదశా. అనన్యమనసాం (౮) "మచ్చిత్తామ ద్గతప్రాణాః" ఇత్యాద్యుక్తావస్థాచ. వధోద్యోగప్రదర్శనేపిహి సౌమ్యత్వమ్.

---

(౧) భార ధిమ్మ- (౨) రా-బా-౧. (3) రా-బా
(౪) (౫) వి-పు-౧౯-౨౧. (౬) గీ-
(౭) (౮) గీ-౧౦-౯.

మూ:— గాంభీర్యౌదార్య చాతుర్య

(గాంభీర్యమ్) ఆశ్రితవిషయే "ఏవమనేన చికీర్షితమ్" ఇతి పరిచ్ఛేత్తుమశక్యత్వమ్; దీయమానగౌరవసం ప్రదానలాఘవానపేక్షత్వం వా. (ఔదార్యమ్) అస్మైదదామీత్యభిమాన విరహేణ "పుత్రవత్ ప్రాప్తంభుఙ్క్తే" ఇతిబుద్ధ్యాదాతృత్వమ్. ఇదమియద్దత్తం మయేత్యస్మరణశీలత్వం వా. యద్వా సర్వం దత్త్వాపి (౧) "ఋణం ప్రవృద్ధమివమే" ఇత్యతృప్తత్వమ్ - ఔదార్యమ్. (చాతుర్యమ్) ఆశ్రితార్థేష్వ జడక్రియత్వమ్. యథా సానుబన్ధరావణవధేన విభీషణాభిషేకః. యద్వా

జహ్యాషే భారతంపురమ్" (౨) "సర్వగన్ధస్సర్వరసః". (గాంభీర్య) ఆశ్రితరుక్కుచ్చెయ్య నినైత్తిరుక్కుమవై ఒరువరాలుమ్ పరిచ్చేదిక్కవరితాయిరుక్కై, అత్తావతు - తన్ కొడైయిన్ శీర్మైయుమ్ కొళ్ళుకిఱవనుడైయశిఱుమైయుమ్ పారాతిరుక్కై; (౩) "యఆత్మదాబలదా".

(ఔదార్య) ఆశ్రితరుడైయ అపేక్షితఙ్గళై త్తానేఇరన్దుకొడుక్కై. (౪) "ససర్వాన్నర్థినోదృష్ట్వా సమేత్యప్రతిబన్ద్యచ" (౫) "ఉదారాస్సర్వఏవైతే". (చాతుర్య) ఆశ్రితదోషఙ్గళై ప్పిరాట్టియుమఱియాతపడి మఱై

"ఏహ్యేహిపుల్లాంబుజపత్రనేత్ర" ఇత్యాదిషుప్రసిద్ధమ్. (గాంభీర్యమ్, భక్తానుగ్రహవదాన్యత్వాదేరామూలతోదురవగాహత్వమ్. ఆశ్రితాపరాధేషుప్రతిగ్రహీతృ నికషాదిషుసత్స్వపిస్వజ్ఞానస్య గోపనేనదుజ్ఞానత్వం వా. తదభిప్రాయేణహిసర్వజ్ఞస్యాప్యవిజ్ఞాతృత్వోక్తిః.

(ఔదార్యమ్) పాత్రలాఘవం దేయగౌరవం చానాదృత్య దాయవిభాగన్యాయేన ప్రత్యుపకారాదినిరపేక్షం వితరణరసికత్వమ్, ప్రభూతం దత్త్వాప్యతృప్తత్వం చ. అత ఏవహ్యర్థినస్సర్వాన్ స్వయముదారానాహ. చాతుర్యమ్ - "రక్షణీయేషుజనయన్ప్రత్యయంతదా" ఇత్యాది ప్రసిద్ధ మతిశంకాశమనదోషగోపనాది రూపేషు జడక్రియత్వమ్. యేనవిభీషణ సుముఖాదిష్వవిరుద్ధానప్యనుకూలయతి, శుభాశ్రయస్వాకార

---

(౧) భార-ఉద్యో-౫౮-౨౨. (౨) ఛాన్దో-౩-౧౪. (౩)
(౪) రా-యు-౧౬-౨౩. (౫) గీ-౭-౧౮.

గుణాః — [illegible]

ఆశ్రితదోషగోపనం వా — యాథాత్మ్యమ్. యథా ప్రతిజ్ఞాపాలనం. (స్థైర్యమ్)
(౧) "నత్యజేయం కథఞ్చన" ఇత్యేవమాది స్థైర్యమ్.

భక్తైరుపలోభనాగతి [illegible]. అథ [illegible] నరక్షణే విరోధి నిరాసోపాయత్వం ధైర్యమ్. [illegible] ప్రతిజ్ఞాగమే సత్యవిక్రమత్వమ్. యథా "[illegible]" ఇతి. [illegible] పరబలే ప్రవేశనాయాసం శౌర్యమ్; ప్రవిశ్య తస్మిన్ సక్షోభం (పరాక్రమః). యథా "ఛిన్నం భిన్నమ్" ఇత్యాది.

స్థైర్యం. ఆశ్రితపక్షైయ అతిశక్తులైనవారు [illegible] యున్నప్రమాణమ్.
(౩) "సముద్రం దశయోజనమ్" (స్థైర్య) ప్రత్యూహశతైరప్యాశ్రితరక్షణప్రతిజ్ఞాభంగం నకరోతి. (౪) "నత్యజేయం కథఞ్చన". (ధైర్య) అతుక్కడియాన నెజ్ఞిల్ త్తిక్తి. అనన్తరమ్ ఇగ్గుణమ్ ప్రతి పక్షవిషయమ్. (శౌర్య) ఆశ్రితవిరోధికళై అఱియచ్చెయ్యవల్లనాయిరుక్కై. (పరాక్రమ) అళినఅమునకినాలుమ్ విన్తై శెయ్యవల్లనాయిరుక్కై.

ప్రదర్శనాద్యయాలోన్న పాయైః కాపయా వైరాగ్యాదికం చ జనయతి. (స్థైర్యమ్) శరణాగతసంగ్రహే దోషప్రదర్శనైరన్తరజ్ఞైరప్యకంపనీయత్వమ్. తథాచాహ (౧) "మిత్రభావేన సంప్రాప్తం నత్యజేయం కథంచన" ఇత్యాది. ధైర్యమ్- (౨) "అప్యహం జీవితం జహ్యామ్" ఇత్యాదిషూక్తమత్యన్తాభిమతవియోగప్రసంగేప్యభిన్నప్రతిజ్ఞత్వమ్. భీష్మాద్యాశ్రితప్రతిజ్ఞారక్షణాయ స్వప్రతిజ్ఞాభంగేప్యేతాదృశప్రతిజ్ఞాసిద్ధిః. అతఏవ (౩) "ద్యౌః పతేత్పృథివీ శీర్యేద్ధిమవాన్ శకలీభవేత్, శుష్యేత్తోయనిధిః కృష్ణ నమే మోఘం వచో భవేత్" ఇత్యాదిభిరవిరోధః.

వ్యత్యయేనవా స్థైర్యధైర్యే వ్యాఖ్యాతవ్యే. అతర్కితోపనతేపి బలవతి ప్రతిపక్షే సావజ్ఞదృఢచిత్తత్వం వాధైర్యమ్. యథాహుః (౪) "కపోలే జానక్యాః" ఇత్యాది. జవత్యపి మహాబలే రావణే సాగరే వ్యలంఘితే విభీషణమభిషిఞ్చతా దర్శితోయం గుణః (శౌర్యమ్) అసహాయస్యాపి భీమే పరబలే స్వబల ఇవ నిర్భయప్రవేశసామర్థ్యమ్. యథా జనస్థానయుద్ధ మూలబలనిబర్హణాదిషు. (పరాక్రమః) ప్రవిష్టస్య పర

(౧) రా-యు-౧౮-౩. (౨) రా-అ- (౩) భార-ఉ- (౪) రా-

మూ: — సత్యకామ సత్యసంకల్ప

అథభోగ్యగుణయుగళమ్. (సత్యకామ) ఇతి నిత్యవిభూతిమత్త్వమ్ "కామ్య స్సంత్యస్మిన్నితి కామః" ఇత్యనేకార్థః. (సత్యసఙ్కల్ప) ఇతి లీలా విభూతి మత్త్వమ్, స్వసఙ్కల్పానువృత్తోభయ విభూతిమత్త్వం వా.

అథవా, స్థైర్యాదిత్రయోగుణాః ప్రతిపక్షవిషయాః.

(స్థైర్య) మూలబలేనసన్నిహితేపి పూర్వక్షణాన్న విశేషః. (శౌర్య) అన్యాశ్రవన్తికే అనుకూలఇవతద్బలప్రవేశనమ్. (పరాక్రమ) (౧) "ప్రహర్తాచ" (౨) "ఛిన్నంభిన్నం శరైర్దగ్ధమ్". (సత్యకామ) కామ్యన్తఇతి కామాః. కామ్యమెన్నతు–కామిక్కప్పడుమ్ విషయఙ్గళ్, సత్యాఃకామాః యస్యసః–సత్యకామః; కల్యాణగుణఙ్గళైయుమ్ విభూతికళైయుమ్ కొల్లుకిఱతు. ఆశ్రితర్ క్కనుభావ్యమాన గుణవిభూతికళ్సై. (సత్యసఙ్కల్ప) అమోఘమాన అపూర్వభోగ్యఙ్గళై స్సృష్టిక్కక్షమనాకై. ఆశ్రితసంరక్షణవిషయోమనోరథః కామః. సఃఅప్రతిహతోభవతీతిసత్యకామః. తద్రక్షణాయ దేవ మనుష్యాద్యవతార సఙ్కల్పః అప్రతిహతోభవతీతి సత్యసఙ్కల్పః, ఇగ్గుణఙ్గళిరణ్డుమ్ జగత్సృష్టిక్కుమ్ ఉఱుప్పాకైయాలే మధ్యస్థ జగద్రక్షణార్థమాకవుమామ్.

సైన్యే" (౨) "ఛిన్నంభిన్నంశరైర్దగ్ధమ్" ఇత్యాద్యుక్తోవ్యాపారః. (౨) "అభియాతాప్రహర్తాచ" ఇత్యాద్యుక్తావిమౌద్వౌగుణావాశ్రిత విరోధిభంగార్థా, వైయర్థ్యాదయస్త్రయోవా. అభీష్టప్రాపణార్థౌ గుణావాహ (సత్యకామసత్యసంకల్పేతి) ఇహైతౌభావప్రధానౌకర్మధారయవృత్త్యావా. కామ్యంత ఇతి కామాః – స్వేనస్వాశ్రితైశ్చభోగ్యావిభూతయః, తేచసత్యాః – నిత్యాఇత్యర్థః. అమిథ్యాభూతకామత్వమప్రతిహతేచ్ఛత్వంచనైరర్థక్య పునరుక్తిభ్యాంనాత్రవివక్షితమ్.

సత్యసంకల్పత్వమ్ – స్వావతారాద్యపూర్వభోగ్యాంతర సృష్టౌ జగద్వ్యాపార మోక్షప్రదానాదిషుచాఽమోఘ సంకల్పత్వమ్. తేనతత్సంకల్పాదభిమతలాభే

(౧) రా–అ–౧–౨౯ (౨) రా–యు–౯౪–౧౨.

మూ; — కృతిత్వ కృతజ్ఞతా

అథభక్తరక్షా విషయముక్తిద్వా దశకాదివిలక్షణం గుణద్వయమాహ (కృతీతి). ఆశ్రితకార్యపూరణేన కృతార్థత్వమ్ - కృతిత్వమ్. యద్వా కృతమ్-క్రియా, తద్వత్త్వమ్. ఆశ్రితకర్తవ్యస్య స్వయం కర్తృత్వమ్. యథా (౧) "అహంస్మరామి" ఇతి. కృతమేనజానాతి; నతు కరిష్యమాణాంశమకృతమితి (కృతజ్ఞః). యద్వా, స్వల్పమప్యాశ్రితైర్యత్సాధుకృతమ్, తదేవజానాతి. ఆశ్రితకృతాపరాధం స్వకృతం శ్రేయ

(కృతిత్వ) ఆశ్రితర్ అపేక్షితమ్ పెఱ్ఱాల్ అన్నలాభమెంతిన్న తాయిరుక్కై. (౨) "అభిషిచ్యచలఙ్కాయామ్" ఇనర్ కళ్ కర్తవ్యజ్ఞైయడైయత్తానే యేఱిట్టుక్కొణ్డిరుక్కై యెన్నవుమామ్. ఆదికర్మణి క్తః. (కృతజ్ఞతా) ఒరుకాల్ శరణమెన్నముక్తి మాత్రత్తాలే పిన్పుశెయ్యుమ్ కుఱ్ఱఙ్గళ్ పారాతే అత్తైయేనినైత్తిరుక్కై. ఆశ్రి

నిస్సంశయత్వంస్యాత్. ఉక్తగుణవర్గాదధికోపకారకం గుణద్వయమాహ (కృతిత్వ కృతజ్ఞేతి) కృతమిహోపకారః - కృతజ్ఞాదిశబ్దేతథాదృష్టేః. తద్వత్త్వంకృతిత్వమ్, ఉపకర్తృత్వమిత్యర్థః. యద్వా (౨) "అభిషిచ్యచలంకాయామ్", ఇత్యాద్యుక్తమాశ్రితకార్యపూరణేన కృతకృత్యత్వమ్ - కర్తవ్యశేషరహితేషు కృతిశబ్దప్రయోగాత్. (3) "నమేపార్థాస్తికర్తవ్యమ్" ఇత్యుక్తంవిహితానుష్ఠాననైరపేక్ష్యం ధర్మప్రవర్తనార్థానుష్ఠానత్వంవావివక్షితమ్, తేనాపిపరోపకారార్థమేవ ప్రవృత్తత్వముక్తంభవతి. శ్రూయతేచ (౪) "నకర్మణావర్ధతేనోకనీయాన్" ఇతి. తథాచశ్రుత్యంతరమ్"సనసాధునాకర్మణాభూయాన్నో ఏవాసాధునాకనీయాన్" ఇతి. అథవా "ఆదికర్మణి క్తః" - కృతంకర్తవ్యత్వేనోపక్రాన్తమాశ్రితానాంయద్ధితం తత్సర్వంపూర్వమేవానేన ప్రయోజకకర్త్రా ప్రారబ్ధమిత్యర్థః. స్వేనకృతంపరోపకారం ప్రత్యపి స్వస్యైవశేషిత్వంవాకృతిత్వమ్.

కృతజ్ఞతా - పరైః కృతస్యానుకూల్యలవస్యపశ్చాత్తైరనంతాపకారకరణేపి

(౧) వరాహచర. (౨) రా-బా-౧-౧౫. (3) గీ- (౪)

మూ:— ఽఽద్యసంఖ్యేయ కల్యాణగుణగణౌఘమహార్ణవ,

శ్చ నస్మరత్యకృతజ్ఞః ఏకైకగుణస్యానన్తత్వాభిప్రాయః గణశ
బ్దః సమస్తఘటితః వ్యాహతః తస్యమహార్ణవ-సగుణానాముత్తమమహత్త్వమ్:

తన్ కుఱ్ఱ ఎల్లామ్ శెయ్ తాలుమ్ అత్తైమఱన్దు అవర్ కళ్ శెయ
తసుకృతలవత్తైయే నినైత్తిరుక్కైయెన్నవుమామ్. (౧) "హృదయా
న్నాపసర్పతి" ఆశ్రితవిషయత్తిల్ తాన్ శెయ్ తవుపకారత్తై యేనినైత్తి
రుక్కైయెన్నవుమామ్. (౨) "శిరసాయాచతస్తస్య వచనం నకృతం
మయా". ఆదిశబ్దత్తాలే అనుక్తగుణఙ్గళై నినైక్కిఱతు. (అసంఖ్యేయ)
ఇగ్గుణఙ్గళ్ ఎణ్ణ అరిదిరుక్కై. "అనవధికాతిశయ" ఎన్ఱు - నిస్సీమత్వమ్.
ఇత్తాల్ నిస్సఙ్ఖ్యేయత్వమ్. (కల్యాణ) ఉళ్ళతెల్లామ్ నన్ఱాయిరుక్కై.
(గుణగణౌఘ) అన్నైతాన్ తిరళ్ తిరళాయిరుక్కై. క్రోధాదికళుమ్ ఆశ్రి
తర్ కుక్కప్రాప్యమాయిరుక్కై. (మహార్ణవ) అస్మిన్మనోగోచరాః కేచి
దేవోక్తాః. (౫) "నన్తాయుత్తైర్యస్యగుణాః" (౬) "చతుర్ముఖాయుః".

స్వయంచానన్త ప్రత్యుపకారకరణేపి అకృత ప్రత్యుపకారవత్తదను బంధి
సంరక్షణాయ తన్నైవ్యాకులేనమ్. యథోక్తం (౪) "న స్మరత్యపకారాణాం శత
మప్యాత్మవత్తయా। కథంచిదుపకారేణ కృతేనైకేనతుష్యతి" ఇతి, (౧) "గోవిం
దేతియదాక్రన్దత్ కృష్ణామాందూరవాసినమ్" (౫) "త్వదంఘ్రిముద్దిశ్య" ఇత్యా
దిచ. ఏతేనసంశ్రితానాం పశ్చాద్దోషసంభవేపి హితైషిణశ్చిక్షణమాత్ర ప్రవృత్తత్వం
సిద్ధ్యతి. అథవాఅర్థిషు నియమాంతరానుసారేణ స్వకృతంతాదాత్విక ప్రత్యాఖ్యాన
మకృత్యవజ్ఞానాతీతికృతజ్ఞః. యదూచే (౨) "శిరసాయాచతస్తస్య వచనంనకృతం
మయా" ఇతి. ఇదంచ ప్రాప్తావసరేభరతస్యేవాపేక్షాపూరణాయస్యాత్.

ఆదిశబ్దేన "ఆనృశంస్యమనుక్రోశః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధసర్వగుణ సంగ్రహః.
అసంఖ్యేయశబ్దో (౬) "యథారత్నానిజలధేరసంఖ్యేయానిపుత్రక। తథాగుణాహ్య
నంతస్యాప్యసంఖ్యేయా మహాత్మనః" ఇత్యాదివచనస్మారకః. ఆశ్రితవిరోధినిరస
నార్థతయా క్రోధాదేరపి కల్యాణశబ్దేసంగ్రహః. (3) "చతుర్ముఖాయుర్యది
కోటివక్త్రః, వర్షాయుతైర్యస్య గుణానశక్యాః" ఇత్యాది ప్రసిద్ధాపరిచ్ఛేద్య
గుణానంత్యంతాపత్రయా ప్రశమనత్వం దురవగాహత్వంచవ్యనక్తి (గుణగణౌఘమహా

(౧) భార-ఉద్యో-౫౮-౨౨. (౨) రా-యు-౧౨౪-30. (3) భార-కర్ణ-౮3.
(౪) (౫) స్తో-ర- (౬) వామనపు-౯౪-౪౦.

మూ:— స్వోచిత వివిధవిచిత్రానన్తాశ్చర్య

గుణాస్తు స్వావస్థాఽవస్థానాయ భగవత్స్వరూపగతాః. అన్యథానస్థాతుంశక్నువన్తీతి భావః.

అథభూషణాని, కటకమకుటాది జాతిభేదో వైవిధ్యమ్. ఏకైకావాన్తర భేదపరః విచిత్రశబ్దః. అనన్తాశ్చర్యమ్-నిరతిశయాశ్చర్యమ్.

(స్వోచితేతి) †ఏవంవిధనానవనుక్కు శోభావహమాన దివ్యాభరణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. జ్ఞానాదికళ్ ఆత్మస్వరూపత్తుక్కు అలఙ్కారమానవోపాతి, విగ్రహత్తుక్కు ఆభరణఙ్గళ్ అలఙ్కారమాకైయాలే అవఱ్ఱై చ్చొల్లుకిఱార్. (స్వోచిత) అవయవఙ్గళ్ తాన్ ఒరుపడిపూత్తాప్పోలే తకున్దిరుక్కై. (వివిధ) అవై తాన్ నానావాయిరుక్కై. అతావతు - కిరీటాదిభేదత్తాలే పలవకైప్పట్టిరుక్కై. (విచిత్ర) అఙ్గులీయకమెన్ఱాల్ "ఇఙ్గైచ్చరికైచ్చరి" ఎన్నుమాపోలే ఓరోవకై కళిలే నానావిధమాయిరుక్కై. (వివిధ) ముత్తిన్పడి, మాణిక్కప్పడియెన్ఱివివిధభేదత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. (విచిత్ర) కిరీటాదినూపురాన్తమాన వైచిత్ర్యత్తై చ్చొల్లుకిఱతెన్నవుమామ్. (అనన్తాశ్చర్య) ఎత్తైయిఱన్గవాశ్చర్యత్తై యుడైత్తాయిరుక్కై.

ణార్ణవేతి) ఏకైకగుణస్యావాన్తరానేక గుణగర్భత్వం గణశబ్దేనవ్యజ్యతే. గుణగణా ఏవఓఘాః-జలప్రవాహాః, తేషాంమహార్ణవ ఇవాఽయమేకాశ్రయభూత ఇతిభావః.

అథ స్వరూపస్య విగ్రహవద్గుణవచ్చ విగ్రహస్య శోభాతిశయహేతుభూతాని భూషణాన్యుచ్యన్తే (స్వోచితేతి). ఉక్తస్వరూపరూపగుణవతస్స్వస్యానురూపత్వంస్వోచితత్వమ్; కిరీటత్వాదిభేదస్య తత్తత్స్వరూపోపాదానసిద్ధత్వాత్, ఆశ్చర్యాణాత్వస్య పృథగుక్తేశ్చాత్ర వివిధవిచిత్రశబ్దౌ హేమరత్నముక్తాదిమయత్వేన తత్తదంవాంతర శిల్పవిశేషైశ్చ ప్రత్యేకంవైషమ్యంబ్రూతః. అనంతశబ్దశ్చాశ్చర్యాణాం విశేషకః. అసం

† (పా)విగ్రహగుణమాన సౌన్దర్యాదికళోపాతి పూత్తాప్పోలే శాత్తిన కటకమకుటాదిదివ్యాభరణఙ్గళై అనుసన్ధిత్తరుళుకిఱార్.

నిత్యనిరవద్యనిరతిశయసుగంధనిరతిశయ సుఖస్పర్శనిరతిశయౌజ్జ్వల్య

ఉత్తరోత్తరం నిరవద్యత్వమనుసన్ధేయమ్. విగ్రహచిన్తాయామపి పూర్వభావినీహ దివ్యాభరణచిన్తా. నిరతిశయసుగన్ధత్వాదికమ్–ఇతరభూషణవైలక్షణ్యమ్. (౧) "సర్వగన్ధస్సర్వరసః" ఇత్యాదివత్.

ఓరోవాభరణ చ్చేర్త్తియై అనుభవిత్తు ముడిక్కవొణ్ణాతిరుక్కై. (నిత్యనిరవద్య) నిరవద్యఙ్గళాయిరుక్కు మవఱ్ఱుక్కుమ్ కాదాచిత్కమాన అవద్యఙ్గళుణ్డాయిరుక్కుమ్. అఙ్గనన్ఱిక్కే నిత్యనిరవద్యఙ్గళాయిరుక్కై. అథవా, (నిత్య) ఉత్పత్తివినాశరహితమాయిరుక్కై. (నిరవద్య) (౨) "స్రగ్వస్త్రాభరణైర్యుక్తమ్" ఎన్ఱిఅపడియే దివ్యాభరణాళ్వార్కళ్ చేతనరాకైయాలే తన్దాముడైయశోభైస్వార్థమన్ఱిక్కేయిరుక్కై. చేతనరాయిరుప్పార్క్కు స్వార్థమెన్ఱిరుక్కై అవద్యమిఱే. (నిరతిశయసుగన్ధ) "సర్వగన్ధః" ఎన్ఱిఅవిషయత్తుక్కుమ్ స్పృహావిషయమాయిరుక్కై. అతావతు – తిరువాభరణమ్ శాత్తినాల్ తిరుమాలై శాత్తుకై పరిమళత్తుక్కుఉప్పన్ఱిక్కే అలఙ్కారత్తుక్కుఉప్పామ్పడియిరుక్కై. (నిరతిశయసుఖస్పర్శ) అల్లాతవాభరణఙ్గళ్ అఴుక్కుక్కుఉప్పాకైయాలే భోగత్తిల్ వన్దాల్ కఴఱ్ఱవేణ్డివరుమ్. ఇవైయోవెన్నిల్, పిరాట్టిమారోట్టైకలవియిలుమ్ కఴఱ్ఱవేణ్డాతపడిస్రక్చన్దనాదికళ్పోతి అనుకూలమాయిరుక్కుమ్. (నిరతిశయౌజ్జ్వల్య) విగ్రహకాన్తియైయుమౌజ్జ్వల్యత్తైయుముడైత్తాయిరుక్కై.

క్ష్యయత్వ వివక్షాయా మపరిమితశబ్దః పృథుతరత్వపరః. నిత్యనిరవద్యత్వాభ్యాం ప్రాకృతభూషణవ్యావృత్తిః. (౨) "స్రగ్వస్త్రాభరణైర్యుక్తమ్" ఇతి హి నిత్యంరూపం ప్రతిపాద్యతే. సర్వదానిరవద్యత్వేన వా కాదాచిత్కావద్యశఙ్కావ్యుదాసః. సర్వగన్ధస్యాపి దివ్యరూపస్యామోదాతిశయహేతుతయా నిరతిశయసుగన్ధత్వమ్. అనభిమతకాఠిన్యాద్యభావాన్నిరతిశయసుఖస్పర్శత్వమ్; సూర్యాదితేజోభిభావుకదివ్యవిగ్రహతేజసాప్యనభిభూతత్వాన్నిరతిశయౌజ్జ్వల్యత్వమ్.

(౧) ఛాన్దో-౩-౧౪-౪. (౨) పాఞ్చరాత్రే - పౌష్కరసం

మూ,— కిరీటమకుటచూడావతంస మకరకుండలగ్రైవేయకహార కేయూరకటక శ్రీవత్స కౌస్తుభ ముక్తా దామోదరబన్ధన

(మకుటమ్) కిరీటాగ్రావయవోనాయకాధారః. యద్వా, మకుటమ్ శిరోభూషణమాత్రమ్. యథా (౧) "నాకుణ్డలీనామకుటీ" ఇతి. కిరీటరూపంమకుటమ్–కిరీటమకుటమ్. దివ్యశబ్దః;–సర్వత్రాఽప్రాకృతపరః.

(కిరీటమకుట) కిరీటమాకిఅతు – తిరువభిషేకత్తిన్ శుబ్లుం. మకుటమాకిఅతు – మేలిల్ కవిప్పు. (చూడ) †తిరుచ్చుట్టి. (అవతంస) తిరుచ్చెవిమలర్. (మకరకుణ్డల) మకరాకారమాన తిరుత్తోడుకళ్. (గ్రైవేయక) తిరుక్కழుత్తిల్ ‡ శాత్తుమ్ తిరువట్టమణి ముతలానవై. (హార) (౨) "పెరియవరై మార్పిల్ పేరారమ్పూణ్డు" ఎన్నుమాపోలే తిరుమార్పిల్ మడిత్తుశాత్తవేణ్డుమ్పడియాన తిరువారమ్. (కేయూర) తిరుత్తోళ్ వళై. (కటక) మున్కైయిల్ శాత్తుమ్ తిరువళైకళ్. (శ్రీవత్స) తిరుమఱు. కీழుళ్ళవాభరణజ్గళ్ పోలే పృథక్స్థితియోగ్యమన్ఱిక్కే సర్వేశ్వరత్వచిహ్నమాన ఆభరణమ్. (కౌస్తుభ) శ్రీకౌస్తుభమ్. ఒరుకాలముమ్ పిరియాతపడి అభిమతమాయ్ సర్వేశ్వరత్వ చిన్హమాయిరుక్కుమ్ రత్నమ్. (ముక్తాదామ) ఏకావలీ, త్రిసరమ్, పఞ్చసరమ్తుడక్కమాన తిరుముత్తువడజ్గళ్. (ఉదరబన్ధన) తిరువుదరబన్ధనమ్. ప్రళయాపత్తు

కణ్ఠికాముకుట వ్యావృత్త్యా సర్వాధిపత్యసూచనార్థం కిరీటశబ్దేన మకుటవిశేషణమ్. ధారకపురుషభేదేనహి మకుటద్వైవిధ్యం శిల్పశాస్త్రాదిప్రసిద్ధమ్. యద్వా(౧)"నాకుండలీనామకుటీ" ఇతిప్రయోగాచ్ఛిరోభూషణమాత్రేమకుటశబ్దః. అథవాకిరీటస్యోర్ధ్వభాగో మకుటశబ్దేనోచ్యతే. మకరసన్నివేశం కుండలంమకరకుండలమ్; అవిభక్తలక్షణరూపస్యాపి శ్రీవత్సస్యభూషణ సమానతయా భూషణత్వోక్తిః, తాదృశపృథక్సంస్థానయోగాచ్చ. భూషణదేవతాధ్యానే తదభివ్యక్తిః. ముక్తాదా

(౧) రా–బా–౬–౧౧. (౨) 3–తిరు–వ–౫౭. † (పా) తిరుచ్చూట్టు
‡ (పా) రేఖాత్రయుక్తమకుటాకారమాః ముత్తుత్తిరుక్కుట్టు

మూ;— పీతామ్బర కాఞ్చీగుణనూపురాద్య పరిమితదివ్యభూషణ,

క్కళిలే జగత్తై ప్పినయిన్ద్రికే వైత్తుప్పోన్దఆపత్సఖిత్వత్తుక్కు ప్పట్ట జ్ఞిట్టినాప్పోలే యిరుక్కై. (పీతామ్బర) సర్వేశ్వరత్వ లక్షణమాయ్ తిరువరైయిలే పూత్తాప్పోలే సుసఙ్గతమాయ్ పుంస్త్వావహమాయిరు న్నుళ్ళ తిరుప్పీతామ్బరమ్. (కాఞ్చీగుణ) అన్ద త్తిరుప్పీతామ్బరత్తుక్కు శోభావహమాయ్ అన్తరఙ్గమాయిరున్దుళ్ళ అరైనాల్పట్టికై. (నూపుర) భగవద్విషయత్తిలిఴిన్దవారెల్లారుక్కుమ్ ఆశ్రయిక్కుమ్ తుఱైయాన తిరువడికళుక్కు ప్రకాశకమానతిరుచ్చిలమ్బు. * ఆదిశబ్దత్తాలే, (౧) "పుఱైయార్పొన్నూలినన్" ఎన్గిఱపడియే అనుక్తమానతిరుయఙ్ఞోపవీతమ్ కణైయాఴిమోతిరమ్ ముతలానవఱ్ఱై చ్చొల్లుకిఱతు. (అపరిమిత) (౩) "ఎణ్ణిల్ పల్ కలన్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "పలపలవేయాపరణమ్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే తిరువాభరణఙ్గళుక్కు త్తొకైయిల్లైయెన్గిఱతు. (దివ్యభూషణ) శుద్ధసత్త్వాత్మకమాయ్ దివ్యావయవఙ్గళుక్కుమ్ ఆభరణఙ్గళుక్కుముణ్డాన శేర్త్తి యఴకుక్కుమడియాన ద్రవ్యవైలక్షణ్యమ్.

(స్వానురూపేతి) కీఴ్చ్చొన్నవాభరణఙ్గళోడు వికల్పిక్కలామ్బడియాన దివ్యాయుధవర్గత్తై చ్చొల్లుకిఱతు. (స్వానురూప) కీఴ్చ్చొన్న

మాని ఏకావలీత్రసరాదీని. పీతాంబరస్యభూషణతయోక్తి శ్శోభాతిశయహేతుత్వమహార్ఘత్వాద్యభిప్రాయా. యథా (౧) "అతసీపుష్పసంకాశః పీతవాసాజనార్దనః। వ్యభ్రాజతసభామధ్యే హేమ్నీవోపచితోమణిః" ఇతి. ఆదిశబ్దేనచ హస్తబంధాంగుళీయకాదిసంగ్రహః. ఉక్తగుణోత్కర్షహేతుభూత ద్రవ్యవైలక్షణ్యజ్ఞాపనాయ భూషణాయుధయోర్దివ్యశబ్దః.

ఏవమాశ్రితానామనుభవార్థాని భూషణాన్యుక్త్వా తదనుభవత్రక్షణయో

---

(౧) తి-వాయ్-౩-౭-౮. (౨) తి-వాయ్-౮-౩-౯. (౩) తి-వాయ్-౨-౯-౬.

మూ:—స్వానురూపాచింత్య శక్తిశఙ్ఖ చక్రగదాసిశార్ఙ్గాద్యసఙ్ఖ్యేయ

అథదివ్యాయుధాని. ఏకైకాయుధస్యసర్వాయుధకార్యశక్తిమత్త్వమ్-(అచిన్త్యశక్తిత్వమ్). యథా. (౧) "సహాయకృత్యంకిన్తస్య యేన సప్తమహాద్రుమాః। శైలశ్చవసుధాచైవబాణేనైకేనదారితాః" ఇతి. పరశుటఙ్కఖనిత్రాది కార్యమ్, ఏకేనసాలగిరిరసాతలభేదినాశరేణ హికృతమ్.

బలవీర్యాదికళైయుడైయత్తినాల్ అనురూపమాయిరుక్కై. అథవా, ఆశ్రితవిరోధికళై అఴియచ్చెయ్యుమ్పోతు ఆయుధమాయ్, ఆశ్రితరై ఉకప్పిక్కుమ్పోతు ఆభరణమాయిరుక్కుమెన్నుమామ్. (అచిన్త్యశక్తి) సర్వశక్తియాన వున్నుడైయ శక్తియై ప్పరిచ్ఛేదిక్కిలుమ్ పరిచ్ఛేదిక్కవొణ్ణాతశక్తియై యుడైత్తాయిరుక్కై. † (శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గ) ఇవై అఞ్జుమ్ ఉపలక్షణమ్. అసిశబ్దవిధురమాక వేకిడక్కిఱతు. "పద్యవత్ గద్యత్తుక్కుమ్ ఒరునియతియుణ్డాయిరుక్కుమిఱే" ఎన్ఱు పిళ్ళైఅరుళిచ్చెయ్యువర్. (అసఙ్ఖ్యేయ) ఇవైతాన్

రుపయుక్తానిదివ్యాయుధాన్యస్య (స్వానురూపేతి) పూర్వోక్తవిగ్రహాది విశిష్టాపేక్షయా స్వశబ్దః. తత్తదానురూప్యం యథోచితంగ్రాహ్యమ్. సర్వేషామాయుధానాం సర్వాయుధకార్యకరత్వాదచింత్యశక్తిత్వోక్తిః. కుఠారటంకకుద్దాలాది కార్యం సాలశైలవసుధాతలభేదనమేకేనశరేణ కృతముచ్యతే, (౧) "బిభేదచపునస్సాలాన్" (౧) "సహాయకృత్యంకింతస్య" ఇత్యాదిభిః. యద్వానిత్యసూరిసమావిష్టతయా తదిచ్ఛానుగుణ విచిత్రకార్యసామర్థ్య మిహావివక్షితమ్. ఉక్తంచోత్తరశ్రీరామాయణే (౧) "శరానానావిధాశ్చాపిధనురాయతవిగ్రహమ్ అన్వగచ్ఛంతకాకుత్స్థం సర్వేపురుషవిగ్రహాః" ఇతి. చక్రస్యహేతిరాజత్వేపి శంఖస్యపూర్వోక్తిస్సర్వశక్తేర్భగవతో మోక్షప్రదానశక్తిసూచకతయా అభ్యర్హితత్వాభిప్రాయా

---

(౧) (౨) రా-బా-౧. (౩) ఉత్తరశ్రీరా

† (పా) (శఙ్ఖచక్రగదాసిశార్ఙ్గ) ఇవైఅఞ్జుముపలక్షణమ్.

మూ; — నిత్యనిరవద్యనిరతిశయ కల్యాణదివ్యాయుధ,

నిరవద్యత్వమ్-పూర్వవత్. నిరతిశయకల్యాణత్వమ్ - శోభనావహత్వమ్. తాన్యాభరణకోటావపిహినివిశన్తే.

ఎణ్ణిఱన్దిరుక్కుమితే. ఆభరణఙ్గళ్పోలే దివ్యాయుధఙ్గళుక్కుమ్ తొగైయిల్లామైయాలే ప్రధానమాన పంచాయుధఙ్గళై చ్చొన్న వివక్షై. (నిత్య) ఉత్పత్తివినాశరహితఙ్గళాయిరుక్కై. (నిరవద్య) చిన్మయరాకైయాలే ప్రతికూలనిరసనాదికళిల్ శక్తిప్రవృత్తికళ్ స్వార్థమాయిరాదే శేషిక్కుఉఱుప్పాయిరుక్కై. అథవా (నిత్యనిరవద్య) నాళ్పెల్ల మఱ్ఱుఙ్గళైయఱ్ఱిక్కై(౧) "మఱ్ఱుఙ్గాతన్నై నుతియు" ఎన్గిఱపడియే శత్రుశరీరఙ్గళిలే తైక్కత్తై క్కఴిచ్చాలై యిలిట్టాప్పోలే కూర్త్తైనిక్కిఱుక్కై. (నిరతిశయ కల్యాణ) స్వసమ్బన్ధత్తాలే సర్వమఙ్గళఙ్గళైయుమ్ అత్తలైక్కుణ్డాక్క వల్లనాయిరుక్కై. అతావతు-ఆశ్రితవిరోధినిరసనత్తిల్ వన్దాల్ ఈశ్వరసఙ్కల్పత్తిలుమ్ ముఱ్పాడరాయిరుక్కై. (౨) "అఱముయలాఴియితే. (దివ్యాయుధ) అప్రాకృతవిగ్రహరాయిరుక్కై.

యథోక్తం పరమసంహితాయామ్ (౩) "సృష్టిబీజం తథా పద్మం చక్రం స్థితినిబన్ధనమ్। గదాసంహారబీజం తు శంఖం ముక్తినిబన్ధనమ్" ఇతి. ఏవమన్యత్రాపి.

అత్ర పంచానాం కణ్ఠోక్తిః ప్రాధాన్యాత్. పంచాయుధాని పంచభూతశక్తిరూపాణీతి భాగవతే ప్రోక్తమ్; అస్త్రభూషణాధ్యాయాదిషు మహదాదితత్త్వరూపాణీతి - తదుభయం తాత్పర్యభేదాదవిరోధేన నేయమ్. ఆదిశబ్దేన హలముసలాదిసంగ్రహః. సహస్రభుజవిశ్వరూపాదివిగ్రహేషు యథా నామసంఖ్యేయత్వం (౪) "అనేకదివ్యాభరణం దివ్యానేకోద్యతాయుధమ్" ఇత్యాదిభిస్సువ్యక్తమ్; నిత్యనిరవద్యత్వం పూర్వవత్. శుభలక్షణపౌష్కల్యాదాభరణకోటావపి నివిశ్యశోభాతిశయహేతుత్వాదనుకూలతమస్వభావత్వాత్, ముముక్షుధ్యేయవిగ్రహవిశేషణతయా మోక్షోపయోగిత్వాచ్చ నిరతిశయకల్యాణత్వమ్.

---

(౧) తి-వాయ్-౩-౧-౯. (౨) తి-వాయ్-౨-౧౦-౫. (౩) పరమసం. (౪) గీ-౧౧-౧౦.

మూ:- స్వాభిమతనిత్య నిరవద్యానురూప స్వరూపరూపగుణ విభవైశ్వర్యశీలాద్యనవధికాతిశయాసంఖ్యేయ కల్యాణగుణగణ శ్రీవల్లభ,

అథదివ్యమహిషీవిశేషణానాం పూర్వస్యావస్థః, అథాతిదేశః.

(స్వాభిమతనిత్య నిరవద్యానురూప స్వరూప రూపగుణవిభవైశ్వర్య శీలాద్యనవధికాతి శయాసంఖ్యేయకల్యాణ గుణగణేత్యాది) కీర్తిచ్చన్న విగ్రహాది వైలక్షణ్యమడైయ కాట్టిప్పెరిత్తసలావా కాతపడి భోక్తృకళానమహిషీవర్గత్తై చ్చొల్లుకిఱతు.

ప్రథమచూర్ణైయిలుమ్ ఇగ్గుణజ్గళ్ ఉక్తమాయిరుక్క త్తిరియట్టుమ్ శొల్లుకిఱతు పునరుక్తమన్ఱోవెన్నిల్; ఇవర్ తామ్ పిఱర్క్కు ఉపదేశిక్క ఆరన్ఱియిలే అనుభవిక్కరాతాయ్, అత్తాలే వచనాదరాతిశయమ్ శొల్లువిక్క చ్చొల్లుకిఱారాకైయాలే పునరుక్తిదోషమిల్లై, అథవా, అజ్గు శరణ్యత్తైక్కు ఉపాకవమళిచ్చేయ్తార్; ఇజ్గువాల్లభ్యత్తుక్కు ఉపాకవమళిచ్చేయ్కిఱార్. అల్లాతపదజ్గళుక్కుమ్ కీర్తిచ్చన్నతే అర్థమ్. (శ్రీవల్లభ) పళియన్ శోస్త్రిన్నతే విభునరాహాలే అవన్దాన్ మేల్

అద్వైవంవిధభూషణాయుధాది విశిష్టస్య నిరుపాధికభోగ్యస్యభర్తుః ప్రధాన భోక్తృత్వేనావస్థితా దేవీః ప్రతిపాదయన్ ప్రథమంవ్యాఖ్యేయే ప్రాప్యప్రాపకదశయోర్నిత్యాన్వితత్వేన నిర్దిష్టాం శ్రియమాదరాతిశయాదుక్తప్రకార విశిష్టత్వే ప్రమాణదార్ఢ్యద్యోతనాయపూర్వవత్పునరాహ (స్వాభిమతేతి) శ్రియోవల్లభ ఇతి విగ్రహే "నిత్యానుకూలంస్వతః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్వభావాయాః శ్రియోఽస్యసా నిత్యనిరతిశయభోగ్య ఇతిదర్శితస్స్యాత్, శ్రీర్వల్లభాయస్యేతివిగ్రహేతు ప్రియతమయాతయానివేదితంన ప్రత్యాఖ్యాతీతిఫలతి. ఈదృశంచాభిమతత్వమ్ (౧) "నజీవేయంక్షణమపి వినాతామసితేక్షణామ్" (౨) "నత్వహంతాంవినాసీతాం జీవేయంహికథంచన" (3) "కచ్చిన్నతద్ధేమసమానవర్ణమ్," (౪) "కుశలీయదికాకు

(౧) రా-సు-౬౬-౧౦. (౨) (3) రా-సు-3౬-౨౮. (౪) రా-సు-3౬-౧3.

మూ; — ఏవమ్భూత భూమినీళానాయక,

(ఏవమితి) లక్ష్మ్యపేక్షయాభూమ్యాదీనామపి శేషత్వాభి ప్రాయేణ పృథగుక్తిః, యథా, (౧) "యాభిస్త్వం స్తనబాహుదృష్టి భిపరినస్వీకృత్యప్రియం శ్లాఘసే" ఇతి.

పిళ్ళై వ్యాఖ్యాయిరప్పడి. (౧) "పిత్తర్ పనిమలర్ మేల్ పావైక్కు" ఎన్నక్కడవతిఱే. ఇవ్వాల్లభ్యమ్. పురుషకారభావత్తుక్కుమ్ ప్రాప్యత్తైక్కుమ్ ఉఱుప్పాయిరుక్కుమితే. (ఏవమ్భూత) ఏవంవిధ వైలక్షణ్యోపేతైకళాన. (భూమినీళానాయక) (౨) "వడివిణైయిల్లామలర్ మకళ్ మఱ్ఱై నిలమకళ్" ఎన్నక్కడవతిఱే. కీళ్ "శ్రీవల్లభ" ఎన్ఱతు, ఇఙ్గు "నాయక" ఎన్గిఱతు - ఇవర్కళ్ పక్కల్ ముత్తైయాలే పరిమాఱుకైయుమ్, అవళ్ పక్కల్ ముత్తై కెడప్పురి మాఱుకైయుమ్; ఇమ్ముత్తై కేడుతనక్కు ఇవర్కళ్ తఙ్గళై యెణ్ణితిక్కొడుత్తితేయిరుప్పతు.

త్వసః" (౩) "మత్కృతే కాకమాత్రేతు," (౪) "యదిరామస్సముదాగ్రంతామ్," (౫) "దుష్కరంకృతవాన్రామః" ఇత్యాదిభిస్తాత్పర్యవృత్త్యావ్యజ్యతే.

నిత్యనియతప్రాధాన్య తారతమ్యక్రమేణ శ్రియాసహైకాసనస్థే దేవ్యౌ తచ్ఛాయాసంకాశతయాదర్శయతి (ఏవంభూతేతి). తదాహుః (౬) "దేవిత్వామనునీళయాసహమహీదేవ్యస్సహస్రంతథా" ఇతి. ఉపదిశ్యమానధర్మాధారాదతిదిశ్యమానధర్మాధారస్య స్వతఃప్రాప్తవైషమ్యావిరోధేన సామ్యంవ్యవస్థాప్యమ్. పరరూపేపి దేవీత్రయసంబంధః ప్రమాణసమ్మతః. యథోక్తంబలపాఞ్చరే। "దేవోవైకుంఠనాథస్తు అనంతాసనసంస్థితః। సేవ్యశ్శ్రీభూమినీళాభిః పార్శ్వయోర్నాభిస్తుచాఖిలైః॥ శంఖచక్రధరోనిత్యం జానున్యస్తైకహస్తవాన్। అభయప్రదహస్తశ్చ నీలజీమూతసన్నిభః॥ ధ్యాతవ్యోనిత్యలోకస్థోభుక్తిముక్తిఫలప్రదః" ఇతి. నిత్యగ్రంథోక్తధ్యానేతు "నాగభోగేవిన్యస్తవామభుజమ్" ఇత్యేతత్సంహితాంతరమూలమ్. ఏతేనవర్ణభుజాది విప్రతిపత్తిరపినిరస్తా. అచింత్యశక్తేరీశ్వరస్య స్వచ్ఛందవృత్తేః పరసంజ్ఞిత

---

(౧) తి-నె-౧౭. (౨) తి-వాయ్-౫-౨-౧౦ (౩) రా-సు-౩౮-౩౯.
(౪) రా-సు. (౫) రా-సు-౧౫-౫ (౬) శ్రీగుణరత్నకో-౨౬.

మూ:— స్వచ్ఛన్దానువృత్తిస్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదా

అథ పరిజనః — సజాతీయవిజాతీయవ్యావర్తకాకారవిశిష్టమ్ స్వరూపమ్; తస్య ప్రతినియతకాలసమ్బన్ధః స్థితిః, ఈశ్వరేచ్ఛాం జ్ఞాత్వా అనువర్తన్తే నిత్యసిద్ధాః; సంసారిణస్తు తదనభిజ్ఞాః, తత్సఙ్కల్పాత్ప్రవర్తన్త ఇతి భిదా అభిప్రేతా. (భేదః) స్వరూపస్థితిప్రవృత్తివిశేషః, యద్వా సంసారి

(స్వచ్ఛన్దానువృత్తి) ఇప్పడి పిరాట్టియార్ ఉకప్పుక్కుఉచ్చేర్త్తియే తఙ్గళుక్కు స్వరూపలాభమాయ్ అవర్కళోడే ఒక్కలవిక్కువైక్కలోడుమానమాయిరుక్కుఆపరిజనత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. (స్వచ్ఛన్దానువృత్తి) నిత్యసూరికళ్ ముతలాయ ఱ్స్నుపరిసూఱుమవర్ కళాకైయాలే స్వచ్ఛన్దానువృత్తికళ్. సంసారికళ్ ముతలైయతిమయాల్మైయాలే సఙ్కల్పానువృత్తికళ్. స్వచ్ఛన్దానువృత్తి స్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదఙ్గళానతు — ఈశ్వరన్ యావర్ శిలరైక్కొణ్డు యాతొరడిమైకొళ్ళ నినైత్తిరుక్కిఱాన్, అన్నవడిమైక్కనురూపమాన

రూపేఽపి తత్తత్ప్రతిపత్త్యర్థం తత్తత్సంహితోక్తా విశేషానాన్యత్వం బాధమర్హన్తి, యథా నరసింహరూపే సప్తసప్తతిభేదాః, యథా చ "కృష్ణరూపాణ్యనన్తాని" ఇత్యుచ్యతే, ఏవం పరవ్యూహాదిష్వపి యథోపదేశం సర్వస్య సత్యత్వం. గీయతే చ (౧) "పశ్య మే పార్థ రూపాణి శతశోఽథ సహస్రశః" ఇతి.

క్వచిద్వల్లభతయా క్వచిన్నాయకతయా నిర్దేశస్య తత్తద్దేవ్యనుగుణం తాత్పర్యం గ్రాహ్యమ్. ఏవం దేవీపర్యన్తైరామ్రేడితాతిశయస్య పరమభోగ్యస్య హిరణ్యచన్ద్రికాత్వత్త్వదాసాయ నిత్యభోక్తృవర్గమాహ (స్వచ్ఛన్దేతి). సూరయో హి స్వాభ్యభిమతం స్వయం సాక్షాత్కృత్వా ఆత్మీయం సర్వం తదర్థం వినియుజ్య తమనువర్తన్త ఇతి జ్ఞాపనాయ స్వచ్ఛన్దానువృత్తీత్యుక్తమ్. (స్వశబ్దః) పూర్వోక్తపదీశ్వరవిషయః. స్థితిరిహ — స్వరూపస్య సర్వకాలానువృత్తిః. ప్రవృత్తిరేషాం కైంకర్యరూపో వ్యాపారః. స్వరూపాదీనాం భేదః తత్తత్ప్రతియోగ్యపేక్షయా విలక్షణవ్యవ

(౧) గీ-

మూ:- ౭ శేషశేషతైకరతిరూపనిత్యనిరవద్యనిరతిశయజ్ఞానక్రియైశ్వర్యాద్యనిత్యానాం వ్యావర్తకధర్మాః, స్వచ్ఛన్దానువృత్తిస్వరూపస్థితిప్రవృత్తయ ఇత్యర్థః. నిత్యనిరవద్యేతి - ముక్తవ్యావృత్తిః. (క్రియా) కైఙ్కర్యమ్. (ఐశ్వర్యమ్) దేహేన్ద్రియాదినియమనమ్.

స్వరూపముమ్స్థితియుమ్ ప్రవృత్తియుమాయిరుక్కై. (౧)"భావజ్ఞేనకృతజ్ఞేన" ఎన్నక్కడవతిఱే. (అశేషశేషతైకరతిరూప) ఈశ్వరనడిమైకొళ్ళుమ్పోతు అవ్వోఅడిమైకళిల్ వ్యవస్థితరాయిరుక్కుమ్ మత్తనైపోక్క, అవ్వాదరత్తైప్పార్త్తాల్ సర్వశేషవృత్తియిలుముణ్డానవాదరత్తైయే వడివాకవుడైయరాయిరుప్పర్కళ్.

దాస్యోపకరణఙ్గళైచ్చొల్లుకిఱతుమేల్. (నిత్య) ముక్తరైప్పోలే ఒరుకాలల్లామల్ ఒరుకాలుణ్డాకైయన్రిక్కే ఎప్పోతుముణ్డాయిరుక్కై. (నిరవద్య) జ్ఞానాదికళ్ స్వోత్కర్షహేతువాయిరుక్కై యన్రిక్కే "ప్రహర్షయిష్యామి" ఎన్నుకైఙ్కర్యత్తుక్కు అనుకూలఙ్గళాయిరుక్కై. †(నిరతిశయజ్ఞాన) అడిమైక్కు ఉప్పాన అసఙ్కుచితజ్ఞానమ్. (క్రియా) జ్ఞానానుకూలమాన వ్యాపారమ్. (ఐశ్వర్య) ఉభయత్తుక్కుమ్ సదృశ

పరహేతుభూత ఆకారః. అశేషేత్యాదికం వ్యాఖ్యాతమ్. స్వరూపనిత్యత్వేసర్వాత్మసాధారణేఽపి సూరిషు విశేషత ఉక్తేన సదాసర్వజ్ఞత్వలక్షణేన నిత్యత్వేన ముక్తవ్యావృత్తిః, నిత్యనిరవద్యతయా వా. నిరవద్యత్వం హి దుఃఖాదిదోషగన్ధరహితత్వమ్. యథోక్తమ్- (౨)"హతాఖిలక్లేశమలైస్స్వభావతః" ఇతి. జ్ఞానాదివిశేషణం వా నిత్యనిరవద్యత్వమ్; తేన కైఙ్కర్యే స్వాధీనస్వార్థకర్తృత్వభ్రమరాహిత్యసిద్ధిః.

జ్ఞానస్య నిరతిశయత్వమీశ్వరజ్ఞానవత్సర్వవిషయత్వమ్. క్రియాయా ఐశ్వర్యస్యచ నిరతిశయత్వం కైఙ్కర్యమాత్రశ్లాఘ్యమ్. సర్వవిషయత్వేతు పరవత్సర్వశరీరత్వాదిప్రసంగః. అత ఏవ శక్తానామపి జగద్వ్యాపారేషూదాసీనత్వమిత్యాహితాః స్తికపక్షోఽపి నిరస్తః. ప్రవృత్తిశబ్దేన క్రియాయాః పృథఙ్నిర్దిష్టత్వాదత్ర క్రియావిషయమైశ్వర్యమితి వా యోజ్యమ్; తదప్యేషాం పరార్థం పరాధీనంచ.

†(పా) అజ్ఞరాయ్ అక్రియరాయిరుక్కిలుమిరుప్పర్కళ్

(౧) రా-ఆ౧౧౫-౨౯ (౨) స్తో-౪

మూ;— ద్యనంత † (కల్యాణ) గుణగణ శేష శేషాశనగరుడప్రముఖ నానావిధానన్త పరిజనపరిచారికాపరిచరిత చరణయుగళ.

(శేషాశనః) సేనాపతిః. ఛత్రచామరపాదుకాపతద్గ్రాహధారిణః నానావిధాః; తత్రప్రకైకకోటినివిష్టాశ్చఅనన్తాః. విమలాద్యభిప్రాయే ణోక్తిమ్ (పరిచారికేతి).

మాన నియమన. సేనైముతలియార్ పిరమ్బుమ్కై యుటాయ్ విఊర్కై నియమిక్కుమతువుమ్ అఙ్గుత్తైక్కు ఉణ్డాయిరుక్కుమిఱే. * ఆదిశబ్దత్తాలే అనుక్తఙ్గళాన గుణవిశేషఙ్గళై నినైక్కిఱతు.

(అనన్త) ఈశ్వరనుక్కు రక్షణవిషయమాన గుణఙ్గళుక్కుత్తొకై యిల్లాతాప్పోలే కైఙ్కర్యానుగుణఙ్గళాన గుణఙ్గళుక్కు త్తొకై యిన్ఱిక్కే యిరుక్కై. (గుణగణ) ఈశ్వరనుడైయరక్షణవిషయమాన గుణఙ్గళుక్కు ప్పోలే తిరళ్ తిరళాకవన్ఱికై యొన్ఱియ, తనిత్తనియే కాణవరితాయిరుక్కై. (శేష) తిరువనన్తాళ్వాన్. (శేషాశన) సేనైముతలియార్. (గరుడ) పెరియతిరువడి, (ప్రముఖ) ఇవర్ కళ్ తొడక్కమాన (నానావిధ) చణ్డాదిద్వారపాలర్ కళ్ కుముదాదిగణాధిపర్ కళ్ ముతలానవివిధభేదఙ్గళ్. (అనన్తపరిజన) గుణఙ్గళుక్కుత్తొకై యిల్లాతాప్పోలే ఇవర్ కళుక్కుమ్ తొకై యిన్ఱిక్కేయిరుక్కై.

(పరిచారికాపరిచరిత చరణయుగళ) ఏవంవిధజ్ఞానాదికళై యు

ఆదిశబ్దేన కైంకర్యానుగుణబలవీర్యాది సంగ్రహః. తత్రత్వేవాని శేషనియతా సంఖ్యాతావాంతరేచ్ఛాదివైచిత్ర్యాభిప్రాయేణ అనంతగుణగణశబ్దః. శేషాదీనాంవిశేషాః (౧) "తయాసహాసీనమ్" ఇత్యాదిశ్లోకేషుద్రష్టవ్యాః. ఆసనవాహనసేనేశద్వారపాలాదిభేదేననానావిధత్వమ్; అనంతత్వమిహ అసంఖ్యాతత్వమ్ పరిజనాఃచత్రధారకాదయః. పరిచారికాః-అనుగ్రహావిమలాద్యాః. తథా శాంతివారుణీసూత్రవతీరుదాప్రసుకీర్తిప్రభృతయశ్శేషాదిపత్న్యః. తా అపిహి తేషాం యథార్హంసాన్తః పురస్వామిసేవార్థాః. ఏవం (౨) "గుణైర్దాస్యముపాగతః" ఇతిన్యాయేనస్వామివిగ్రహగుణైరపి కైఙ్కర్యప్రేరితత్వమభిప్రేత్యాహ (పరిచరితచరణయుగళేతి).

† కుణ్డలితమధికమ్.   (౧) స్తో-ర-   (౨) రా-కి-౪-౧౨.

మూ; — పరమయోగివాఙ్మనసాఽపరిచ్ఛేద్య స్వరూపస్వభావ,

ఉక్తస్వరూపరూప గుణవిభూషణాదీనాం పరత్వసౌలభ్యసాధారణత్వాత్, దివ్యలోకవిశేషాత్పూర్వం తదుభయమాహ (పరమేతి). పరమస (రూపమ్) నియన్తృస్వరూపమ్. (పరమస్వభావః) సౌలభ్యనిరూపకాదన్యో నిరుపాధికధర్మః — స్వభావః. పరమయోగీత్యాదికమ్ —

డైయ విమలాదికళైన్న; (౧) "శతంమాలాహస్తాః" ఎన్గిఱపడియే * పతిముకమడన్దైయరెన్న, సూత్రవతీముతలాన ఇవర్కళ్ మహిషికళైన్న; ఇవర్కళాలే అడిమైశెయ్యప్పట్టపఱ్ఱత్తైయుడైయ తిరువడికళైయుడైయనే. ఇవర్కళ్ తామ్ పరస్పర భోగత్తుక్కు ఉఱుప్పాకైయన్ఱిక్కే అఙ్గత్తైక్కు ఉఱుప్పాయిరుప్పరిఱే. * అంశుర్వాఱుమమరర్గళతిపతి యెన్ఱిఱే ఏఱ్ఱమ్.

(పరమేతి) సూరిభోగ్యమాన కైఙ్కర్యత్తినుడైయ స్వరూపమ్ శొల్లిఱ్ఱుకిఱ్ఱు, అన్దక్కైఙ్కర్యత్తుక్కు వర్ధకమాన దేశవిశేషత్తై చ్చొల్లుకిఱతుమేల్. (పరమయోగివాఙ్మనసాపరిచ్ఛేద్య స్వరూపస్వభావ (౨) "ముక్తానాం లక్షణంహ్యేతచ్ఛ్వేతద్వీపనివాసినామ్" ఎన్గిఱసనకాదికళుడైయ వాఙ్మనస్సుక్కళాల్ పరిచ్ఛేదిక్క వొణ్ణాతస్వరూపస్వభావఙ్గళైయుడైత్తాయిరుక్కై. అతావతు — పఞ్చోపనిషన్మయమ్, శుద్ధసత్త్వమయమెన్ఱు తిరళనినైత్తల్, శొల్లుతల్ శెయ్యుమత్తనైయొళియ "ఏవంస్వరూపమ్, ఏవంస్వభావమ్" ఎన్ఱు పరిచ్ఛేదిక్కవరితాయిరుక్కై.

ఏవన్నిత్యవిగ్రహాదియుక్తస్య నిత్యసూరిసేవ్యస్య ముక్తగమ్యన్నివాసస్థానమాహ (పరమేతి). పరమయోగివాఙ్మనసా పరిచ్ఛేద్యస్వరూపస్వభావేతి సంబుద్ధ్యంతం కేచిద్వ్యాచక్షతే; తద్వాపూర్వోక్తానాంసర్వేషాంపరత్వసౌలభ్యోపయోగిత్వజ్ఞాపనాయ తదుభయంస్వరూపస్వభావ శబ్దాభ్యాం వివక్షితమ్ స్వరూపనిరూపకం నిరూపిత

---

(౧) కౌషీతకీ.

మూ:-స్వాభిమతవివిధవిచిత్రానన్తభోగ్యభోగోపకరణభోగస్థానసమృద్ధా

దేశవిశేషణం వా. తథా - శ్రీవైకుణ్ఠగద్యోక్తేః. తదా, స్వరూపమ్ - సన్నివేశవిశేష విశిష్టద్రవ్యమ్. తస్యభోగ్యతాప్రకారః - స్వభావః. వివిధత్వంజాతిభేదః. ఏకైకస్యానన్త్యమ్-అనన్తశబ్దార్థః; ఆశ్చర్యతా

పఞ్చోపనిషణ్మయమాకైయాలే ఏకద్రవ్యమెన్నవొణ్ణాతు. అనేకద్రవ్యోపచయాత్మకమాకైయాలే నిత్యమెన్నవొణ్ణాతు. అసత్తరాపత్తియిల్లామైయాలే పరిణామస్వభావమెన్నవొణ్ణాతు. భగవత్సఙ్కల్పత్తాలే శిలవుణ్డాక చొల్లుకైయాలే ఏకరూపమెన్నవొణ్ణాతు. ఆకైయాల్ అళవుడైయ రాయిరుక్కుమ్ పరమయోగికళాలుమ్ పరిచ్ఛేదిక్కవొణ్ణాతాయిరుక్కుమాయ్త్తు దేశమ్.

(స్వాభిమత) (౧) "అన్యత్ర మర్త్యైస్సుకృతైః కిన్ను" ఎన్గిఱపడియే ఆదరిత్తువర్త్తిక్కుమపడియాలే అభిమతమాయ్. (వివిధవిచిత్ర) నానావిధమాయ్, (అనన్త) ముడివిన్ఱిక్కేయిరుప్పతాన. (భోగ్యభోగోపకరణభోగస్థానసమృద్ధ) భోగ్యఙ్గళాన అప్రాకృతశబ్దాదివిషయఙ్గళెన్న, భోగోపకరణఙ్గళాన శూట్టునన్మాలైకళ్ పరిజనపరిచ్ఛదాదికళెన్న, భోగస్థానఙ్గళాన

స్వరూపవిశేషకంచేతి ధర్మద్వయం వా. ఏవంసతిపూర్వోక్తమేవముఖాంతరేణావసరే నిగమితంస్యాత్. ఇతోపరమనుక్తపరమవ్యోమప్రకారకథనమ్. తథాచతద్విశేషణతయైవ సప్తమ్యంతత్వేన శ్రీవైకుంఠగద్యేప్యేతత్పఠితమ్. పరమయోగినః సాక్షాత్కృతపరబ్రహ్మస్వరూపాశ్శ్వేతద్వీపవాసినః.(౨) "యేతుముక్తాభవంతీహనరాభరతసత్తమ। తేషాంలక్షణమేతద్ధియచ్ఛ్వేతద్వీపవాసినామ్" ఇతిహిస్మర్యతే. పరమవ్యోమ్నస్స్వరూపంశుద్ధసత్త్వమయమ్. తమసఃపరస్తాదపిపరమవ్యోమస్వరూపస్యాపరిచ్ఛేద్యత్వమూర్ధ్వాదిభాగేనవ్యవస్థాప్యమ్. తత్స్వభావోభోగ్యతమత్వాదిరూపః. వివిధశబ్దోభోగ్యప్రభృతిషు త్రిష్వప్యన్వేతవ్యః. భోగ్యమప్రాకృతం స్వాశ్రయం

---

(౧) తి-వాయ్-౭-౧౦-౧. (౨) భగ-

మూ:-నన్తాశ్చర్యానన్తమహావిభవానన్తపరిమాణనిత్యనిరవద్యనిరతిశయ

రూపేణ ఆనన్త్యం వా. విభవః-ఆయతనాద్బహిః భోగ్యసమృద్ధిః. స్రక్చన్దనాదివ్యతిరిక్తరథాదిసమృద్ధిర్వా.(నిత్యమ్)నిత్యసంస్థానమ్.(నిరవద్యేతి) అవద్యాదయోనత్రత్యానామిత్యర్థః. (నిరతిశయేతి) అనుత్తమవత్.

అప్రాకృతరత్నమయమణ్డపాది దేశవిశేషఙ్గళెన్న, ఇవఱ్ఱాలే సమృద్ధమాయిరున్దుళ్ళ. (అనన్తాశ్చర్య) అళవిఱన్దవాశ్చర్యఙ్గళైయుడైత్తాన.

(అనన్తమహావిభవ) అనన్తఉద్యాననదీతటాకాది లక్షణమాన విభవఙ్గళైయుడైత్తాయిరుక్కై. అనన్తాశ్చర్యమాకైయావతు - కృతకమెన్నాతల్, నవమెన్నాతల్, పురాతనమెన్నాతల్ శొల్లవొణ్ణాతే అకృత్రిమమాయ్ప్రతిక్షణమపూర్వమాయిరుక్కై. మహత్త్వమావతు-ఇవఱ్ఱిల్ ఓరొన్ఱై భోక్తాక్కళాలనుభవిత్తు ముడిక్కవొణ్ణాతాయిరుక్కై. (అనన్తపరిమాణ) ఆయామవిస్తారఙ్గళాల్ అళవిఱన్దిరుక్కై. (నిత్యనిరవద్యనిరతిశయవైకుణ్ఠనాథ) సదాఏకరూపమాయ్ హేయప్రత్యనీక

శబ్దాది. తదుపస్థాపకతయా స్వీకృతాని భోగోపకరణాని. భోగస్థానాని క్రీడాపర్వతాదీని. స్వరూపగుణసంస్థానాది వైచిత్ర్యాతిశయేననిత్యమపూర్వవదనుభావ్యతయా ఆనంతాశ్చర్యత్వమ్.

ప్రత్యేకంమహద్భిరసంఖ్యాతైశ్చ రత్నభూషణభద్రాసనాదిభిర్భోగాదనంత మహావిభవత్వమ్. పర్యంకవిద్యాదిషు విచిత్రనదీహ్రదసభాదివిశిష్టం ముక్తగమ్యం స్థానముపదిశ్యతే. "సహస్రస్థూణేవిమితేదృఢ ఉగ్రేయత్ర దేవానామధి దేవఆస్తే" ఇతిచ తలవకారాణామధీయతే. పూర్వోక్తాపరిచ్ఛేద్యత్వే హేతురనంతపరిమాణత్వమ్. అనిత్యసావద్యస్థానాంతరవ్యవచ్ఛేదార్థమిహానిత్యనిరవద్యత్వోక్తిః. అత్ర పంచోపనిషన్మాత్రప్రతిపాద్యానాం భూతానాం తత్సంఘాతరూపాణాంచ కేషాంచిద్భగవన్నిత్యేచ్ఛత్వేన నిత్యత్వమవిరుద్ధమ్. త్రిగుణవత్కార్యాణాం భగవత్స్వరూపతిరోధానాది హేతుత్వాభావాన్నిరవద్యత్వమ్. నిరతిశయత్వం స్థానగుణైస్సర్వ

మూ:—వైకుణ్ఠనాథ!,

మాయ్ సర్వప్రకారత్తాలుమతి శయితమాన శ్రీవైకుణ్ఠత్తుక్కునాథ నానవనే.

పరమపదత్తిల్ భోక్తాక్కళై చ్చొల్లాతొழ்ిన్దతు (౧) "ఒణ్డొడియాళ్ తిరుమకళుమ్ నీయుమేనిలానిఱ్ప" ఎన్గిఱపడియే ఇవర్కళ్ భోగత్తుక్కైక్కు తోడుమానమానవాకార మొழ்ియ, "అహమ్, మమ" ఎన్ఱిరుప్పారిల్లామైయాలే. ఆనాల్, శ్రుతి-(౨)"అన్నాదః" ఎన్ఱు భోక్తాక్కళై చొల్లిన్ఱదెన్నెన్నిల్; తాన్ – అణ్ణుక్కుప్రస్ఫన్ననాదకళో

స్సర్వస్థానాతిశయిత్వమ్. యథోక్తం మహాభారతే "రమ్యాణి కామచారాణి విమానాని సభా స్తథా" ఇత్యుపక్రమ్య "ఏతేవై నిరయాస్తాత స్థానస్య పరమాత్మనః" ఇతి, "ఆత్మా కేవలతాం ప్రాప్తో యత్ర గత్వా న శోచతి। ఈదృశం పరమం స్థానం నిరయాస్తే చ తాదృశాః" ఇతి చ.

"కుఠ-గతిప్రతిఘాతే" ఇతి ధాతుః, గతిరవగతిః, జ్ఞానప్రతిఘాతక కర్మప్రసంగరహితా నిత్యసూరయో వికుంఠాః, తైస్సంబంధాదత్ర వైకుంఠశబ్దః-అప్రాకృతస్థానపరః.(౩) "విజ్ఞానసారథిర్యస్తు మనః ప్రగ్రహవాన్నరః। సోఽధ్వనః పారమాప్నోతి తద్విష్ణోః పరమం పదమ్" ఇత్యాదిభి స్తత్సిద్ధిః. అత్ర హి వ్యతిరేకవిభక్తిస్వారస్యాత్ పరమే వ్యోమ న్నిత్యాదిభిరైకార్థ్యాచ్చ పరమపదశబ్దోన పరమాత్మ స్వరూపపరః; "నాకస్య పృష్ఠమారుహ్య గచ్ఛేద్బ్రహ్మసలోకతామ్" "దివ్యం స్థానమజరం చాప్రమేయమ్"(౪)"ఏకాంతినః" ఇత్యారభ్య "తేషాం తత్పరమం స్థానం యద్వై పశ్యంతి సూరయః" ఇత్యాదిభిః స్థానవిశేషస్య స్పష్టోక్తేః, న చైతేషామండాంతర్వర్తి భగవల్లోకవిషయత్వమ్; తదంతర్వర్తినాం సర్వేషాముత్పత్తి నాశశ్రవణాత్, ఏతస్య చ నిత్యత్వాక్షరత్వాజరత్వోక్తేః, "అండం భిత్వా తథోద్గతా" ఇత్యాదిభిరండబహిర్భూతత్వసూచనాచ్చ. తథాపి త్రిగుణాంతర్భావోఽస్త్వితి చేత్తన్న; తమస్తత్త్వాదవాచాం సుబాలోపనిషది ప్రలయప్రతిపాదనాత్, ముక్తగతౌ శివర్

(౧)తి-వాయ్-౪-౯-౧౦. (౨) తైభృగు-
(౩) కఠ-౧-౩. (౪) వి-పు-౧-

మూ — స్వసఙ్కల్పానువిధాయిస్వరూపస్థితిప్రవృత్తి

అథలీలావిభూతేః నియమనం ధారణఞ్చసిద్ధమ్, (స్వసఙ్కల్పేతి). శేషత్వగూహా (స్వేతి). కాలస్యప్రకృత్యన్తరాసక్తిః

పాతి భోగోపకరణమాయిరుక్కు మిపప్పుపురుషార్థమాకై యాలే శొల్లిర్ప్రత్తై. అన్తనన్నాకిల్ "అహమన్నమ్" ఎన్కిఱతోడు విరోధిక్కుమితే

(స్వసఙ్కల్పేతి) ఇప్పడి అప్రాకృతమాన నిత్యవిభూతియుక్తనుక్కు ఆపత్తైవత్తాయ్ లీలారసహేతువాన లీలావిభూతియోగమ్ శొల్లుకిఱానేల్. (స్వసఙ్కల్పానువిధాయి స్వరూపస్థితిప్రవృత్తి) స్వసఙ్కల్పత్తైప్పిన్ శెల్లుమ్ స్వరూపస్థితిప్రవృత్తికళైయుడైత్తాయ్.

కపాలప్రభృతతత్కపర్యన్తం తత్వభేదేన గన్తవ్యదేశాభిధానాత్, (౧) "ఆదిత్యవర్ణం తమసఃపరస్తాత్"(౨) "తమసఃపరమోధాతాశఙ్ఖచక్రగదాధరః" ఇత్యాదేశ్చ. నాథఈశ్వరః-"నాథ్యనాథ్యయాచ్ఞోపతాపైశ్వర్యాశీష్షు" ఇతినాథతేరైశ్వర్యార్థత్వ వచనాత్. తస్మిన్దివ్యదేశేభగవతఐశ్వర్యం స్వేనాప్యపహ్నోతుమశక్యమితిభావః.

ఏవన్నిత్యవిభూతియోగఉక్తః, అథతత్ప్రతిద్వన్ద్విలీలావిభూతియోగంవదన్ (3)"కారణంతుధ్యేయః"(౪)"యోబ్రహ్మాణంవిదధాతిపూర్వమ్"ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్య ముముక్షుసమాశ్రయణీయస్య(౫)"యతోవాఇమానిభూతానిజాయన్తే" (౬) "జన్మాద్యస్యయతః"ఇత్యాద్యుక్తం లక్షణమప్యాహ(స్వసంకల్పేతి).బద్ధానామీశ్వరాభిమతాప్రియాశ్చ ప్రవృత్తిరితి జ్ఞాపయితుమచిత్సమభివ్యాహారేణ సర్వచిదచిత్సాధారణం పరిజ్ఞానేనసంకల్పానువిధాయిత్వముక్తమ్. ప్రకృత్యాదీనాం స్వరూపస్థిత్యోరీశ్వరనిత్యేచ్ఛావశేననిత్యసిద్ధత్వమిహాభిప్రేతమ్. ప్రవృత్తిషుతు సంకల్పజన్యత్వమ్. ప్రకృతేస్స్వరూపంత్రిగుణ్యేన నిరూప్యమ్. సంసారిపురుషస్యతుసంకుచితజ్ఞానత్వేన. కాలస్యతు కలాముహూర్తాదిమయత్వేన. త్రయాణాంస్థితిః పూర్వవత్. ప్రవృత్తిర్వ్యాపారః. అత్రప్రకృతిగ్రహణం ప్రాకృతానామప్యుపలక్షణమ్. తేననారాయణశబ్దేన

(౧) పురుషసూ (౨) రా-యు-౧౧౪-౧౫. (3) అథర్వశిఖా.
(౪) శ్వే-౬-౧౮. (౫) తై-భృగు- (౬)బ్రహ్మసూ-౧-౧-౨.

మూ:— స్వశేషతైకస్వభావప్రకృతిపురుషకాలాత్మక

ప్రకృతియావతు-సత్త్వాదిగుణాశ్రయాత్మకమాయ్ అనన్తమాయ్ విచిత్రమాన అవస్థా-విశేషరూపపరిణామత్తుక్కు సమర్థమాయిరుక్కుళ్ళ ప్రధానమ్. ప్రకృతిక్కు స్వరూపమావతు - సత్త్వాదిగుణమాన జడత్వమ్. స్థితియావతు- చేతనరుక్కు-భోగమోక్షసాధనానుష్ఠానత్తుక్కుమ్ ఫలానుభవత్తుక్కు ఉపకరణమాయిరుక్కై. ప్రవృత్తియావతు - తదర్థమాక భోగ్యభోగోపకరణ భోగస్థాన రూపేణపరిణమిక్కై.

సంసారిచేతననుక్కు స్వరూపమావతు - అచిద్విశిష్టాకారత్వమ్. స్థితియావతు - అన్నాదికళాల్ ధరిక్కై, ప్రవృత్తియావతు - పుణ్యపాపరూపకర్మానుష్ఠానమెన్న, తత్ఫలానుభవమెన్న; ఇవై. కాలత్తుక్కు- స్వరూపమావతు - అచిత్త్వమ్. స్థితియావతు - చేతనాచేతనఙ్గళినుడైయ పరిణామఙ్గళుక్కు నిర్వాహకమాయిరుక్కై. ప్రవృత్తియావతు- నిమేషకలాకాష్ఠాదిరూపత్తాలే ఉత్పత్తివినాశాదికళై ప్రవర్తిప్పిక్కై.

(స్వశేషతైకస్వభావ) అనన్యార్హశేషమాయిరుక్కై. (ప్రకృతిపురుషకాలాత్మక) ఇప్పడిప్పట్ట ప్రకృతిపురుషకాలస్వరూపమాయ్,

---

"న రాజ్ఞా తానితత్త్వాని" ఇత్యాద్యుక్తనిరుక్తస్వాశ్యతేః ప్రకృత్యాత్మకజగదుక్త్యా వా కార్యతత్త్వసంగ్రహః. లీలావిభూతేరశేషత్వాన్న శేషత్వ ధర్మసంభవస్థానత్వాత్తదపనోదనాయాత్ర స్వశేషతైక స్వభావత్వముక్తమ్. శేషత్వస్య శరీరలక్షణత్వసిద్ధ్యై యావత్సత్తాకత్వమిహావివక్షితమ్. తథానిరుపాధికానన్యశేషత్వ గాహిత్యం చ.

అత్ర శరీరస్వభావేష్వాధేయత్వాదిషు సంకల్పానువిధాయిత్వోక్త్యా నియామ్యత్వంకార్త్స్న్యం శాబ్దమ్. ఆధేయత్వమర్థసిద్ధమ్.

ప్రకృత్యాత్మకత్వం భోగ్యభోగోపకరణాదా. సమష్టివ్యష్టిపురుషవిభాగరూపతయా పురుషాత్మకత్వం భోక్తృవర్గేణ. అత్రభోక్తృత్వం కర్మోపాధికమ్.

మూ:— వివిధవిచిత్రానన్త భోగ్యభోక్తృవర్గభోగోపకరణ భోగస్థాన రూపనిఖిల జగదుదయవిభవలయలీల,

---

ప్రకృతిపురుషయోస్సంయోగవియోగహేతుత్వాత్. (౧) "తస్యైవ యేన్యేనధృతేవియుక్తే రూపాన్తరమ్" ఇతి హ్యుచ్యతే. శబ్దస్పర్శాది రూపేణ వైవిధ్యమ్. తదవాన్తరభిదయా విచిత్రత్వమ్. నిఖిలశబ్దేన బ్రహ్మాదివ్యావృత్తిః.

(వివిధ) అతఏవవివిధమాయ్ (విచిత్ర) విచిత్రమాయ్. (అనన్త) అనన్తమాయిరున్దుళ్ళ. (భోగ్య) భోగ్యమెన్న (భోక్తృ) భోక్తృవర్గమెన్న, (భోగోపకరణ) భోగోపకరణఙ్గళెన్న, (భోగస్థాన) భోగయోగ్యమానస్థాన విశేషఙ్గళెన్న, (రూప) ఇవఱ్ఱై వడివాకవుడైయ. (నిఖిలజగదుదయ విభవలయలీల) సకలలోకఙ్గళినుడైయ ఉత్పత్తిస్థితి

పరమపదేతు నిరుపాధికభోక్తృణాం సతామప్యనుక్తిస్తత్రత్యానాం స్వాధీనస్వార్థభోక్తృత్వభ్రమరాహిత్యాభిప్రాయేణ. క్షణలవాదిషు కాలావచ్ఛేదేషు కాల్మాతత్వమ్. తేషాంజగచ్ఛబ్దేనగ్రహణం అభూదస్తిభవిష్యతీత్యాదిరూపేణ జగద్విశేషణత్వ ప్రతీత్యనుసారాత్. వ్యాప్తస్యాపి కాలస్య లీలావిభూతిమాత్రే పఠనమ్. (౨) "కాలంసపచతేతత్రనకాలస్తత్రవైప్రభుః" (౩) "కలాముహూర్తాదిమయశ్చకాలో నయద్విభూతేః పరిణామహేతుః" ఇతి. నిత్యవిభూతేరకాలకాల్యత్వజ్ఞాపనార్థమ్. తత్రతత్తదనిత్యసద్భావేపి లీలావిభూతివత్కాలనియమోనాస్తీతి విశేషః. భోగ్యప్రభృతిసర్వం ప్రత్యేకంవివిధమ్. తత్తదవాన్తర విశేషవివక్షయా విచిత్రత్వోక్తిః; ఆశ్చర్యతయావా; (౪) "జగదేతన్మహాశ్చర్య రూపంతస్యమహాత్మనః" ఇతిహ్యుచ్యతే. ఏకైకవర్గవ్యక్తీనామసంఖ్యాతత్వాదనన్తత్వమ్. భోగ్యభోగోపకరణాదీనిపూర్వవత్. ప్రాకృతత్వాదిరిహ విశేషః. భోగశ్చాత్ర సుఖదుఃఖానుభవాత్మకః.

మహదాదీన్యనన్తబ్రహ్మాణ్డాదీనిచ సంకృష్టానినిఖిలశబ్దేన కతిపయజగత్కారణవిరించాదివ్యావృత్తిః. నిఖిలజగదుదయాదేరేకైకస్యైవ బ్రహ్మలక్షణత్వే

---

(౧) వి-పు-౧-౨-౨౪ (౨) భార-మోక్ష. (౩) (౪) వి-పు-౫-౧౯-౭.

సంహారఙ్గళై ప్రైత్తైయాక వుడైయవనే? విచిత్రమాకైయావతు - నానా విధమాయిరుక్కై. అనన్తమాకైయావతు - తొకైయిన్ఱిక్కేయిరుక్కై, భోక్తృవర్గమావతు - దేవాదిశరీరఙ్గళిలే అహంబుద్ధియాలే స్వాతన్త్ర్యరాయ్, శబ్దాదివిషయఙ్గళుక్కు భోక్తాక్కళాకై. బ్రహ్మాదికళుక్కు స్రష్టృత్వాదికళుణ్డాకిఱతు - ఈశ్వరనుక్కు ఉపకరణతయావల్లతు, స్వతన్త్రతయావల్ల. అనాల్ దుఃఖరూపమాయిరాతో వెన్నిల్, అవర్కళుక్కు తపఃఫలయాయ్ వన్దతాకైయాలే సుఖరూపమాయిరుక్కుమ్. నిత్యవిభూతియోగత్తాల్ వన్దపూర్తియుడైయనాకైయాలే ఈశ్వరనుక్కు ఇతులీలైయాయిరుక్కుమ్. ఆక నారాయణశబ్దార్థమ్ శొల్లిత్తాయ్త్తు.

† (సర్వేశ్వరన్ తిరువడికళై) ఆశ్రయిక్కులావతు - ఉపేయరుచియుమ్ ఉపాయాధ్యవసాయముముణ్డానాలాకైయాలే అతినుడైయ సిద్ధశ్రీద్ధమాకముతల్ చూర్ణైయిలే పిరాట్టితిరువడికళిలే శరణమ్ పుక్కార్; ఇరణ్డామ్ చూర్ణైయిలే పిరాట్టిప్రసాదత్తాలే అత్తైప్రాప్తరానార్,

---

సంభవత్యపి వ్యష్టిసృష్ట్యాదినిత్యాసంభవంతీం భిన్నకర్తృకత్వశంకాం నిరసితు మిహ త్రితయోక్తిః. జగన్నిష్ఠానాముదయవిభవలయానాం పరమపురుషలీలాత్వోక్తిస్సర్వశరీరతయా తత్తద్విశిష్టరూపేణ తత్తదవస్థాభవతీత్యుపాదానత్వ సూచనార్థా. పరిపూర్ణతయా ప్రయోజన నిరపేక్షస్య కథంజగద్వ్యాపార ఇతిశంకానిరసనాయ లీలాశబ్దః. (౧) "క్రీడతో బాలకస్యేవ" (౨) "క్రీడాహరేరిదంసర్వమ్" (3) "హరే విహరసిక్రీడాకందుకైరివజంతుభిః" (౪) "లోకవత్తులీలాకైవల్యమ్" ఇత్యాదిభిస్తత్సిద్ధిః. లీలారూపప్రయోజనవత్వేప్యవాప్తసమస్తకామత్వం సర్వత్రావిహతేచ్ఛత్వమ్.

---

† "సర్వేశ్వరన్ తిరువడికళై" ఎన్గిఱతుముతల్ "ఎన్నుమూర్ప్తిక్కిరాన్" ఎన్నుమళవాక అధిక పాఠమ్. (౧) వి-పు-౧-౨-౧౮. (౨) (3) (౪) బ్రహ్మసూ-౨-33.

అనన్తరమ్, ఆశ్రయణీయరావారారెన్నుమపేక్షైయిలే(౧)"కారణన్తు ధ్యేయః" ఎన్గుమ్, (౨) "యో బ్రహ్మాణం విదధాతిపూర్వమ్" ఎన్గుమిత్యాదియాలే సకలజగత్కారణభూతనాన నారాయణనే ఆశ్రయణీయనాకవేణ్డుకైయాలే "అఖిలహేయ" ఎన్గిఱచూర్ణైయిలే నారశబ్దవాచ్యఙ్గళుక్కాశ్రయమాన దివ్యాత్మస్వరూపత్తైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్ స్వరూపగుణఙ్గళుక్కు ప్రకాశకమాన దివ్యమఙ్గళవిగ్రహత్తైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్, అవ్విగ్రహత్తుక్కు అలఙ్కారమానదివ్యాభరణఙ్గళైచ్చొల్లి అనన్తరమ్, ఏవంవిధమానవన్ఱుక్కుక్కావలాన దివ్యాయుధఙ్గళైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్, ఇబ్భోగత్తై క్కాట్టిలెరిత్తనిలావాకాతపడి తన్నై నీర్ప్పాట్టిలే యిరున్దనుభవిక్కుమ్ మహిషికళైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్ ఇచ్చేర్త్తియఴకైక్కణ్డనుభవిత్తుత్తోన్ఱియులికొణ్డుత్తు ఎదుత్తుక్కైక్కు నీట్టిప్పరిమాఱుమ్ దివ్యపరిజనఙ్గళైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్ కైఙ్కర్యత్తుక్కు కాన్తమాయ్ తదర్థకముమాననిత్యవిభూతియైచ్చొల్లి, అనన్తరమ్ సృష్ట్యాదికళుక్కు విషయమానలీలావిభూతినాథత్వత్తై ప్పేశియరుళినార్.

ఇనిఆశ్రయిక్కైక్కుయిఱేడుళ్ళతు; అవ్వాశ్రయణత్తుక్కు ఉపయోగియాన గుణఙ్గళైచ్చొల్లుకిఱతుమేల్ (అపారకారుణ్యేత్యాదియాలే). నడువే ఎట్టుగుణఙ్గళ్ శొల్లానిన్ఱతే; అవఱ్ఱాల్ శొల్లుకిఱతెన్నెన్నిల్; మేల్ పణ్ణప్పుకుకిఱవాశ్రయణత్తుక్కుఉప్పాయ్, కీళ్ చ్చొన్నవఱ్ఱై అనుభావిక్కిఱతు మాయిరుక్కిఱతు. కీళ్ ఆశ్రయణీయనైచ్చొల్లిన్ఱాకిల్, అనన్తరమ్ ఆశ్రయిక్కవమైయాతోవెన్నిల్, అమైయాతు. ఆచార్యోపదేశపూర్వకమాయిఱే ఆశ్రయణమిరుప్పతు. అవ్విడత్తిల్ ఆచార్యోపదేశముఖత్తాలే అవనేప్రాప్యప్రాపకఙ్గళెన్ఱధ్యవసిత్తుఅనన్తరమాశ్రయిక్కవేణ్డుమ్. అల్లాతపోతు అవనుడైయరక్షకత్వత్తిలేయాతల్, ఉపాయత్వత్తిలేయాతల్, అతిశఙ్కైనడక్కుమాకిల్, ఆశ్రయిత్తవనాక

(౧) అథర్వశిఖా. (౨) శ్వే-౬-౧౮.

మాట్టాన్. అకైయాలే, (౧) "అనన్యసాధ్యేऽభీష్టే మహావిశ్వాసపూర్వకమ్। తదేకోపాయతాయాచ్ఞా ప్రపత్తిః" ఎన్నుమ్ న్యాయత్తాలే తేట్టమ్ చొల్లప్పట్ట నారాయణత్వత్తై అనుభావిత్తుక్కొణ్డు అవనే ఉపాయమాయిరుక్కై సిద్ధవసిక్కిఱార్.

ఇరణ్డామ్‌చూర్ణైయిలే పిరాట్టిప్రసాదత్తాలే తామ్‌పెఱ్ఱప్రవర్త్తై అనుసన్ధిక్కిఱార్. కీழ్ నాలుగుణఙ్గళుమ్ సృష్టిక్కుఉప్పు. మేల్ నాలు గుణఙ్గళుమ్ ప్రాప్యత్వత్తుక్కు ఉప్పు. "సత్యకామ, సత్యసఙ్కల్ప, పరబ్రహ్మభూత" ఎన్గిఱవై లీలావిభూతిచూర్ణైయోడే అన్వయిత్తుక్కిడక్కిఱతు. "పురుషోత్తమ, నారాయణ" ఎన్గిఱవై గుణచూర్ణైయోడే అన్వయిత్తుక్కిడక్కిఱతు. "మహావిభూతే, శ్రీవైకుణ్ఠనాథ" ఎన్గిఱవై నిత్యవిభూతిచూర్ణైయోడే అన్వయిత్తుక్కిడక్కిఱతు. "శ్రీమన్" ఎన్నుమతు మహిషీచూర్ణైయోడే అన్వయిత్తుక్కిడక్కిఱతు. "శ్రీవైకుణ్ఠనాథ" ఎన్గిఱవితు - ఆశ్రయిత్తాలడిమైకొళ్ళుమ్ దేశత్తై చొల్లుకిఱతు. ఆశ్రయిత్తాల్ పిన్నై అడిమైశెయ్కై పోలేకాణుమ్ శేషభూతనుక్కు కృత్యమ్. ఇత్తాల్ అడిమైకొళ్ళుమ్పడి ఆశ్రయిక్కైయే ఆశ్రయణమెన్ఱతాయిత్తు.

(సత్యకామ) "కామ్యన్త ఇతి కామాః" ఎన్ఱు నిష్పత్తి. కామశబ్దమ్ ఇఙ్గు ఇచ్ఛిక్కప్పడుమవైయుమ్, ఇచ్ఛైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. కీழే "సత్యకామ" ఎన్ఱతు - ఆశ్రయిత్తార్క్కనుభావ్యమాయ్, అవర్గళ్ విరుమ్బప్పడుమ్ కామవిషయమాన విభూతియైచ్చొల్లుకిఱతు. ఇఙ్గు, "సత్యకామ" ఎన్ఱతు - లీలార్థమాక ప్రకృతి పురుషకాలఙ్గళై న్ఱఙ్గ విషయమాక ఉడైయవనెన్గిఱతు. కీழ్ కామిక్కప్పడుమవఱ్ఱై చ్చొల్లిఱ్ఱు. ఇఙ్గుకామత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. సత్యశబ్దమ్ - నిత్యవాచి. సృష్టిక్కు విషయమాన పురుషసమష్టి. సృష్టరాన చేతనర్కళుక్కు భోగ్యభోగోపకరణ భోగస్థానరూపైయాన ప్రకృతి, ఇవఱ్ఱై కర్త్తాను

(౧) విష్వక్సేనసంహితా.

గుణమాక నిర్వహిక్కైక్కు కాలమ్. జగత్సృష్ట్యాదికళ్ బ్రహ్మాది కళుక్కు తపఃఫలమాకైయాలే భోగరూపమాయిరుక్కుమ్. ఈశ్వర నుక్కు లీలైయాయిరుక్కుమ్ ఇచ్ఛైకమాకైయాలే.

లీలైయెన్గిఱతు - చేతనర్క్కు బన్ధకముమాయ్, నాశహేతువు మాయ్, ఈశ్వరనైయుమ్ మనత్తిల్ అనర్థావహమాయిరుక్క, ఈశ్వర నుక్కు స్పృహావిషయమానాలెన్నిల్, "శుకోముక్తః, వామదే వోపిముక్తః" ఎన్గిఱపడియే ఒరుత్తరణుక్కు ముక్తియిలే ఫలిక్కక్కాణ్గిఱతిత్తే. అన్నైయాయిరున్ఱు ఇవనుక్కు స్పృహైయాయిరుక్కిఱతు. ఆకై యిత్తే అత్తిత్తప్తియిత్తుసృష్టిప్పతు, స్థితిప్పతు, అతిప్రవృత్తమానవాత్తే సంహరిప్పతు, పిన్నైయుమ్ ఇతుతన్నైయే శెయ్యానిఱ్కిఱతు. ఎన్బ లవెన్నిల్, ఒరుక్షేత్రమ్ నెడుఙ్గాలమ్ ఇట్టిత్తైయాయ్ పోకానిన్ఱాలుమ్ ఒరుకాల్ ఫలిక్కక్కాణ్తైయాలే అత్తిత్తప్తత్తు ప్పయిర్ శెయ్యుమ్ కర్ష కనైప్పోలే.

(సత్యసఙ్కల్ప) కీర్ణ్దే "సత్యసఙ్కల్ప" ఎన్ఱతు - ఆశ్రయిత్తార్ క్కు అనుభావ్యమాన అపూర్వభోగఙ్గళై త్తన్నైవాలే సృష్టిక్క వల్లనెన్నైక్కాక. ఇఙ్గుసత్యశబ్దమ్ - అమోఘవాచి. ఇఙ్గు "సత్యసఙ్క ల్ప" ఎన్ఱతు - లీలైక్కు హేతువాన సఙ్కల్పమ్ - అప్రతిహతమా యిరుక్కుమెన్నైక్కాక. అతావతు - ఇవన్ఱై అమోఘమాక త్తన్ని నైవిలే సృష్టిక్కవల్లనాకై. బ్రహ్మాదినుడైయ సఙ్కల్పముమ్ మోఘ మాయిరుక్కుమ్. ఎఙ్ఙనేయెన్నిల్, సనకాదికళై త్తన్నైవాలేజగత్సృ ష్టిక్కుఱువ్వాక సృష్టిత్తాన్. అవర్కళో వెన్ఱాల్, ముముక్షుక్కళాన వెఙ్గ ళుక్కు ఇచ్చైయలాకాతు. ఉనక్కేయామిత్తనైయెన్ఱు ఇకర్థ్ద్సపోనార్ కళ్. తాన్ సృష్టిత్తవనురర్కళ్ కైయిలేవేదత్తై ప్పఱికొడుత్తుత్తాన్ ఈశ్వరన్ కాలిలేవిఴున్ఱు "వేదామే పరమంచక్షుః" ఎన్ఱుకూప్పిట్టాన్.)

పదా; — సత్యకామ, సత్యసఙ్కల్ప

అథ † ఉక్తాకారేషు సమాఖ్యాష్టకప్రయోజనమాహ (సత్యకామేతి) నిత్యవిభూతిమత్త్వసిద్ధిః. (సత్యసఙ్కల్పేతి) లీలావిభూతిమత్త్వసిద్ధిః. నిమిత్తమాత్రత్వం సత్యసఙ్కల్పతయా సిద్ధమితి ఉపాదానతామప్యభి

మేలే అవనుడైయ తిరువడిగళిలే శరణమ్ప్రపన్నార్కు ఉపాయ స్వరూపముజెలాక ప్రాప్యమార్గత్తుక్కైయాన కైఙ్కర్యపర్యన్తమాన నడు వృత్తియై యుడైత్తాన అవనిట్టవధ్యక్కన్ను అనుశిచ్చేయ్ కిఱార్ ఎట్టుస్వభావత్తాలే.

(సత్యకామ) చేతనరుడైయ శరీరసమ్బన్ధత్తుక్కుడలాన సృష్టిక్కు ఉపకరణమాన నిత్యపదార్థఙ్గళై యుడైయవనెన్గిఱతు. (సత్యసఙ్కల్ప) సృష్ట్యర్థమాకసఙ్కల్పిక్కుమ్ సఙ్కల్పమ్ అమోఘమాయిరుక్కు మెన్గిఱతు. గుణఙ్గళాయిలే ఇవ్విరణ్డుగుణముమ్ ఉక్తమాయిరుక్క, ఇఙ్గుమ్ శొన్నాల్ పునరుక్తమన్రో వెన్నిల్, అఙ్గుగుణసద్భావత్తుక్కు ఉఱుప్పాకచ్చొల్లిఱ్ఱు. ఇఙ్గుసృష్ట్యర్థమాక చ్చొల్లుకైయాలే దోషమిల్లై.

ఏవన్నారాయణశబ్దోక్తం శరణ్యత్వం యథానిరుక్తిసంశోధితమ్. అథసత్యకామేత్యాదేః పూర్వాపరపునరుక్తిపరిహారాయప్రాగుక్తేష్వర్థేష్విదం సమాఖ్యాష్టకంప్రమాణీక్రియత ఇతి కేచిద్వ్యాచఖ్యుః. తత్రచతుర్ణాంసమాఖ్యాత్వంవ్యక్తమ్, సత్యకామాదిశబ్దానాం కథంచిత్సమాఖ్యాత్వం కల్ప్యమ్. పరబ్రహ్మభూతేత్యత్రతు బ్రహ్మశబ్దమాత్రం సమాఖ్యా - అన్యథాపి నామత్వకల్పనేగౌరవంస్యాత్. అత్ర పరశబ్దేన విశేషణంత్వౌపచారికప్రయోగవ్యవచ్ఛేదార్థమ్. సత్యకామ సత్య సంకల్పశబ్దౌ పూర్వం విశేషణమాత్రపరతయోక్తౌ. ఇహతు తత్ప్రమాణతయా యథాశ్రుతితత్తద్విశిష్టవిషయతయేతి విశేషః. లీలాపదసూచితం జగన్నిమిత్తత్వమపి సత్యసంకల్పత్వేన స్థాపితమ్. జగదుదయాది లీలాత్వద్యోతిత ముపాదానత్వంతు

---

† (పా) ఉక్తార్థేషు.

మూ:— పరబ్రహ్మభూత, పురుషోత్తమ,

ప్రయుఙ్క్తేహ (పరబ్రహ్మభూతేతి). ఉపాదానత్వేఽపి చిదచిద్గతదోషా
స్పర్శత్వమాహ (పురుషోత్తమేతి). "ఉపాదానభూతస్యకథంజగద్వైవ

(పరబ్రహ్మభూత) (౧) "బహుస్యామ్" ఎన్గిఱపడియే జగదాకారనాయ్
బృంహితనాకై, స్థూలచిదచిద్విశిష్టబ్రహ్మమేయిఱే కార్యమానజగత్తుమ్.

(పురుషోత్తమ) పురుషాణాముత్తమః. "పురుషాణామ్" ఎన్గి
ఱబహువచనత్తాలే త్రివిధచేతనరైయుమ్ వ్యావర్తిక్కిఱతు. పురుషః,
ఉత్పురుషః. ఉత్తరపురుషః, ఉత్తమపురుషః. పురుషరాకిఱార్ -
అచిద్వ్యావృత్తరాన బద్ధచేతనర్. ఉత్పురుషరాకిఱార్ - బద్ధరిల్
వ్యావృత్తరాన ముక్తర్. ఉత్తరపురుషరాకిఱార్ - ముక్తరిల్
వ్యావృత్తరాననిత్యర్. ఉత్తమపురుషనాకిఱాన్ - సూరికళిల్ వ్యా
వృత్తనాన ఈశ్వరన్.

బద్ధర్ - హేయాకారరాయిరుప్పర్. ముక్తర్ - హేయత్తిల్
నిన్ఱుమ్ ఒరునాళ్ కుళిత్తేఱినవరాయిరుప్పర్. నిత్యర్ - హేయరహిత
రాయిరుప్పతొழియ హేయప్రతిభటరల్లర్. ఈశ్వరన్ త్రివిధ
చేతనాచేతనఙ్గళిలుమ్ అన్తరాత్మతయా కలన్దు నిఱ్కచ్చెయ్తే అవఱ్ఱి
నుడైయ హేయగన్ధమ్ తట్టాతవనాయ్, ఆశ్రితరుడైయ హేయత్తై
పోక్కవల్లనుమాయిరుక్కుమ్. ఇత్తాల్, సృష్టమాన జగత్తినుడైయ
వ్యాపనభరణస్వామిత్వాలుణ్డాన వైలక్షణ్యమ్ శొల్లుకిఱతు. ఇత్తాల్

పరబ్రహ్మభూతేత్యనేనాభిప్రేతమ్. (౨) "సర్వంఖల్విదంబ్రహ్మతజ్జలాన్" ఇత్యా
ద్యుపచారాత్. ఏవమభేదశ్రుతిబలాదుపాదానత్వాభిమతస్య బ్రహ్మణస్స్వరూప
పరిణామపక్షేణ చిదచిద్గత సర్వదోషాన్వయశ్శంక్యేతేతి తత్పరిహారాయ స్వయ
మేవగీతం శ్రుత్యర్థమాహ (పురుషోత్తమేతి) అత్రపంచమ్యాదివిభక్తిషు త్రిష్వపి
సమాసోద్రష్టవ్యః.

---

(౧) ఛాన్దో-౬-౨-౩. (౨) ఛాన్దో-౩-౧౪-౧.

మూ: — మహావిభూతే శ్రీమన్,

లక్ష్మ్యాహ్” ఇతిశఙ్కాయాంఘటకే మర్థమాహ (మహావిభూతే) ఇతి. శరీరకతయా విభూతిమత్త్వానుభిప్రేతమ్. విభూతింప్రతి శేషిత్వంద్వినిష్ఠ మిత్యభిప్రాయేణాహ (శ్రీమన్నితి) “మహావిభూతే” ఇతి–శరీరకతయావిభూ

ఉజ్జ్వలనాకానిఱ్కుమిన్త తాంగ్పత్తు. అజ్ఞనన్ని క్కుస్పష్టరాన బ్రహ్మాది కళుక్కు అపేక్షితపురుషార్థజ్గళై క్కొడుక్కుమవనాకైయాలే పురుషో త్తమనెన్ఱుపురుమామ్. “పురు – బహు, † సనోతి – దదాతి” ఎన్ఱిఱే అతుక్కువ్యుత్పత్తి.

(మహావిభూతే) కీర్తియుమ్ విభూతియాయ్చ్చొల్లక్కడవు. మేలుమ్ విభూతియైచ్చొల్లప్పోకానిన్ఱతు. ఇప్పడిచ్చొల్లుకై పునరుక్తమన్ఱోవెన్నిల్. “విభూతిమాన్” ఎన్నైక్కాక విభూతియోగమ్ శొల్లిఱ్ఱుక్కిఱ్ఱు. అనన్యప్రయోజనరాయిరుప్పార్క్కు అవ్విభూతియై క్కొడుక్కుమెన్ఱు విభూత్యౌదార్యమ్ శొల్లుకిఱతు – ఇఙ్గు. మేల్, అడియైక్కుపకాన్త మానదేశమెన్ఱు విభూతివినియోగమ్ శొల్లుకిఱతు. ఆకైయాలే పునరుక్తిదోషమిల్లై.

(శ్రీమన్) కొడుత్తదేశత్తిల్ భోగ్యవిషయత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. అఙ్గుఇరువరుమాయిత్తే అడిమైకొళ్వతు. (౧) “వైకుణ్ఠేతుపరేలోకే

నన్వేవంభేదాభేదశ్రుత్యోర్విరోధాదన్యతరబాధస్స్యాదిత్యత్ర ఘటకశ్రుతి సిద్ధమాహ(మహావిభూత ఇతి). విభూతిశబ్దోऽత్రనియంతవ్యపరః. (౨)“యదండమ్” ఇతిశ్లోకార్థఇహానుసంధేయః. శరీరకతయావిభూతిత్వాత్స్వరూపభేదేపి సామా నాధికరణ్యం ముఖ్యమితిభావః. ఏవంసర్వవిలక్షణస్య సర్వనియంతుర్జగద్వ్యా పారలీలాయాః స్వవల్లభాసామరస్య మభిప్రేత్యాహ (శ్రీమన్నితి). “విభూతింప్రతి శేషిత్వంద్వినిష్ఠమిత్యభిప్రాయన్నాహ“శ్రీమన్నితి”ఇతివ్యాసార్యాః. విభూతీనామా

---

† సనోతి.   (౧) శైవే.   (౨) స్తో-ర-౧౭.

మూ;— నారాయణ. వైకుణ్ఠనాథ,

తిమత్త్వసాధారణోక్తమర్థం వివిచ్యదర్శయిష్యన్ దోషాఽస్పృష్టత్వ సిద్ధయేలీలావిభూతి శరీరకత్వమాహ (నారాయణేతి).(౧)"నరాజ్జాతాని తత్త్వానినారాణీతితతోవిదుః" ఇతి నిర్వచనమిహాభిప్రేతమ్. నిత్యవిభూతియోగే సమాఖ్యాం స్పష్టయతి (వైకుణ్ఠనాథేతి). "కుఠి-గతిప్రతిఘాతే" ఇతిధాతుః. జ్ఞానప్రతిఘాతికర్మాదిరహితాస్సూరయోవికుణ్ఠాః, తత్సమ్బన్ధిదేశోవైకుణ్ఠాఖ్యః.

శ్రియాసార్థం జగత్పతిః – ఆస్తే" ఎన్నక్కడవతిఱే. (నారాయణ) అనన్తమఙ్గళగుణఙ్గళోడే కూడియిరున్ద అడిమైకొళ్ళుమవనెన్గిఱతు. ఆక, "శ్రీమన్నారాయణ" ఎన్దైయాలే ఒరుమిథునమేప్రాప్యమెన్గిఱతు.

(శ్రీవైకుణ్ఠనాథ) అడిమైకొళ్ళుకైక్కు ఏకాన్తమాన పరమపదత్తిలే నాథనాయిరున్దడిమైకొళ్ళుమెన్గిఱతు. ఇవత్రిల్, కీழ్నాలుగుణఙ్గళుమ్ – సృష్టిక్కుఉపాయిరుక్కుమ్. మేల్నాలు.గుణఙ్గళుమ్ ప్రాప్యత్తుక్కుఉపాయిరుక్కుమ్. కారణమాయ్ ప్రాప్యమానవస్తువిఱే ఉపాపకమ్.

ధేయత్వాదినియమై శ్శరీరత్వంవ్యంజయితుమాహ (నారాయణేతి). నిత్యవిభూతియోగంశుద్ధసృష్ట్యుపాదానత్వంచ ప్రభూణోపకారకత్వజ్ఞాపనాయ విశేషతస్సూచయతి (వైకుంఠనాథేతి). ఇదంసంబుద్ధిద్వయంవా; తదాతుత్వాది సాక్షాత్కారప్రతిఘాతకరహితదేశాదిసమ్బన్ధీవైకుణ్ఠః, అపేక్షితసిద్ధ్యర్థం సర్వైరపియాచనీయస్తత్ప్రదానాదావీశ్వరశ్చనాథః.

ఏతత్ సత్యకామేతి పదాష్టకంప్రాప్యాకారనిష్కర్షార్థమితి పక్షమపి పరిగృహ్ణీకుమర్థః;(౨) "సోశ్నుతేసర్వాన్ కామాన్సహబ్రహ్మణావిపశ్చితా"ఇతి కామశబ్దోదితానాం బ్రహ్మగుణానామపి ప్రాప్యతోక్తిమభిప్రేత్యాహ (సత్యకామేతి)

---

(౧) పాద్మోత్తరే. (౨) తై-ఆన-౧.

ప్రాప్యానుప్రవిష్ట నిత్యవిగ్రహ విభూతిద్వయయోరపి చేతి సత్యకామశబ్దం ప్రమాణయంతి. యద్వా ముముక్షూణాంభోక్తవ్యసృష్టిభోగస్యోపకరణతయా మతానిత్యాః పదార్థా అస్యసంతీతిభావః. ప్రాప్తిదశాయాం విభూతిద్వయస్య పూర్ణానంతభోగ్యసృష్టృత్వమాహ (సత్యసంకల్పేతి) ప్రకృష్టభోగ్యతయాపి నిరతిశయబృహత్త్వమాహ(పరబ్రహ్మేతి).(౧)"బ్రహ్మవేదబ్రహ్మైవభవతి" ఇత్యాదిభిరభేదాపత్తిశంకాంపరిహరన్ బద్ధముక్తవిలక్షణతయా కైంకర్యోద్దేశ్యత్వ సమ్భవమాహ (పురుషోత్తమేతి). కైంకర్యస్థానోపకరణాదిమహత్త్వమాహ (మహావిభూత ఇతి). సపత్నీకస్య కైంకర్యోద్దేశ్యత్వంసూచయతి (శ్రీమన్నితి). సంబంధగుణ విభూతివ్యాపారైస్సర్వైరపి భోగ్యత్వాతిశయంప్రకాశయితుమాహ (నారాయణేతి) సూరిసేవ్యవిగ్రహవిశిష్టస్య దేవయానపథిక విశ్రమస్థానత్వమభిసంధాయాహ (వైకుంఠనాథేతి).

అత్ర తృతీయమపి పక్షంబ్రూమః; ప్రకృతస్య శరణ్యస్య స్వీకృత సర్వభర నిర్వహణ క్రమస్సత్యకామాదిభిరష్టభిః పదైరేవబోధ్యతే. (సత్యకామ) కామ ఇహప్రపన్నేభ్యో నిరతిశయానందప్రదానేచ్ఛా తస్యాస్సాఫల్యావినాభావాత్ సత్యత్వం, తచ్చామోఘత్వమ్. సత్యసంకల్పోఽత్ర ప్రతిబంధనివర్తనవిషయః. (౨)"సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి"ఇతిహ్యత్వమేవార్థేతిభావః.(పరబ్రహ్మభూత) నిరతిశయబృహత్త్వవిశిష్టస్త్వం స్వాశ్రితానపిజ్ఞానతో భోగతశ్చ పరమసామ్యపర్యంతం బృంహయితాసి. (పురుషోత్తమ)(3)"యోమామేవమ్"ఇత్యాదినాతత్త్వవిదాం కృతకృత్యత్వోక్త్యాత్వన్నిర్వాహ్యసర్వభరత్వంత్వయైవసూచితమ్. యద్వా "పిబదానే"పురుసనోతీతిపురుషః. బహుప్రదేభ్యస్సర్వేభ్య ఉత్తమత్వాత్ పురుషోత్తమః.

(మహావిభూతే) విభూతిరిహవిభవనమ్. ప్రభవనం, నియమనమిత్యర్థః. తస్య మహత్త్వమపరిచ్ఛిన్నత్వమ్. సంశ్రితానాంసంసారకారాగృహాన్నిర్గమయ్య తదర్థతయాసర్వన్నియచ్ఛసీతిభావః,(౪)"అనంతో దేశకాలాదిపరిచ్ఛేదవివర్జితః। మహావిభూతిరిత్యుక్తో వ్యాప్తస్సమహాతియతః" ఇత్యత్రాపినియంతృత్వేనవ్యాప్తిర్వివక్షితా. (శ్రీమన్) శ్రియానిత్యసంయుక్తస్త్వంత్వదభిమతమాశ్రితకృత్యంనిర్వహసి. (నారాయణ)సంబంధమనుసంధాయదాయావిభాగన్యాయేనస్వామితయాస్వార్థంస్వయంస్వాత్మానంప్రాపయితాసీతిభావః, (వైకుంఠనాథ) దివ్యసర్వసుఖాసికాయాం నిజపాదమూలసేవాందాతుమవస్థితోఽసీతి త్రిష్వపిపక్షేషుముఖభేదైఃపునరుక్తిపరిహారస్సర్గః.

(౧) ముణ్డ-3-౨-౯. (౨) గీ-౧౮-౬౬.
(3) గీ-౧౫-౧౯. (౪) పాంచరాత్రే

మూ:— అపారకారుణ్య సౌశీల్య

ఏవముపాయోపేయత్వ సాధారణాకారా ఉక్తాః, అథ ఉపాయత్వైకాన్తగుణా ఉచ్యన్తే (అపారేత్యాదినా). కారుణ్యాద్యగోచరే మయ్యపికార్యకరం కారుణ్యాదకమితి - అపారశబ్దస్య భావః. కారుణ్యాది-

అనన్తరమ్, ఆశ్రయణీయత్వత్తిల్ ప్రకృష్టోపకారకఙ్గళాన గుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు - (అపారకారుణ్యేత్యాది). కారుణ్యమాకిఱతు - కృపై. అతాకిఱతు - పరదుఃఖాఽసహిష్ణుత్వమ్. ఇతు -అపారమాకైయావతు-(౧)"యదివారావణస్స్వయమ్" † ఎన్ఱుఅవనళవుమ్ శెల్లుకై. అఙ్గనన్ఱియే ఎన్నళవుమ్ వరవెళ్ళమ్‌కోక్కుమ్ గుణమెన్నవుమామ్. (సౌశీల్య) ఉయర్న్దతాన్. తాழ்న్దవర్‌కళోడు వన్దుకలవానిన్ఱాల్ "ఇవన్ నమ్మోడొయాన్" ఎన్ఱు పురైయఱక్కలక్కలామ్బడియిరుక్కై. ఇతుక్కుఅపారత్వమావతు - దేవమనుష్యాద్యవతారఙ్గళ్ పోలన్ఱిక్కేమత్స్యకూర్మాద్యవతారఙ్గళిలుమ్, ఇవైనమ్మోడొయత్తెన్ఱిరుక్కైయుమ్, తానుమ్

అథశరణ్యస్య సమర్పిత సర్వభరస్వీకరణానుగుణాః స్వస్యచాధికారోపాయనిష్పాదకా ఉక్తాశ్చానుక్తాశ్చాకారా అష్టాదశభిఃపదైర్నిర్దిష్టావ్యానుసంధీయన్తే; తత్ర స్వాపరాధ స్వనికర్ష స్వహేయ సంబంధ స్వరక్షణవిసంవాదాది దోషపరిహారోపయుక్తానాంగుణ విశేషాణాంప్రకర్షః ప్రథమముచ్యతె (అపారేతి). కారుణ్యస్యాపారత్వమ్-అవశ్యదండనీయేష్వ స్మాదృశేష్వపిప్రవృత్తేః. యథా(౨) "వధార్హమపి కాకుత్స్థః కృపయాపర్యపాలయత్" ఇతి. స్వేనాప్యుక్తం(౩) "మచ్ఛరైస్త్వంరణే శాన్తస్తతః పూతోభవిష్యసి"ఇతి, (౪) "గచ్ఛానుజానామి రణార్దితస్త్వమ్" ఇత్యాదిచ.

న్యూనాధికత్వదర్శన జనితాఽవజ్ఞాసాధ్వసపరిహారార్థమిహసౌశీల్యోక్తిః. తస్యాఽపారత్వం విశేషజ్ఞేషు విరించాదిషు విష్ణ్వాద్యవతారైః, అనభిజ్ఞేషుచమత్స్యకూర్మాదిషు తత్తత్స్వరూపైరవతారైర్నిర్విశేష నీరంధ్రసంశ్లేషాత్. వాత్సల్యస్య

† (పా)ఎన్నుమళవుమ్ శొల్లుకై.(౧) రా-యు-౧౮-౩౫.(౨) రా-సు-౩౮-౩౪.
(౩) (౪) రా-యు-౧౧౯-౪౪.

మూ; — వాత్సల్యౌదార్య

అవఱ్ఱిలే ఒన్ఱాయిరుక్కైయుమ్, "ఇవఱ్ఱిలే నానొరువన్" ఎన్ఱునినై త్తిరుక్కైయుమ్. (౧) "అహంవో బాన్ధవో జాతః" (౨) "ఆత్మానం మానుషం మన్యే".

(వాత్సల్య) వాత్సల్యమావతు - ప్రేమత్తాలే ఆశ్రితగతమాన దోషముమ్ గుణమాకత్తోఱ్ఱుకై. (౩) "కుఱ్ఱనైయకుఱ్ఱమ్ శెయ్యి సుమ్కుణమ్కొళ్ళుమ్" ఇతుక్కు అపారత్వమావతు - ఆశ్రితరక్షణత్తిక్కే (౪) "రిపూణామపివత్సలః" ఎన్ఱు శత్రుక్కళ్ పక్కలిలుమ్ వాత్సల్యమ్ మాఱాతిరుక్కై. అప్పడియిరుక్కైయానాల్, పైయల్ తప్పైయె అఱు త్తువిడువానెన్నిల్, అవర్కళ్ పక్కలిలుమ్అనన్యడియిల్ కుఱైయిల్లై. అతుపుర్గ్గాడ జీవియాతపడి యిఱే ఇన్నుమహాపాపికళ్ శూఴ్త్తుక్కొణ్డ పడి. అజ్జన్నియే తన్నైయఱుక్కైతానుమ్ వాత్సల్యమాకవు మామ్. ఎజ్జనేయెన్నిల్, కన్నైయిటక్కొడు త్తకోలై క్కొణ్డు ప్రజైకళై క్కలక్కిక్కొళ్ళప్పుక్కాల్, కైయిల్ కోలై వాఙ్గియిట్టు నైక్కుమ్ తాయైప్పోలే.

(ఔదార్య) ఔదార్యమావతు-ఆశ్రితర్క్కు స్వరూపానురూప మాన వపేక్షితఙ్గళై త్తన్నై పాకక్కొడుక్కై. ఇతుక్కు-అపారత్వమావతు-

పారత్వమ్ (౪) "రిపూణామపివత్సలః" ఇత్యుక్తమ్. ఔదార్యస్యాపారత్వం-అర్థి ష్వౌదార్యవచన హేతుభూత సమ్పత్ప్రదానే స్వప్రయోజనాభి సన్ధ్యభావమ్, సంశ్రితేభ్యస్సవిభూతికం స్వాత్మానం దత్వా తదనుబన్ధిష ఫలమనుభుఞ్జానేష్వపి పునశ్చ దిశాన్తత్వం వా. శ్రూయతేహి (౫) "నాస్యాపదప్రరుపాః క్రియన్తే" ఇతి, (౬) "నాస్యాబ్రహ్మవిత్కులే భవతి" ఇతి చ.

(౧) వి-ప్ర-౫-౧౩-౧౩. (౨) రా-యు-౧౨౦-౧౧. (౩) ౧-ఓరువ-౪౧-
(౪) రా-యు-౫౦-౫౯. (౫) ఛా-౪-౧౧-౨. (౬) ముణ్డ-౩-౨-౯

మూ;— శ్వర్యసౌన్దర్యమహోదధే,

పూర్వవత్. "సంసారిణాం స్వరక్షణ విఘాతకత్వేపి తాన్ స్వాతన్త్ర్యేణ నియమ్యరక్షితుంశక్తిః" ఇత్యభిప్రేత్య * ఐశ్వర్యమిత్యుక్తమ్. (ఐశ్వర్యమ్) నియన్తృత్వమ్. సంసారిచిత్త వశీకరణోపాయతయా సౌన్దర్యముక్తమ్. యథా (౧) "పుంసాందృష్టిచిత్తాపహారిణమ్" ఇతి.

ఆశ్రితర్కళ్లామ్ శెయ్ తాలుమ్ ఒన్ఱుమ్ శెయ్ తిలనాక ఎప్పోతుమ్ నెఞ్జాఱల్ పట్టుక్కొణ్డిరుక్కై. (౨) "ఋణంప్రవృద్ధమివ" (౩) "ఉన్నడియార్ క్కెన్ శెయ్ వనెన్ఱేయిరుత్తి" (ఐశ్వర్య) ఐశ్వర్యమావతు - అర్థికళ్ అర్థిత్తవై యెల్లామ్ కొడుక్కుమ్పడియాన అడియుడైమై. ఇతుక్కు అపారత్వమావతు - అవ్వడియుడైమైతాన్ - ఇవ్వళవెన్ఱిరుక్కైయన్ఱిక్కే, కొడుక్కక్కొడుక్క మేన్మేలనవళర్న్తుకొడు శెల్లుకై.

(సౌన్దర్యమహోదధే) సౌన్దర్యమావతు - అఴకు. ఇతుక్కు అపారత్వమావతు- (౧) "పుంసాందృష్టిచిత్తాపహారిణమ్" ఎన్గిఱపడియే శరక్కిలైతిన్ఱుకళాన ఋషికళ్ యుట్పాడ మడలెడుక్కప్పణ్ణవల్లరాయిరుక్కై. అనుకూలరైయే యన్ఱియే ప్రతికూలైయాన శూర్పణఖై పోల్వా

ఐశ్వర్యస్య కథనమిహాఽనాది కాలం స్వరక్షణ విపరీతవృత్తాన్తేన చిద్వ్యాజేన స్వయమేవ నియమ్యాభిముఖీకరోతీతి జ్ఞాపయితుమ్. తస్యాఽపారత్వమ్ (౪) "సంసారస్యానతాభీతా స్త్రిదశాఃపరిపంథినః" ఇతి న్యాయేన బ్రహ్మాదిషు దేవేషు సుగ్రీవాదిషు సుహృత్స్వావిరుంధానేషు తానపి శరణాగతాఽనుగుణీకర్తుం సమర్థత్వమ్. సౌందర్యస్యాపారత్వం విరుద్ధప్రకృతీనాం శూర్పణఖాదీనాం సత్వస్థానామృషీణాముప్యవిశేషేణ దృష్టిచిత్తాపహారితయా తృష్ణోపాజనకత్వమ్, అసద్వాసనాది శామకత్వంచ. యథోక్తం శ్రీపౌష్కరే అర్చావతార ప్రకరణే "సందర్శనాదకస్మాచ్చ పుంసాంసంమూఢచేతసామ్। కువాసనాకుబుద్ధిశ్చ కుతర్కనిచయశ్చయః॥ కుహేతుశ్చకుభావశ్చ నాస్తికత్వంలయంవ్రజేత్" ఇతి. అతిసుందరనిత్యవిగ్రహేణ భగవతః

(౧) రా-అ-3-౨౯. (౨) భార-ఉద్యో-౫౮. (3) పెరియతిరువ-౬3. (౪)

మూ:— అనాలోచిత విశేషాశేషలోక శరణ్య, ప్రణతార్తిహర,

---

(౧) ''జితంతే'' ఇతిచ. ఉక్తవిశేషణఫలమాహ (అనాలోచితేతి). (విశేషతః) జన్మవృత్తగుణాదికతమ్; (౨) ''లోకస్తుభువనేజనే''. ఏవంగుణవత్త్వానిశ్చిత్యాహ (ప్రణతార్తిహరేతి). స్వస్మైస్వయంవిధబుద్ధియోగప్రదంపరదమఖిలస్వైక్యపముక్తమ్. తస్మిన్నవిశేషత ఆవిర్భావితం

రైయుమ్ వడలెడుక్కప్పణ్ణుమెత్తనామ్. (అనాలోచితవిశేషాశేషలోకశరణ్య) జన్మవృత్తజ్ఞానజ్గళ్ పారాతే ఇప్పడిత్తేకుమ్ ఎల్లాలోక శరణవ గణార్థనానవనే! (ప్రణతార్తిహర) ఇప్పడి అర్థనపత్త ఆశ్రితరుడైయ

పరత్వానుసంధానం తత్సాన్నిధ్యకారణమితి చ తత్రోక్తమ్;- ''నిత్యసిద్ధే తదాకారే తత్పరత్వే చ పౌష్కర। యస్యాస్తి సత్తా హృదయే తస్యాసౌ సన్నిధింవ్రజేత్'' ఇతి తత్సూచనార్థం మైశ్వర్యసౌందర్యయో రిహాఽవ్యవహితవచనమ్.

(3) ''సర్వస్య శరణంసుహృత్'' (౪) ''సుహృదం సర్వభూతానామ్'' (౫) ''సర్వలోకశరణ్యాయ'' (౬) ''సర్వయోగ్యమనాయాసమ్'' ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్వభావస్య వాయసవానరరాక్షసాదివిశేషానాదరేణాంగీకుర్వతస్తేమాదృశజనేపి గుణవృత్తాదినికర్షోనత్యాగకారణమిత్యాహ (అనాలోచిత విశేషేతి). అత్ర విశేషశబ్దవివక్షితమ్ ''అనాలోచితగుణగణ'' ఇతి-శ్రీవైకుంఠగద్యేవ్యంజితమ్. ప్రపత్తేస్సర్వాధికారత్వమప్యనేనైవ ప్రకాశితమ్. (౭) ''దుర్గసంసారకాంతార మపారమభిధావతామ్। ఏకఃకృష్ణనమస్కారో ముక్తితీరస్య దేశికః'' (౮) ''ప్రణమ్యకృష్ణంసహసా'' (౯) ''ఏకోపికృష్ణే సుకృతప్రణామః'' ఇత్యాదిషూక్త మల్పయత్నసాధ్యత్వమాహ (ప్రణతార్తిహరేతి). అనేనస్వస్యైవం విధావస్థాహేతు రవతారవిశేషోప్యనుసంహితః. ఉక్తంహిస్వయమేవ, (౧౦) ''నిరస్తేతరభోగాశో వరదంశరణంగతః'' ఇతి. అత్ర ప్రణతశబ్దః ప్రకృతానుగుణ్యాత్ (౧౧) ''ప్రపన్నార్తిహరంవిష్ణుమ్'' ఇత్యాద్యనుసారాచ్చ ప్రకృష్టప్రహ్వీభావ యుక్తప్రపన్నవిషయోవా.

---

(౧) జిత-౧. (౨) అమరకో. (3)(౪) గీ-౫-౨౯. (౫) రా-యు-౧౭-౧౫,
(౬) (౭) (౮) (౯) (౧౦) (౧౧)

మూ:— ఆశ్రితవాత్సల్యైకజలధే, అనవరత
విదిత నిఖిలభూత జాతయాథాత్మ్య,

స్వస్మిన్విశేషతః కార్యకరత్వగుణమాహ (ఆశ్రితేతి). ఉపాయత్వోప యికగుణేషు వాత్సల్యగుణో హి స్వస్మిన్ విశేషతః కార్యకరోభిమతః. తథాపి త్వయ్యపి కిఞ్చిత్కారోవశ్యమపేక్షిత ఇతి భగవదాశయం బుద్ధ్వా హ (అనవరతేతి). తవ సార్వజ్ఞ్యం న కతిపయవిషయమ్. నాపి కాదాచిత్క క్చ. కథం మమాశక్తిత్వమవిదితమితి భావః. ఆనుకూల్యాభావేపి ప్రాతి

ఆర్త్తియైపోక్కుమవనే!. (ఆశ్రితవాత్సల్యైకజలధే) కీఴ్చ్చొన్న గుణ ఙ్ఞళెల్లామ్ ఒరుతలైయానాలుమ్ అవైయెల్లామ్ కీఴ్ప్పడుత్తుమ్పడి యాన నిరవధికవాత్సల్యత్తైయుడైయవనే! (౧) "నికరిల్ పుకఴాయ్" ఎన్గిఱపడియే. ఆక, కీఴ్ ఆశ్రయణార్హత్తైచ్చొల్లి, ఆశ్రితరుడైయ ఆర్త్తియై ప్పోక్కుమవనెన్ఱుచొల్లి, అతుక్కడియాన వాత్సల్యమ్ చొల్లిఱ్ఱు.

(అనవరతవిదితనిఖిల భూతజాతయాథాత్మ్య) సత్తాయోగిసకల పదార్థఙ్ఞళినుడైయ ఉణ్మైయై ఎప్పోతుమొక్క అఱియుమవనే! ఇత్తాల్ అనుత్తమమాన పాత్రమెన్ఱు నాన్ ఎన్ పడిచొల్ల వేణ్డావిఱ్ఱేయెన్గిఱార్.

ప్రస్తుతావతారేవ్యక్తతమం స్వస్మిన్నుపకారకతమంచ వాత్సల్యగుణం పూర్వం ద్విరుక్తమపి "మిత్రభావేన సంప్రాప్తం, దోషో యద్యపి" ఇత్యాది స్మరణాయ పునరాహ (ఆశ్రితేతి). వాత్సల్యగుణోదధౌ నిగ్రహాదికం నిమగ్నం భవతీత్యభిప్రాయేణైకశబ్దః, అత ఏవ హి సర్వజ్ఞత్వాదాస్థితేష్వ విజ్ఞాతృత్వోక్తిః. ఉపాయాంతరం స్వీక్రియతామిత్యత్ర "అస్మాన్వేత్థ పరాన్వేత్థ" ఇతి ప్రకారేణ మాదృశానామకించనానామధికర్తవ్యం హితతమం త్వమేవ జానాసి, త్వదాయత్తానుకూల్యస్య మే శేషవృత్తి విధానేపి న త్వం సుప్తో న చ మృతః, సర్వజ్ఞస్య తే (౨) "త్వయాపి లబ్ధం భగవన్నిదానీమ్" (౩) "యది మే న దయిష్యసే" ఇత్యాదికం న విజ్ఞాపనీయ మిత్యభిప్రాయేణాహ (అనవరతేతి). అనవరతనిఖిలశబ్దాభ్యాం జ్ఞానస్య కాలతో విషయతశ్చ సఙ్కో

(౧) తి-వాయ్-౬-౧౦-౧౦. (౨) స్తో-ర-౨-౪. (౩) స్తో-ర-౫౦.

మూ—— అశేషచరాచరభూత నిఖిలనియమననిరత, అశేష
చిదచిద్వస్తుశేషిభూత, నిఖిలజగదాధార,

కైవల్య నివృత్తిరపిష్టేతి భగవదాశయంబుద్ధ్వాహ (అశేషేతి) [illegible]న్నివృత్తిరపిత్వదాయత్తేతి భావః.

ననుకింభవత్ప్రశిక్షణమావశ్యకకృత్యమితిశఙ్కాయామాహ (అశేష చిదచిదితి). రక్షాపేక్షాపిత్వదధీనేత్యాహ (నిఖిలేతి). కస్యాపేక్షయా

అశేషచరాచరభూత నిఖిలనియమననిరత, జఙ్గమస్థావరాత్మకమాన సకలపదార్థఙ్గళుక్కుమ్ సర్వకాలత్తిలుమ్ సర్వనియన్తావానవనే! ఇత్తాల్, ఉనక్కు అనిధేయమాయిరుక్కుమ్ తోన్ఱాకిలిత్తే ఎనక్కు ఇప్పొక్కు వేణ్డుమత్తైన్నై, బన్ధనానవనోడు బన్ధకమాన ప్రకృతియోడు వాశయఱినీ ఇట్టవళుక్కిట్టో వేణ్డిజార్.

(అశేషచిదచిద్వస్తుశేషిభూత) సకలచేతనాచేతనఙ్గళుక్కుమ్ శేషియానవనే! ఇత్తాల్ ఎన్ కార్యమ్ ఉన్ పేఱాకిచ్చెయ్య వేణ్డుమ్ సమ్బన్ధముడైయ వనన్తైయోవన్నై. (నిఖిలజగదాధార) భగవద్భాగవత

చ పృదస్తైః (౧) "త్వమేవైవంకురుష్వమామ్" (౨) "కురుష్వ మామనుచరమ్" ఇత్యాదిన్యాయేనత్వదధీనవ్యాపారస్యమేత్వయైవప్రాతికూల్య నివర్తనాదికమపికార్య మిత్యాహ (అశేషచరాచరేతి). నిఖిలశబ్దః-స్వరూపస్థిత్యాదినియ మనవ్యక్తిసకల[illegible] పరః, సార్వకాలికనియమనకాత్స్న్యపరోవా. అగమ్యైరాచార్యాదిభిస్తరాత్మ తయాచ బహుప్రకారంహినియమనమ్; నహ్యవిధేయంతేకించిత్, దేహస్యమేఅభి మతం ప్రతిబన్ధాద్విశిష్టేతి, అలభ్యంకాస్యాదిసిద్ధిః. పరిపూర్ణస్యమేత్వదజ్ఞే కారేణ‡ కింప్రయోజన మిత్యత్రాహ (అశేషచిదచిదితి). సహిమదేకవర్జం తవసర్వ శేషిత్వమ్, అతోమమాప్యతిశయేశతవచార్థః ప్రకల్పత ఇతిభావః.

తథాపియథావస్థితరక్షాపేక్షాతవనాస్తి, అతఃకథంత్వంమేశరణ్యఇతిశఙ్కాయా మాహ (నిఖిలజగదాధారేతి). గుణాదివత్త్వదపృథక్సిద్ధవిశేషణస్య మమాపేక్షామస్త

---

‡ (పా) నకిఞ్చిత్ప్రయోజన. (౧) శ్రీరఙ్గగద్యే. (౨) రా-అ-౩౧-౨౪.

మూ.—అఖిలజగత్స్వామిన్, అస్మత్స్వామిన్, సత్యకామ,

చిదచిద్వస్తుజాతంధృతమితిభావః. నైసర్గికశేషత్వేసత్యపిజగతస్స్వగుణై ర్భ్యాయశ్శేషత్వమాపాదితమిత్యాశయేనాహ (అఖిలేతి). యథా(౧) "గుణైర్దాస్యముపాగతః" ఇతి. నకేవలంసామాన్యేన శేషత్వమ్, కిన్తు జన్మవిశేషరుచివిశేష ప్రదానాదిభిర్మమ ఏవమవస్థత్వం త్వయైవోపపాదితమిత్యభిప్రాయేణాహ (అస్మత్స్వామిన్నితి). (సత్యకామ) అకిఞ్చన

విషయఙ్గళిల్ అపరాధమ్పణ్ణ †జగత్తుక్కుమ్ ఆధారభూతనే!. ఇత్తాల్ ఎనక్కుమ్ సత్తాధారకనల్లైయో వెన్గిఱార్. (అఖిలజగత్స్వామిన్) అపరాధత్తైత్తవిర్ప్పిత్తుఆభిముఖ్యత్తైయుణ్డాక్కి దేవర్ తిరువడికళిలే పుకుర నిఱుత్తుకైక్కు వేఱునిర్వాహకరుణ్డో? అతఏవ (అస్మత్స్వామిన్) కీఴుమ్ శేషిత్వమ్శొల్లిర్ఱు. అఙ్గుసమ్బన్ధపరమ్, ఇఙ్గుసమ్బన్ధానుగుణ నియమనపరమ్. ఇత్తాల్ ఎన్నై ఇవ్వళవాక ప్పుకురనిఱుత్తినవన్నీయ ల్లైయో వెన్గిఱార్.

(సత్యకామ) కీఴ్గుణచూర్ణైయిలే ఆశ్రితర్క్కనుభావ్యమాన

రేణైవ మత్సత్తాదికం త్వయైవరక్ష్యతే, తత్సాఫల్యార్థం రక్షాపేక్షాదికమపిత్వయై వకారయితవ్యోహమ్, నహిత్వదధీనసత్తాకస్యమే త్వన్నిరపేక్షప్రవృత్తిస్సమ్భవతీత్యభిప్రాయః. ఏవమేవహి శేషభూతానాం స్వతన్త్రస్వామినాత్వయైవ యథేష్టంస్వముద్దిశ్య వినియోగః క్రియతఇత్యాహ (అఖిలజగత్స్వామిన్నితి). ఇష్టాఽనిష్టప్రదానసాధారణేస్మిన్ మద్వినియోగే కింతవాయాతమిత్యత్రాహ(అస్మత్స్వామిన్నితి) మదాచార్యసన్తతిసాంముఖ్యేనమమఏవం విధత్వత్సమ్బన్ధజ్ఞానాద్యవస్థా ప్రదానరూపోపకారేప్రవృత్తేనత్వయా శేషపూరణంకార్యమితిభావః.

పరిపూర్ణతయా పూర్వోపకారప్రత్యుపకార నిరపేక్షస్య తవ అకిఞ్చననిత్యసాపేక్షసంశ్రితరక్షణ మాత్మీయనిత్యగుణ‡(త్రయ)పరిత్రాణ మితిసూచయతి(సత్యకా

† (సా) జన్తువుక్కుమ్. ‡ కణ్డలితంత్వాచిత్కమ్. (౧) రా-కి-౪-౧౨.

మూ—— సత్యసఙ్కల్ప, సకలేతరవిలక్షణ,

రక్షణాపహాపరిపూర్ణకృత్యమితి భావః. తచ్చ—అనాయాస సాధ్యమిత్యాహ (సత్యసఙ్కల్పేతి).

(సకలేతరవిలక్షణ) ఏవమ్భూత స్త్వం నరక్షసి చేత్ క స్తవాన్యో

ఎన్గిఱార్. నడువు, "సత్యకామ" ఎన్గిఱతు - లీలార్థమాన ప్రకృతి పురుష కాలఙ్గళై స్వభావ విషయ మాకియవైయ వన్నైక్కా—క. ఇఙ్గు, "సత్యకామ" ఎన్గిఱతు - ఆశ్రయిక్కుమిడత్తిల్ ఇవనిట్టుక్కొళ్ళు వయిఱునిఱైయ వేణ్డాతపడి అవాప్తసమస్తకామతయాలవన్ద పూర్తియుడైయనెన్నైక్కా—క. ఇత్తాల్ (౧) "అకిఞ్చనోనన్యగతిః" ఎన్న ‡అకిఞ్చననాన వెన్ కార్యమ్ పూర్ణనాన వునక్కు భరమన్ఱో వెన్గిఱార్.

(సత్యసఙ్కల్ప) కీర్తిగుణమాన్నైయులే - "సత్యసఙ్కల్ప" ఎన్గిఱతు - అపూర్వమాన భోగ్యఙ్గళై అమోఘమాక సృష్టిక్కక్షమనెన్నైక్కా—క. నడువే "సత్యసఙ్కల్ప" ఎన్గిఱతు - లీలైక్కు హేతువాన సఙ్కల్పమ్ అప్రతిహతమెన్నైక్కా—క. ఇఙ్గువొన్నతు - అఘటితఙ్గళైయుమ్ సఙ్కల్పమాత్రత్తాలే కర్తుంక్షమనెన్నైక్కా—క. ఇత్తాల్ నిత్యసంసారియాన వెన్నైయుమ్ నిత్యసూరికళోడు ఒరుకోవైయాక్కనినైత్తాల్ శెయ్తుముడిక్క వల్లనల్లయోనీ యెన్గిఱార్.

(సకలేతరవిలక్షణ) చేతనరుడైయ జీవనమ్ శొల్లుకిఱతు. స్వరూప తోగుణతశ్చవిలక్షణ. ఆశ్రితరక్కనుభావ్యమాన స్వరూపరూపగుణఙ్గళై మేత). సర్వశక్తేస్తవనిత్యసూరివర్గేమన్నివేశన మీషత్కరమ్, సహిత్వద్వ్రతం శేనాపి వినిహన్తుంశక్యమిత్యాహ (సత్యసఙ్కల్పేతి). తథాపి అపేక్షితార్థమస్యకిశ్చిదాశ్రయతామిత్యత్రాహ (సకలేతరవిలక్షణేతి). (౨) "విష్ణుపోతంవినానాన్య త్కిఞ్చిదస్తిప

† కామ్యవిషయమాన. ‡ ఆర్తనాన. (౧) స్తో-ర-౨౨. (౨) వి-ధ-౧-౫౧.

మూ—

అర్థికల్పక,

భోగ్యోఽనిద్రగోప్యవిశేష ఇత్యాశయః. (అర్థికల్పకే, కర్మధారయసమాసః. యథా (౧) "సమేత్య ప్రతినన్ద్య చ" (౨) "ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే"

యుడైయవనే! ఇవై తన్నై మారుక్కా కప్పడైత్తతు, స్వార్థమాక వో వెన్గిఱార్. త్రిపాద్విభూతియాక అనుభవిప్పారుమ్ అనుభవిప్పిప్పారుమాయ్ చ్చెల్లానిఱ్క స్వార్థమాక వెన్గిఱారితే. ఇవరై యొఴ్రియ ఎల్లారుమనుభవిత్తాలుమ్, ఇవరై యొఴ్రియ ఎల్లారై యుమనుభవిప్పిత్తాలుమ్ కుఱై యాయిరుక్కుమితే. ఇవరై అనుభవిప్పిత్తాలాయ్ త్తు అవనుడైయ రక్షకత్వమ్ పూర్ణమావతు. పూర్ణానుభవమ్ పణ్ణువార్ క్కు ఒన్నుకుఱైన్దాలుమ్ పాఱ్రాయ్ త్తోన్ఱుమితే. ఆకైయాల్ ఇవరోదుజ్గాడ అనుభవిత్తాలాయ్ త్తు అవర్ కళనుభవమ్ పూర్ణమావతు.

అతుక్కు హేతు శొల్లుకిఱతు మేల్ (అర్థికల్పకే) తన్నై యాలే ఇరన్దుకొడుక్కుమవనుక్కు, ఇరన్దార్ క్కు కొడాతొళికైక్కుఱైయన్ఱో? అర్థిప్పార్ క్కు కడక్కనిన్ఱ తన్నై యొఴ్రిన్దాల్ శిలవఱ్రై కొడుత్తువిడుమ్ పూర్ణుపోలేయో అర్థికళై యుమ ర్ద్రాక్క త్తానే ఇరన్దు సకలఫలప్రదనాన

పరాయణమ్" (3) "భవతాంకథ్యతే సద్భిః ప్రాప్తురేకః పరాయణమ్" ఇత్యాదిభిరన్యేభ్యస్తవ మోక్షప్రదత్వాదిరూపం విశేషం పశ్యన్మహాం ముముక్షుః కమన్యమాశ్రయేయమ్, నహి పరతన్త్రః కశ్చిత్ స్వతన్త్రకృత్యం ప్రార్థనీయః, నచ త్వం పరతన్త్ర ఇతి భావః.

యద్యర్థినం మాం నాద్రియసే; కథం తవ ఉదార్యం ప్రజీవేదిత్యభిప్రాయేణాహ (అర్థికల్పకేతి) అర్థీ చ కల్పకశ్చేతి విగ్రహః. అర్థినాం కల్పద్రుమ ఇతి వా. ఉక్తం హి: (౧) "స సర్వానర్థినో దృష్ట్వా సమేత్య ప్రతినన్ద్య చ" ఇతి. అర్థినః కల్పద్రుమాయ స్యసః అర్థికల్పక ఇతి వా వివక్షితమ్; యదగీయత, (౨) "ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే"

---

‡ శీలై యైనారై. (౧) రా. అ-౧౬-౨౭. (౨) గీ-౭-౧౮. (3)

మూ— ఆపత్సఖ. శ్రీమన్,

ఇతి చ. అస్యార్థాంతరమేయం ప్రథాపివిహాస్యతీతి భావః. గజేన్ద్రాదీనామివ ఆపన్నత్వమేవ గత్యర్థే హేతుమాహ (ఆపత్సఖేతి). ఉక్తహేత్వభావే పిమాతరమపేక్ష్య గతిత్వమిత్యాహ (శ్రీమన్నితి). తయోరుపేక్షితోపి

వున్నైయుమ్ తరుకిఱని. (౧) “ఎన్నైయుంక్క పొరుళాక్కి తన్నై వైత్త కఱ్పకమ్” ఎన్నక్కడవతిఱే. అతుపోలేనాథమ్ సరణ్యనాయిరుక్క- యన్ఱిక్కే “అపారకారుణ్యమహోదధే” ఎన్ఱుమ్ముడియిఱే ఇరువర్కుమ్. ఇరణ్డుకొడుక్కుమత్తనైయొళ్ళియ ఇరణ్డారుక్కు కొడుక్కలాకా తెన్నుణ్డో?.

(ఆపత్సఖ) ఆపత్తువన్దవాత్తిలోపానాయిరుక్కై. ఆతావతు – తుణైయాయిరుక్కై. సర్వరక్షకనానవనే; ఆఱచ్చెయ్యవేణ్డుమ్పడియాన వాపత్తిలుమ్ తానేతుణైయాయిరుక్కై. మాతాపితాక్కళుమ్ బన్ధుక్కళుమ్ తళ్ళిక్కుఱైయడైక్కుమ్ దశైయిలుమ్ (౨) “ప్రణతఇతిదయాళుః” ఎన్ఱుమ్ (౩) “తమేవశరణంగతః” ఎన్ఱుమ్ దేవరేతుణైయాయిరుక్కై. (శ్రీమన్) ఇప్పడియిరుక్కిఱవున్నైయుమ్ అశిరత్తు

ఇతి. అభిమతపురుషార్థదానార్థమర్థినాముత్ప్రదకః, శాస్త్రాదిముఖేన అర్థిత్వాపాదకశ్చేతివా. ఏవంపూర్వోక్తస్యాప్యాదాయస్య అతిశయప్రదర్శనే తాత్పర్యాదపునరుక్తిః. (౪) “జ్ఞాతం మయా నపన్నే” ఇత్యాదికమనుసన్దధానః పాఞ్చాలీగజేన్ద్రాదివదాపన్నస్య అనన్యగతికస్య మే మామాపదముపేక్ష్య రక్షితుమర్హసీత్యాహ (ఆపత్సఖేతి). ఆపదిసఖిత్వం రక్షకత్వం విశ్వాసనీయత్వ స్నేహవిషయత్వాదిసూచనాయసఖిశబ్దః. శత్రుమపిహ (౫) “తస్మాత్పరిత్రాత్వ ఇత్యవస్య సత్వాశరైర్న్య్రప్యస్మ్యా శరణం నయామి” ఇత్యవోచత్. ఏవం ద్వాభ్యామిష్టప్రాప్త్యనిష్టనివర్తకత్వం ప్రదర్శితమ్. అథ తత్రసమానాభిప్రాయతయా త్వయా నిత్య యుక్తామఖిలజగన్మాతరం పురస్కృత్యతోమే మహాన్తోప్యపరాధాః క్షన్తవ్యా ఇత్యాహ (శ్రీమన్నితి).

౧) తి-వాయ్--౨-౭-౧౧ (౨) స్తో-ర-౬౩ (౩) రాసు-౩౦ (౪)(౫) రా-యు-౫౧-౧౪౩

మూ— నారాయణ, అశరణ్యశరణ్య, అనన్యశరణః

త్వామహం వేక్ష్యరక్షణీయ ఇత్యాహ (నారాయణేతి) సమ్బన్ధాభావేపి రక్ష కాన్తరాభావాత్ రక్షణీయోహమ్, త్వంహి అగతీనాంగతిరిత్యాహ (అశరణ్యేతి). తతఃకింభవత ఇత్యాహ (అనన్యశ[illegible]ఇతి).

ప్పురుషకారభూతైయాన పిరాట్టియైప్పార్ త్తు రక్షిక్క వేణుమ్. (నారాయణ) ఇవళ్ పురుషకారమావతఱ్కు మున్నే సృష్ట్యస్థానుప్రవేశత్తాలే సత్తైయైనోక్కినవనల్లైయో? ఇత్తాల్, ఎనక్కుసత్తాధారకనానవనల్లైయో వెన్నపడి.

(అశరణ్యశరణ్య) కిమ్బునః అశరణ్యశరణ్యత్వమ్—అతాకిఱతు— ఇప్పడియిరుక్కిఱ దేవరీర్కుమ్ పుఱమ్బాయ్, పిన్నైయుమ్ దేవరీరైయొఴియ ప్పుఱమ్బుపుకలఱ్ఱార్కు శరణ్యనానవనే యెన్గిఱార్. ఇప్పడియిరుప్పారుణ్డోవెన్నిల్; (అనన్యశరణోహమ్) తథావిధోహమ్; అన్దవనన్యశరణ్యనానవన్ నానెన్గిఱార్.(౧)"పఱ్ఱిలార్ పఱ్ఱనిన్ఱానే".

సమ్బన్ధగుణవిభూతివ్యాప్తాస్తైమదుపేక్షయా మన్దఫలామాభూవన్, అతః "ఆత్మానంనాతివర్తేథాః" ఇత్యాహ (నారాయణేతి). ఉత్తరఖణ్డస్థాపేక్షయా పూర్వంశ్రీమన్నిత్యాద్యుక్తమ్; ఇహతుపూర్వఖణ్డస్థాపేక్షయా ఉక్తైస్స్వభావైః ఫలితమాహ (అశరణ్యశరణ్యేతి). స్మర్యతేహి (౨) "అగతీనాంగతిర్భవాన్" ఇతి. అతఏవ అనాలోచితేత్యాదినాపునరుక్తిః-తత్రహితారతమ్యానాదరేతాత్పర్యమ్. ఏతత్సర్వం వ్యాఖ్యేయవివక్షితప్రాప్యప్రాపకాకారప్రపఞ్చనమ్.

అస్త్వహమేవమ్. ఏతావతాపికింత్వయాలబ్ధమ్, సర్వత్రహిశాస్త్రార్థే అధికారోపేక్షిత ఇత్యత్రాహ (అనన్యశరణఇతి). తత్త్వవిదోనన్య ప్రయోజనస్య

(౧) తి-వాయ్-౭-౨.౭. (౨) వి-ధ-౪-౪౯.

మూ — త్వత్పాదారవిన్దయుగళం శరణమహం ప్రపద్యే. అత్రద్వయమ్.

త్వచ్ఛబ్దేన ప్రాగుక్తాకారవిశిష్టతయా భోగ్యత్వమభిప్రేతమ్. అవశ్యకర్తవ్యత్వాయ పాదగ్రహణమ్. అరవిన్దశబ్దశ్చ - ఇహ భోగ్యత్వాయ. యుగళశబ్దేన - ద్వివచనాఖ్యానమ్. (౧) "అహమస్మ్యపరాధానామాలయోకిఞ్చనోగతిః" ఇత్యాదికమభిప్రేత్యాహ (అహమితి). "ప్రపద్యే" ఇత్యనేనపూర్వభాగో వ్యాఖ్యాతః.

త్వత్పాదారవిన్దయుగళం శరణం ప్రపద్యే। ఇప్పడియిరుక్క ఆనాన సరతిశయభోగ్యమాన దేవరీర్ తిరువడిక్కళై యే ఉపాయమాక అధ్యవసిక్కిఱేన్.

(అత్రద్వయమ్) †(శరణమ్ ప్రపద్యే ... తదనుగుణమాన ప్రాప్యరుచియుమ్ ప్రాపకత్తిల్ కనత్తస్వనాయముముక్షుక్కాక కొళ్ళుకై ... మాలే

మమ సిద్ధోపాయాన్తరం నాస్తి, (౧) "అహమస్మ్యపరాధానామ్" (౨) "నధర్మనిష్ఠోస్మి" ఇత్యాద్యుక్తావస్థావిశేషవిదస్య మసాధ్యోపాయాన్తరమపి నాస్తీతి ప్రతిబుద్ధోస్మి; అయమేవహి మమాఽధికార ఇతి భావః,

ఇదన్తు వ్యాఖ్యేయస్తోత్రముపరుపాభిప్రేతప్రతిజ్ఞాపనాయ, "అహమస్మి మే శరణమ్" ఇతి జ్ఞాపనాయచ అధికోఽహంశబ్దః. అథవా "అనన్యశరణః" ఇత్యుపాయాన్తరశూన్యత్వమ్, అహమితి-‡అపాయభీరుత్వమ్, అకిఞ్చనత్వమ్, ప్రయోజనాన్తరతదుపాయపరిత్యాగిత్వమ్, మోక్షప్రార్థకత్వ ... ఏతత్సూచితం కార్పణ్యవిశిష్టః ప్రపత్తౌ ... "త్వత్" ఇత్యాదినా ... పదక్రమానుసారేణ త్వచ్ఛబ్దః శరణ్యత్వోపయుక్తపరావ్యాకారవైశిష్ట్యపరః. పాదేత్యాదికం ప్రాగుక్తార్థమ్.

(అత్రద్వయమ్) ఇత్యస్య-వ్యాఖ్యాతప్రాయమితి శేషః. తాత్పర్యన్తు పూర్వమేవోక్తమ్. యద్వా, ద్వయమ్ - అర్థానుసన్ధానేనసహ ఏవముక్తమితి వా; వక్తవ్య

---

† కుణ్డలితం వ్యాచిఖ్యాసితమ్.   ‡ (పా) అపాయభీరుత్వమ్.

(౧) అహి సం-౩౬-౩౭.   (౨) స్తో-ర ౨౨

అతినుడైయసిద్ధ్యర్థమాక ముతల్ చూర్ణైయిలే పిరాట్టితిరువడికళిలే శరణమ్పుక్కు, ఇరణ్డామ్ చూర్ణైయిలే పిరాట్టిప్రసాదత్తాలే పెఱ్ఱార్. అనన్తరమ్ "శ్రయణీయనావాన్" ఎన్ను మపేక్షైయిలే, నారాయణనే ఆశ్రయణీయనాక వేణ్డుకైయాలే నారశబ్దవాచ్యఙ్గళుక్కుమ్ అయనమానదివ్యాత్మస్వరూపత్తై "అఖిలహేయ" ఎన్గిఱచూర్ణైయిలేశొల్లి, పిన్బునారశబవాచ్యఙ్గళై "నిఖిలజగదుదయవిభవలయలీల" ఎన్ను మళవాక అవనుడైయ ఉభయవిభూతినాథత్వమ్శొల్లి; అనన్తరమ్ అవనేప్రాప్యముమ్ ప్రాపకముమెన్ఱధ్యవసిత్తు, ఇప్పడిమేన్మైయుడైత్తానవస్తువైనమ్మాల్ కిట్టప్పోమోవెన్ను మపేక్షైయిలే, ఇరున్దతేకుడియాక ఎల్లార్క్కుమ్ కిట్టుమ్పడియాన శీలాదికళైయున్నిట్టు పిరాట్టిపురుషకారమాక శరణమ్పుక్కు నిన్ఱార్ ఇవ్వళవాల్).

అనన్తరమ్ "శరణమ్పుకోక్కమ్ నామన్ఱో" ఎన్ఱుతమ్మై అశిర్త్తుప్పూర్వర్కళుడైయ ప్రక్రియైయైయున్నిట్టుశరణమ్ పుకుకిఱార్. అనన్తరమ్శరణమ్ పుకుమ్పోతువిడవేణ్డువనమున్నాకవిట్టువకుత్తవిషయత్తై ప్పఱ్ఱవేణ్డియిరుప్పతొరాకారముణ్డాయిరుక్కైయాలే, అతుకీర్తిరణ్డత్తిలుమ్ శెయ్యామైయాలే "అత్తాల్ ఏతేనుమ్ కుఱైయుణ్డాకిఱతో?" ఎన్ఱుపార్త్తు పురాతనపురుషర్కళుడైయ శరణాగతిప్రక్రియైయాన ఇతిహాసపురాణవచనఙ్గళై యున్నిట్టుశరణమ్ పుకుకిఱార్.

†(ఆనాల్ కీర్తైశెయ్యాతనఱ్ఱుక్కుక్కుఱైయుణ్డాకిఱతోవెన్నిల్: కుఱైవిల్లామైయే అన్ఱు, ఇత్తాల్ ఏఱ్ఱముణ్డాకిఱతు. ఎఙ్గనేయెన్నిల్;- ద్వయత్తిల్ త్యాగపూర్వకమాక స్వీకరిక్కవేణ్డిన్ఱాకిల్ సర్వాధికార

మితివా వివక్షితమ్. వాక్యాన్తరైః "పునఃపునఃప్రపద్యతే" ఇతితునాశఙ్కనీయమ్. ఏకసాధ్యసిద్ధ్యర్థం ప్రపత్త్యావృత్తేః ప్రతిషేధాత్, ఇహసాధ్యాన్తరాయోగాచ్చ.

‡ కుణ్డలితంవ్యాచిత్యమ్.

మాకమాట్టాతు. ఆకైయాలేశ్ర్రముణ్డాకిఱతు. పూర్వపురుషర్కళు డైయహృదయమ్ - వకు త్తవిషయ త్తిల్ స్వరూపానురూపమాక శర ణాగతియైప్పణ్ణుమతొ్ఴియ ఇవనై విడవేణ్డువతుణ్డో పఱ్ఱవేణ్డువతుణ్డో వెన్హాయ్ త్తిరుప్పతు; ఈశ్వరవిషయాకార ప్రవృత్తప్రవ త్తియే అమైయుమ్; అధికారియాకై క్కు సంసారభీతనాయ్కొణ్డు తిరువడికళిలే శరణంపుకునతు వేయమైయుమ్; ఇవర్ ప్రాప్యరుచి శెయ్విక్క మాట్టి త్తిల్లామైయాలే రుచిప్పేరిక్కచ్చెయ్వర్. ఆకైయాలే ఇవర్ శెయ్యాత తెల్లామ్కుత్తై యాక్కడవతు. ఇవర్ తామ్ఇతుక్కవ్వరుకుశరణమ్పుక క్కాణామైయాలే మీణ్డార త్తనైయల్లతు అమైయుమెన్హు మీణ్డారల్లర్. ఆకైయాలేశరణమ్ పుకుకిఱార్).

(పితరంమాతరమిత్యాది) పూర్వార్ధత్తాలే చేతనరైయుమ్ ఉత్తరార్ధత్తాలే అచేతనఙ్గళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. ఇతైత్తాన్ ఉపాయాన్తర సహకారియుమాయ్, స్వయంప్రయోజనమాకైయాలే ఉపేయముమాయ్ఇరుక్కుమ్ పోతువాయిరుక్కుమ్, "సర్వధర్మాంశ్చ" ఎన్హు, ఉపాయాన్తరమాన కర్మయోగాదికళై చ్చొల్లుకిఱతు. "సర్వకామాంశ్చసాక్షరాన్" ఎన్హు - ఉపేయాన్తరమాన ఐశ్వర్యకైవల్యఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. (సన్త్యజ్య) ఎన్హతు - సవాసనమాక విట్టెన్హపడి, "సర్వధర్మాంశ్చ" "సర్వకామాంశ్చ" ఎన్హు ఇరణ్డైయుమ్ కూడవెడుత్తు విడచ్చొల్లుకైయాలే ఉపాయాన్తరఙ్గళ్ స్వరూపనాశకమామోపాతి ఉపేయాన్తరఙ్గళుమ్ స్వరూపనాశక మెన్హు కరుత్తు.

ఇవఱ్ఱై స్వరూపనాశకమెన్నలామో వెన్నిల్; అవఱ్ఱిల్ స్వయంప్రయోజనమాక ఇఴిక్కైయే స్వరూపమ్, ఇతైయొఴిన్దతెల్లామ్ స్వరూపనాశపర్యాయమ్, ఇతైత్తాన్ స్వరూపోజ్జీవనమాకిఱతిల్లైయో

మూ— పితరంమాతరం

అథ "అనన్యశరణః, శరణమహం ప్రపద్యే" ఇతిశబ్దా నామర్థంవివృణోతిపౌరాణికవచనముఖేన (పితరమి త్యాదినా). గురుపర్యన్తానాంసాధనత్వముత్కటమ్.

వెన్నిల్, ఇవన్ ఇవ్వైతన్నై సాధనమాక్కినాప్పోలే "ఇతుక్కుప్పలి మెన్బతొన్ఱై ప్రయోజనమాక్కాతే నమ్మై ప్రయోజన మాక్కప్పెఱ్ఱోమే" ఎన్ఱు మీశ్వరన్ నినైవాలే ఉజ్జీవనమాకిఱతు. ప్రయోజనాన్తరత్తుక్కు మడియేన్బారైయుమ్ "ఉదారాః" ఎన్ఱుమవన్ స్వభావత్తాలే ఉజ్జీవనమాకిఱతన్నై.

మేల్ పఱ్ఱప్పడుమ్ విషయమ్ శొల్లుకిఱతు. (లోకవిక్రాన్త చరణౌ శరణంతేఽవ్రజంవిభో) శీలాదిగుణయుక్తనుమాయ్ వకుత్తస్వామి యుమాయ్ జ్ఞానశక్త్యాది గుణపూర్ణనుమానఉన్ తిరువడికళైయే ఉపాయమాక పఱ్ఱుకిఱేనెన్గిఱతు.

(పితరంమాతరమ్)(౧) "మాతృదేవోభవ" "పితృదేవోభవ" ఎన్ఱు ఈశ్వరనోపాతిమాతాపితృనువర్తనత్తై ఉపాసనాఙ్గమాక శాస్త్రమ్ విధిక్కైయాలే ఉపాయాన్తరసహకారికళుమాయ్ ఉళ్ళతనై యుమను వర్తిత్తువిడుకైయన్ఱియే ఇవర్కళుడైయ వియోగమ్ అసహ్యమాయి రుక్కైయాలే స్వయమ్ప్రయోజనమాయిరుప్పర్కళ్.

పితరమిత్యాదికన్తు స్వవాక్యపన్నిబన్ధనసంవాదముఖేన అనన్యశరణత్వాదికం విశదీకృత్య వక్ష్యమాణఫలప్రార్థనా†ప్రస్తావనాత్మకమితి ద్వయార్ధస్యసముదితోక్తిః తథాఽత్ర సోపాధిక భోగ్యతదుపాయత్యాగం నిరుపాధిక భోగ్యతదుపాయ విశేష పరిగ్రహాఞ్చ స్పష్టయిత్వా, "ప్రసాదయే" ఇత్యాదినా, "సోఢుమ్" ఇత్యన్తేన

(పా) ప్రాప్తావనాత్మక. (౧) తై-శీక్షా-౧౧-౨-౨.

మూ— దారాన్పుత్రాన్బన్ధూన్ సఖీన్గురూన్।

దారాశ్చ దృష్టసాధనమ్.

(దారాన్) స్త్రీయుమ్ సహధర్మచారిణీయాకైయాలే ఉపాయాన్తరసహకారిణియుమాయ్ అభిమత విషయమాకైయాలే ఉపేయాన్తర్భూతైయుమాయిరుక్కుమ్. (పుత్రాన్) పుత్రహీననానపోతు "పుత్ ఎన్గిఱనరకదర్శనమ్ పణ్ణవేణ్డుకైయాలే పుత్రోత్పాదనమ్ "పున్నామ్నో నరకాత్త్రాయత ఇతి పుత్రః" ఎన్గిఱపడియే అన్దనరకదర్శనత్తైక్కడియాన పాపవిమోచన హేతువాకిఱ ముఖత్తాలే ఉపాయాన్తరసహకారియుమాయ్, అవ్వళవన్ఱియే తద్వియోగమ్ అసహ్యమాయిరుక్కైయాలే ఉపేయముమాయిరుక్కుమ్,

(బన్ధూన్) అవర్కళాకిఱార్ - ఇవనైక్కుడిప్పిఱియాక వర్త్తియాతపడి నియమిత్తు నల్వళియే నడత్తుమవర్కళాకైయాలే ఉపాయాన్తర సహకారికళుమాయ్, ఇన్న పెరుఙ్గుడిప్పిఱప్పిలే పిఱన్దానెన్గిఱశెరుక్కాలే ఉపేయభూతరుమాయిరుప్పర్కళ్. (సఖీన్) తోళనుమ్ ఇవనుక్కు హితైషియాయ్ హితత్తిలే ప్రవర్త్తిప్పిక్కైయాలే ఉపాయాన్తర సహకారియుమాయ్ అభిమతనాకైయాలే ఉపేయభూతనుమాయిరుక్కుమ్. (గురూన్) అవర్కళాకిఱార్ - భగవత్ప్రాప్తియాకిఱ ఉపేయత్తైక్కుఱిత్తు ఉపాయాన్తరఙ్గళై ఉపదేశిత్తుమ్, ఉపేయాన్తరఙ్గళైక్కుఱిత్తు ఉపాయాన్తరఙ్గళై ఉపదేశిత్తుమ్ పోరుకైయాలే ఉపాయాన్తరసహకారికళుమాయ్ హితపరరాకైయాలే ఉపేయభూతరుమాయిరుప్పర్.

ఉత్తర‡ఖణ్డస్థానిష్టనివృత్తి ప్రార్థనాసఙ్గ్రహ్యతే. పిత్రాదీనాం త్యాగోక్త్యా భృత్యాది చేతనాన్తరత్యాగః కైముత్యసిద్ధః. బన్ధుశబ్దః - ఇహసమ్బన్ధ్యాదిపరః. "రత్నాని"

‡ (పా) ఖణ్డస్యానిష్ట

మూ.- రత్నాని ధనధాన్యాని క్షేత్రాణిచగృహాణిచ।సర్వ
ధర్మాంశ్చసన్త్యజ్య సర్వకామాంశ్చసాక్షరాన్ ।

రత్నాదీనాముపేయత్వముత్కటమ్. ఆముష్మికంసాధనం సాధ్యఞ్చాహ (సర్వేతి) అక్షరశబ్దేన కేవలాత్మనిపర్యవసానమ్.

(రత్నానీత్యాది) రత్నమ్ తుడక్కమాన వైయుమ్ ఉపాయాన్తరఙ్గళుక్కు ఇతికర్తవ్యతయా సహకారికళుమాయ్, అవఱ్ఱై అర్థియమాట్టియుమ్ వినియోగిక్కలామ్ ఆయాలే ఉపేయముమాయిరుక్కుమ్, (గృహాణిచ) గృహఙ్గళుమ్. కీழ్చ్చొన్నవఱ్ఱుక్కెల్లామ్ ఆవాసస్థానమాకిఱరక్షకముఖత్తాలే ఉపాయాన్తరసహకారముమాయ్ *మాడమాళికైయాక వేణ్డుమ్పడియాన అభిమతత్వత్తాలే ఉపేయముమాయిరుక్కుమ్. (సర్వధర్మాంశ్చ) ధర్మశబ్దత్తాలే-ఉపాయరూపమాన కర్మయోగాదికళై చ్చొల్లుకిఱతు. సర్వశబ్దత్తాలే అధికారసమ్పత్తి ధర్మఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. (సర్వకామాంశ్చ) ఎన్ఱు - పుత్రపశ్వన్నాదితొడక్కమాక స్వర్గైశ్వర్యమ్ నడువాక బ్రహ్మైశ్వర్య పర్యన్తమానవఱ్ఱై యెల్లామ్ శొల్లుకిఱతు. (సాక్షరాన్) ఎన్ఱతు -కైవల్యత్తై. (సన్త్యజ్య)

ఇత్యాదికమ్ - ఉత్కటభోగ్యత్వ భోగసాధనత్వా నామచేతనాన్తరాణా ముపలక్షణమ్. చకారేణవా అనుక్తసముచ్చయః. ప్రియేషుహితేషుచ మోక్ష తదుపాయా నుపయుక్తేషు క్షత్రచిత్స్వఙ్గోపినయుక్త ఇతిజ్ఞాపనాయ పితరమిత్యాదివివిధోక్తిః.

ఏవంలోకసిద్ధప్రియహితాన్యుదాహృత్య, "సర్వధర్మాన్" ఇత్యాదినాశాస్త్ర వేద్యానిసాధనానిసాధ్యానిచాహ. తత్రసర్వధర్మశబ్దః - సిద్ధసాధ్యరూప సపరికర ధర్మ కార్త్స్న్యపరః "సర్వకామాన్" ఇతి - హిరణ్యగర్భాదిపదపర్యన్త కామ్యవిషయః. అక్షరశబ్ద ఇహ - ఆత్మమాత్రానుభవగోచరః. ధర్మాణాంకామానా ఞ్చోపయోగిత్వేనవా పిత్రాద్యుదాహరణమ్. తచ్చయథాసమ్భవం ద్రష్టవ్యమ్. పిత్రాదీనాం త్యాగశ్చ అత్రకామ్యధర్మోపయోగితయా అర్థకామోపయోగితయావా అనుపాదానమ్. అతఏవ, "మాతృదేవోభవ, పితృదేవోభవ, ఆచార్య

మూ — లోకవిక్రాన్త చరణౌ

లోకవిక్రాన్తవిభుశబ్దా సౌలభ్యపరత్వపరా.

లజ్జాపురస్సరమాకవిట్టు. (లోకవిక్రాన్తచరణౌ) తుఱైకైప్పడ్డార్కళై విషయమ్. నరైయాతవైత్త తిరువడికళాకైయాలే సౌశీల్యమ్ శొల్లుకిఱతు. ఉఱజ్గుకిఱ ప్రజైముత్తాయ్ ముతుకిలే అణైత్తుక్కొణ్డు కిడక్కుమా పోలే తానఱిన్దసమ్బన్ధమే హేతువాక విడమాట్టాతే విముఖరానార్ తలైయిలుమ్ తిరువడికళై వైక్కైయాలే వాత్సల్యమ్ శొల్లుకిఱతు. ఇత్తనైయుమ్ అవతరిత్తు మున్నే నిన్ఱు కార్యమ్ శెయ్కైయాలే సౌలభ్యమ్ శొల్లిఱ్ఱు.

దేవోభవ''(౧)''వృద్ధౌ చ మాతాపితరౌ'' ఇత్యాద్యుక్తభగవదాజ్ఞానుపాలనంస విరుధ్యతే. సర్వధర్మశబ్దేన మోక్షసాధనభూతోపాసనవర్గ సఙ్గ్రహేపి తన్నివృత్తౌ (౨) ''విహితత్వాచ్చాశ్రమకర్మాపి'' ఇతిన్యాయేన వర్ణాశ్రమధర్మాణా మనివృత్తిః తదిహ త్రైవర్గికధర్మేషు ప్రయోజనాన్తరేషు మోక్షోపాయాన్తరేషు చ సాధారణం నైరాశ్యం త్యాగః. తత్ర పురుషార్థాన్తరేషు అల్పాస్థిరత్వాదినా దోషదర్శనాన్నైరాశ్యమ్. తత ఏవ తదుపాయేష్వపి ముక్తిసాధనేష్వన్యేషు స్వావస్థాదర్శనేన దుష్కరత్వాదినా నైరాశ్యమితి విశేషః.

(సన్త్యజ్య) సమ్యక్ త్యక్త్వా; సవాసనం పరిత్యజ్యేత్యర్థః. యద్వా, పశ్చాద్గసంయుక్తాయాః ప్రపత్తేరఙ్గత్వేన అఙ్గిత్వేన వా అనుపాదానమిహ ధర్మాణాం త్యాగః, సోయం ప్రపత్త్యుపకారకత్వవిరహః సమ్ప్రతిపన్నేషు పురుషార్థాన్తరతదుపాయేషు ముక్త్యుపాయాన్తరేషు నిత్యనైమిత్తికేషు చ సమాన ఇతి సహోక్తిః. (లోకవిక్రాన్తచరణావితి) చరణే లోకవిక్రాన్తత్వ వచనమనాశ్రితానా మప్యాత్మప్రకాశనేన సౌలభ్యాదివ్యఞ్జకమ్. లోకవిక్రాన్తేతి - వ్యస్తం వా. తదా తు లోకేషు విక్రాన్తః అధిష్ఠాతేత్యర్థః.

---

(౧) భారతే. (౨) బ్రహ్మసూ-3-౪-3౨.

మూ — శరణం తేఽవ్రజం విభో ॥ త్వమేవ

మూ — శరణశబ్దం వివృణోతి (త్వమేవేతి). పిత్రాదికార్య రక్షణస్య అస్మిన్నేవ పుష్కలత్వాదయమేవ బన్ధుః, నతు పిత్రాదయ ఇత్యభిప్రాయేణ త్వమేవేత్యావృత్తిః.

(తే) ఎన్గు వకుత్త శేషియెన్గు స్వామిత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. (విభో) ఎన్గైయాలతు - ప్రభుత్వమ్. అతాకిఱతు. జ్ఞానశక్త్యాది గుణపూర్తి. ఇత్తాల్, * అహంశబ్దవాచ్యముమ్ ఇతిలే అనుసన్ధేయమ్. ఆక ఇత్తనైయుమ్ నారాయణశబ్దార్థమ్. (తే) ఎన్గిఱ విడత్తిల్ స్వరూపానుబన్ధియాన లక్ష్మీసమ్బన్ధము మనుసన్ధేయమ్. ఇత్తాల్ పురుషకారభావమ్ శొల్లుకిఱతు. (చరణౌ) ఎన్గైయాలే విగ్రహయోగమ్ శొల్లుకిఱతు. (శరణమ్) ఎన్గైయాలే ఉపాయభావమ్ శొల్లుకిఱతు. (అవ్రజమ్) అధ్యవసిత్తేనెన్గపడి. ఆక ఇశ్లోకజ్గళాలే విడుమవన్ఱై విట్టు పత్తుమవన్ఱైప్పత్తినిన్గతు. ఆనాల్ కీఴ్ విట్టవైయెల్లామ్ ఇఴవేయాకిఱతోవెన్నిల్; అజ్ఞనేయిరుప్పతొరు సాపేక్షతైయుణ్డో సర్వప్రకారపరిపూర్ణవిషయత్తై ప్పత్తినవనుక్కు.

అనన్తరమ్ కీఴ్ విట్టవైయెల్లా మీశ్వరనేయెన్గిఱార్. (త్వమేవ

(తే) స్వామినః పరమప్రాప్యస్యచ. * విభుశబ్దేన - ఫలప్రదానాపయికగుణపౌష్కల్యం వ్యజ్యతే. యద్వా విభుశబ్దేన పరత్వమ్, "తే" ఇత్యనేన సౌలభ్యఞ్చ స్పృహ్యతే. (అవ్రజం) వ్రజామీత్యర్థః. అనద్యతనత్వమత్రాఽవివక్షితమ్. భూతత్వేన నిర్దేశస్తు కర్తవ్యశేషనైరపేక్ష్యవ్యఞ్జనపరః. త్యాజ్యానాం త్యాగస్య పూర్వమనుష్ఠితత్వాదిహాతత్ప్రపఞ్చనే తాత్పర్యమ్. ఉపాయత్వముపేయత్వఞ్చ "మాతా పితా" ఇత్యాదిశ్రుతిసిద్ధసర్వవిధబాన్ధవస్యనారాయణస్యైవేత్యభిప్రాయేణసన్తక్తం సర్వం త్వమేవేత్యాహ (౧) (త్వమేవేతి). "త్వత్పాద" ఇత్యత్ర తత్పాదచ్ఛద్మాభిప్రేతఞ్చ

(౧) సుబా-౬. జితన్తా.

మూ— మాతాచ పితాత్వమేవ త్వమేవ బన్ధుశ్చ గురు స్త్వమేవ।

మాతాచ పిఱన్దపిన్పు హితపరనాన పిత నైప్పోల న్ఱియే గర్భవాసమే తొడఙ్గిరక్షిత్తుప్పోరుమవళిఱే మాతావానవళ్. ఇత్తాల్. ఇవర్ నినైక్కి-ఱ తెన్నెన్నిల్, మేల్ సృష్టిక్కు-ఉపకారకముకలక్షియాతపడి తాయిపక్కు-మ్ వణ్ణమే తిరువయిఱ్ఱిలె వైత్తు రక్షిత్తుప్పోన్దవనెన్గిఱార్. (పితాత్వమేవ) మాతావుక్కు-మున్నే పిఱక్కు-కప్పణ్ణువాన్ పితావిఱే. ఇత్తాల్ "పూర్వజ" ఎన్గిఱత్తై నినైక్కి-ఱతు; (౧) "పిఱప్పిత్తతన్దైని".

(త్వమేవబన్ధుశ్చ) బన్ధుక్కు-ళుమ్ ఇవన్ వక్షిరకెడ వర్తియాతపడి నియమిత్తు నల్ వక్షియేనడత్తుమవర్ కళిఱే. అప్పడియే నాన్ వక్షిరకెడ వర్తియాతపడి అన్తరాత్మతయా ఇరున్దు నియమిత్తునల్ వక్షియాక్కు-మ్ బన్ధువుమ్నీయే.(గురు స్త్వమేవ)(౨)"గుశబ్దస్త్వన్ధకారస్స్యాత్ -గురు రిత్యభిధీయతే" ఇరుళ్ తరుమాఞాలత్తైప్పొక్కి- తెళివిశుమ్బుకొడుక్కై-యాలే ఎనక్కు- అజ్ఞాతజ్ఞాపనమ్పణ్ణుమాచార్యనుమ్ నీయే. (౩) "అఱియాతనవఱివిత్తవత్తా" ఎన్నక్కడవతిఱే. ఆచార్యరిల్ వైత్తుక్కొణ్డుప్రథమాచార్యనావాన్ ఈశ్వరనిఱే. "లక్ష్మీనాథసమారమ్భామ్"

ఆ నేనవిశదీకృతమ్. సర్వేషాంజన్తూనాంసర్వేషు†జన్తుసుసర్వవిధోపకారకత్వంత్వయి సముచ్చితమిత్యభిప్రాయేణ ప్రత్యేకంత్వమేవేతి సావధారణావృత్తిః. మాతాపిత్రాదయోహితప్రియయుక్తాస్త త్సహకృతాశ్చ తదభిమతకిఞ్చిత్కరణేనోపకుర్యుః. అయన్తు అనన్య ప్రయోజనోనిరపేక్షశ్చ స్వేచ్ఛయైవ సర్వప్రకారేణోపకరోతి. (మాతా) ప్రళయదశాయాముదరేస్థాపయిత్వా ప్రసవనాత్. ప్రియప్రవర్తకత్వాదిభిశ్చ (పితా). (౪)"అహంబీజప్రదఃపితా" ఇతివ్యాహ, హితప్రవర్తకశ్చ (బన్ధుః) సమ్బన్ధాన్తరేణాపి అహితనివర్తనార్హః. (గురుః) "గుశబ్దః" ఇత్యాద్యుక్తాన్ధకార

† (పా) జన్తుషు (౧) పెరి-తిరువ-౫. (౨) నిరుక్తమ్.

(౩) తి-వాయ్-౨-౩-౨. (౪) గీ-౧౪-౪.

మూ— త్వమేవవిద్యా ద్రవిణంత్వమేవ త్వమేవసర్వంమమ దేవదేవ ॥

ఎన్నక్కడవతజే. (౧) "ఇకైవిత్తైనై" ఎన్గిఱపడియే ముతలడియే రుచి జనకనాకైయాలే ప్రథమాచార్యనెన్నక్కుఱైయిల్లై.

(త్వమేవవిద్యా) ఉపదేశిత్తజ్ఞానముమ్ నీయే. అతావతు (౨)"ఞానక్కైకళ్కెల్లామావియుమాకైయుమ్" ఎన్గిఱపడియే జ్ఞానత్తినుడైయ సత్తాదికళ్ అవనధీనమాకైయాలుమ్, జ్ఞానప్రతిపాద్యనాకైయాలుమ్, జ్ఞానముమ్నీయేయెన్గిఱతు. (ద్రవిణంత్వమేవ) ద్రవిణమాకిఱతు - ద్రవ్యమ్. అతావతు - భోగత్తుక్కు ఉపకరణమాయిరుక్కై. ఇత్తాల్ భోగోపకరణమాన పరభక్త్యాదికళుమ్ నీయేయెన్గిఱార్. అన్ఱిక్కే, (౩)"ధనంమదీయమ్" ఎన్గిఱపడియే ప్రాప్య ప్రాపకఙ్గళిరణ్డుమ్ నీయేయెన్గిఱారాకవునామ్. (త్వమేవసర్వమ్) శొల్లిచ్చొల్లాతవైయెల్లామ్నీయే. (మమదేవదేవ) సర్వత్తైయుమ్ విట్టు ఉన్నైయే పఱ్ఱిన వెనక్కు ఎల్లాముమ్ * అయర్వఱుమమరర్కళధిపతియాన నీయే యెన్గిఱార్. ఇతుతాన్ ఉమక్కొరువర్క్కుమేయోవెన్నిల్; ఎన్నళవేయన్ఱు, సకలలోకఙ్గళుమ్ వర్త్తిక్కిఱ సకలచేతనర్క్కుమ్ సకలవిధబన్ధువుమ్ సర్వాధికనాన నీయేయెన్గిఱార్.

నిరోధిత్వాత్. తత్రచాసౌ గురుశరీరకః; ఆదిగురుశ్చ. (విద్యా) ఉపాయభూతవిద్యాప్రవర్తకత్వాత్, తత్ఫలప్రదత్వాచ్చ. అకిఞ్చనానాముపాసనరూపవిద్యాస్థానేనివేశాద్వా, (ద్రవిణమ్)(౪)"అమృతంసాధనంసాధ్యంయంపశ్యన్తిమనీషిణః" ఇత్యుక్తాత్సాధనత్వాత్సాధ్యత్వాచ్చ. "త్వమేవసర్వమ్" ఇతి - ఉక్తానుక్తసర్వకాత్స్న్యపరమ్. (మమ) తత్వవిదోఽకిఞ్చనస్యత్యక్తాన్యసాధ్య సాధనస్యత్వయిన్యస్తభరస్యచ. (దేవదేవేతి) సర్వప్రకారోత్కర్షపరమ్.

(౧) తి-వాయ్-౫-౮-౯. (౨) తి-వాయ్-౧-౯-౮.

(౩) స్తో-౭-

(౪) పాఞ్చ-

మూ— పితాసిలోకస్యచరాచరస్యత్వమస్య పూజ్యశ్చగురుర్గరీయాన్
నత్వత్సమోఽస్త్యభ్యధికః కుతోఽన్యోలోకత్రయేఽప్యప్రతిమప్రభావ

నపరంమమ, సర్వస్యలోకస్యచేత్యాహ(పితాసీతి). రక్షకత్వేనమాభ్యధి కరాహిత్యముక్తమ్; సౌలభ్యేవా. అప్రతిమప్రభావేతి-పరత్వోక్తిః.

(పితాసిలోకస్యచరాచరస్య) సర్వలోకఙ్గళిలుముళ్ళాన జఙ్గమ స్థావరాత్మకమాన సకలత్తుక్కుమ్ ఉత్పాదకనానవనే. (త్వమస్యపూజ్యశ్చ) ఆకైయాలే సర్వత్తుక్కుమ్ పూజ్యన్నీయన్రో? (గురుర్గరీయాన్) శ్రేష్ఠనాన వాచార్యనుమ్నీయే. కీళ్చ్చొన్న పూజ్యత్తై పిత్రుత్వత్తిల్ విలేనిక్కుమ్; ఇత్తాల్, (౧) "గరీయాన్బ్రహ్మదఃపితా" ఎన్ఱు పూజ్యత్తైయిలెత్తైశొల్లుకిఱతు. (నత్వత్సమోఽస్త్యభ్యధికః కుతోఽన్యః) *సర్వలాభాయవాకైయాలేత్వద్వ్యతిరిక్తసమస్తపదార్థఙ్గళిలుమ్ ఉనక్కు సదృశరిల్లైయన్నాల్, అధికరిల్లై యెన్నుమిడమ్ శొల్లవేణుమో? (౨) *ఒత్తార్మిక్కారైయిలైయాయమాయే.(లోకత్రయేఽప్యప్రతిమప్రభావ) ఆకైయాలే త్రివిధచేతనర్గళిలుఙ్గాట్టిల్ ఒప్పిల్లాతప్రభావత్తైయుడైయవనే!

ఏవంస్వవిషయేఽనుసంహితస్య సర్వవిధబన్ధుత్వస్య సర్వవిషయత్వేన నిరుపాధికత్వం సూచయతి(పితాసీతి). (లోకస్య) హిరణ్యగర్భాదిజన్తుజాతస్య. (పూజ్యశ్చ) పితృత్వగురుత్వాదిభిస్సర్వైః కర్మారాధ్యత్వశ్రుతేశ్చ సమారాధ్యః. (౧) "గరీయాన్బ్రహ్మదఃపితా" ఇత్యుక్తమాహ(గరీయానితి). "గరీయాన్-పూజ్యతమః" ఇతితుభాష్యోక్తమ్. (లోకత్రయే) బద్ధముక్తనిత్యరూప చేతనవర్గత్రయే. యద్వాలోకత్రయశబ్దేన సర్వలోకవర్తినాంలక్షణా. ప్రభావతోఽప్రతిమత్వస్య కణ్ఠోక్తత్వాత్, "నత్వత్సమోస్తి" ఇత్యాదికమిహ కారుణ్యాదిషుయోజితమ్.

(౧) (౨) తి-వాయ్-౨-౩-౨. (౩)

మూ— తస్మాత్

ప్రపత్తింవివృణోతి (తస్మాదితి)

అనన్తరమ్, కీర్త్తి శరణమ్పుక్కవతుక్కు క్షామణమ్ పణ్ణుకిఱాన్. క్షామణమ్ పణ్ణుకిఱతు ఏరుడైయహృదయత్తాలే యెన్నిల్; స్వహృదయత్తాలే. ఎతెన్నెన్నిల్; అనాదికాలమ్ అపరాధత్తై ప్పణ్ణి క్కూడుపూరిత్తవన్ ఇన్ఱాక ఆభిముఖ్యమ్పణ్ణినాసేయాకిలుమ్(౧) "రిపూణామపి వత్సలః"(౨)"యదివారావణస్స్వయమ్"ఎన్గిఱవన్బడిపార్త్తాల్ ఇవనై క్కైక్కొళ్ళుకైక్కు ఒరుకుఱై యిల్లై. ఆకిలుమ్పతివ్రతైయాయిరుప్పాళ్ నెడునాళ్ వ్యభిచరిత్తు, పిన్బుభర్త్తావానవన్ "పత్నియాళనెన్గిఱవితువే ఆలమ్బనమాకవన్దు "ఎన్నై రక్షిక్కవేణుమ్" ఎన్ఱు మున్నే నిన్ఱాల్ వరుకైకానే అపరాధమ్. అతుక్కుమేలే "ఎన్నై రక్షిక్కవేణుమ్" ఎన్ఱైయావతె అపరాధత్తుక్కు మేలెల్లైయాయ్, స్త్రీత్వహానియుమాయిరుక్కుమెఱె. అప్పడియే ఇవనుమ్ అనన్యార్హ శేషభూతనుమాయిరున్దువైత్తు కళ్ళ అపరాధఙ్గళై ప్పణ్ణిప్పోన్దు ఇన్ఱవనుశరణమ్ పుకురుకైయావతు — అపరాధత్తుక్కు మేలెల్లైయుమాయ్, శేషత్వహానియుమాయిరుక్కక్కడవతిఱె.

ఆనాల్ శరణమ్ పుకురుకైయుమ్ అపరాధత్తుక్కు మేలెల్లైయాకిల్ శరణమ్పుకుకిఱతెన్, క్షామణమ్పణ్ణుకిఱతెన్నెన్నిల్, (౩) "తమేవ శరణంగతః" ఎన్ఱకాకత్తోపాతి పుఱమ్బుపుకలిల్లామైయాలే శరణమ్ పుకవుమ్వేణుమ్. పూర్వవృత్తత్తైప్పారా,"పణ్ణినవితువుమ్ అపరాధమ్" ఎన్ఱు భయహేతువాకైయాలే క్షామణమ్ పణ్ణవుమ్ వేణుమ్.

(తస్మాత్) "త్వమేవ" ఇత్యాదిప్పడియే నీయే సకలవిధబన్ధువు

(తస్మాత్) తవైవసర్వవిధబన్ధుత్వాత్, ప్రభావతః కారుణ్యాదిగుణైశ్చసర్వాధి

(౧) రా-యు.౫౯-౫౦. (౨) రా-యు.౧౮-౩౫. (౩) రా-సు-౩౮-౩౩.

మా- ప్రణమ్య ప్రణిధాయ కాయం ప్రసాదయే త్వామహమీశమీడ్యమ్।

(ఈశమీడ్యమ్) (౧)"నతస్యేశేకశ్చన, తస్యనామమహద్యశః" ఇతివత్

మాకైయాలే. శేయ్‌తకువన్‌ఱమ్ పాఱుక్కుమాతు సకలవిధబన్ధువు మాకవేణుమాతే కాణుమ్. అతఃతనిల్ ఉమ్ భర్త్రాదిన్నాపోలే ఒరు ముతైయేయాయ్ ఒరువ స్తేప్పట్టిరుక్కుమాఱిల్ కుఱ్ఱమే యుమాయ్ త్తైక్కట్టుకైయున్తిక్కే, సకలవిధబన్ధువుమాయిరుక్కై యాలే ఇవనుక్కుచ్చెయ్యలాంకాతతల్లై. అవనుక్కుప్పొఱుక్కలాకాతతు మిల్లైయెన్నై. (ప్రణమ్య) మానసమాన దణ్డన్. (ప్రణిధాయకాయమ్) కాయికమానదణ్డన్. ఇరణ్డైయుమ్ శొల్లుకైయాలే వాచికమ్ అర్థాత్సిద్ధమ్. ఆక త్రివిధకరణఙ్గళాలుమ్ శరణమ్ పుక్కుపడిశొల్లిఱ్ఱు. ఏతుక్కాక వెన్నిల్; (ప్రసాదయే) ప్రసాదిప్పిక్కైక్కాక. ఆరై యెన్నిల్ (ఈశమీడ్యం త్వామ్) శేషియుమాయ్ స్తుత్యనుమాయిరుక్కుమ్ ఉన్నై. ఆరెన్నిల్, (అహమ్) అనన్యార్హశేషభూతనుమాయిరుక్కుమ్ నాన్ అపరాధకత్వాత్ త్వద్విషయాపరాధస్య పిత్రాదిసర్వవిషయాపరాధరూపత్వాత్ సర్వవిషయాపరాధానాం త్వదాజ్ఞాతిలఙ్ఘనరూపత్వేన త్వదపరాధత్వాచ్చేతి భావః * ప్రణమ్యేత్యాదికమ్ - ప్రపద్య ఇత్యస్య వివరణమ్. ప్రకృష్టప్రహ్వీభావశ్చ అత్ర ప్రకరణాత్ ప్రపత్తిరూపః. స చ పూర్వకృత ఏవ ఫలవిశేషప్రార్థనాయ మిహానూద్యతే. కాయప్రణిధానమ్ - అత్ర స్వరక్షణార్థస్వవ్యాపారాన్తరనివృత్తివ్యఞ్జనమాత్రమ్. (ప్రణమ్య ప్రసాదయే) ప్రపదనరూపం ప్రసాదనమనుతిష్ఠామి. భక్తివత్ ప్రపత్తిరపి ప్రసాదనవిశేషః. మదిష్టవిఘాతానిష్టప్రాప్తిహేతుభూతమత్కృతాపరాధజనితాప్రీతిరూపకాలుష్యరహితం కరోమీత్యర్థః. (త్వామ్) స్వశేషభూతానాం సుహృదం మదపరాధాత్ కలుషితబుద్ధిమ్ (అహమ్) అకిఞ్చనోఽనన్యగతిః, త్వత్పాదైకదత్తవరస్య

(౧) తై-నా.

మూ:- పితేవపుత్రస్యసఖేవసఖ్యుఃప్రియఃప్రియాయార్హసి దేవసోఢుమ్.

పిత్రాదయ స్తత్సమ్బన్ధాద్ధిక్షమన్తే. అతఃసర్వవిధసమ్బన్ధాత్ త్వయాక్ష న్తవ్యమిత్యర్థః. ప్రార్థనాపర్య న్తమహావిశ్వాసః - ప్రపత్తిః. మహావిశ్వాసపూర్వికాప్రార్థనావా.

ధన్తైప్పణ్ణిప్పోన్దు ఇన్దవన్దు శరణమ్ పుక్కనాన్. ఈశనెన్నైయాలే, ఉడైయవనెన్దపడి. ఈడ్యనెన్దతు-స్తుత్యనెన్దపడి. నినైత్తపడిశెయ్యప్ప క్కాల్ నివారకరిల్లామైక్కాక ఉడైయవనెన్గిఱతు. స్తుతిక్క.వేణ్డుమ్విషయత్తిలే ద్వేషిత్తుప్పోన్దేనెన్దు తమ్ముడైయఇఴవుతోన్ద ఈడ్యనెన్గిఱార్.

పొఱుక్కైక్కు హేతు శొల్లుకిఱతుమేల్ (పితేవపుత్రస్య)పుత్రన్ పణ్ణినకుఱ్ఱత్తైప్పితాపొఱుక్కుమాపోలవుమ్. (సఖేవసఖ్యుః) తోழన్ శెయ్తకుఱ్ఱత్తైత్తోழన్పొఱుక్కుమాపోలవుమ్. (ప్రియఃప్రియాయాః) ప్రియైయినుడైయకుఱ్ఱత్తైప్రియనానవన్ పొఱుక్కుమాపోలవుమ్. సన్నిధార్హః. (సోఢుమ్)పొఱుక్కైక్కు సర్వవిధబన్ధువుమాయిరుక్కైయాలే. (దేవఅర్హసి) దేవరుమ్ అప్పడిక్కుఅర్హర్.

ఆక, ముతల్చూర్ణైయాలే ప్రాప్యరుచిక్కుమ్ ప్రాపకవ్యవసాయత్తుక్కుమాక ప్పిరాట్టితిరువడికళిలేశరణమ్పుక్కు, ఇరణ్డామ్చూర్ణైయిలే పిరాట్టిప్రసాదత్తాలేపెఱ్ఱు, అనన్తరమ్ ఆశ్రయిక్కైక్కుఱు

క్తత్వదితరసాధ్యసాధనశ్చ. (ఈశమ్) సాపరాధనిగ్రహాదిసమర్థమ్. (ఈడ్యమ్) క్షమాదిభిస్స్తుత్యమ్. (౧) "నతస్యేశేకశ్చనతస్యనామమహద్యశః" ఇతిశ్రుత్యుక్తమర్థమేసపదద్వయేనదర్శితమ్. క్షుద్రోపిజన్తు స్సమ్బన్ధవిశేషాదపరాధంసహతే, కింపునస్త్వమిత్యభిప్రాయేణ పిత్రాదిదృష్టాన్తః. (ప్రియఃప్రియాయ) మత్ప్రీతివిషయస్త్వంత్వత్ప్రీతివిషయాయమహ్యమ్. (౨) "ప్రియోహిజ్ఞానినోత్యర్థమహంసచమమప్రియః" ఇతిహిస్వయమేవాత్థ. (అర్హసిదేవసోఢుమ్)ఇతివక్ష్యమాణసద్గ్రహః సంసారమోచనమపితే లీలైవేతిదేవశబ్దాభిప్రాయః. ఏతావదన్తం పూర్వఖణ్డవివరణమితి కేచిత్.

(౧) తై-నా-౧. (౨) గీ-౭-౧౭;

ప్పాన ఉభయవిభూతినాథత్వమ్శొల్లి, అనన్తరమ్ ఆశ్రయిక్కైక్కు ఉఱుప్పా త్తైయాన శీలాదిగుణఙ్గళై ఉడైయవళాన పిరాట్టియైప్పురుషకారమాక [illegible]మ్ శర ణమ్పుక్కు, అనన్తరమ్పూర్వాచార్యర్కళుడైయప్రక్రియైయాలే శరణమ్పుక్కు అనన్తరమ్ ఇతిహాసపురాణప్రక్రియైయాలే శరణమ్పుక్కు, అనన్తరమ్ కీళ్ విట్టవైయడైయ ఈశ్వరనేయాకిప్ప్రణ్, "ఇతుతాన్ ఎన్నళవేయన్ఱు; సకలచేతనర్కుక్కుమ్" ఎన్ఱు కీళ్ పణ్ణిన పపత్తిక్కు ప్రామాణమ్ పణ్ణినిన్ఱార్. పూర్వాచార్యర్కళుడైయ పరిగృహీతమాన వర్ధమేయాకిలుమ్ అవర్కళ్ పాశురత్తై ఉడైయ ఈశ్వరన్ తిరువుళ్ళమ్ ప్రసన్నమాయిత్తే పార్త్తుఅవర్కళ్ పాశురత్తాలేశరణమ్పుకున్ఱార్. అథవా(౧)"సకృదేవ ప్రపన్నాయ"ఎన్ఱుసకృత్ప్రపత్తిక్కుకార్యమ్ శెయ్కైక్కుఈశ్వరన్ శక్తై నినక్క ప్రాప్యత్వాతిశయత్తాలుమ్ ఇతొక్కియచ్చెల్లామైయాలుమ్, యార్పాశురత్తుక్కుఈశ్వరనిరఙ్గుమెన్ఱుఅియాతేబహుముఖమాకప్రపత్తి పణ్ణినార్; ఆకఇత్తనైయాలుమ్పూర్వఖణ్డార్థత్తైఅనుసన్ధిత్తారాయ్నిన్ఱార్.

ఇనిఉత్తరఖణ్డార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. అతిల్, అనిష్టనివృత్తి యుణ్డానాలల్లతు ఇష్టప్రాప్తికిడైయామైయాలే మున్దుఱనమశ్శబ్దార్థత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్. అతుతనక్కు దేహాత్మాభిమానమ్ తుడక్కమాక కైఙ్కర్యత్తిల్ మమతాబుద్ధిఈఱాక నడువుళ్ళవిరోధిప్పైయడైయపోక్కత్తరవేణుమెన్ఱితే అర్థమాకనిర్వహిత్తుపోరునతు. అతుతాన్ సకల కర్మక్షయత్తాలే యాయ్త్తు ఉణ్డావతు. ఆకైయాలే మున్బుఱకర్మత్తై యరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

ఆళ్వార్, (౨)"పొయ్న్నిన్ఱఞానమ్" ఎన్ఱు అవిద్యైయైముతలాకవరుళిచ్చెయ్తార్. ఇవర్, "కర్మమ్,కర్మత్తుక్కడి-అజ్ఞానమ్; అజ్ఞానత్తుక్కడిదేహసమ్బన్ధమ్." ఎన్ఱుకర్మత్తైమున్దుఱవరుళిచ్చెయ్కిఱార్.ఆళ్వా

(౧) రా-యు-౧౮-౩౩. (౨) తిరువిరు-౧.

మూ:- మనోవాక్కాయైః

అథఉత్తరఖణ్డం వివృణ్వాన్ ఇష్టప్రాప్తేరనిష్టనివృత్తిపూర్వకత్వాత్ పాఠక్రమాత్ ప్రథమం నమశ్శబ్దార్థమాహ (మనఇత్యాదినా).
రుక్కు స్వానుభవ మాయిరుక్కైయాలే దేహాత్మాభిమానద్వారానిన్ఱ అహఙ్కారమ్ నలికిఱప్రకారత్తాలే అవిద్యైయై మున్నాకవరుళిచ్చెయ్‌తార్. ఇవర్ కుక్కు స్వానుభవ మాయిరుక్కచ్చెయతే దర్శనత్తుక్కు కర్మప్రాధాన్యమ్ శొల్లిప్పోరువతొన్ఱు నిర్బన్ధముణ్డాకైయాలే, అతినుడైయ స్థితిక్కు ఉఱుప్పాకవుమ్, మాయావాది, "అవిద్యానివృత్తి - మోక్షమ్" ఎన్ఱు అవిద్యైయై ప్రధానమాకచ్చొల్లుకైయాలే అతినుడైయ ప్రతిక్షేపార్థమాకవుమ్, ఇవర్ కర్మమ్ ముతలాక వరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్. అవర్ కారణపరన్ఱైయై అరుళిచ్చెయ్‌తార్. ఇవర్ కార్యపరన్ఱైయై అరుళిచ్చెయ్‌కిఱార్.

(మనోవాక్కాయైః) కర్మత్తుక్కుప్పరికరమేతెన్ఱుపార్త్తాల్ మనోవాక్కాయఙ్గళ్. ఇవైతాన్ ఈశ్వరనై లభిక్కైక్కుమ్, అవనై యిழన్దు అనర్థప్పడుకైక్కుమ్ ఉడలాయిరుక్కుమ్. (౧) "మనఏవమనుష్యాణాం కారణంబన్ధమోక్షయోః" ఎన్ఱు తేయిరుప్పతు ।

అథ ఉత్తరఖణ్డస్థస్యాపిసవిశేషణ నారాయణశబ్దస్యపూర్వమేవవ్యాఖ్యాతత్వాత్ అనర్థిష్టయోశ్చచతుర్థీనమసోః పాఠక్రమాదర్థక్రమస్యబలీయస్త్వాత్, ప్రథమం 'మనోవాక్కాయైః' ఇత్యాదిభిస్త్రిభిర్వాక్యైరిష్టప్రాప్తేః పూర్వభావినీంమమకారనివృత్తివాచినమశ్శబ్దవివక్షితాంసర్వానిష్టనివృత్తింప్రార్థయతే. తత్రసర్వస్యచానిష్టస్య ఇష్టవిఘాతస్యచకర్మమూలత్వాత్తన్నివృత్తిః పూర్వమభ్యర్థ్యతే. మానసాదిభేదేనత్రివిధః పాపరాశిస్తద్విపాకశ్చమన్వాదిభిర్విభక్త ఇతిజ్ఞాపనాయ కరణత్రయోపాదానమ్.

(౧) వి-పు-౬-౭-౨౮

మూ.- అనాదికాలప్రవృత్తానన్తాకృత్యకరణకృత్యాకరణభగవదపచార

అనాదికాలప్రవృత్తత్యనేనానన్త్యహేతుః ప్రదర్శితః. అనన్త శబ్దేన సామాన్యాపరాధవిశేషణమ్. సామాన్యాపరాధముక్త్వా విశేషాపరాధమాహ (భగవదితి) భగవదపచారః - శిశుపాలాదికృతః.

(అనాదికాలప్రవృత్త) అనాదికాలమ్ పణ్ణిప్పోన్ద. (అనన్త) ఇవైతాన్ అళవిఱన్దిరుక్కై. ఇవైతానిరుక్కుమ్బడి యెన్నెన్నిల్; (అకృత్యకరణ) ఇతువెన్న, (కృత్యాకరణ) ఇతువెన్న. (భగవదపచార) ఇతువెన్న:

అకృత్యకరణాదేరహేతుకత్వమనన్యాశ్రయాదికఞ్చ పరిహర్తుమాహ (అనాదికాలప్రవృత్తేతి). హితప్రవృత్తియోగ్యైశ్శరీరైరేతావన్తం కాలమహితే ప్రవృత్తోఽస్మీతి నిర్వేదశ్చాత్ర వ్యఞ్జితః. "యద్బ్రహ్మకల్ప" ఇత్యాది ప్రక్రియయా అనాదికాలప్రవృత్తమ్, అత ఏవానన్తమ్; ప్రథమోఽనన్తశబ్దః అకృత్యకరణకృత్యాకరణరూపసామాన్యాపచారయోరన్వేతవ్యః. ద్వితీయస్తు భగవదపచారాదౌ. అకృత్యకరణాదిపఞ్చకమ్ - ఉత్తరోత్తరం క్రూరతరమ్. యద్యపి కేషాంచిత్కృత్యానామకరణమకృత్యకరణాత్మకమ్. తథాపి శరణాగతరక్షణాదికృత్యాకరణం మహత్తరపాతక కోటౌన్తర్యాత ఇతి, జ్ఞాపయితుమ్, అకృత్యకరణానన్తరం కృత్యాకరణోక్తిః. అకృత్యకరణాన్తర్గతస్యాపి భగవదపచారాదేః బ్రాహ్మణపరివ్రాజకన్యాయేన ప్రకృష్టత్వజ్ఞాపనాయ పృథగభిధానమ్. యద్యపి అకృత్యకరణాదేరపి ఆజ్ఞాతిలఙ్ఘనరూపతయా భగవదపచారత్వమ్, తచ్చాత్ర "అపచారాన్" ఇతి విశేష్య నిర్దేశేన వ్యజ్యతే; తథాపి శిశుపాలాదీనామివ అవ్యవధానేన భగవత్పరివాదాదికమిహ భగవదపచార శబ్దోక్తమ్ అకృత్యకరణశబ్దేనతు - స్వవర్ణాశ్రమాదినిషిద్ధానుష్ఠానమాత్రమ్; కృత్యాకరణశబ్దేన స్వవర్ణాదినియతధర్మస్య ప్రాప్తకాలే శక్తేనాఽననుష్ఠానమ్. భగవదపచారాశ్చ ద్వాత్రింశదపచారాది ప్రకరణేషు ద్రష్టవ్యాః. భగవదీయేషు వస్తుషు స్వీయత్వ

మూ - భాగవతాపచారాసహ్యాపచారరూప నానావిధానన్తాపచారాన్

భాగవతాపచారస్తు - భాగవతవిషయే అర్థాదినిమిత్తాన్తరేణ కృతః; భాగవతాపచారఃభగవదపచారః. భగవదపచారః_భాగవతాపచార ఇతి. భాగవతభక్తవిషయాపచారః_అసహ్యాపచారః; ఆచార్యవిషయాపరాధో వా. భాగవతే అభాగవతత్వనిమిత్తాపరాధో వా. అర్చావతారవిగ్రహస్య అవైలక్షణ్యప్రతిపత్తిర్వా. ఏకైకకోట్యవాన్తరభిదాపరో నానావిధశబ్దః.

(భాగవతాపచార) ఇతువెన్న; (అసహ్యాపచార) ఇతువెన్న; (నానావిధ) ఇప్పడిబహువిధమాయ్. (అనన్తాపచారాన్) ఇవత్ఱిల్ ఓరోవిధమే అనన్తమాయ్, ఇప్పడియుళ్ళవైకళాన్ అసఙ్ఖ్యాతమాయిరుక్కై. ఇతితే అపచారత్తినుడైయ అనల్పత్తైయిరున్నపడి. (౧) "యద్బ్రహ్మకల్పనియుతానుభవేప్యనాశ్యంతత్కిల్బిషం సృజతిజన్తురిహక్షణార్ధే" ఎన్ఱు నూఱాయిరమ్ బ్రహ్మకల్పమ్కూడినాలుమ్ అనుభవిత్తుముడిక్కవొణ్ణాతపాపత్తై యిఱే ఇచ్చేతనన్ ఒరుక్షణార్ధత్తిలే పణ్ణుకతు.

బుద్ధి అర్చావతారపర్యన్తేష్వవతారేషుః, ప్రాకృతత్వబుద్ధిరిత్యాదయోపి భగవదపచారాః. త్వదపచారేతి వక్తవ్యేప్యత్ర భగవదపచారశబ్దస్తత్ప్రమాణోపాత్తప్రకారసూచనార్థః. అయథాశాస్త్రమర్థాద్యుపాధిభిర్భాగవతవిరుద్ధాచరణమిహ భాగవతాపచారః. ఇమావిపర్యాసేన కేచిద్వర్ణయంతి. ఏతయోరేవాపచారవర్గయోః "నక్షమామి" ఇత్యాదిభిర్విశేషితాః కేచిత్, పూర్వోక్తన్యాయా దసహ్యాపచారా ఇతి విభజ్యన్తే; తేచ(౨)"విద్యాచోరో గురుద్రోహీ"(3)"ఏకాక్షరప్రదాతారమ్", (౪) "యస్మాద్రంభగవద్భక్తమ్" (౫) "మయిద్వేషానుబన్ధోభూత్సంస్తుతావుద్యతేతవ" ఇత్యాదిషుద్రష్టవ్యాః.

---

(౧) వై-స్త-౬౧. (౨) (3) (౪) (౫) వి-పు-౧-౨౦-౨౧.

మూ.- ఆరబ్ధకార్యానానారబ్ధకార్యాన్ కృతాన్ క్రియమాణాన్ కరిష్యమాణాంశ్చ సర్వానశేషతః క్షమస్వ.

సర్వశబ్దః - అపరాధవ్యక్తికార్త్స్న్యపరః. కర్మణాం వైదిక కర్మానర్హతాపాదనశక్తిః, ప్రత్యవాయకరత్వశక్తిః, వాసనాజనకత్వ శక్తిశ్చ అస్తి. తత్ర అన్యతమశక్తిమాత్రం క్షమావిషయో మాభూదితి, అశేషత ఇత్యుక్తమ్.

(ఆరబ్ధకార్యాన్) ఫలప్రదానత్తిల్ ఒరుప్పట్టవై. (అనారబ్ధకార్యాన్) ప్రబలకర్మతిరోధానత్తాలే అవసరప్రతీక్షమానవై. (కృతాన్ క్రియమాణాన్ కరిష్యమాణాంశ్చ) కాలత్రయత్తిలుళ్ళవైయైయుమ్. (సర్వాన్)

ఏవం నిర్నిబన్ధన భగవద్భాగవతద్వేషాజ్ఞాపరిహాసాదయశ్చ యథాలోకమసహ్యాపచారా ఇత్యనుసన్ధేయాస్తే, ఏతేషాఞ్చాపి ప్రత్యేకమవాన్తరోపాధిభిర్నానావిధాః; తత్తద్విధాస్వపి అవాన్తరవ్యక్తిభేదైరనన్తాః. (ఆరబ్ధకార్యాన్) జాత్యాయుర్భోగరూపవిపాకసంజ్ఞఫలప్రదానే ప్రవృత్తాన్. యద్యపి (౧) "అనారబ్ధకార్యే ఏవ తు పూర్వే తదవధేః" ఇత్యుపాసనే సూత్రితమ్; తథాపి, (౨) "సాధ్యభక్తిస్తు సా హన్త్రీ ప్రారబ్ధస్యాపి భూయసీ" ఇతి ప్రపత్తౌ విశేషవచనాదత్ర ఆరబ్ధకార్యోపాదానమ్. అర్థితార్థప్రదస్య శరణ్యస్య ప్రపత్తావార్తితారతమ్యానుసారేణ యథాప్రార్థితఫలప్రదానాత్, తదిష్టదేహాద్యనువృత్తౌ న ప్రత్యక్షాదివిరోధః. (అనారబ్ధకార్యాన్) ప్రారబ్ధకార్యకర్మనిరుద్ధావసరతయా అనుపక్రాన్తఫలాన్. ద్వివిధానపి "కృతాన్" ఇత్యవచ్ఛినత్తి. (క్రియమాణాన్) ఆనుకూల్యసఙ్కల్పాదిమత్త్వేపి దేశకాలాదివైగుణ్యాత్, పూర్వనియుక్తమార్గస్థ గురునివారకభృత్యాదిముఖేన వా ఉపక్రాన్తానపరిసమాప్తాన్. (కరిష్యమాణాన్) తద్వదనుబన్ధ్యాదిముఖేన అగత్యా ప్రమాదాద్వా సమ్భవిష్యతః, బుద్ధిపూర్వోత్తరాఘానాం పశ్చాదేవ ప్రాయశ్చిత్తవిధానాత్. తేషామప్యత్ర సఙ్గ్రహేతు యథార్హప్రాయశ్చిత్తప్రవేశినం క్షమాశీలఙ్గ్రాహ్యమ్. (సర్వాన

(౧) బ్రహ్మసూ-౪-౧-౧౫. (౨) అహిర్బుధ్న్యసం.

ఇన్నైత్తాన్ శిలవన్ఱై చ్చొల్లిన్ఱిత్తన్నై. ఎన్నాల్ శొల్లి ముడిక్కవొణ్ణాత ఎల్లాప్పాపఙ్గళైయుమ్ (అశేషతః క్షమస్వ) సవాసనమాక ప్పొఱుత్తరుళవేణుమ్. అకృత్యకరణమావతు-శాస్త్రనిషిద్ధమానవఱ్ఱై అనుష్ఠిక్కై. కృత్యాకరణమావతు - శాస్త్రవిహితమానవఱ్ఱై అనుష్ఠియాతొఴికై. (౧) "విదుషోతిక్రమే దణ్డభూయస్త్వమ్" (౨) "శక్తస్యాతినదోషవత్" ఎన్ఱు శక్తనాయిరుక్క అనుష్ఠియాతొఴిన్దాల్ దోషమ్ కనత్తిరుక్కుమిఱే.

భగవదపచారమావతు - అముతుపడి, శాత్తుప్పడిక్కు అర్ఘమానత్తై విచ్ఛేదమ్పణ్ణుకై. అతావతు-అవఱ్ఱైత్తాన్ వాఙ్గిజీవిత్తలుమ్ పిఱర్క్కు ఉపకరిత్తల్, అత్తాలే జీవిప్పార్ పక్కలిలే యాచితమాయాతల్, అయాచితమాయాకిల్ జీవిత్తలుమ్, అవతారఙ్గళిల్ సజాతీయబుద్ధిపణ్ణుకైయుమ్ అర్చావతారత్తిల్ ఉపాదానస్మృతియుమ్, ఈశ్వరన్పక్కల్ దేవతాన్తరఙ్గళోడు సజాతీయతాబుద్ధియుమ్, అవనతానవస్తుక్కళిల్ మమతాబుద్ధియుమ్; ఇతువుమ్ అకృత్యకరణఙ్గళిలొన్ఱాయిరుక్క, పిరియపెనుక్క వేణ్డిన్ఱు-ఇతినుడైయ క్రౌర్యాతిశయమిరున్దపడి.

శేషితాః) ఇతివ్యక్తిశక్తికార్త్స్న్యపరమ్. సన్తిహి పాపానాం బహ్వ్యశ్శక్తయః. తత్వత్రరోధాయకత్వమ్, ప్రత్యవాయజనకత్వమ్, కర్మాన్తరానర్హతాపాదకత్వమ్, సజాతీయపాపారమ్భరుచిజనకత్వఞ్చేతి. ఏతాస్సన్తిమూవాస నేత్యుచ్యతే. సాచ ప్రత్యుత్తరేష్యక్త మనువదిష్యతే. పాపశక్తిశ్చ - నిగ్రహసంజ్ఞః పరమపురుషబుద్ధివిశేష ఏవేతి "క్షమస్వ" ఇత్యనేనవ్యజ్యతే: నిగ్రహనివృత్తిరూపోహి ప్రసాదవిశేషః- ఇహ క్షమా. అత్ర భాగవతాపచారేషు తద్విదితేషు తత్ప్రసాదనముఖేన భగవతః ప్రసాదనమ్, (౩) "మయాత్వం పరుషాణ్యుక్తస్తచ్చత్వం క్షన్తుమర్హసి" ఇతిన్యాయాత్. తదవిదితేషు తు అవ్యవధానేన రహస్యప్రాయశ్చిత్తన్యాయాత్.

(౧) (౨) (౩) రా.కి.౩౬-౨౦.

మూ:- అనాదికాల ప్రవృత్తి

[illegible]

భాగవతాపచారమావతు - [illegible] త్రియాక శ్రీవైష్ణవర్ కళోడుని వాదమ్ [illegible] యుమ్, [illegible] యనివై [illegible] యుమ్, [illegible] యుమ్. అస హ్యాపచారమావతు - [illegible] ల్ పొఱుక్క [illegible] తే [illegible] ల్, [illegible]. శ్రీవైష్ణవ [illegible] ద్వేషమ్ [illegible]. [illegible] [illegible] హింసై [illegible] నానికే [illegible].

[illegible] భగవదపచారమ్. [illegible] భగవదపచారమ్. [illegible] శ్రీప్రహ్లాదాదికళ్ విషయత్తిల్ [illegible] - అసహ్యాపచారమ్.

(అనాదికాలప్రవృత్తి [illegible] (౧) [illegible]" ఎన్గిఱ పడియే అకృత్యకరణాద్యపరాధఙ్గళై [illegible] వేణుమెన్ఱార్. [illegible] క్కడియాన విపరీతవృత్తత్తాలుణ్డాన అపరాధఙ్గళ్ [illegible] వేణుమెన్గిఱార్. వృత్తహానికళ్ [illegible]? [illegible] పునరుక్తమ్ [illegible] న్నిల్, అఙ్గు "అకృత్యకరణ [illegible] కరణమ్" ఎన్ఱు - శాస్త్రవిరుద్ధమాన వఱ్ఱై అనుష్ఠిక్కైయుమ్, విహితానుష్ఠానమ్ పణ్ణాతొళిగైయుమాకిఱవృత్తహానికళ్ [illegible]. [illegible] వృత్తహానికళ్, [illegible]; [illegible] నరుక్తిదోషమిల్లై.

[illegible] (అనాది కాలే). [illegible]

(౧) తిరువ-౧.

విపరీతజ్ఞానమాత్మవిషయం కృత్స్నజగద్విషయఞ్చ

ఆత్మనోజగతశ్చస్వాతన్త్ర్యధీః, దేవతాన్తరశేషత్వధీఃభగవచ్ఛేషవస్తుని, స శేషత్వధీశ్చ(విపరీతజ్ఞానమ్). పుణ్యఞ్చస్వతన్త్రాత్మధీమూలత్వాద్భ్రాన్తిమూలమ్; భగవద్భాగవతదేవతాన్తర భజనరూపంస్వార్థంస్వప్రతా

(అనాదికాలప్రవృత్త) అనాదికాలమ్పణ్ణిప్పోన్ద. (విపరీతజ్ఞానమ్) ఇతుస్వరూపస్పర్శియన్రు. ఆనాల్ ఒరునాళ్ళవిలే పన్దేఱిన్ప్రోమెన్నిల్; అజ్ఞన్ శొల్లవేణ్డాతు, అనాదియెన్నుమత్తనై. స్వరూపస్పర్శియెన్నలామ్బడియిఱే ఇతిననాదిత్వమిరుప్పతు. భగవత్ప్రసాదత్తాలే ఒరునాళ్ కళ్లియక్కాణ్డైయాలే వన్దేఱియెన్ఱఱిన్దవిత్తనై.

విపరీతజ్ఞానమావతు – ఓరర్థత్తిల్ అర్థాన్తరబుద్ధిపణ్ణుకై. అతావతు – రజ్జువిలే సర్పబుద్ధియుమ్ శుక్తియిలే రజతబుద్ధియుమ్. ఇతుక్కువిషయమేతెన్నిల్. (ఆత్మవిషయంకృత్స్నజగద్విషయఞ్చ) ఆత్మవిషయమాకవుమ్ కృత్స్నజగద్విషయమాకవుమ్. ఆత్మవిషయమాన విపరీతజ్ఞానమావతు – దేహాత్మాభిమానమ్. కృత్స్నజగద్విషయమానవిపరీతజ్ఞానమావతు – దేవతిర్యఙ్మనుష్యస్థావరశరీరఙ్గళిలే తత్తద్బుద్ధిపణ్ణుకై.

మివ శాస్త్రార్థజ్ఞానపూర్వక కామ్యానామపి మాత్రయాభ్రాన్తిహేతుత్వం వ్యఞ్జయితుమిహావిశేషతో విపరీతజ్ఞానస్య సహోక్తిః. యథావస్థితవిషయవిరుద్ధాకారావగాహిజ్ఞానమిహవిపరీతజ్ఞానమ్. తచ్చాత్ర, (౧) "యోఽన్యథాసన్తమాత్మానమ్" ఇత్యాదిభిరుక్తః స్వాత్మనోజగతశ్చ స్వనిష్ఠత్వ స్వతన్త్రత్వస్వశేషత్వ భగవదన్యనిష్ఠత్వాదిభ్రమ ఇత్యభిప్రాయేణాహ (ఆత్మవిషయంకృత్స్నజగద్విషయఞ్చేతి). వృత్తశబ్దస్య శాస్త్రీయే ప్రసిద్ధిప్రకర్షముపజీవ్య విపరీతవృత్తమితిబన్ధకంకామ్య కర్మోచ్యతే; అన్యథాపూర్వోక్తేన పునరుక్తిప్రసఙ్గాత్. కామ్యస్యచ విపరీతవృత్తత్వంసాత్త్వికత్యాగసమదర్శిత్వాది విశిష్టహితతమధర్మవిపరీతత్వాత్.

(౧) భార-ఆది-౭౪-౨.

విపరీతవృత్తిశ్చాఽశేషవిషయమద్యాపి వర్తమానం వర్తిష్యమాణఞ్చ సర్వం క్షమస్వ.

ద్యర్థశ్చేయత్సూన్యమ్- తత్ - అశేషవిషయమ్ విపరీతవృత్తమిత్యుచ్యతే. ఆచార్యసేవాదినా శాస్త్రజన్యజ్ఞానేసమ్పన్నేపి వాసనావశాదనువర్తమాన మిత్యభిప్రాయేణోక్తమ్ (అద్యాపివర్తమానమితి).

(విపరీతవృత్తిశ్చ) అతావతు-విరుద్ధమాన వనుష్ఠిక్కై. కృత్స్నజగద్విషయమాన విపరీతవృత్తమావతు - ఒరువన్ తనక్కు ఓర్ అపకారమ్ పణ్ణినాల్ స్వకర్మఫలమెన్ఱుమ్, తత్తత్కర్మానుగుణమాక ఈశ్వరన్ ప్రవర్తకనెన్ఱుమ్ నినైయాతే, నిమిత్తమాత్రనాన చేతననై స్వతన్త్రనాక బుద్ధి పణ్ణి అవన్ శెయ్తానెన్ఱు అవనుక్కు అపకరిక్కై. ఆత్మవిషయమాన విపరీతవృత్తమావతు-పరతన్త్రనాన తన్నై స్వతన్త్రనెన్ఱు నినైత్తుత్తాన్ ప్రవర్తిక్కై. అశేషవిషయమ్-ఐశ్వర్యాదిపురుషార్థఙ్గళై అపేక్షిక్కైయుమ్, ఇప్పడిసర్వవిషయమాకవుమ్. †(అద్యాపి) మున్బు శెయ్తవఱ్ఱైయుమ్.
(అద్యాపివర్తమానమ్) ఇప్పోతు శెయ్కిఱవఱ్ఱైయుమ్. (వర్తిష్యమాణఞ్చ) మేల్ శెయ్యప్పుకుకిఱవఱ్ఱైయుమ్. (సర్వంక్షమస్వ) అజ్ఞానాకైయాలే ఎన్నాలఱిన్దుత్తలైక్కట్టవొణ్ణాతు. సర్వజ్ఞరాన దేవరీర్ అఱిన్దరుళినవెల్లావఱ్ఱైయుమ్ పొఱుత్తరుళవేణుమ్.

విపరీతవృత్తేపి స్వవిషయతయా పుత్రాదిపరవిషయతయా చ ద్వైవిధ్యం దర్శయతి (అశేషవిషయమితి). (అద్యాపివర్తమానంవర్తిష్యమాణఞ్చ) సద్గురూపదేశాదిభిః పరోక్షసమ్యగ్జ్ఞానేపి బాధితానువృత్త్యాదినయాద్వాసనాదిభిరనువర్తమాన మిత్యర్థః. అత్ర చకారేణపూర్వకృత విపరీతవృత్తసముచ్చయః. అద్యాపీత్యనేనచ అనాదివిపరీతవృత్తసన్తతిస్సూచ్యతే. అత్రాపి సర్వశబ్దః-పూర్వవత్ కార్త్స్న్యపరః, అశేషత ఇతి చానుసన్ధేయమ్.

ఇహ యథాధికారం యథాచోదితమనుష్ఠితానామపి సంసారహేతుధర్మాణామభిచారాణామివ అనర్థపర్యవసాయితయా ముముక్ష్వపేక్షయా పాప

---

† కణ్డలితం క్వాచిత్కమ్.

మదీయానాది

అథ ప్రకృతిః, (మదీయేతి). బీజాఙ్కురన్యాయాదనాదితా.

(మదీయానాది) కీழ் కర్మత్తైయుమ్ శొల్లి, అతుక్కు అడియాన అజ్ఞానత్తైయుమ్ శొల్లినిన్రార్, ఇవ్వజ్ఞానత్తుక్కు అడియాన దేహసమ్బన్ధత్తైక్కాడ త్తియుమ్ సొల్ల వేణుమెన్ని అవార్ ఇఙ్గు కీழ் "క్షమస్వ" ఎన్రార్, ఇఙ్గు "తారయ"

తోఽవ్యక్తేస్స్వర్గాదిహేతుభూత స్వతన్త్రసఙ్కల్పత్వేఽపి నిగ్రహవిశేషత్వబుద్ధ్యా కామ్యక్షమాప్రార్థనం యుక్తమ్, యద్యప్యేవం పూర్వకృతేషు కామ్యేషు గతిః, తథాపి వర్తమానవర్తిష్యమాణకామ్యక్షమార్థినాం స్వయంతి దారచ్ఛపినసమ్భవతీతి కథం తత్క్షమాప్రార్థనమ్ ఇత్థమ్. అజ్ఞాతయాదృచ్ఛికసుకృతన్యాయాత్ సుహృద్జ్ఞానబుద్ధ్యా వా సమ్భవత్సేదం చేద్యమ్. స్వబుద్ధిపూర్వకమపి వర్తమానేషు కామ్యేషు దుర్ధ్వ నిర్విణ్ణానామపి ప్రక్రాన్తసమాపనముత్తరా లబ్ధవృష్టేః కారీరీశేషసమాపనన్యాయేన స్యాత్. తత్ప్రపన్నానాం సాఙ్గాసిద్ధత్వ్యవన్న కామ్యత్వదోషః. పూర్వాంశస్య తు క్షుద్రఫలకామనామూలస్య తత్ఫలజనకత్వాభావేఽపి తాదృశవాసనాజనకత్వసమ్భవాత్, కర్మయోగస్యైవ (౧) "నేహాఽభిక్రమనాశోఽస్తి" ఇతి న్యాయేన కేషాఞ్చిత్ప్రక్రాన్తానాం సమాప్తానాం కృతాంశస్య విలమ్బకారిసాధనాన్తరపర్యవసితఫలజనకత్వాత్ తత్క్షాన్తిః ప్రార్థనీయా. అత్ర పూర్వాపరాంశయోరధికారిభేదేఽపి అసమాప్తైరైకకర్త్ర్యాద్వర్తమానవ్యపదేశోఽపి యుక్తః. ఉత్తరకాలేఽపి కేనచిద్ధేతునా నిర్వేదవిచ్ఛేదాన్నిత్యత్వభ్రమాత్, స్వప్నదోషాద్వా కామ్యం సమ్భవ్యతే. తస్యానుత్పన్నస్యాపి క్షమాపేక్షణం శిష్టానాం ఉచితప్రాయశ్చిత్తప్రేరణార్థం సౌభర్యాదిన్యాయేన క్రమేణ వైరాగ్యజననార్థం వా. ఉక్తం హి ప్రపన్నం ప్రతి కృతైవ, (౨) "అథోపాయప్రసక్తోఽపి భుక్త్వా భోగాననామయాన్। అన్తే విరక్తిమాసాద్య విశతే వైష్ణవం పదమ్" ఇతి.

ఏవం కర్మనివృత్తిః ప్రార్థితా; అథ కర్మహేతుప్రకృతిసమ్బన్ధనివృత్తిః కర్మనివృత్త్యైవ భవత్యపి సర్వేశ్వరబుద్ధివిశేషాధీనేతి జ్ఞాపయితుమభ్యర్థ్యతే (మదీయేతి). ఈశ్వరస్య వైషమ్యనైర్ఘృణ్యపరిహారార్థం మదీయేత్యుక్తమ్. అన్యో

(౧) గీ-౨-౪౦. (౨) లక్ష్మీతన్త్రే-౧౭-౧౦౩

ఎన్గిఱార్. ఇజ్జీవసమష్టియానదు, కర్మమూలమాన జ్ఞానసంకోచ వడివాగ రూప నామభేదఙ్గళై అనన్తరం ప్రకృతి సంబన్ధత్తాలే అడైగిఱాన్ అనాదిక్కాలమాగ, ఇవ్విత్తత్తిలే నిత్యమాగ ఇరుక్కుమ్ కర్మత్తాలే; ఇది ఇత్తిల్ నిన్ఱు విడుబట్టు మోక్షమ్ అడైయుమ్ పడి ఉపాయత్తై "తారయ" ఎన్గిఱార్ ఉపదేశిక్కిఱార్ గుణమయమాయిరుక్కుమ్ క్షేత్రత్తిల్ నిన్ఱు విడువిక్కుమ్. ప్రకృతి వెన్నుతల్, వివేకిక్క వెన్నుతల్ శేయ్యలామ్ స్వరూపమ్ అఱిన్దు కొళ్ళవేణ్డుమ్. స్వరూపమ్ వేఱాగ నిత్తు దేహమాయ్ క్కాణ్కైయాలే అఱిక్కవేణు మెన్గిఱార్.

పాలుమ్ నీరుమ్ కలన్దిరుక్కుమ్బోదు "పాల్ ఇదు; నీర్ ఇదు" ఎన్ఱు పిరిత్తఱియవొణ్ణాదపడియుమ్, అదు ఒరు పదార్థత్తిన్ కైప్పట్టవాఱే సారమానపాలై గ్రహిత్తు ఒరు జీవనమాన నీరైక్కళిక్కుమాపోలే, ఒరు సర్వశక్తి పిరిత్తాల్, ఇవ్వాత్మాక్కళ్ నన్ఱాగ ప్రకాశిక్కుమెన్ఱు. (౧) "మమ మాయా దురత్యయా" ఎన్ఱుమ్, (౧) "మామేవ యే ప్రపద్యన్తే మాయామేతాం తరన్తి తే" ఎన్ఱుమ్ నాన్ పణ్ణిన మాయై ఒరువరా ల్ కడక్కవొణ్ణాదెన్ఱుమ్, ఎన్నై యే శరణ్ కడక్క వేణుమెన్ఱుమ రుళిచ్చెయ్ కైయాలే నీ యేకవిత్తియుగుళ వేణుమెన్గిఱార్.

(అనాదికర్మప్రవాహప్రవృత్తామ్) అనాదికాలమ్ పణ్ణిప్పోన్న కర్మపరమ్ప రైయాలే ఉణ్డానదామ్, ఇదుదాన్ పిఆరుణ్డాక్కినదొన్ఱన్ఱిక్కే భగవ

న్న్యాశ్రయనివారణాయ బీజాఙ్కురన్యాయ మభిప్రేత్యాహ (అనాదికర్మప్రవాహ ప్రవృత్తామితి) ప్రకృతిస్వరూపస్య పురుషవదనాదిత్వాత్ తత్ప్రవృత్తిమూలేకర్మ

(౧) గీ-౭-౧౪.

భగవత్స్వరూప తిరోధానకరీం

(౧)"గుణమాయాసమావృతః" ఇత్యస్యార్థమాహ(భగవత్స్వ రూపేతి).

త్ప్రసాదత్తాలేవన్దత్తెన్న ఆకై. (మదీయ) ఎన్నాలేసమ్బాదిక్కప్పట్టతై. ఇతు శెయ్యుమ్ కార్యమెన్నెన్నిల్; (భగవత్స్వరూపతిరోధానకరీమ్) వకుత్తదేవరీరుడైయ స్వరూపత్తుక్కు తిరోధానత్తై ప్పణ్ణక్కడవతాయ్, అతావతు-మఱైక్కైక్కు యెన్నపడి. భగవత్స్వరూపత్తై ఇతుమఱైక్కైక్కు యావతెన్నెన్నిల్. శ్రియఃపతియాయ్, పురుషోత్తమనాయ్, సమస్తకల్యాణగుణాత్మకనాయ్, అయర్వఱుమమరర్కళతిపతియాయ్, ఉభయవిభూతినాథనాయిత్తే ఈశ్వరనిరుప్పతు. ఇప్పడియిరుక్కు కుదృష్టిముఖత్తాలే నిర్విశేషచిన్మాత్రమ్ ఒరువస్తుఉణ్డు; అల్లాతతెల్లామ్ అపరమార్థమెన్నుమ్ మాయావాది. చిదచిదీశ్వరతత్వఙ్గళ్ మూన్నుఉణ్డు; అతిల్ చిదచిత్తుక్కళ్ తచ్ఛేషమాయ్ ఈశ్వరన్ శేషియాయిరుక్కుఅనల్లన్. ఎల్లామ్కూడ ఏకద్రవ్యపరిణామమెన్నుమ్ భేదాభేదవాది. కర్మమ్పణ్ణుకైక్కుత్తానుణ్డాకిల్ కర్మఫలమ్ భుజిప్పిక్కైక్కుకర్మ ముణ్డాకిల్ ఇని ఈశ్వరాపేక్షైతాన్ఎన్? అతో"స్తి లైకాణెన్నుమ్ సాఙ్ఖ్యవైశేషికర్కళ్, ఆకఇతాయ్త్తు మఱైక్కైయావతు. ఇతుక్కడి దేహమాయిత్తేయిరుప్పతు.

హేతుకత్వముక్తమ్. తత్రచ, (౧) "గుణమాయాసమావృతః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధంప్రతికూలప్రవృత్తిత్రయం భగవత్స్వరూపేత్యాదిభిరాహ (భగవత్స్వరూపేతి). తిరోధానం నామ క్షేత్రజ్ఞానాం భగవత్స్వరూప విషయజ్ఞాన ప్రసరనిరోధః. తథాచ, అత్యన్త తిరోధానాద సత్త్వబుద్ధింసామాన్యతో విదితేపి భగవతిసర్వాశ్రయత్వాది ధర్మతిరో

(౧) జితన్తా.

మూ;- విపరీతజ్ఞానజననీం స్వవిషయాయాశ్చ భోగ్యబుద్ధేర్జననీం
దేహేన్ద్రియత్వేన భోగ్యత్వేన సూక్ష్మరూపేణ చావస్థితాం

(విపరీతజ్ఞానమ్) దేహేఽహంబుద్ధిః. భోగ్యబుద్ధిః

ఉపకరణరూపత్వమ్ ... (దేహాత్మా...),

(విపరీతజ్ఞానజననీమ్) అతు ... విపరీతజ్ఞానత్తైయుణ్డాక్కుకిఱ దక్కైయాయ్; విపరీతజ్ఞానమావతు ... అతావతు_దేహత్తిలాత్మబుద్ధిపణ్ణుకై. ఇత్తాల్ స్వరూపమ్ మఱైత్తు ... ను. ఆకత్తన్నైయుమ్ మఱైత్తు అన్నైయుమ్ మఱైత్తతిఱ్ఱు, ఇనిదేహ మెయిత్తేడుళ్ళతు, ఇత్తాల్ తన్నైరక్షనాదాయ్ త్తేన్దపడి. (స్వవిషయాయాశ్చభోగ్యబుద్ధేర్జననీమ్) తన్నైరక్షనాదాయ్త్తే; ఇని, కప్పర పళ్ళికళ్ సామ్రాజ్యమ్పణ్ణుమిత్తన్నైయిత్తే. స్వకార్యభూతమాన శబ్దాదికళిలే భోగ్యబుద్ధియైప్పణ్ణు విప్పతుమాయ్, (దేహేన్ద్రియత్వేన భోగ్యత్వేన సూక్ష్మరూపేణ చావస్థితామ్) భోగాయతనమాన దేహరూపత్తాలుమ్,

---

ధానాదపరత్వాదిబుద్ధిం తదన్యేషు స్వనిష్ఠత్వాదిబుద్ధిఞ్చ కరోతీత్యాహ (విపరీతజ్ఞానజననీమితి). ఇదఞ్చ జీవస్వరూపతిరోధాన తన్మూలదేహాత్మభ్రమాదేరుపలక్షణమ్.

ఏవం తత్త్వత్రయతిరోధానఫలభూతం విపరీతజ్ఞానాన్తరమాహ (స్వవిషయాయాశ్చ) ఇతి. ప్రకాశమానేష్వవస్తుషు తిరోధానం నామ తత్తద్భేదకధర్మాగ్రహణనివారణమ్; ఇదమేవహి సర్వత్ర భ్రాన్తేర్నిదానమ్. ఉక్తస్యాపకారత్రయస్య హేతుభూతమవస్థాచతుష్టయం దేహత్వాదిభిరుచ్యతే. (దేహేన్ద్రియత్వేన) భోగాయతనతయా భోగోపకరణతయా చ. (భోగ్యత్వేన) శబ్దాదిగుణవిశిష్టభూతపఞ్చకరూపత్వేన. (సూక్ష్మరూపేణ) దేహాదిపరిణామరహితాంశేన. నేయం ప్రకృతిరిదానీం చతుర్విధైరప్యుపకారైరపకరోతి. ప్రళయదశాయాన్తు సూక్ష్మరూపేణైవ తిరోధానమాత్రం కరోతీతి వ్యవస్థా, (౧) "దేహ

---

(౧) బ్రహ్మసూ-3-౨-౬.

మూ:- దైవీంగుణమయీం మాయాం

(దైవీమ్) త్తిరువిళైయాట్టుక్కు.

భోగోపకరణమాన ఇన్ద్రియరూపత్తాలుమ్, భోగ్యమాన శబ్దాదిరూపత్తాలుమ్. ఇత్తనైక్కుమ్ కిళఙ్గాన సూక్ష్మ ప్రకృతిరూపత్తాలుమ్ అవస్థిత్తై యుమాయ్ నాలువకైప్పట్ట పరిణామత్తైయుడైత్తాయ్.

(దైవీమ్) దేవరీరుక్కు-క్రీడాపరికర భూతైయాయ్. (గుణమయీమ్) గుణత్రయప్రచురైయాయ్, అతావతు –† సూక్ష్మరూపనత్తానుగుణగుణత్రయాత్మకమాయిరుక్కైయుమ్ ఇతిల్ చేతనర్ పరిగ్రహిత్త శరీరఙ్గళ్ తమః ప్రచురమాయుమ్ రజః ప్రచురమాయుమ్ ‡(సత్త్వప్రచురమాయు)మిరుక్కుమ్. (మాయామ్) విచిత్రకార్యకరత్వత్తాలే మాయా శబ్దవాచ్యైయాయ్ విచిత్రపరిణామిని యాకైయాలే ఆశ్చర్యత్తైయుడై

యోగాద్వాసోపి” ఇతి సూత్రభాష్యే ద్రష్టవ్యా. ఈదృశ్యాః ప్రకృతేర్దురత్యయత్వం స్వతన్త్రలీలాప్రవృత్తతయేతి (౧) “దైవీ హ్యేషా గుణమయీ” ఇత్యాదినా త్వయైవ గీతమితి సూచయతి (దైవీమితి). తిరోధానాది హేతుభూతైరవస్థాచతుష్టయానువృత్తైర్బన్ధహేతుభిస్సత్త్వాదిగుణైః ప్రచురతామాహ (గుణమయీమితి) సత్త్వాదిగుణసముదాయ ఏవ ప్రకృతిరితి సాఙ్ఖ్యపక్షస్తు (౨) “గుణాః ప్రకృతిసమ్భవాః” (౩) “ప్రకృతేర్గుణసమ్మూఢాః” ఇత్యాది వ్యధికరణప్రయోగబలాన్నిరస్తః. క్వచిత్తు సత్త్వం రజస్తమశ్శబ్దానాం ద్రవ్యపర్యన్తః ప్రయోగః (౪) “తద్గుణసారత్వాత్తు తద్వ్యపదేశః” ఇతి న్యాయేన నేతవ్యః. ఏవమనన్తైర్విభాగైర్వ్యాపారైః, పరిణామైర్గుణైశ్చ ప్రఖ్యాతమాశ్చర్యకత్వం సమాఖ్యావిశేషేణాహ (మాయామితి) “మామేవ యే ప్రపద్యన్తే మాయామేతాం తరన్తి తే” ఇతి ద్వికర్మతయా అన్వయః.

† స్వరూపన్దాన్ ‡ కుణ్డలితమధికమ్.

(౧) గీ-౭-౧౪. (౨) గీ-౧౪-౫. (౩) గీ-౩-౨౯. (౪) బ్రహ్మసూ-౨-౩-౨౯.

మూ:- దాసభూతః. "శరణాగతోఽస్మి, తవాస్మి

"దాసభూతం - మామ్" ఇతి సమ్బన్ధః. "శరణాగ
తోఽస్మి, తవాస్మి" ఇతి పూర్వేణాన్వయః.

త్తాయ్. ఐశ్వర్యమ్ ఎన్ఱాలే తిరువిభూతి, పఞ్చభూతప్రపఞ్జమ్ పరిగ్ర వ్యవధినా సమ్బాయిరుక్క అన్యోన్యమ్ భిన్నస్వరూపమాయుమ్ భోగ్య భోగోపకరణభోగస్థానఙ్గళాయుమ్ ఇప్పటి మోక్షత్తై ఐశ్వర్యమాయిరుక్కై.

(మాంత్ర రయ) ఇప్పడిప్పట్ట ప్రకృతియిలే అకప్పట్టిరున్దు ఎనక్కు సక్తి తరవేణుమ్. కసప్పుక్క వేణుమెన్ఱాలే నాన్ సక్తనాక్కుమ్ ననుక్కుక్కు శెయ్తతెన్? ఎన్గ్ణుకానక కప్పిక్కచొల్లుకిఱత్తు పెరి యపెరుమాళ్ కేట్టరుళ, (దాసభూతః) ఎన్నక్కుత్తేసముణ్డాం సొల్లుకిఱతో? అనాదికాలమ్ ఉమక్కు ర్ణత్తై మెయ్గఱ్పినాలుమ్ దేహాత్మాభిమానియాన్ ప్పినేయాకిలుమ్ శబ్దాదివిషయప్రవణ నాయ్ పోన్దేనేయాకిలుమ్, స్వరూపత్తై నిరూపిత్తవాఱే, ఉనక్కనన్యార్హ శేషభూతాయన్ఱో విరుక్కిఱతు; అత్తాలే శొల్లుకిఱేన్. అతువాత్తియన్ఱ కాణుమెన్న; అతువాత్తియన్ఱిక్కే ఱెయుత్తకిఱతెన్? అప్పడియేయన్ఱో ఎన్న; అతుచమక్కేయన్ఱుకాణుమ్; సకలచేతనర్కుమై య స్వరూపత్తై ప్పార్త్తాలుమ్ ననక్కనన్యార్హమాయన్ఱో విరుప్పతు.

అజ్ఞనేయానాల్ సర్వరక్కుమ్ కార్యమ్ శెయ్యవేణుమ్కాణుమెన్న; అతుక్కుమేలే ఒరువ్యావృత్తియుణ్డెన్గిఱాన్. అతేతెన్న; (శరణాగతోఽస్మి

దాసభూత ఇత్యాదిభిః మూలచుత్రపదత్రయాన్తర్భూతాన్వ్యాఖ్యాతి, (౧) దాసభూతాస్స్వ తస్సర్వే" (౨) "ఆత్మదాస్యం హరేస్స్వామ్యమ్" ఇత్యాదిప్రసిద్ధం స్వభావతో దాస్యం చిత్ప్రత్యయాభావేన వ్యజ్యతే. ద్వయోరేకినానేకశ్రుతానాం జీవానాం తాత్పర్య వృత్త్యా దాసత్వం గ్రాహ్యమ్. మాంసపలాఙ్గ్ఞత్తేఽపిరు బుత్వాత్సన్ముఖస్థావస్థాస్తే. దాస్యప్రతిభోగకృత్యేస్మృతి కాత ఇతి భావః. శరణాగతోఽస్మి" "తవాస్మి దాసః"

(౧) పాఞ్చరాత్రే. ఈశ్వరసం (౨) విష్ణుధర్మోత్తరే

మూ;- దాసః ''ఇతివక్తారం మాం తారయ.

(వక్తారమ్) (౧) ''భవశరణమితీరయన్తి'' ఇతివ్యాఖ్యాస్యతే.

తవాస్మిదాసఇతివక్తారమ్) ''శరణాగతోస్మి'' ఎన్నుమ్, ''తవాస్మి'' ఎన్నుమ్ ''దాసః'' ఎన్నుమ్ శొన్నేన్. దేవరేఉపాయమెన్నుమ్, దేవరేఉపేయమెన్నుమ్ దేవర్కు అనన్యార్హ శేషమెన్నుమ్, (వక్తారంమామ్) ఇప్పడియుక్తిప్రదనాయిరున్దుళ్ళ వెన్నై. (తారయ) ఇవ్వుక్తిమాత్రత్తైయే పచ్చాగక్కొణ్డు కడప్పిత్తరుళవేణుమ్.

ఇతిపూర్వోత్తరఖణ్డార్థనిష్ఠత్వం సముచ్చిత్యోక్తమ్, ''స్వరూపభరలాభేషుతత్త్వైవసమ మేతియత్ । ప్రపన్నస్యానుసన్ధానంసారం తదిహదర్శితమ్''.

అస్మీతి - ప్రార్థనాభిప్రాయమ్. (దాసాస్మి) దాసవృత్తి పరస్స్యామిత్యర్థః. అన్యథాతు - దాసభూతమిత్యుక్తస్యైవపునర్వచనమాత్రంస్యాత్. ''శరణాగతోస్మి తవాస్మిదాసః'' ఇతినిర్దేశౌ ప్రార్థనాత్మనిక్షేపపరావితికేచిత్. ఆర్తోవాయదిదృప్తోవా ద్వయవక్తాహం తవదయనీయ ఇత్యభిప్రాయేణాహ (ఇతివక్తారమితి). యద్యప్యత్ర ఫలప్రార్థనార్థం ప్రపత్తికర్తృత్వానువాదఏవయుక్తః - తథాపితద్వచనకర్తృత్వానువాదః - (౧)''భవశరణమితీరయన్తి'' ఇత్యాద్యభిప్రేతవచన మాహాత్మ్యాదివ్యఞ్జనార్థః. (మామ్) (౨)''స్వయంమృత్పిణ్డభూతస్య'' ఇత్యాదిప్రసిద్ధస్వరక్షణాసమర్థమ్. త్రిగుణదారిద్ర్యస్యనిత్యతయానాశాభావాత్ తారయేత్యుక్తమ్. ఏతేన(3) ''దురత్యయా'' ఇత్యుక్తం స్వయత్నేన దుస్తరత్వం ''మామేవయేప్రపద్యన్తే'' ఇత్యాదినాభిప్రేతం పరాధీనతరణఞ్చగమ్యతే. ఏవంనమశ్శబ్దేనివర్తనీయతయా అభిప్రేతస్యపాపస్యభూమ స్వప్రకృతిసమ్బన్ధస్యచమిథః కార్యత్వం కారణత్వఞ్చ యథాయోగంద్రష్టవ్యమ్.

ఆసనిర్వేదమన్వాద్యేపద్వేళ్మృతుమాణామత్రిత్య విశదజ్ఞాన భక్త్యోరపికైఙ్కర్యోపయోగితయాచతుర్థ్యభిప్రేతఫలకోటిఘటితత్వాత్, స్వయం ప్రయోజనం

---

(౧) వి.పు.3-౭-33, (౨) భార శాన్తి-౨౮౮.౧౯. (3) గీ ౭-౧౪.

మూ;– "తేషాంజ్ఞానీనిత్యయుక్త ఏకభక్తి

అథచతుర్ష్వర్థిష్విష్టప్రాప్తిం ప్రార్థయతే (తేషామిత్యాదినా).

(తేషాంజ్ఞానీ) కీళ్‌నమున్ శ్లోకమ్ శొల్లిన నాల్వర్ నిన్ఱతు. నమశ్శ్రద్ధిత్తుక్కొణ్డ్ – విరోధిసన్నిధియిలే; అన్నిలైవుమ్ పోరాతే ఇవర్క్కు ప్పరమపురుషార్థ లక్షణమోక్షమాన కైఙ్కర్యసిద్ధియుమ్ వేణుమే. ఇక్కైఙ్కర్యోపయోగియుమాయ్, ఇక్కైఙ్కర్యత్తోపాతి ప్రియవిషయముమాయ్ ప్రాప్యభూమియిలు నునుభత్తిక్కుమన్నైయాన పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తిగ్గళై అపేక్షిక్కిఱైత్తు అవైతానుణ్డావతు అవన్నుక్కు ప్ప్రార్వభావియాయిరున్దుళ్ళ అనన్యప్రయోజనతయా భక్తిరూపాపన్నజ్ఞానముడైయార్క్కుడైయారే అతినుడైయ సిద్ధ్యర్థమాక గీతోపనిషదాచార్యనరుళిచ్చెయ్‌తశ్లోకత్రయత్తైయుమ్ మున్నిట్టు అన్నజ్ఞానత్తైయుముణ్డాక్కియరుళవేణుమెన్ఱిరాఱ్.

(తేషామ్) (౧) "ఆర్తోజిజ్ఞాసురర్థార్థీ జ్ఞానీచభరతర్షభ" ఎన్ఱు శొల్లుకిఱ ఐశ్వర్యకైవల్య భగవచ్చరణార్థికళిల్ వైత్తుక్కొణ్డు. (జ్ఞానీ) జ్ఞానియానవన్. అవనెన్నెన్నిల్, (విశిష్యతే) విశేషముణ్డు. అవనుక్కెన్నమెన్నెన్నిల్. (నిత్యయుక్తః – ఏకభక్తిః) ఇతు ఏన్ఱమ్.

తదుభయంతేషామిత్యాది నాప్రార్థ్యతే. (౨) "తత్త్వాదభక్తిజ్ఞానాభ్యాంఫలమన్యత్ర దాచన। నయాచేత్పురుషోభీష్టం యాచనాన్నశ్యతిధ్రువమ్" ఇతితావన్మాత్రప్రార్థనాహ్యనుజ్ఞాతా. అతఃపరభక్తిపదమం తదనన్తరభావి పరజ్ఞానపరమభక్త్యోరప్యుపలక్షణమ్. తచ్చప్రతిపదస్యభాగే వ్యక్తీభవిష్యతి. (జ్ఞానీ) (౩) "ప్రకృతింవిద్ధిమే పరామ్" ఇత్యాదిప్రతిపాదిత భగవచ్ఛేషత్వైకరసాత్మస్వరూపవిత్ భగవన్తమేవపరమప్రాప్యం మన్వానః. (నిత్యయుక్తః) ఐశ్వర్యాద్యర్థినాం స్వాభిలషితప్రాప్త్యా

(౧) గీ. ౭ ౧౬ (౨) అహిర్బుధ్న్యసం. (౩) గీ. ౭ ౫.

మూ;- ద్విశిష్యతే । ప్రియోహిజ్ఞానినోఽత్యర్థ మహంసచమమప్రియః॥

నిత్యయుక్తనాకైయాలతు-ప్రయోజనత్తుక్కాక ఎన్నైప్పఱ్ఱి ప్రయోజనమ్ కైప్పట్టవాఱే అకన్ఱు పోకైయన్ఱిక్కే ఎన్నైయే ప్రయోజనమాక ప్పఱ్ఱినవన్. (ఏకభక్తిః) ప్రయోజనత్తిలే స్నేహత్తైప్పణ్ణి ప్రయోజనశ్రద్ధైమికుతియాలే ఎన్ పక్కలిలుమ్ స్నేహత్తైప్పణ్ణుకైయన్ఱిక్కే ఎన్నైయే ప్రయోజనమాకప్పఱ్ఱినవనాకైయాలే స్నేహత్తుక్కుమ్ నానేవిషయమాకై.

(ప్రియోహిజ్ఞానినోఽత్యర్థమహమ్) [జ్ఞానినోహమత్యర్థం ప్రియోహి] జ్ఞానిక్కునాన్ అత్యర్థ ప్రియనాయిరుప్పన్: ఎన్నక్కాల్ అవనుక్కుజ్ఞాన ప్రియత్తుక్కుప్పాశురమిడప్పోకాతు. అభిధేయవచనోఽర్థశబ్దః. [సచమమప్రియః] అవనుమ్ ఎనక్కుప్రియనాయిరుక్కుమ్: అవనుక్కునాన్ అత్యర్థప్రియనెన్ఱుమ్, అవనుమ్ ఎనక్కుప్రియనెన్ఱుమ్, అవన్నక్కాల్ తనక్కుజ్ఞానప్రియత్తైక్కుఱైయచ్చొల్లవేణ్డుకిఱతు ఎన్? అవనుడైయప్రియత్తిల్ తన్నుడైయప్రియమ్ కుఱైన్దిరుప్పతెన్నిల్; అఙ్ఙన్ఱు. అవన్ తన్నళవిలేప్రియన్, నాన్ ఎన్నళవిలేప్రియన్, అణువుక్కుళ్ళతన్ఱే విభువుక్కుళ్ళతు. కుళప్పడికలఙ్గినాప్పోలన్ఱే కడల్ కలఙ్గినాల్; తత్పుష్టి

సిద్ధాయాం భగవతా యోగో నివర్తతే, జ్ఞానినస్తునత త్ఖేతభావః, (ఏకభక్తిః) నతు ప్రయోజనాన్తర విభక్తభక్తిరిత్యర్థః. ఏతదుభయం జ్ఞానీ విశిష్యత ఇత్యస్య హేతుః.

(అత్యర్థమ్) అత్యభిధేయమ్, సర్వజ్ఞేనసర్వశక్తినామయాపి గుర్వనభితభావః. సచ మమప్రియ ఇత్యత్రాపి అత్యర్థమిత్యేత దనుషజ్యతే. యద్వా స్వప్రీత్యపేక్షయా స్వభక్తప్రీతేః ప్రకర్షోఽత్ర వివక్షితః.

మూ;- ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే జ్ఞానీ త్వాత్మైవ
మేమతమ్ । ఆస్థితస్సహియుక్తాత్మా

యురక్క్ తన్ వాత్సల్యత్తాలే, అవనుడైయ ప్రియత్తుక్కు ఎన్నుడైయ ప్రియమ్ ఎక్కేకడక్కుమెన్నుమ్ నినైవాలే కొల్లుకిఱాన్. అజ్ఞనిలైయిలే సర్వశక్తియాలుమ్ పరిహరిక్క వొణ్ణాతభయత్తైవిళైప్పతాన క్రియమాకైయాలే అతుతానే అత్యర్థమెన్నప్రమాణమ్; భయానామపహారయాలుమ్ పరహరిక్క వొణ్ణాత భయత్తైవిళైప్పిప్పతొన్ఱు ప్రియమిఱే. భయనివృత్తిహేతుక్కళ్ తానే భయప్రవృత్తిహేతుక్కళాయిత్తు.

"ఉదారాస్సర్వ ఏవైతే జ్ఞానీత్వాత్మైవమేమతమ్ । ఆస్థితస్సహి యుక్తాత్మామామేవానుత్తమాంగతిమ్"। ఉదారాస్సర్వ ఏవ యాతొన్ఱైయాపర్ శిలరపేక్షిక్కుమిడత్తు దేవతాన్తరఙ్గళైప్పఱ్ఱియాలిల్, మనుష్యాన్తరఙ్గళైప్పఱ్ఱియా తలన్ఱిక్కే ఎన్నైయేపఱ్ఱి అపేక్షిక్కిఱార్కళ్. అవర్కళ్ ఇత్తనైయుముదారర్. అవర్కళిల్ వైత్తుక్కొణ్డు (జ్ఞానీతు) జ్ఞానిక్కువిశేషముణ్డు, విశేషమెన్నెన్నిల్, (ఆత్మైవ) జ్ఞానియానవన్ ఎనక్కాత్మా ఎనక్కుధారకనెన్ఱపడి. "ఏవ" ఎన్ఱిఱవవధారణత్తాలే ఒరుకాలత్తిలే ఇవనుక్కుధారకనాయ్ కాలాన్తరత్తిలే వేఱొన్ఱు ధారకమాయిరుక్కుమోవెన్నిల్, సర్వకాలముమ్ ఇవన్ ఎనక్కుధారకన్.

భగవజ్ఞానమ్ పిఱన్దానొరువన్ (౧) "ఉణ్ణుమ్ శోఱుపరుకునీర్ తిన్నుమ్ వెత్తిలైయుమెల్లామ్కణ్ణన్" ఎన్ఱు ధారకపోషకభోగ్యఙ్గళైయ ఈశ్వరనెన్ఱన్ఱో నినైత్తిరుప్పతు. అతువిపరీతమాయిరున్దతోయెన్న; (మేమతమ్) అవన్ నినైత్తపడి నినైత్తిరుక్కిఱాన్. ఎనక్కునినైప్పు

(ఆత్మైవ) సర్వాన్తరాత్మనోమమాప్యన్తరాత్మైవ. నన్విదంప్రమాణవిరుద్ధమిత్యత్రాహ (మేమతమితి) ప్రకృష్టప్రీతివిషయత్వేన అతివాదాన్నవిరోధః.

(౧) తి-వాయ్-౬-౭-౧.

మూ,- మామేవానుత్తమాంగతిమ్॥బహూనాంజన్మనామన్తే
జ్ఞానవాన్మాంప్రపద్యతే। వాసుదేవ స్సర్వమితి

ఇప్పడియే. (ఆస్థితస్సహి యుక్తాత్మా మామేవానుత్తమాంగతిమ్) [అనుత్తమాంగతిం మామేవయుక్తాత్మా ఆస్థితస్సహి] ఇప్పడిఆస్థానమ్ పణ్ణిఅనుత్తమగతియానవెన్నై. అనుత్తమమాన గతియాకిఅతు - తనక్కు మేలుత్తమత్తైయుడైత్తన్నిక్కే యిరుప్పతొన్ఱు, పరమప్రాప్య నానవెన్నైయే (యుక్తాత్మా) కూడుకిఅవన్. (ఆస్థితస్సహి) ఇప్పడి ఆస్థానమ్ పణ్ణానిఱ్కుమ్; ధ్యానమ్పణ్ణానిఱ్కుమ్.

(బహూనాం జన్మనామన్తేజ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే। వాసుదేవ స్సర్వమితిసమహాత్మా సుదుర్లభః) యావనొరువన్ అనేకజన్మఙ్గళ్ కూడ ఎన్నైయే ఆరాధిత్తు జన్మాన్తరత్తిలే (జ్ఞానవాన్) మదేకవిషయ జ్ఞానవానాయ్, (మామ్) ఎన్నై. వాసుదేవస్సర్వమ్)(౧)"శెలేయ్కణ్ణి యుమ్ పెరుమ్ శెల్వముమ్ నన్మక్కళుమ్ మేలాత్తాయ్ తన్దైయుమవరేయి నియావార్" ఎన్ఱుమ్, (౨) "మాతాపితాభ్రాతానివాసశ్శరణం సుహృద్గతిర్నారాయణః" ఎన్ఱుమ్ సర్వవిధబన్ధువుమాక (ప్రపద్యతే) యావనొరువన్ పత్తినికిఱాన్. (ఇతి) ఇప్పడయిరుక్కిఱవన్.

తథా త్వాదరహేతు మాహ (ఆస్థిత ఇతి). (యుక్తాత్మా)మద్వి రహాస్య అతిదుస్సహతయా మయి నిత్యయోగప్రవృత్తమనాః - (అనుత్తమాం గతిమ్)పరమప్రాప్యమ్,(జన్మనామ్) పుణ్యజన్మనామ్(జ్ఞానవాన్)పూర్వోక్తజ్ఞానవాన్. "వాసుదేవస్సర్వమితిప్రపద్యతే" ఇత్యన్వయః (సర్వమ్)ప్రాప్యప్రాపకాది. (౩) "రామస్యవ్యపసాయజ్ఞా"ఇత్యాదినిదర్శితజ్ఞానవిశేషవత్త్వాత్ మహాత్మత్వోక్తిః,"మ

---

(౧) తి-వాయ్-౫-౧-౮. (౨) సుబాలోప-౬ (౩) రా-సు-౧౬-౪.

సమహాత్మాసుదుర్లభః" ఇతిశ్లోకత్రయోదిత జ్ఞానినం మాం కురుష్వ

మూ;-పరభక్తిస్థానే ప్రపదనమ్. పరజ్ఞానపరమభక్తి-దేహావసానవేళా యాముపాసకస్యఉపాయకోటినివిష్టే. ప్రపన్నస్యతు తేఉభయకోటి ఘటితే. అతః పరజ్ఞానం ప్రార్థితమ్ (తేషాంజ్ఞానీత్యాదినా).

(సః) అవన్, (మహాత్మా) అజిప్పెరియవనన్తో? అవనై యొప్పారిల్లై. అవనుక్కు నాము మొప్పల్లోమ్. ఆవతెన్? ఇతుప్రశంసై యోవెన్నిల్; అన్ఱు. ఉణ్మై. ఇతుక్కుహేతు ఎన్నెన్నిల్, నమక్కు సంసారమరితమాకిఱకలక్కమ్ తట్టాతిరుక్కైయాలే సమ్బన్ధత్తై ఉణర్న్దిరుక్కలామ్. అజ్ఞనన్ఱికే సంసారత్తిలే బద్ధనాయ్ కలఙ్గియిరుక్కిఱవన్ సమ్బన్ధత్తై ఉణర్న్దిరుక్కైయాలే అవనుక్కు నాముమ్ ఒప్పల్లోమ్. (దుర్లభః) అవనైసంసారత్తిల్ కిడైయాతు. (సుదుర్లభః) పరమపదత్తిలుమ్ కిడైయాతు. ఇప్పడికలక్కత్తిలుమ్ తెళ్ళినుక్కుమవనై ఉభయవిభూతియిలుమ్కిడైయాతుకాణెన్నపడి. నాముమ్ఇవనై ప్పెట్టోమిత్తనై యల్లతు, అవనై నమక్కుక్కూడక్కిడైయాతుకాణెన్గిఱాన్. అతావతెన్నెన్నిల్; (౧) "తెళివిశుమ్బు" ఎన్గిఱపడియే తెళివిక్కైయే స్వభావమాయితేయిరుప్పతు అద్దేశమ్. ఇతు (౨) "ఇరుళ్ తరుమాఞాలమ్" ఎన్గిఱపడియే అద్దేశికర్ ఇజ్ఞైవరిలుమ్ కలక్కుకైయే స్వభావమాయితేయిరుప్పతు.

(ఇతిశ్లోకత్రయోదితజ్ఞానినం మాంకురుష్వ) ఇప్పడిశ్లోకత్రయత్తి

మనాః" ఇతిభావ్యం. (సుదుర్లభః) ముక్తిప్రయోజనాన్తరార్థిన ఆర్తాదయోపిదుర్లభాః. అయన్తు కర్మవశ్యాదుద్యేభక్తలాభార్థినామయా గోత్రార్థిభిశ్చాప్యేస్సుదుర్లభః, లబ్ధశ్చేదయమలభ్యలాభ ఇతిభావః, ఉక్తంహి శ్రీ పౌష్కరే (౩) "దుర్లభా భగవద్యోగభావినోభువిమానవాః। తద్దర్శనాత్తు దాలాపాత్సులభం శాశ్వతంపదమ్" ఇతి. (మామ్). (౪) "అజ్ఞోజన్తురనీశోయమ్" ఇత్యుక్తేమ మూర్ధాభిషిక్తమ్ (శ్లోకత్రయోదితజ్ఞానినంకురుష్వ) క్రియాఫలం త్వద్గామిత్యాత్మనేపదేనవ్యజ్యతే. అస్య

---

(౧)తి-వాయ్-౯-౭-౫(౨)తి-వాయ్-౧౦-౬-౧(౩)పౌష్కరే(౪)భార-శా-౧౨-౩౬.

మూ;-(౧) ‘‘పురుషస్సపరః పార్థభక్త్యాలభ్యస్త్వనన్యయా’’ (౨) ‘‘భక్త్యాత్వనన్యయాశక్యః’’ (౩) ‘‘మద్భక్తిం లభతే పరామ్’’ ఇతిస్థానత్రయోదితపరభక్తియుక్తంమాంకురుష్వ,

అథపరమభక్తిప్రార్థనమ్ (పురుషస్స పరఇత్యాదినా). వ్యవహితత్వాత్ (స్థానత్రయ) ఇత్యుక్తమ్, నతుశ్లోకత్రయేతి.

లుమ్ శొల్లుకిఱ జ్ఞానత్తైయుడైయేనామ్పడిపణ్ణియరుళవేణుమ్. ముతల్ శ్లోకత్తాలే అవన్ ఎనక్కుప్రియనెన్ఱాన్. ఇరణ్డామ్శ్లోకత్తాలే అవన్ ఎనక్కుత్థారకనెన్ఱాన్. మూన్ఱామ్శ్లోకత్తాలే అవైయిరణ్డుక్కుమ్ విషయముళ్ళతు అవనైక్కిట్టక్కిడక్కిలన్ఱో?. అవనైక్కిట్టైయాతుకాణెన్ఱాన్. (పురుషస్సపరః) ఎన్కిఱ పరభక్త్యాదికళుక్కు పూర్వభావియాన భక్తియోగోపపన్నజ్ఞానత్తై అపేక్షిత్తార్. ఇని అనన్తరమ్ కైఙ్కర్యత్తుక్కు పూర్వభావికళాన పరభక్త్యాదికళై అపేక్షిక్కిఱార్. అతిల్ పరజ్ఞాన పరమభక్తికళ్ పరభక్తికార్యమాయ్ ఇతు ఉణ్డానాల్ అతుతనక్కుత్తానేయుణ్డామ్. ఆకైయాలే అత్తైయేప్రధానమాయ్, ఎట్టామోత్తిలుమ్ పతినోరామోత్తిలుమ్, పతినెట్టామోత్తిలుమాక మూన్ఱుప్రదేశత్తిల్ పరభక్తియినుడైయ వేషత్తైగీతోపనిషదాచార్యనరుళిచ్చెయ్తపడి (౧) ‘‘పురుషస్సపరఃపార్థభక్త్యాలభ్యస్త్వనన్యయా’’(౨)‘‘భక్త్యాత్వనన్యయా శక్యః’’ (౩) ‘‘మద్భక్తింలభతేపరామ్’’ఎన్ఱుమ్ ఉపాదానమ్పణ్ణి(ఇతిస్థాన త్రయోదిత) ఇప్పడిమూన్ఱు ప్రదేశత్తిలుమ్ శొల్లుకిఱ (పరభక్తియుక్తం మాంకురుష్వ,పరభక్తియుక్తనాకవెన్నైప్పణ్ణియరుళవేణు, మెన్గిఱార్

వహితత్వాదిహ శ్లోకత్రయేత్యుక్తమ్, పరభక్తిశ్లోకానాంభిన్న ప్రకరణస్థతయాస్థానత్రయేత్యుక్తమ్. (మామ్) (౪)‘‘యాప్రీతిరవివేకానామ్’’ ఇత్యుక్తేషుబాహ్యవిషయ సక్తేష్వ[illegible]మ్.

(౧) గీ-౮-౨౨ (౨) కి-౧౧-౫౪ (౩) గీ-౧౮-౫౪ (౪) వి-పు-౧-౨౦-౧౯

మూ:- పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్త్యేకస్వభావం మాంకురుష్వ.

అథబన్ధనివృత్తేరనన్తర భావినీః పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తీః సంప్రార్థయతే (పరభక్తీతి). అతఏవహి (ఏకస్వభావమ్) ఇత్యుక్తమ్. ప్రార్థ్యానపద్ధతే

(పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్త్యేక స్వభావంమాంకురుష్వ) ఇప్పరభక్తియుమ్ పరభక్తికార్యమాన పరజ్ఞానముమ్ పరజ్ఞానకార్యమాన పరమభక్తియుమ్ ఎనక్కు స్వభావమాంకవేణుమెన్ఱు ప్రార్థిక్కిఱార్ యానవాత్మభావి ఒరుపడిప్పడ ప్రార్థ్యాకవేణుమెన్ఱు అపేక్షిక్కిఱార్. అతువెన్? అద్దేశవిశేషత్తిలనుభవమ్ పరమభక్తిక్కు ప్రయోజనమాయిరుక్క మహాకిల్ అతువేఅమైయాతో?; పరభక్తిపరజ్ఞానస్వరూపమ యానదాత్మభావియాంకవేణుమెన్ఱపేక్షిక్కిఱ విటుక్కు హేతువెన్నెన్నిల్, అద్దేశ విశేషత్తిల్ అనుభూతాంశమే నాళ్తోఱుమనుభవిత్తు ప్రాప్యమాకిఱతాకిల్ అతువేఅమైయుమ్. తమ్మిడామరాలే అతువుమ్ నిత్యమాంకవుమ్ తట్టిలై. ఎతుపోలేయెన్నిల్, నాళ్తోఱుమ్శోఱిట్టాలే జీవియానిఱ్క చ్చెయ్తే అతిల్రసాన్తరమన్ఱిక్కే యిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ తినేపడా యాలే అతునిత్యానుభవమాంకిఱాప్పోలే.

అజ్ఞనన్ఱు భగవద్విషయమ్; త్రిపాద్విభూతియుమ్ యానవాత్మ భావియాయనుభవియానిన్ఱాలుమ్ అనుభూతాంశమ్ అల్పమాయ్ అను భావ్యాంశమ్ విఞ్జియిరుక్కుమ్పడియాన అపరిచ్ఛేద్యత్తై అప్పొషయు

అథశరీరపాతసమయభావినో బుద్ధ్యాకారాన్ ప్రార్థయతే (పర భక్తీతి) అథవాముక్తిదశా భావినాం పరభక్త్యాదీనామిదముపేక్షణమ్. ఏకస్వభావ త్వోక్తిః అతఏవ పరభక్త్యా ద్యవిచ్ఛేదార్థా. ఉక్తానామేవతత్రాపి పరభక్త్యా

౨ - వతు వ్యాఖ్యానమ్.

త్తుక్కు ఉణ్డాకైయాలే అనుభావ్యాంశమ్ అపూర్వమాయిరుక్కుమ్. అతిల్ ఈశ్వరన్ అనుభవార్థమాక ఇవనుక్కుమ్ అపూర్వదర్శనత్తై ప్పణ్ణువిక్కుమ్. అప్పోతుకణ్ణపోతే మేల్ విశ్లైయుమ్ అనన్తరమ్ ఇతిలే జ్ఞానమ్ నఙ్చరిక్కైయుమ్ పిన్బు పెటావిడిల్ ముడియుమ్పడి యాన దశైవిటిక్కైయుమాన ఇప్పాకమ్ అపూర్వదర్శనత్తిలే ఉణ్డామవైయాకైయాలే ఇప్పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తికళుడైయ స్వభావమ్ యావదాత్మభావి ఒరుపడిప్పడ ఎనక్కు ఉణ్డాకవేణుమెన్ఱు పేక్షిక్కిఱార్.

పరభక్తితన్నై కైఙ్కర్యోపకరణతయావల్లతు ఉపాయబుద్ధ్యా అపేక్షిక్కిఱార్ల్లర్. "త్వత్పాదారవిన్దయుగళం శరణమహం ప్రపద్యే" ఎన్ఱు సాధనాన్తరనిరపేక్షమాక ఉపాయత్తై ప్పఱ్ఱినవరాకైయాలుమ్, "స్వభావం మాం కురుష్వ" ఎన్ఱు భక్తితన్నైయన్ఱిక్కే స్వభావత్తైఅపేక్షిక్కిఱారాకైయాలుమ్. పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తికృత కైఙ్కర్యస్వరూపత్తై ఇరణ్డామ్ చూర్ణైయిలే పరక్కవరుళిచ్చెయ్తు ఇజ్జ్ఞేయుమ్ శొల్లుకై పునరుక్తమన్ఱోవెన్నిల్, పరోపదేశమాక వరుళిచ్చెయ్కిఱారల్లామైయాలే పునరుక్తిదోషమిల్లై. దోషమిల్లామైయేయన్ఱు; గుణమాకబుద్ధిపణ్ణత్తట్టిల్లై. అజ్జనన్ఱిక్కే అర్థవినియోగభేదముమున్డు; కీళ్ప్ పెరాట్టితిరువడికళిలేశరణమ్పుక్కు కైఙ్కర్యరుచియై అపేక్షిక్కిఱారాకైయాలే ఇప్పడిప్పట్ట కైఙ్కర్యత్తిలే రుచియై త్తన్దరుళవేణుమెన్నైక్కొ.క కైఙ్కర్యస్వరూపత్తైఅరుళిచ్చెయ్తార్. ఇజ్జురుచిపూర్వకమాకప్పెరియపెరుమాళ్ తిరువడికళిలేశరణమ్ పుక్కు అకైఙ్కర్యన్నన్నైయేఅపేక్షిక్కిఱారాకైయాలేపునరుక్తిదోషమిల్లై.

మూ;- పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తికృతపరిపూర్ణానవరతనిత్యవిశద
తమానన్య ప్రయోజనానవధికాతిశయ ప్రియభగవదనుభ
వోఽహమ్, తథావిధ భగవదనుభవజనితానవధికాతిశయ
ప్రీతికారితాశేషావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూప

అథభగవజ్జనితప్రీతి [illegible] (పరేతి)
పూర్వవదస్థి. శేషతై [illegible] - [illegible].

(పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తి [illegible] పణ్ణ
ప్పడుమతాన, (పరిపూర్ణ) పరిపూర్ణమానతు - స్వాహాపస్వాపగుణవి
భూతికళ్లిత్తనైయుమ్ ఒరుపోకిల్లాక అనుభవిక్కై. (అనవరత) అవిచ్ఛి
న్నమాయిరుక్కై. విషయాన్తరజ్గళ్ కలశాతొళ్లిక్కై. (నిత్య) యావ
దాత్మభావియాయిరుక్కై. (విశదతమ) పరమభక్తికృతమాయిరుక్కై:
విశదమావతు - పరభక్తిదశైయిలనుభవమ్. విశదతరమానతు - పర
జ్ఞానదశైయిలనుభవమ్; విశదతమమావతు - పరమభక్తిదశైయిలనుభ
వమ్. (అనన్యప్రయోజన) ఇవ్వనుభవత్తాలే పిఱక్కుమ్ ప్రీతియుమ్ వేణ్డా,
ప్రీతికారితమాన కైజ్కర్యముమ్ వేణ్డా వెన్నుమ్పడి తానే రస్యమాయిరు
క్కై. (అనవధికాతిశయప్రియభగవదనుభవోఽహమ్) అనవధికమాన
అతిశయత్తైయుడైత్తాన ప్రీతియాలే అనుభవిప్పతాన భగవదనుభవత్తై
యుడైయనాయ్,

(తథావిధభగవదనుభవ జనితానవధికాతిశయప్రీతి), అప్పడిప్పట్ట
అనుభవత్తాలే పిఱప్పతాయ్ అనవధికమాన అతిశయత్తై యుడై
త్తాన ప్రీతి. (కారితాశేషావస్థోచిత) ఇప్పడిప్పట్ట ప్రీతికారితమాయ్
ఎల్లావవస్థైకళిలుమ్ అనుకూలమాయిరుక్కై. (అశేషశేషతైకరతిరూప)

దీనాం సాదరానువాదేన కైజ్కర్య పర్యన్తతాం యాచతే (పరేతి) అత్ర త్వాదితివ
క్తవ్యే భగవచ్ఛబ్దః - అనుభావ్య పౌష్కల్యస్ఫుటీకరణార్థః. కైజ్కర్యవిశేషణే శేషతైక

మూ:- నిత్యకిఙ్కరోభవాని.

సకలశేషవృత్తియిల్ నిలుమ్ణ్డాన అఖిలదేశత్తిలుమ్ ఎల్లాక్కాలత్తిలుమ్ ఎల్లావస్థైయిలుమ్ కొణ్డు (నిత్య) పునరావృత్తిరహితమాన దేశత్తిలే. (కిఙ్కరోభవాని) కైఙ్కర్యత్తై ప్పెఱ్ఱనుభవిప్పేనాకవేణుమ్. అఙ్గనన్ఱిక్కే నిత్యశబ్దమ్ కైఙ్కర్య విశేషణమాయ్, నిత్యకైఙ్కర్యత్తైప్పెఱ్ఱు అనుభవిక్కప్పెఱవేణు మెన్నవుమామ్.

ఇప్పడిద్వయమ్ వ్యాఖ్యాతమ్. ద్వయమ్వ్యాఖ్యాతమాయిఱ్ ఱాకిల్, ఇనిమేల్ శెయ్కిఱతెన్నెన్నిల్; ఇప్పడి ఉపాయోపేయాధ్యవసాయనాన ఇవ్వధికారిపక్కల్ (౧) "శోమ్బరై యుకత్తిపోలుమ్" ఎన్గిఱ పడియే పెరియపెరుమాళ్ తమక్కుణ్డాన ప్రీత్యతిశయత్తాలే కీర్చ్చొన్ననవ్వైప్పరక్క అనుభాషిత్తుక్కొణ్డు ఉనక్కు మత్ప్రసాదత్తాలే సర్వముమ్ కుఱైవఱ అవుణ్డాకవేణుమెన్ఱరుళిచ్చెయ్తు ఇవరుడైయ హృదయత్తై సన్తుష్టమాక్కుకిఱార్. "ఇప్పడి ప్పెరియ పెరుమాళరుళిచ్చెయ్తారెన్ఱునాఙ్గళ్ విశ్వసిక్కుమ్పడియెన్ ?" ఎన్ఱు ఎమ్బార్ కేట్టరుళ, "ఎనక్కు పెరియప్పెరుమాళ్ తమ్ముడైయశీలాదిగుణఙ్గళై హస్తామలకమాకక్కాట్టిత్తన్దార్, అఙ్గు త్తిరువుళ్ళమాకాతతు ఎన్ వాయాల్ పుఱప్పడాతే? అవర్ శొల్లువిక్కచ్చొన్నవార్త్తైయాకైయాలే అవరరుళిచ్చెయ్తవార్త్తై" ఎన్ఱు విశ్వసిక్కత్తట్టిలైయెన్ఱు ఉడైయవరరుళిచ్చెయ్తార్.

రతిరూప శబ్దే శేషతైకరతి రేవరూపం - నిరూపకం యస్యేతి భావ్యమ్. భవానీతి - ప్రార్థనా; త్వత్కిఙ్కరభావాత్పూర్వ మసత్కల్పోహమితిచసూచ్యతే. ఏవంద్వయార్థో వ్యాఖ్యాతః, "సర్వజ్ఞైపిప్వతో దేవే యాఞ్చావిజ్ఞాపనాదిభిః । తత్త్వదిష్టపరిదిత్సేత్మా ప్రీతిరేవ ప్రసాధ్యతే ॥ తదేవచోదనో ప్రజ్ఞమపూర్వం తత్వవేదినామ్। ఆరాధ్యస్వాత్రిద్యపాయేపి ఫలదానాయ తిష్ఠతి",

(౧) తిరుమాలై-32

మూ:- ఏవమ్భూత మత్కైఙ్కర్యప్రాప్త్యుపాయ
తయాఽవక్లృప్త సమస్త వస్తువిహీనోఽపి

అథ భగవద్వచః (ఏవమిత్యాది). వక్ష్యమాణచరమశ్లోక ప్రథమపాదార్థమాహ (ఏవమ్భూతేతి). (అవక్లృప్తమ్) విహితమ్. సమస్తవస్తుశబ్దేన - కర్మజ్ఞానభక్తియోగాః. తదనుగుణాః - అమానిత్వాది గుణాశ్చ నిక్షిప్తాః. (విహీనేతి) త్యాగోఽనాదిత ఇతి భావః.

(ఏవమ్భూతమత్కైఙ్కర్యప్రాప్తి) ఇప్పడిచ్చొన్న కైఙ్కర్యప్రాప్తిక్కు. (ఉపాయతయాఽవక్లృప్త) ఉపాయమాక వేదాన్తత్తిలే శొల్లప్పట్ట ఉపాసనాత్మకమాన కర్మజ్ఞానభక్తికళ్ ఉమక్కిల్లైయాకిలుమ్. (సమస్తవస్తువిహీనోఽపి) ఇవ్వుపాసనాఙ్గమాన జీవపరయాథాత్మ్యజ్ఞానమెన్న; ఇతుక్కడియాన వర్ణాశ్రమానుష్ఠానమెన్న; ఇతుక్కు

అత్రైవమభ్యర్థితస్య భగవతస్తదభ్యనుజ్ఞాదివివక్షైః ప్రపత్తిజనిత ప్రసాద పరివాహైః ప్రతివచనైః ప్రకృతౌ పయికవక్ష్యమాణచరమశ్లోకార్థోఽపి ప్రతిబోధ్యతే. తథాహి - అత్ర "ప్రతిహతోఽపి" ఇత్యన్తేన అశక్తిపూర్త్యా అనాగతానన్తకాల సమీక్షయాప్య దృష్టసన్తారోపాయతాం ప్రకాశయతా అనన్యశరణ ఇత్యుక్త విస్తరరూపేణ ప్రథమపాదతాత్పర్యోక్తిః. యేనకేనాపీత్యాదినా త్వమిత్యన్తేన ద్వితీయపాదోక్తాధికారికృత్య లాఘవాదివ్యఞ్జనమ్. కేవలమిత్యాదినా తు, "అహం త్వా" ఇతి వాక్యాభిప్రేతానిష్టనివృత్తి పూర్వకేష్టప్రాప్తి ప్రకాశనమ్. "ఏవమ్భూతోఽసి" ఇత్యాదిభిః ప్రపన్నవిషయశోకాపనోదనవాక్యాభిప్రేత ప్రపఞ్చనమితి విషయవిభాగః.

"ఏవమ్భూతమత్కైఙ్కర్య" ఇత్యత్ర ఏవమ్భూతేతి కైఙ్కర్యవిశేషణమ్. "ఉపాయతయా" ఇత్యత్ర గద్యాన్తరోక్తక్రమేణ సాక్షాత్పరమ్పరయా వేతి భావ్యమ్. (అవక్లృప్తమ్) మన్నిత్యేచ్ఛానియమితమిత్యర్థః. మదాదేశాత్మకైశ్శాస్త్రైర్విహితమితి వా. సమస్తవస్తుశబ్దేన ప్రస్తుతప్రపత్తివ్యతిరిక్తాస్తత్త్వజ్ఞానపూర్వకాః కర్మయోగాదయ

మూ;- అనన్త తద్విరోధిపాపాక్రాన్తోఽపి, అనన్త
మదపచారయుక్తోఽపి, అనన్తమదీయాఽపచా
రయుక్తోఽపి, అనన్తాఽసహ్యాపచారయుక్తోఽపి,

పరిశబ్దార్థ మభిప్రయన్నాహ (అనన్తేతి) విరోధి
భూయస్త్వమాకాలాన్తరేపి తన్నైరాశ్యం హితదర్శి.

ల్లాత్తుక్కు మడియాన అమానిత్వాద్యాత్మగుణఙ్గళ్ ఇన్ఱు, ఇప్పడిచ్చొల్లుకిఱ సర్వముమ్ ఉమక్కిల్లైయేయాకిలుమ్, (అనన్తతద్విరోధిపాపాక్రాన్తోఽపి) ఇవైయెల్లామిల్లైయేయన్ఱియే ఇవఱ్ఱుక్కు విరోధియాన అనన్తపాపఙ్గళాలే ఆక్రాన్తరాయిరున్దీరేయాకిలుమ్. ఇవఱ్ఱిల్ విఖ్యియ వొట్టాతేయిరుక్కిఱ సకలపాపఙ్గళాలే నెరుక్కుణ్డిరున్దీరేయాకిలుమ్.

(అనన్తమదపచారయుక్తోఽపి) ముడివిల్లాతనమ్ విషయమాన అపచారత్తోడే కూడియిరున్దీరాకిలుమ్. కీழ் చ్చొన్న విరోధిపాపఙ్గళుమ్ అపచారమాకిఱన. అవై యాకిఱన – శాస్త్రవిరుద్ధమానత్తైచ్చెయ్కైయుమ్, విహితమానవఱ్ఱైచ్చెయ్యాతొழிకైయుమ్. అవైతాన్ ఈశ్వరాజ్ఞాతిలఙ్ఘనమాకైయాలే మదపచారమాకక్కడవతు. అతిల్ భగవదపచారాదికళుడైయ క్రౌర్యాతిశయత్తాలే పెరియచొల్లుకైక్కాక అకృత్యకరణకృత్యాకరణఙ్గళై కీழ்ప్పాపశబ్దత్తాలేచొన్నార్. (అనన్తమదపచారయుక్తోఽపి, అనన్తమదీయాపచారయుక్తోఽపి, అనన్తాసహ్యాపచారయుక్తోఽపి) ఇప్పడి మద్విషయత్తిలుమ్ మదీయర్ పక్కలిలుమ్ అసహ్యా

ఉపాసనపర్యన్తానివృత్తిధర్మాస్తదుపయుక్తాశ్చ అమానిత్వాద్యాత్మగుణాస్సఙ్గృహ్యన్తే; ఏతేనపరిశబ్దద్యోతితసపరికరత్యాగవ్యఞ్జనమ్.

ఏవం పశ్చాదపి తదర్హతానసమ్భవతీతి నైరాశ్యరూపత్యాగస్థైర్యమాహ (అనన్తతద్విరోధీతి). ఉపాసనాది విరోధిత్వాత్ప్రవృత్తిధర్మోప్యత్ర పాపశబ్దేన సఙ్గృహీతః. అనన్తమద పచారేత్యాదిభిః పూర్వవద్విశేషాపచారాభిభూతత్వస్యపృథగుక్తిః. ఏకైకవర్గస్యానన్తత్వద్యోతనాయ ప్రత్యేకమానన్త్యనిర్దేశః. ఉక్తానాం

మూ:- ఏతత్కార్యకారణభూతానాదివిపరీతా
అహఙ్కారవిమూఢాత్మ స్వభావోऽపి,

(ఏతదితి) అహఙ్కారస్య కార్యకారణభావః. (౧)"అథాత అహఙ్కారాదేశః" ఇత్యుక్తాహఙ్కారవ్యావృత్త్యర్థః- *విపరీతాహఙ్కారశబ్దః, (విమూఢాత్మస్వభావః) తిరోహితశేషభావః.

మాయుముళ్ళ అనక్త్వాత్తినాన అపరాశఙ్కైయుణ్డై యారాయిరున్దిరే యాకిలుమ్.

(ఏతత్కార్యకారణభూతానాది విపరీతాహఙ్కార) ఇప్పడిప్పట్ట పాపఙ్గళుక్కు కార్యముమ్ కారణముమాయిరుక్కుమ్ అనాదియానవిపరీతాహఙ్కారమ్. దేహాత్మాభిమానత్తుక్కడి పాపఙ్గళాకైయాలే కార్యముమాయ్, పాపఙ్గళుక్కడి దేహాత్మాభిమానమాకైయాలే కారణముమాయిరుక్కుమ్. విపరీతాహఙ్కారమావతు-అహమ్ప్రతీతితే అహమ్బుద్ధిపణ్ణుకై. అతావతు-అహమర్థన్ జ్ఞానానన్దస్వరూపనాయ్ ఏకరూపనాయ్ ప్రకృతేః పరనాయిరుక్క, దుఃఖరూపమాయ్ జడరూపమాయ్ సతతపరిణామియాన ప్రకృతియిలే అహమ్బుద్ధిపణ్ణుకై,

ఇత్తాల్ ఫలిత్తకార్యమేతెన్నిల్, (విమూఢాత్మస్వభావోऽపి) ఆత్మావుక్కు స్వభావమాన శేషత్వమ్ మఱైయుణ్డతు. శేషత్వమ్ఆత్మావుక్కు అన్తరఙ్గస్వరూపమాయిరుక్క, స్వభావమెన్బానెన్నెన్నిల్; శేష

పాపానాంనిదానం భక్తియోగాదిప్రతిబన్ధేద్వారభూతమ్, (౨) "అహఙ్కారవిమూఢాత్మా" ఇత్యాదిషు ప్రసిద్ధం పూర్వం విపరీతజ్ఞానశబ్దోపాత్తేవ్వస్యతమమాహ (ఏతత్కార్యేతి). కార్యస్యాస్యాహఙ్కారస్య అనాదిత్వం బీజాఙ్కురన్యాయాత్ప్రవాహరూపేణ భావ్యమ్ (౧) "అథాతోऽహఙ్కారాదేశః" ఇత్యాద్యుక్తయథావస్థితాహఙ్కారాత్ వ్యవచ్ఛేదార్థం విపరీతశబ్దః; అనవాయుర్వే అహఙ్కారాభిమానాత్ స్వాతన్త్ర్యాద్యారోపాచ్చ విపరీతత్వమ్. విమూఢస్వభావః తిరోహితత్వమ్. నిత్యం

(౧) ఛా-౭-౨౫-౧. (౨) గీ-౩-౨౭.

మూ:- ఏతదుభయకార్యకారణభూతాఽనాదివిపరీతవాసనాసమ్బద్ధోఽపి,

ఉభయశబ్దః-పాపాజ్ఞానపరః,

త్వమ్ స్వరూపమే; అత్తై ఇవనాల్ శెయ్యలావతిల్లై. అవన్ కైయిలే కిడక్కైయాలే. ఇనిస్వరూపమ్ శేషత్వమానాల్ స్వభావముమ్ "శేషోఽహమ్" ఎన్ఱిరుక్కై; అత్తైత్తవిర్న్దు స్వతన్త్రోఽహమెన్నప్పణ్ణుకై. ఇప్పడిప్పట్ట విపరీతాహఙ్కారత్తాలే మఱైక్కప్పట్ట ఆత్మస్వరూపత్తై యుడైయీరాయిరున్దీరేయాకిలుమ్. (ఏతదుభయకార్యకారణభూతానాది విపరీతవాసనాసమ్బద్ధోఽపి) ఇప్పడిప్పట్టపాపఙ్గళుక్కుమ్ అహఙ్కారత్తుక్కుమ్ కార్యముమాయ్ కారణముమాయిరుక్కుళ్ళవిపరీతవాసనైయాలే సమ్బద్ధరాయిరున్దీరేయాకిలుమ్. పాపత్తిలుమ్ అహఙ్కారత్తిలుమ్ ప్రవృత్తిప్పిఱప్పిక్కైయాలే వాసనై, కార్యముమాయ్, పాపత్తిలుమ్ అహఙ్కారత్తిలుమ్ మూట్టువతు - వాసనైయాకైయాలే కారణముమాయిరుక్కుమ్. విపరీతవాసనైయావతు-దుర్వాసనై. ఇప్పడిప్పట్టదుర్వాసనైయాలే కిట్టుణ్డిరున్దీరేయాకిలుమ్.

ప్రకాశమానస్యాప్యాత్మనస్తిరోహితత్వమ్ - ఆధేయత్వ విధేయత్వ శేషత్వాది ధర్మాణామనవభాసాదితి జ్ఞాపనాయ స్వభావశబ్దః.

పాపస్యాహఙ్కారస్య చ ప్రవాహనిర్వాహకమశేషత ఇతి పూర్వత్రసంక్షిప్తం విశదమనుభాష్యతే (ఏతదుభయేతి) వాసనాయా అపి ప్రవాహరూపేణ అనాదిత్వమ్. యథావస్థిత తత్త్వహితపురుషార్థ వ్యావృత్త్యర్థా అత్ర విపరీతోక్తిః. పాపస్య వాసనా-పాపాన్తరారమ్భరుచిజనకనిగ్రహాంశః, అహఙ్కారస్య వాసనా-భూయోభూయస్తాదృశభ్రమజనకబుద్ధిసంస్కారః. "భగవత్స్వరూపతిరోధానకరీమ్" ఇత్యాద్యుక్త మనువదతి

మూ:- ఏతదనుగుణ ప్రకృతివిశేషసమ్బన్ధేన, ఏత
త్సమ్బన్ధాధ్యాత్మికాధిభౌతికాధి దైవిక

(ఏతదనుగుణ ప్రకృతివిశేష సమ్బన్ధేన) ఏతదనుగుణవాసనా... [illegible] విస్తృతమాయి [illegible] విశేషప్రకృతి [illegible] - [illegible] ప్రకృతి [illegible] "సమ్బన్ధేన" [illegible] [illegible] [illegible] ఇప్పుడప్పుడు మప్రకృతియిలే సమ్బన్ధి [illegible] యాకిలుమ్. (ఏతత్సమ్బన్ధాధ్యాత్మికాధిభౌతికాధిదైవిక) ఇప్రకృతి యుడె యాక వరుతిఅతాపత్రయజ్గళ్.

ఆధ్యాత్మికమావతు - ఆధియాయుమ్ వ్యాధియాయు మిరు క్కుమ్. ఆధియావతు-(౧)"కామక్రోధ భయద్వేషలోభ మోహవిషా దజః। శోకాఽసూయావమానేర్ష్యామాత్సర్యాది మయ స్తథా" ఎన్ని జవివై. వ్యాధియావతు- (౨)"శిరోరోగప్రతిశ్యాయజ్వరశూలభగన్ద రైః। గుల్మార్శశ్శ్వయథుశ్వాసచ్ఛర్ద్యాదిభిరనేకధా। తథాఽక్షిరోగాతి

(ఏతదనుగుణేతి) ఏతచ్ఛబ్దేన ప్రాగుక్త పాపాహఙ్కార వాసనారూప త్రితయ పరామర్శః; అత్రాపి కార్యత్వం కారణత్వఞ్చ వివక్షితమ్. సాత్త్వికప్రకృత్యవచ్ఛేదాయ విశేషశబ్దః. (సమ్బన్ధేన) దృఢబద్ధ ఇత్యర్థః. ఏతచ్చ మితగద్యే ద్వయే చేతి పదేన వివృతమ్.

ప్రకృతి సమ్బన్ధస్య అభిమత ప్రతిబన్ధకత్వేద్వారం ప్రదర్శయతి (ఏతత్సమ్బన్ధేతి) దుఃఖస్య సంసారోద్వేగ జనకత్వ మపి సమ్భవతి; సుఖస్య తు సంసారరుచి జనకత్వం ఇష్టత్వ మధికమిత్యభిప్రాయేణ పూర్వం సుఖోక్తిః. సుఖదుఃఖయో రపి అధ్యాత్మికాది భేదేన త్రివిధమ్. ఆధ్యాత్మికమ్ - ఆత్మా[illegible] సముదాయ ప్రధాన హేతుకమ్; తాదృశం సుఖదుఃఖం ద్వివిధమ్- శారీరం మానసఞ్చేతి. తత్ర శారీరమ్. (౨)†"శిరోయజ్ఞాత్ర ప్రతిశ్యాయః" ఇత్యాదినోక్తమ్. మానసమ్ (౧)"కామక్రోధభయద్వేష"

† (పా) శిరోరోగేత్యాది (౧) వి-పు-౬-౫-౨ (౨) వి-పు-౬-౫-3

మూ;- సుఖదుఃఖ తద్ధేతుతదితరోపేక్షణీయ

*సుఖదుఃఖ తద్ధేతు శబ్దేనఅభోగ్యవిషయావివక్షితాః.

సారకష్టాజ్ఞామయసంజ్ఞితైః” ఎన్గిఱవినై-ఆధిభౌతికమానతు-(౧)“పశుపక్షిమనుష్యాద్యైః పిశాచోరగ రాక్షసైః। సరీసృపాద్యైశ్చనృణాం జాయతేచాధిభౌతికః” ఎన్గిఱవినై. ఆధిదైవికమానతు-“శీతోష్ణవాత వర్షామ్బువైద్యుతాది సముద్భవః” ఎన్గిఱవినై.

(సుఖదుఃఖతద్ధేతు) ఇవై సుఖదుః ఖహేతు వాయిరుక్కుమ్. ఇవై హేతువానాల్ విషయత్తై ప్పఱ్ఱియన్ఱో సుఖదుఃఖఙ్గళుణ్డావతు-అతుక్కు-విషయమే తెన్నిల్; (తదితరోపేక్షణీయ) స్వవిషయముమ్ ఇతరవిషయముమ్ ఉపేక్షణీయవిషయముమ్. స్వవిషయత్తిల్ సుఖదుఃఖప్రకారమేతెన్నిల్, స్వవిషయత్తిల్ కామమ్ అన్వయత్తిల్ సుఖహేతువాయ్ వ్యతిరేకత్తిల్దుఃఖహేతువాయిరుక్కుమ్; స్వవిషయత్తిల్ క్రోధమానతు-ఎతిరిగ్రైయైనియమిత్తల్ ముడిత్తల్ శెయ్యుమ్బోతు సుఖహేతువాయ్, ఎతిరిగ్రైయైక్కాణాతొழிలిల్, కణ్డుమేల్విழுవోణ్ణాతొழிతల్ శెయ్తాల్ క్రోధమ్ విఞ్జిత్తనై ౨యే నలిక్కైయాలేదుఃఖ హేతువాయిరుక్కుమ్. ఒరురోగాదికళిల్ కనత్తవ్యాధిదుఃఖహేతువాయ్, అత్తై

ఇత్యాదినా.అధిభౌతికస్తు (౧)“పశుపక్షిమనుష్యాద్యైః” ఇత్యాదినా.ఆధిదైవికశ్చ-“శీతోష్ణవాతవర్షామ్బువైద్యుతాదిసముద్భవమ్” ఇతి.అత్రదుఃఖశబ్దస్యపూర్వకాలీనదుఃఖవిషయత్వాత్, ఉత్తరత్రదుఃఖవిఘ్న గన్ధరహితత్వోక్తే రుత్తరకాలస్వాస్థ్య పరత్వాత్, తితిక్షాయాంవా తాత్పర్యాదవిరోధః. త్రివిధమప్యే ప్రత్యేకమవాన్తర హేతుస్వరూప వైషమ్యాదనన్తప్రకార మితిసూచయితుం తద్ధేతుశబ్దః; సుఖదుఃఖహేతవశ్చ స్వరూపతో బుద్ధివిషయతయాపి పరభక్త్యాదివిఘ్నాః. తదితరేణ-ఉపేక్షణీయ విశేషణమ్. ఉపేక్షణీయా విషయాశ్చతృణాదిః, తదనుభవోపి అబ్రహ్మాత్మకా

---

(౧) వి-పు-౬-౫-౭.

మూ:- విషయానుభవజ్ఞాన సఙ్కోచరూప మచ్చరణారవిన్దయుగళై కాన్తికాత్యన్తికపరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తి విఘ్నప్రతిహతోఽపి.

జ్ఞానస్యసఙ్కోచః-ఇతరోపేక్షణీయవిషయః. విషయానుభవరూపజ్ఞానసఙ్కోచరూపశ్చ-విఘ్నః.

కొఞ్జత్తిన్ నోయ్క్కు వ్యాధిసుఖహేతువాయిరుక్కుమ్ ఒరువన నోయ్ కొణ్డు కిడన్దాల్ అదుక్కుమేలే త్తుళిలేయిట్టుక్కక్క నలియప్పుక్కు నోవా విట్టుప్పోనాల్ అన్యోన్యసుఖహేతువాయిరుక్కుమ్. ఇతరవిషయత్తిల్ సుఖదుఃఖఙ్గళిల్ వన్దాల్ అనుకూలవిషయత్తిల్ వ్యసనమ్ దుఃఖహేతువాయ్ ప్రతికూలవిషయత్తిల్ వ్యసనమ్ సుఖహేతువాయిరుక్కుమ్. మధ్యస్థఙ్గళిల్ ఉపేక్షావిషయమాయిరుక్కుమ్.

(తదితరోపేక్షణీయ విషయానుభవజ్ఞాన సఙ్కోచరూప) ఇప్పడిస్వవిషయమాయుమ్ అనుకూలవిషయమాయుమ్ ప్రతికూలవిషయమాయుమ్ మధ్యస్థవిషయమాయు మిరున్దుళ్ళ అనుభవమ్- జ్ఞానసఙ్కోచ రూపమాయిరుక్కుమ్. ఎతుక్కు-సఙ్కోచ మెన్నిల్, భగవద్విషయమానజ్ఞానత్తుక్కు సఙ్కోచరూపమాయిరుక్కుమ్. ఇన్దజ్ఞానన్దానేతెన్నిల్; పరభక్త్యాదికళుక్కుమ్ పూర్వకాలీనమాన అనన్యప్రయోజన తయాభక్తిరూపాపన్నజ్ఞానమ్. ఇన్దజ్ఞానత్తుక్కు సఙ్కోచరూపమాకైయాలే ఇతడియాకిప్పి అప్పతాన భక్త్యాదికళుక్కు విఘ్నమాయ్ ముడియుమ్.

ఆకైయాలే (మచ్చరణారవిన్దయుగళైకాన్తికాత్యన్తికపరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తి విఘ్నప్రతిహతోఽపి) ఎన్నుకైయనిరతిశయభోగ్యానుభవరూపత్వేన పూర్వోక్త విపరీతజ్ఞానవిశేషతయా స్వరూపతస్సంస్కారతశ్చ ప్రాప్తవిషయానుభవవిరోధీ.

(జ్ఞానసఙ్కోచః) తరోపదేశ సహకృతైశ్శాస్త్రైరపి పరావర తత్త్వవిషయయాథావస్థితజ్ఞాన ప్రసరాభావః. * మచ్చరణారవిన్దయుగళేతి- స్వాను

మూ:- యేన కేనాపి ప్రకారేణ ద్వయవక్తా త్వం

(యేన కేనాపి ప్రకారేణేతి) ఆర్తతయా దృప్తతయా వేతి భావః.

మాన ఈడుపడికళిలే నిత్యమాయ్ ఏకరూపమాయిరుస్సుళ్ళ పరభక్త్యాదికళుక్కుమ్ విఘ్నమాయ్ ముడియుమ్. (ప్రతిహతోఽపి) హతమాకైయావతు - నశిక్కై. అతావతు - నష్టకల్పమాకై. ఆకమచ్చరణారవిన్దఙ్గళిలే ఏకాన్తికమాయ్ ఆత్యన్తికమాయిరున్దుళ్ళ పరభక్త్యాదికళుక్కు విఘ్నమాయిరున్దుళ్ళ తదితరోపేక్షణీయమాన ఇతరవిషయజ్ఞానఙ్గళాలే నష్టకల్పరాయిరున్దీరే యాకిలుమ్.

(యేనకేనాపిప్రకారేణ) ఆకవేదాన్తసిద్ధమాన కర్మజ్ఞానభక్తికళ్ ఉమక్కిల్లైయే యాకిలుమ్, ఇవఱ్ఱుక్కు అఙ్గమాన అమానిత్వాద్యాత్మగుణఙ్గళ్ ఉమక్కిల్లైయే యాకిలుమ్, ఇవై ఇల్లామైయేయన్ఱియే ఇవఱ్ఱుక్కు విరోధియాన మదపచారాది సకలపాపఙ్గళాలే నెరుక్కుణ్డిరున్దీరేయాకిలుమ్, ఇవఱ్ఱుక్కడియాన విపరీతాహఙ్కారత్తాలే

ముక్తిర్నదోషాయ, ఈశ్వరస్యయథాభూతార్థశంసినస్సర్వత్ర స్వగుణావిష్క్రియాదోషరహితత్వాత్. తేనాపితచ్చరణయోస్స్వాశ్రిత రక్షణసాధనతయాసమ్ప్రీతివిషయత్వేనస్తుత్యత్వోపపత్తేశ్చ. తథాచాహుః "తస్యస్వాత్మప్రదానేతు సాధనం స్వపదద్వయమ్" ఇతి. అత్రపరభక్త్యాదిశబ్దైః దేహపాతాత్పూర్వభావినః పశ్చాద్భావినశ్చ అవస్థావిశేషాస్సఙ్గృహ్యన్తే. ప్రతిహతోపీత్యత్రాప్యపిశబ్దైశ్త్యాగానువాదో ద్యోత్యతే.

ధర్మాన్తరనైరపేక్ష్యవిశిష్టవిధానమపి ద్వయవక్తేత్యనేన సూచితమ్. నచైతావతాప్రపత్తేస్తదవినాభూతాఙ్గానాంవానివృత్తిః, "శరణమహంప్రపద్యే" ఇతి పూర్వోక్తానువాదత్వేన ప్రపత్త్యుపశ్లిష్టస్యైవద్వయవచనస్యాత్రవివక్షితత్వాత్. యేనకేనా

పత్తియుణ్డాక్కిరతే యాకిలుమ్, అన్నై ఇరణ్డుక్కుమ్ మడియానవిశేషత్త వాస నైయుడైత్తే ఉణ్డాక్కిక్కొడుక్కైయాకిలుమ్, అన్నై ఉణ్డాక్కుమ్- మడియాన మహాప్రియవిషయత్తిల్ సమ్బన్ధమాత్తిరమే యాకిలుమ్, మహాపాపిక్కుమ్ ఏతా దృశమాయ్ ఇత్తనై విశేషాయోగ్యర్. పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికళు క్కు విరుద్ధమాయిరుక్కుమ్ అవిద్యాజ్ఞానఙ్గళాలే నష్టశ్రేయస్సుమాయిరుక్కిరతే యాకిలుమ్.

(యేన కేనాపి ప్రకారేణ) ఏతేనుమ్ ఒరు ప్రకారత్తాలే యెన్నకై- అహ్యాసయుమాగవుమామ్; సహ్యాదియుమాకవుమామ్; ఆర్త్తరాకవుమామ్, దృప్తరాకవుమామ్; అర్థిసహితరాకవుమామ్, అర్థవిధురరాకవుమామ్, అధికారానురూపనిర్భన్ధముణ్డు. ద్వయమామిత్తనై యేవేణ్డువతు, మన్త్రాన్తరఙ్గళాక వేణ్డాతు. అతో 'ఽర్థిత్వాల్ మోక్షసాధనఙ్గళాయాకిలుమ్ అర్థ వృత్తియుణ్డాన వ్యాపకాన్తరఙ్గళుమాక వేణ్డాతు.

అతుపు మోక్షిత్వాల్ తిరుమన్త్రమాకప్రసఙ్గిపోరాతు. ద్వయమేయాక వేణుమ్. అతుతన్నిలుమ్ పూర్వార్ధమేయాకైయుమ్ పోరాతు. ఉత్తరార్ధమాకైయుమ్ పోరాతు. ద్వయమేయాక వేణుమ్. అతనాల్ పరున తెన్నె న్నాల్, పూర్వార్ధత్తైయే శొన్నానాకిల్ అతు సకలపురుషార్థసాధారణమాకై యాలే పురుషార్థమేతో వెన్న వేణ్డివరుమ్. ఉత్తరార్ధమ్ శొన్నానాకిల్ సాధనాన్తరఙ్గళుమ్ సఙ్కరిక్కైయాలే సాధనమేతో వెన్న వేణ్డివరుమ్. ఆనై ఇరణ్డుక్కుమ్ తిరుమ్బా ద్వయమేయాక వేణుమ్.

పితృప్యాకు(౧)"ఆర్తో వా యది వా దృప్తః"(౨)"మిత్రభావేన సమ్ప్రాప్తమ్"(౩)"విభీష ణో వా సుగ్రీవ యది వా రావణస్స్వయమ్" ఇత్యాద్యుక్తాధికారివిశేషానియమే తాత్ప ర్యమ్. శరణ్యస్య శ్రుతస్నేహ ఆదరాతిశయాదీ దృశవ్యాజ మాత్రానుభాషణ మితి కేచిత్. ఏతేన జీవవ్యాపార నిరపేక్ష మోక్షప్రదానాది పక్షాశ్చ నిరస్తాః.

---

(౧) రా-యు-౧౮-౨౮ (౨) రా-యు-౧౮-౩ (౩) రా-యు-౧౮-౩౪

మూ;- కేవలం మదీయయైవదయయానిశ్శేషవినష్టసహేతుకమచ్చరణా రవిన్దయుగళైకాన్తికాత్యన్తిః పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తివిఘ్నః

కేవలశబ్దః - ఆకాఙ్క్షితానుతాపవ్యావృత్త్యర్థః. ఏవకారః - కృపాయాఃపుష్కల కారణత్వపరః. తత్ర హేతుః-మదీయత్వమ్.

(ద్వయవక్తారమ్) ఇప్పడిద్వయత్తై వాయాలే ఉచ్చరిత్తనీర్. (కేవలంమదీయయైవదయయానిశ్శేష వినష్టసహేతుక) ద్వయవచన ప్రేరితైయాయిరుక్కుళ్ళ కృపైయొన్నాలుమ్ సహేతుకమాకవుమ్ నిశ్శేషమాకవుమ్ నష్టమాక వుడైయారాయిరుక్కక్కడవీర్. ద్వయవచనమ్ ప్రేరిక్కుమిడత్తిల్ స్వకృత్యముమ్ కూడియిరుక్కుమోవెన్నిల్; (కేవలంమదీయయైవ) వెఱుమ్ ఇద్వయవచనమే పుక్కుప్రేరిత్తు ప్పుఱప్పడవిట్ట ఎన్నుడైయకృపైయొన్నినాలుమ్ సహేతుకమాకవుమ్ నిశ్శేషమాకవుమ్ వినష్టమాకవుడై యారాకక్కడవీర్.

వినష్టమావతెతెన్నిల్, (మచ్చరణారవిన్దయుగళైకాన్తికాఽత్యన్తికపరభక్తి పరజ్ఞానపర మభక్తివిఘ్నః) ఎన్నుడైయ నిరతిశయ భోగ్యమాన తిరువడికళిలే ఐకాన్తికమాయ్ ఆత్యన్తికమాయిరుక్కుళ్ళ పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికళుక్కు విఘ్నమాయిరుక్కుళ్ళ ఇతరవిషయజ్ఞానఙ్గళ్,

ఇతఃపరంత్వత్ప్రవృత్త్యన్తరమనపేక్షితమిత్యాహ(కేవలమితి) (మదీయయైవ) నాన్య దీయయాఽనసహకార్యన్తరాపేక్షయేతిభావః. దయా-అత్రప్రపత్త్యుల్లసితాఽరక్షణేచ్ఛా. ప్రపత్తి జనితప్రసాదవైశిష్ట్యేసత్యపి సహజదయాయాః ప్రాధాన్య మిహ సూచితమ్. కర్మణాంసుఖదుఃఖజననశక్తివత్, తిరోధాయకత్వాది శక్తిరపి నివృత్తేత్యభిప్రాయేణనిశ్శేషశబ్దః ; తేన అశేషత ఇత్యుక్తస్యానూక్తిః. హేతుభూతపాపాది పశ్చాద్భావేపునరపివిఘ్న ఉత్పద్యేతేతితత్పరిహారార్థ ముక్తమ్ (సహేతుకేతి). విఘ్నాః-పూర్వోక్తాః.

మూ:- మత్ప్రసాదలబ్ధ మచ్చరణారవిన్దయుగళై కాన్తి
కాత్యన్తిక పరభక్తి పరజ్ఞానపరమభక్తిః,

ఇవ్వాక్యత్తిల్ నిశ్శేష మాకవినష్టమాకిక్కడవతు. ఎతుతాన్ నిశ్శేష మాక వినష్టమాకిఅతు, ఇతరవిషయజ్ఞానమే వెన్నిల్, (సహేతుక) ఇతరవిషయజ్ఞానముమ్, ఇతుక్కడియాయిరుక్కిఱ ప్రకృతిసమ్బన్ధముమ్, ఇతుక్కడియాయిరుక్కిఱ విపరీతవాసనైయుమ్, ఇతుక్కడియాయిరుక్కిఱ విపరీతాహఙ్కారముమ్, ఇతుక్కడియాయిరుక్కిఱ భగవదపచారాదిసకలవిరోధిపాపఙ్గళుమ్, ఎన్నుడైయ నిరతిశయభోగ్యమాన తిరువడికళిలే ఐకాన్తికమాయ్ ఆత్యన్తికమాయిరుక్కిఱ పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తికళుక్కు విఘ్నమాయిరుక్కిఱ ఇతరవిషయజ్ఞానఙ్గళుమ్ ఇద్వయవచనమొన్ఱుమే† పుక్కుప్పుఱప్పడవిట్ట ఎన్నుడైయ ఉక్తియై యొన్ఱినాలుమే. (సహేతుక; సహేతుకమాన వుమ్ వినష్టమాకవుడైయారాకక్కడవీర్. (మచ్చరణార విన్దయుగళైకాన్తికాత్యన్తిక పరభక్తిపరజ్ఞానపరమభక్తిః) ఇవఱ్ఱుక్కు విరోధియాన సకలపాపఙ్గళుమ్ నిశ్శేషమాక నష్టమాయ్త్తే, ఇనిఇవైయుణ్డామత్తనైయుతే.

ఇవైయుణ్డామిడత్తు ఇవఱ్ఱుక్కు విరోధియానపాపఙ్గళ్ పోన వాఱే తనక్కుత్తానేయుణ్డాకిఅనవోవెన్నిల్; (మత్ప్రసాదలబ్ధ) అతుక్కుమేలే ఇతువుమ్ ఎన్నుడైయ ప్రసాదత్తాలే యుడైయారాయ్. ఎన్నుడైయనిరతిశయ భోగ్యమాన తిరువడికళిల్ ఐకాన్తికమాయ్ ఆత్యన్తిక

ఏవమనిష్టనివృత్తిరుక్తా. అథేష్టప్రాప్తింవదన్ ప్రథమమ్, (౧) "తేషాం జ్ఞానీ" ఇత్యాదిప్రార్థితజ్ఞానపూర్వకపరభక్త్యాదిప్రదానమాహ, మత్ప్రసాదలబ్ధేతి। ఇహ హి పరభక్త్యాదివచనం తత్పూర్వభావిజ్ఞానవిశేషస్యాప్యుపలక్షణమ్. అత్రప్రసాద

---

† (పా) అడియాక ఇరుకరైయుమఴియప్పెరుకిన. (౧) గీ-౭-౧౭.

మూ:- మత్ప్రసాదాదేవసాక్షాత్కృతయథావస్థితమత్స్వ
రూప రూప గుణవిభూతిలీలోపకరణ విస్తారః,

క్వాచిత్కస్వరూపాద్యనుభవవ్యుదాసాయ విస్తార
శబ్దః. ఏవం నారాయణశబ్దార్థానుభవ ఉక్తః.

మూఖిరున్దుళ్ళ పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికళ్ ఎన్నుడైయ ప్రసాదత్తాలే యుడైయీరా కక్కడవీర్. (మత్ప్రసాదాదేవసాక్షాత్కృత యథావస్థితమత్స్వరూపరూప గుణవిభూతిలీలోపకరణ విస్తారః) (మత్ప్రసాదాదేవసాక్షాత్కృత) ఎన్నుడైయ ప్రసాదత్తాలే సాక్షాత్కరిక్కప్పట్ట. "ఏవ" ఎన్గిఱ అవధారణత్తాలే ఇవన్ఱై సాక్షాత్కరిక్కుమిడత్తిల్ ఇప్ప్రసాదమ్ సహకారిసాపేక్షమన్ఱెన్గిఱతు. సహకారికళ్ తామున్డో ప్రసాదత్తుక్కు; ఉణ్డానాలన్ఱో వ్యావర్తిక్క వేణ్డుకిఱతెన్నిల్, ప్రసాదవాన్ సహకారియాకలామ్. అవసుమ్ వేణ్డా; ప్రసాదమే శెయ్యువన్ఱైన్నై.

(యథావస్థిత) యథావాకసాక్షాత్కరిక్కప్పట్ట. యథావెన్గిఱతెన్; సాక్షాత్కారమాకిల్ అయథావాన సాక్షాత్కారము మున్డోవెన్నిల్; ఉణ్డు; ఎజ్ఞనేయెన్నిల్.† వేదాన్తత్తిలే బహుప్రదేశత్తిలే "వారుణీభార్గవీవిద్యా" ఎన్గిఱ విద్యైయిలే ఎఱ్ఱుతిక్కిఱు; అజ్ఞనన్ఱియే యథా

శబ్దః ప్రపత్తిజనితప్రసాదనిరస్తప్రతిబన్ధ నిరుపాధికసౌహార్దపరః. "ఏవం మత్ప్రసాదాదేవ" ఇతివక్ష్యమాణేపి అవధారణేన సహకారినైరపేక్ష్యం ద్యోత్యతే. మత్స్వరూపేత్యాదికమ్ - ఉత్తరఖణ్డస్థనారాయణశబ్దార్థః. విభూతిశబ్దోఽత్ర నిత్యవిభూతివిషయః. ఉపాయదశాయాం శాస్త్రవిహిత తత్త్వధ్యానగుణాదిపరిచ్ఛిన్న స్వరూపాద్యనుభవాద్వ్యావృత్త్యర్థం యథావస్థితవిస్తారశబ్దౌ. ఆరోపశఙ్కానివృత్త్యర్థం వా యథావస్థిత శబ్దః. హేత్వభావాదత్ర భ్రమాభావః.

† (పా) గార్గివిద్యైయిలే.

మూ:- అపరోక్షసిద్ధమన్నియామ్యతాన ద్దాస్యైకస్వభావాత్మస్వరూపః,

తదవస్థాయాం స్వరూపాద్యనుభవమాహ (అపరోక్షేతి). వ్యాప్తి ప్రకారశ్చ - నియమనం సర్వత్ర. (౧) "ప్రశాసనే గార్గి" (౨) "అన్తః ప్రవిష్టః" ఇతి శ్రుతేః. అతశ్చ ప్రశాసనసిద్ధిః ఏతేన స్వాధీనసమస్తవృత్తిత్వాద్యశేష భ్రమవ్యుదాసః ఫలితః.

దాససాక్షాత్కారికృష్టం నియమనం ఇష్టన్నెట్టి చేయుంబ మెన్నాము శృతు, నానడియాక వసకిఅతాకై యాతే ఇసన్ద్రసడిరో అనాయాసేన సాక్షాత్కరిక్కై. ఎత్తైత్తాన్ సాక్షాత్కరిక్కఅత్తెన్నిల్; (మత్స్వరూపరూపగుణవిభూతి లీలోప కరణవిస్తారం) ఎన్నుడైయ తానస్వరూపమెన్న, రూపమెన్న, గుణమెన్న, ఉభయ విభూతియుమెన్న, ఇవఱ్ఱినుడైయ సర్వత్తైయుమ్. ఎన్నుడైయ ప్రసాద మొత్తినాలుమ్ ఎన్నుడైయస్వరూపరూప గుణవిభూతి కళినుడైయ సర్వత్తిలుమ్ యథావాన సాక్షాత్కారత్తై యుముడై యీరాయ్.

(అపరోక్షసిద్ధ) అపరోక్షసిద్ధమాకైయావతు - శ్రవణమననాది కళాలేసిద్ధమాకైయన్ఱిక్కే సాక్షాత్కారసిద్ధమాకై. ఎతుతాన్ సాక్షాత్కారసిద్ధమాకిఅతెన్నిల్, (మన్నియామ్యతామద్దాస్యైకస్వభావాత్మస్వరూపః) ఎన్నుడైయ తాననియమనత్తైయుమ్ ఎన్నుడైయతాన దాస్యత్తైయుమ్ స్వభావమాకవుడైత్తాన ఆత్మస్వరూపమ్. "మద్దా

ఏవం సర్వవిశిష్ట పరమభోక్తవ్య సాక్షాత్కారే నారకత్వాత్మస్వరూపా ర్భావమపి స్వాధీనస్వార్థిక ర్తృత్వభోక్తృత్వ భ్రమనివృత్తిపూర్వక తద్భోక్తృత్వ జ్ఞాపనాయ పృథగాహ (అపరోక్షేతి). నియామ్యత్వోక్త్యా అప్రియాప్యత్వ ధార్యత్వేచ ఆకృష్టే. "(౨) అన్తః ప్రవిష్టశ్శాస్తా" (౧) "ఏతస్యవా అక్షరస్య ప్రశాసనే గార్గిసూర్యాచన్ద్రమసౌ విధృతౌతిష్ఠతః" ఇతిశ్రుత్యనుసారాత్. ఏతేన (3) "సస్వరాట్" ఇత్యుక్తేపి ముక్తేశ్వరతన్త్ర్యాదేకసపాయోపిదర్శితః.

(౧) బృహ. ౫-౮-౯. (౨) తై-అరుణ ఖా-౩-౧౧-౨. (౩) ఛా-౭-౨౫-౨

మూ;- మదేకానుభవః,

ఆత్మాభిమానాను గుణపురుషార్థానుభవమాహ (మదేకేతి). పశకక్షేన - అనుభావ్యాన్తరవ్యుదాసః.

దాస్యైక'' ఎన్గిఱ అవధారణమ్ ప్రథమపదత్తిల్ చతుర్థిక్కుమేలే అవధారణమ్బోలే యిరుక్కిఱతు. ఎన్నుడైయ నియమనత్తైయుమ్ ఎన్నుడైయదాస్యత్తైయుమేస్వభావమాక వుడైత్తాన ఆత్మస్వరూప సాక్షాత్కారత్తైయుడైయీరాయ్. స్వరూపసాక్షాత్కారమ్ పిఱన్దాల్ తద్గతమాన ఈశ్వరైకనియామ్యత్వముమ్, ఈశ్వరైకదాసత్వముమ్ తన్నడైయేవెళియామిఱే.

(మదేకానుభవః) స్వరూప సాక్షాత్కారమ్ పిఱన్దాల్ అవనై విషయీకరిత్తు కొణ్డల్లతు నిల్లాతే. స్వరూప మాత్రత్తై యన్రే సాక్షాత్కరిప్పతు; స్వరూప యాథాత్మ్యత్తైయిఱే. అతావతు - భగవదత్యన్త పారతన్త్ర్యాదికళిఱే. జ్ఞానానన్దఙ్గళై యన్రే సాక్షాత్కరిప్పతు. "మన్నియామ్యతామ ద్దాస్యైక" ఎన్రిఱే సాక్షాత్కరిప్పిత్తతు. ఆకైయాలేకైవల్యమ్బోలన్రిక్కే ఎన్నై ఒరువనైయుమేఅనుభవవిషయమాకవుడైయీరాయ్. ఇన్దఅవధారణత్తాల్ ఆరైవ్యావర్త్తిక్కిఱతెన్నిల్, స్వరసత్తుక్కుడలాకఅనుభవిక్కుమ్ అధికారియైవ్యావర్త్తిక్కిఱతు.† తానుమ్అవన్ పక్కలిలేపుకుమిత్తనై; అల్లాతపోతుకైవల్యత్తోపాతియామత్తనై.

ఆకవిత్తాల్ శొల్లుకిఱతెన్నెన్నిల్; స్వరూపదర్శనత్తిల్ వన్దాల్ ఎనక్కుశేషిరాన్ను అవనైదర్శిక్కైయన్రియే అవనుక్కు శేషమెన్ను

† తన్నై అనుభవిక్క మత్తోడు తనక్కన్ను ఈశ్వరనై అనుభవిక్క మనుభవత్తోడువాశియిల్లై.

మూ:- మద్దాస్యైకప్రియః, పరిపూర్ణా[illegible]నవరతనిత్యవిశదతమానన్య ప్రయోజనానవధికాతిశయ [illegible] మదనుభవస్త్వం,

విరూపభక్త్యనుభవనాన్యవృత్తిదానాయాహ (మ[illegible]స్యైకేతి). ఏకశబ్దేన - స్వారాధనానుపాప[illegible]త్వస్య [illegible] ప్రతిమ్

తనై ఉదర్శిక్కైయుమ్, దర్శిత్తాల్ అనుభ[illegible] ఇనే విషయమా యిరుక్కైయుమ్. "అహమన్నమ్" [illegible] అతుపురుషార్థ మాకైక్కాక "అహమన్నాదః" ఎన్గిఱతు. (మద్దాస్యైకప్రియః) అవనై యనుభవిత్తాల్ అవనకవిలే పర్యవసిక్కుమ్పడి యాయిత్తీయిఱప్పతు, * ఒరువిల్ కాలమెల్లాముడనాయ్ మన్ని వరువిలా వడిమైశెయ్య వేణుం నామ్" ఎన్గిఱతు. ముఖవికాసమ్ పణ్ణువిప్పతు [illegible] శెయ్యవేణుమెన్ఱు జేప్రార్థనై. (౧)"ఎమ్మా వీట్టుత్తిఱముమ్ శెప్పమ్ నిన శెమ్మా పాతపఱ్ఱుత్తలై శేర్త్తు" ఎన్ఱు జేస్వరూపమిఱుప్పతు. అనుభవజనితప్రీతికారితమిత్తే, కైఙ్కర్యమ్. ఇన్ద అవధారణత్తాల్ తనక్కినితాన కైఙ్కర్యమ్ అహఙ్కారగర్భమెన్నై. ఇత్తైకప్రత్తిజేడ త్తరఖణ్డత్తిల్ నమశ్శబ్దమ్. ఎన్నుకైయదా స్యైత్తియే ప్రియవిషయమాకవుడైయీరాయ్, (పరిపూర్ణానవరతనిత్య విశదతమాఽనన్య ప్రయోజనానవధికాతిశయ ప్రియమదనుభవస్త్వమ్)

నియామ్యత్వంచిదచిత్సాధారణమ్. దాసత్వన్తుచేతనైకనిష్ఠమ్. తయోః పారితస్వికం ప్రయోజనమాహ (మదేకానుభవోమద్దాస్యైకప్రియః) ఇతి. ఐశ్వర్యకైవల్యపురుషార్థయోరివ స్వనిష్ఠతయా స్వతన్త్రతయాచ స్వాత్మానుభవప్రసఙ్గోపి తద్దాససమ్భవతీత్యభిప్రాయేణ మదేకానుభవశబ్దః. స్వామ్యనుభవప్రధానే స్వానుభవే స్వప్రాధాన్యగన్ధ నివృత్త్యర్థం మద్దాస్యైకప్రియ ఇత్యుక్తమ్.

పూర్వోక్తమేవానుభవం పరమపురుషార్థత్వప్రతిబోధాయ పూర్వవత్ పౌష్కల్యాదిభిర్విశినష్టి. (పరిపూర్ణేతి) తత్ప్రయుక్తత్వం తత్పరివాహశ్చ "నిత్య

---

†అనాల్ అన్నమ్పోలే యాకవాణ్ణాతు. చేతననానవాఽసిద్ధిక్కు "అహమన్నాదః" ఎన్గతు. చేతనుక్కుఉపేయత్తిలుక ప్పుణ్ణావతు. ఇల్లావిడిల్ పురుషార్థమాకాతే. (౧) తి-వాయ్-౨-౯-౧.

మూ, తథావిధమదనుభవజనితాఽ నవధికాతిశయప్రీతి కారితాశేషా

వస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూపనిత్యకిఙ్కరో భవ. ఏవమ్భూతోఽసి,

తత్కిఙ్కరేక్యప్రత్యాహ (ఏవమ్భూతోఽసీతి). కథఞ్చేతిత్వరాత్తవయథా స్యాత్. తథాత్వమిదానీమవస్థోఽసి. అయంహితవమహాలాభ ఇత్యర్థః.

పరిపూర్ణమాయ్ క్షణన్దోఱుమ్ పుదిదాకినిత్యమాయ్ ప్రత్యక్షసమానాకారమాయ్ అనన్యప్రయోజనమాయ్ బ్రహ్మాదికళైతిశయత్తైయుమ్ కాక్కైక్కొణ్డ ఎన్నుడైయ అనుభవత్తైనీయుడైయీరాయ్.

(తథావిధమదనుభవజనితానవధికాతిశయప్రీతికారిత) అప్పడిప్పట్ట ఎన్నుడైయ అనుభవత్తాలే పిఱప్పతాన అనవధికమాన అతిశయత్తైయుడైత్తాన ప్రీయత్తాలే పణ్ణప్పడువతాయ్, (అశేషావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూపనిత్య కిఙ్కరోభవ) ఎల్లావవస్థైకళిలుమ్ అనుకూలమాయ్ ఎల్లావడిమైకళిలు ముణ్డాన అభినివేశత్తైయేవడివాక వుడైయీరాయ్ కొణ్డు యావదాత్మభావి అనుభావ్యమాన కైఙ్కర్యత్తై ప్పెఱ్ఱు అనుభవిక్కక్కడవీర్.

(ఏవమ్భూతోఽసి) పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికళుక్కు విఘ్నమాన ఇతరవిషయజ్ఞానముమ్, ఇతుక్కడియాన ప్రకృతిసమ్బన్ధముమ్, ఇతుక్కడియాయిరున్దుళ్ళ విపరీతవాసనైయుమ్, ఇతుక్కడియాయిరున్దుళ్ళ విపరీతాహఙ్కారముమ్, ఇతుక్కడియాయిరున్దుళ్ళ మదపచారాదిసకల విరోధిపాపఙ్గళుమ్ సహేతుకమాకవుమ్ నిశ్శేషమాకవుమ్ వినష్టమా

కిఙ్కరోభవాని'' ఇత్యనేన ప్రార్థితం ప్రయచ్ఛతి (తథావిధేతి).

ఈదృశస్య కైఙ్కర్య సామ్రాజ్యయోగ్యతామలభ్యలాభత్వ వ్యక్త్యా సన్తోషార్థముత్తరకృత్యవిధానార్థఞ్చానువదతి. (ఏవమ్భూతోఽసీతి) ప్రకృత్యాత్మవివేకా

కప్పుముళ్లైయాఱాయ్, అతుక్కు మేలే పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికళ్లై యుడైయైయాఱాయ్, ఎన్నుడైయ స్వరూప రూపగుణ విభూతికళ్ళైయుమ్ సర్వత్తైయుమ్ యథావాకసాక్షాత్కరిక్కుమ్ పడియాఱాయ్, స్వరూపసాక్షాత్కారత్తైయుడైయైయాఱాయ్, ఎన్నైయొరువనైయుమే అనుభవవిషయమాకవుడైయైయాఱాయ్, ఎన్నుడైయ దాస్యత్తైయే ప్రియవిషయమాకవుడైయైయాఱాయ్, పరిపూర్ణాదివిశేషణ విశిష్టమాన ఎన్నుడైయ అనుభవత్తైయుడైయైయాఱాయ్, అనుభవజనిత ప్రీతికారితమాన నిత్యకైఙ్కర్యత్తైయుడైయైయాఱాకక్కడవై ఎన్ఱు పెరియపెరుమాళరుళిచ్చెయ్తవాఱే ఇవైయెల్లాత్తుక్కుమ్ హేతువే తెన్ఱు పార్త్తార్. "ద్వయవక్తా" ఎనుద్వయత్తైవాయాలేయుచ్చరిత్త వితువేహేతువాయిరుక్కిఱతు. ఇతిరున్దపడి యెన్నెన్నిల్: "ఏవమ్భూతోఽసి" ఎన్గిఱార్ పెరియపెరుమాళ్.

"ఏవమ్భూతోఽసి" ఎన్ఱతు ఎన్నెన్నిల్, ఇతుద్వయవచనమాత్రమేయాయ్, ఇత్తాలే ఎల్లాముణ్డాకక్కడవతెన్ఱు శొల్లవేణ్డుమ్పడియాయో ఉమక్కిరుక్కిఱతు. ఎల్లామ్ ఉనక్కు ఉణ్డాయిరుక్కిఱతు. ఇచ్చరీరత్తోడే ఒరుదేశవిశేషత్తిలుళ్ళారైప్పోలే అడిమైశెయ్యుమ్ † ప్రకార

ద్ధార్మికః, పరావర తత్త్వవివేకాద్భాగవతః, పరావర పురుషార్థ వివేకాదనన్య ప్రయోజనః, స్వపరాధికార వివేకాదనన్య సాధనః, పూర్వోక్తాత్, "అస్తుతే" ఇత్యనుగ్రహ విశేషాత్ప్రమితానుష్ఠిత భరన్యాసః, తతశ్చ మయా స్వీకృతభరః, నిత్యకిఙ్కరో భవేతిదత్తపరశ్చేత్వం ముక్తప్రాయోఽసీత్యర్థః ఆఖ్యాతేన (౧) "సత్తమేనమ్" ఇత్యవస్థావ్యజ్యతే. యద్వా, నిత్యకిఙ్కరోభవేతి సత్యసఙ్కల్పేనోక్తే తేన వాస్యైన వాప్రత్యాఖ్యాతుమశక్యత్వే నివారకాన్తరాభావే చ తదానీమేవ తథావిధాత్మానమపశ్యతః క్రమాత్తత్సిద్ధిమాహ (ఏవమితి). ఏవంభూత ఇతి ముక్తప్రాయోఽసీత్యర్థః.

† పడియాయిరుక్కిఱతన్ఱో. (౧) తై-ఆ-౨-౬-౧.

మూ:- ఆధ్యాత్మికాధిభౌతికాధిదైవికదుఃఖవిఘ్నగన్ధరహిత స్త్వమ్,

శరీరపాతావధికల్పకాలః ఏవంవినోదేననేయ ఇత్యాహ (ఆధ్యాత్మికేతి). దుఃఖరూపోవిఘ్నః.

ఇంత్తైయో ఉమక్కేన్న; తాపత్రయాదికళుక్కడియాన శరీరసమ్బన్ధమ్ కిడక్కైతు. ఇచ్చరీరత్తినుడైయ అనసానమఱికిఱిలేన్. ఇచ్చరీరత్తోడే యిరుక్కుమ్నాళైక్కుకాలక్షేపన్పణ్ణుమ్ ప్రకారమఱికిఱిలేన్; వస్తవ్య భూమియేతెన్నుమఱికిఱిలేన్. ఇప్పడియిరుక్క ఎల్లామ్ కుత్తైవన్ శ్రీనాకవరుళిచ్చెయ్‌తతు - ఉపచ్ఛన్దనవాక్యమ్బోలే యిరానిన్రతియెన్న; ఇవైయేనీర్ శొల్లినవ్యు.

ఇవై శెయ్యుమ్ ప్రకారమ్ కేళీరెన్గిఱార్ పెరియపెరుమాళ్. (ఆధ్యాత్మికాధిభౌతికాధిదైవిక దుఃఖవిఘ్నగన్ధరహిత స్త్వమ్) తాపత్రయాదికళాల్ వన్దదుఃఖమాకిఱ విఘ్నత్తినుడైయ గన్ధమిల్లైయామ్పడి వర్తియుమ్. తాపత్రయాదికళాల్ వరుమ్ దుఃఖమ్ భగవదనుభవత్తుక్కు విఘ్నమాకక్కడవతిఱే. శరీరసమ్బన్ధత్తోడేయిరుక్కచ్చెయ్‌తే

భయావహాయాందేహేన్ద్రియ విశిష్ట దశాయాంకథం కుత్రచ నిరపాయః కాలక్షేప ఇత్యత్రాహ (ఆధ్యాత్మికేతి) - అత్రతోయత్కటు సుఖస్యాప్యుపలక్షణార్థమిహదుఃఖోక్తిః;శ్లోకత్రయాద్యుక్తజ్ఞానభక్తిశాలినప్రత్యప్రాతికూల్యాద విశేషాద్వాదుఃఖశబ్దేనసుఖస్యాపిసఙ్గ్రహః,గన్ధశబ్దేనవాంతద్వివక్షా. తేనసర్వసాధారణకిఞ్చిదాదిర్వా అభిప్రేతః దుఃఖస్య ద్వయార్థాను సన్ధానప్రతి విఘ్నత్వంస్యాత్; అతస్తద్రాహిత్యోక్తిః. ఇహచపూర్ణవివేకానామాభిమానికందుఃఖంత్రసుఖఞ్చనాస్తి; సాంస్పర్శికానాన్తుప్రారబ్ధకర్మవశాత్సమ్భవతామపి ప్రతిదినం కర్మక్షయమోక్షాసక్తిదర్శనప్రీత్యాద్వయార్థాను సన్ధాన విఘ్నత్వం నాతీవాస్తి. అతోనపత్యక్షాదివిరోధః.

మూ:- ద్వయమర్థానుసన్ధానేన సహ

త్రైవ సఙ్క్షేపేణ స్మర్తవ్యమ్ (ద్వయం మన్త్రమ్)

మకారపరస్సకల ప్రియాత్మికవృత్తి: పృచ్ఛమానానా; (త్వమ్) [illegible] మెన్గిరార్. నిరన్తరమాయిరిమెన్నదెన్నిల్; "ఏవమ్ముత్తాకారేణ" ఎన్నుమ్, "త్వమ్" ఎన్నుమ్ నాన్† శ్లోకత్తాలుమ్ నిరన్తరమాయిరుమెన్గిరార్. అతానదు- కాలమెన్నుమ్ కానిన్ఱదు. కర్మమ్ దుఃఖమాయిరుక్కుమ్ కర్మమ్ ముక్కియమాయిరుక్కుమ్ కై ప్పాప్పదుమ్ ముక్కియ కొఱ్ఱానిన్ఱ తత్తుక్కొణ్డు, అనన్తరమ్ పెఱుమాళుక్కు కిట పేఱ్ఱిన్ శరీరత్తై అనుసన్ధిత్తు ఇన్ద్రియఙ్గాల్ వరుమ్ దుఃఖఙ్గళై యుమ్ మఱియాతే రుచియుమెన్నపడి. ఎతుపోలవెన్నిల్; అధికారి ప్పట్టిరిపోలే.

అజ్ఞానేపోనాలుమ్ శరీరత్తోడిరుక్కుమ్ నాళ్ పోతుపోక్కు ఏతాక క్కడవతెన్నిల్; (ద్వయమర్థానుసన్ధానేనసహ) ద్వయ త్తినుడైయ అర్థా నుసన్ధానత్తైప్పణ్ణిక్కొణ్డు అనువేతుక్కైయాక విరుక్క. (౧) "[illegible] యల్ పొఙ్గ" ఎన్ఱు-సంసారత్తిల్ వ్యాపృతనాయిరుక్కై క్కర్మత్తిల్ పూరస్త్రనాయ్ "నారణన్ తన్నామమ్" ఎన్ఱు-భగవతి న్యస్త భరనాయిరుక్క-మవను క్కు ద్వయత్తినుడైయ అర్థానుసన్ధానమేయాయ్ త్తిరుక్కై మాయిరుప్పదు. కీర్ "ద్వయవక్తా" ఎన్ఱుశొల్లివైత్తు, ఇఙ్గు "ద్వయమర్థాను సన్ధానేన సహ" ఎన్నానెన్నెన్నిల్, భగవద్విషయి కారత్తుక్కు-సాక్షాత్కారమాత్రమే అమైయుమ్; కాలక్షేపత్తుక్కు అర్థసహితమాక వేణుమ్.

(త్వమ్) అత్రత్యజ్ఞాన భక్త్యాదిప్రార్థనావాన్. [illegible] తుమర్థానుసన్ధానే సహశబ్దః. ఏవమర్థానుసన్ధానే నేత్యన్వయః. (ఏవమ్) అఖిల హేయేత్యాద్యుక్త విశదప్రకారేణేత్యర్థః ఏతచ్చాత్ర కృతికృత్యాద్య ప్రతిసన్ధానార్థ త్యర్థమ్. అస్యచస్వయమ్ప్రయోజన కైఙ్కర్యరూపత్వాత్, (౨) "యన్మహాత్మ్యమ్"

† (పా) శొల్లుకైక్కడియనివిటుడైయ (పా) కైఙ్కర్యప్రార్థనైయేయాప్పది.

(౧) తి-వా.మొ-౧౦-౬-౨. (౨) పాఞ్చ.

మూ:- సదైవంవక్తా

(ఏవంవక్తా) "ఏవమ్" ఎన్నతు- ఇప్ప్రకారత్తాలే యెన్నపడి. ఇప్ప్రకారత్తాలే యావతెన్నెన్నిల్; కీళ్ తామ్ ఒరుప్రకారత్తాలుమ్, పూర్వర్ కళుడైయ ప్రకారత్తాలుమ్, ఇతిహాస పురాణ ప్రక్రియైయా లుమాక మూన్ఱుప్రకారత్తాలే శరణమ్పుక్కార్. ఇతిల్ పూర్వర్కళు డైయ ప్రకారము మొఴియ, ఇతిహాసపురాణ ప్రక్రియైయుమొఴియ, ఇగ్గద్య ప్రకారత్తాలే యెన్నపడి. ఇన్నమ్ ఇరుపతుపడిశరణమ్ పుక్కా లుమ్ మఱిత్తు మఱిత్తుశరణమ్ పుకానిఱ్క మత్తనై పోక్క, ఉపాయా న్తరమిన్ఱియే ఇవర్కుక్క.ఇప్పడిశరణమ్పుకుకిఱతుఅవన్ ప్రసాదత్తుక్కా కవిఱే. అతిల్ ప్రసాదాతిశయమ్ ఇతినాలేయున్ఱాకైయాలే ఏవంప్రకార త్తాలే యెన్గిఱార్. (వక్తా) నెఞ్జుక్కుళ్ళే అనుసన్ధిక్క వేణుమెన్నుమ్ నిర్బన్ధముణ్డోవెన్న, అతువేణ్డా;అనుభవమ్ వఴిన్దువాయాలే శొల్లవు మామెన్గిఱార్.

అజ్ఞనన్ఱియే, (ఏవంవక్తాద్వాయమర్థానుసన్ధానేన) ఇగ్గద్యత్తైవా యాలే శొల్లికొణ్డు ద్వయత్తినుడైయ అర్థత్తై అనుసన్ధియుమెన్గిఱార్. ఇరణ్డుమ్ అర్థమొన్ఱాయిఱే యిరుప్పతు, అతుక్కుప్పౌనరుమ్ ఇతువా మిత్తనైయిఱే. "సదా" ఎన్నతు - ఎప్పోతుమెన్నపడి. ఎప్పోతు మెన్నతెన్నెన్నిల్, ఉపాయాన్తరఙ్గళుమ్ ఉపేయాన్తరఙ్గళుమ్ నఞ్చురిక్క ఈ సంసారమాకైయాలే అవై నెఞ్జిల్ పురురామైక్కాక ఎప్పోతుమెన్గి ఱతు.

అజ్ఞనన్ఱిక్కే ప్రకృతి స్పర్శముమ్ భగవత్స్పర్శముమ్ కలశిప్పో రకైయాలే ఇప్ప్రకృతి స్పర్శముమ్ ప్రకృత్యనుకూలమాన విషయాన్త రఙ్గళిలే మూట్టక్కడవతాయిరుక్కుమ్. భగవత్స్పర్శముమ్ స్వరూ పానురూపమాన కైఙ్కర్యత్తిలే మూట్టక్కడవతాయిరుక్కుమ్, అడి

యిఱే విషయాన్తరజ్ఞళుక్కుళ్ భగవద్విషయత్తైప్పఱ్ఱినవరాకైయాలే అత్యన్వయముణ్డు. ఇని కైఙ్కర్యమ్ ఒరు దేశవిశేషత్తిలే యాకైయాలే దూరస్థమాయిరున్దతు ఇని యిరుక్కుమ్ నాళైక్కు పోతుపోక్కు ఇతువేయాకైయాలే ఎప్పోతుమొక్క అతు అతు ప్రజ్ఞేయానాలుమ్ ఇప్పోతుపోక్కు తనక్కు అవసానమేతెన్న;- యావచ్ఛరీరపాతమెన్ఱార్ పెరియపెరుమాళ్.

ఇవర్ తామ్ ఇష్టశిరేక్కు అతు ఉపాయాన్తరపరిగ్రహత్తైప్పణ్ణి ఉపాసన సమాప్తి యిఱేదో? అజ్ఞన్నియిలే ఉపాసనమ్ సమాపిత్తాలుమ్ (౧) "ప్రతీక్షన్తే" ఎన్ఱు కర్మావసానమ్పార్త్తిరుక్కవేణ్డుకైయాలుమ్, కర్మావసానత్తిలేయోవెన్ఱు సంశయిత్తుక్కేట్కిఱార్కళ్. ఉపాయాన్తరత్తిలన్వయమిల్లామైయాలే అత్తోత్తినాల్ ఇవ్వధికారితనక్కు శరీరావసానత్తిలేయోవెన్ఱు కేట్కవేణ్డాతపడి (౨) "మరణమానాల్ వైకుణ్ఠమ్ కొడుక్కుమ్ పిరాన్" ఎన్ఱు పరమాచార్యర్ అరుళిచ్చెయ్తు వైత్తార్. ఇని ఇవర్ తాన్ కేట్పానెన్నెన్నిల్. ప్రాప్యత్వత్తైయాలుమ్ కాలమ్ పెరుకిత్తోఱ్ఱుకైయాలుమ్, పరిగ్రహిత్త ఉపాయత్తైప్పార్త్తవాఱే కణ్ణరీవఱ్ఱిరున్దతు. రుచియైప్పార్త్తవాఱే కణ్ణుక్కినఱ్ఱిరున్నతు. ఇని ఇవ్విరుప్పు ఈశ్వరనిబన్ధనమాయిత్తనైయిఱే, అక్కైయాల్ సిర్బన్ధిత్తు అవస్థైయే కేట్కుమిత్తనైయిఱే.

ఇత్యాదిన్యాయేన భగవదనుభవప్రీత్యనువృత్త్యర్థం†(సప్తగర్భవద్వ దుఃఖితేతి పూర్వం నిర్భరత్వానుసన్ధానరసానువృత్త్యర్థం) నిషిద్ధ కామ్యాది సఙ్గనివృత్త్యర్థఞ్చ సదేహ్యుక్తిః. ఇదమ్తుస్వభావార్థ శాస్త్రప్రాప్తావిరోధేన నేయమ్. అన్యథా సర్వప్రమాణ విరోధాత్ (3) "తస్యతావదేవచిరం యావన్న విమోక్ష్యే" (౪) "ప్రారబ్ధ మాత్రం భుక్త్వాత్రి తత్త్వవిత్సుఖ మాప్నుయాత్" (౪) "ప్రారబ్ధమేవ భోక్తవ్యం కర్తృభిర్బ్రహ్మవిదామపి" (౫) "అనారబ్ధ కార్యే ఏవతు పూర్వే తదవధేః" ఇతిదర్శితః

---

(౧) భార-ఆశ్వ-౧౧౯. (౨) తి-వాయ్-౯-౧౦-౪. (3) ఛాన్దో-౬-౧౪-౨.
(౪) పాఞ్చ. (౫) బ్రహ్మసూ-౪-౧-౧౫. †పుణ్డలితం క్వాచిత్కమ్.

యావచ్ఛరీరపాతమత్రైవ శ్రీరఙ్గేసుఖమాస్స్వ.

(సద్యైవమితి) క్షణమాత్రం ద్వయార్థానుసన్ధానాభావేసతి తావత్త్రయస్యావకాశస్స్యాత్. అత ఏవ నిరన్తరానుసన్ధానేన తద్వ్యవహారః కార్య ఇతి భావః. ఉపాయత్వే ద్వయోక్తిరేవాలమితి కృత్వా "వక్తారం మాం తారయ" ఇత్యుక్తమ్. అత్రతు అర్థానుసన్ధానం భోగరూపత్వేనోక్తమ్. "అత్రైవ" ఇత్యేవ లక్షణమ్; భగవదభిమానతదీయ సమ్బన్ధవద్దేశవిశేషేష్విత్యర్థః. (యావచ్ఛరీర పాతమితి) కియన్తమపి కాలమితి భావః.

(యావచ్ఛరీర పాతమ్) శరీరమేయున్డో విశమ్బుచు, ఆరబ్ధ కర్మమెల్లామ్ పార్త్తిరుక్క వేణుమో? అతు తాన్ నాళుక్కు-నాళ్ క్షయిత్తన్డో శెల్లుకిఱతు. ఆకైయాలే శెన్ఱన్డో నిఱ్కి ఉత్తేస్సు పెరియపెరుమాళ్ అరుళిచ్చెయ్య, ఆనాల్ అన్నాళవుమ్ 'ప్రతీక్షన్తే' ఎన్ఱిరుక్కిఱేన్, ఇరుక్కిఱతు సంసారమాయిరా నిన్ఱతు. నాన్ వర్త్తిక్కుమ్ దేశమేతెన్నిల్, (అత్రైవ శ్రీరఙ్గేసుఖమాస్స్వ) లీలావిభూతియానసంసారత్తుక్కుమ్ నిత్య విభూతియాన పరమపదత్తుక్కుమ్ తృతీయావిభూతియాయ్ సంసారత్తుక్కాభరణమాన కోయిలిలే సుఖమేవర్త్తియుమ్. లీలావిభూతి సంసారిక్కు దేశమ్, నిత్య విభూతిముక్తర్క్కు దేశమ్. ఇనిక్కోయిలిలేయిత్తే

ప్రారబ్ధకర్మఫలభోగోపి ప్రపన్నస్య యథాభిలాషం ప్రవృత్త్యాప్తి శరీరావధిరిత్యభిప్రాయేణాహ (యావచ్ఛరీర పాతమితి). ఆర్తితారతమ్యాదత్రత్యస్థితితారతమ్యమ్.

(అత్రైవ) అత్యాసన్నమత్స్నేహానుగుణే, నతుమత్కైఙ్కర్యవిరుద్ధదేశేష్విత్యర్థః. అత్ర అనేక పురాణాది ప్రసిద్ధ శ్రీరఙ్గోపాదానం భాగవతాభిమతస్వయంవ్యక్త భగవత్క్షేత్రాన్తరాణాముపలక్షణమ్. (సుఖమాస్స్వ) కృతకృత్యత్వ ప్రతిసన్ధా

ముముక్షుక్కళుక్కు దేశమ్; అతిలుమ్ సంసారికళిలుమ్ నిత్యముక్తరిలుమ్ వ్యావృత్తరాయ్ విరోధియాన ఇవ్విడమొబ్బడే భగవదనుభవమ్ పణ్ణప్పెఱ ఉమక్కు-ప్రాప్యస్తర్వ్యభూమి ఇతు వేయెన్ఱే. "అత్రైవ శ్రీరఙ్గే" ఎన్ఱతు - ఇక్కోయిలిలే యెన్నపడి. (౧) "వడివుడై వానోర్ తలైవనే - వణ్ తిరువరఙ్గన్" ఎన్ఱతిఱే. ఇక్కోయిలిలే యెన్ఱతు - ఎమ్పెరుమాన్, నామ్ పరమపదత్తైయుమ్ కొణ్డై కొణ్డువన్దు పడుకాడు కిడక్కుఙ్ కోయిలిలే యెన్నపడి (సుఖమాస్వ) సుఖమేవర్త్తియుమ్, సుఖమ్ ఎన్ఱాలే యెన్నిల్ ముక్తప్రాయరాకైయాలే సుఖమే వర్త్తియుమెన్గిఱార్.

"ఏవమ్భూతోసి" ఎన్ఱు తొడఙ్గి ఇవ్వళవుమ్ పర శరీర సమనన్తరమ్ పెఱుమ్ పేఱ్ఱైయుమ్ శరీరత్తోడే యిరుక్కుమ్ నాళ్ పణ్ణుమ్ కాలక్షేపత్తైయు మరుళిచ్చెయ్తారాకిల్, ఇనిమేల్ శెయ్కిఱతెన్నెన్నిల్; శరీరవిశ్లేషదశైయిలే అన్తిమస్మృతియొన్ఱుమ్ వేణ్డియిరుక్కుమతు, అతు శెయ్యుమ్పడి యెన్నెన్న, "అతుక్కు నీరెన్? నామన్త్రోకడవోమ్" ఎన్ఱు శరీర విశ్లేష దశైయిలే ఇవ్వధికారిక్కుచ్చెయ్యుమ్ పేఱ్ఱైయు

స్యే ప్రతిదినం కర్మక్షయ ప్రదర్శనేన అవిళమ్బితానాయాస పరమపురుషార్థలాభ వ్యవసాయేన విషమధుకల్పవైషయికరసవైముఖ్య హేతుభూత ద్వయార్థానుసన్ధాన సారస్యేన చ సన్తుష్ట వర్తస్వేత్యర్థః. సచాయ మత్రత్యసేవాసౌకర్యార్థ ఉపదేశః, సుఖీభవేతివదనుగ్రహోక్తిర్వా. ఏవంద్వయార్థానుసన్ధాన ద్వయవచన సుఖాసికాభిర్మనోవాక్కాయానామయోగ్య వ్యాపారనివృత్తిరపిస్యాత్.

భవత్వేవమ్ కృతకృత్యస్యోత్తరకృత్యం ఫలమ్ దేహపాతదశాకీదృశీ, పరమ ఫలస్యైకదేశ్యాకాఙ్క్షాయాం ప్రారబ్ధ శరీరానువర్తక ప్రతిబన్ధనివృత్తౌ దయాసహాయ స్యదివ్యశక్తేస్స్వస్యపూర్వకృతరక్షా సఙ్కల్పాను గుణమస్త్యైరనివార్యముత్తరకృత్యే

(౧)

శరీరపాతసమయేతు కేవలం మదీయయైవ
దయయా అతిప్రబుద్ధః

(శరీరేతి) కేవలంత్వా ద్యూక్షిప్తత్వ కేపీతి భావః. (దయయైవేతి) ఏవకారః పుష్కలత్వద్యోతకః. (అతిప్రబుద్ధః) జీవద్దశాయాం ప్రబోధః అస్త్యేవ ననస్తానీయ ఇతిభావః. పరమాత్మని విశ్రమానన్తరం భావ్యమం ప్రబోధః, తతః ప్రాప్తసంస్మరణమ్ అన్తిమమ్ ఉపాసకానాం

దుళ్ళచ్చేయ్కిఱార్. (శరీరపాతసమయేతు కేవలం మదీయయైవ దయయా౽తిప్రబుద్ధః) శరీరపాతముణ్డు - ఇన్ద శరీరత్తిన్ ముడివు, అన్దసమయత్తిల్, శరీర విశ్లేషదశైయిలే; (తు) ఉమక్కు విశేషముణ్డు. విశేషమేతెన్న; (అతిప్రబుద్ధః) స్వస్థదశైయిఱ్కాట్టిల్ ప్రబోధముణ్డామ్.
ఇవ్వతిప్రబోధత్తాన కీర్త్తిక్కుప్పి ఆనపాకవిశేషజ్గళా లేతనక్కుత్తానేయుణ్డాకిఱతో ఎన్నిల్, (కేవలంమదీయయైవ దయయా౽తిప్రబుద్ధః) ఇప్పోతుపిఱన్దప్రసాదమే, త్తాలే తానే; ఉపాసకనైప్పోలే కర్మయోగమ్ జ్ఞానహేతువాయ్, కర్మజ్ఞానజ్గళిరణ్డుమ్ భక్తిహేతువాయ్ భక్త్యుపాయమ్ముత్ప్రత్తి పరభక్తియాయ్, అతుమున్ఱిప్పర జ్ఞానమాయ్, అతుమున్ఱిప్పరమభక్తియుమ్, ఇప్పడిఅనవస్థైఅవస్థాన్తరత్తుక్కు హేతువాయిరుక్కై యన్ఱిప్పోలే యిరుక్కై అతన్ఱు ఇవనుక్కు కీర్త్తి

మాహ (శరీరపాతసమయ ఇతి) (౧) "వాఙ్మనసి" ఇతిశ్రుతిసిద్ధాయా మనస్సమ్పత్తేః పూర్వావస్థాయామిత్యర్థః. ఏతేన, "నిశి నేతి చేత్" ఇత్యాద్యుక్తకాలనియమాభావశ్చ సూచితః. (౨) "తతస్తం మ్రియమాణన్తు" ఇతివత్. అత్రతుశబ్దః - అధికార్యన్తరాద్విశేషమనుగ్రహకార్యం ద్యోతయతి యద్వా, కాష్ఠపాషాణసన్నిభతయా స్వేనాపరైర్వా తదానీం ప్రబోధస్య దుస్సమ్పాదత్వమ్.
ఏవంతుశబ్దద్యోతితమేవవిశేషంవ్యనక్తి (కేవలమిత్యాదినా). (కేవలమ్) పూర్వవ్యాఖ్యానసాపేక్షమ్ "యం యోగినః" ఇత్యాద్యుక్తతాదాత్వికస్వయత్ననిరపేక్షం. (మదీయయైవ) మత్స్వభావభూతయైవ. నాన్యదీయయా. నాపిపూర్వోక్తశ్లోకద్వయోపాసనస్థానజన్యయా; నచతాదాత్వికప్రార్థనాసాపేక్షయేత్యర్థః. (అతిప్రబుద్ధః) శరీరపాతాత్పూర్వకాల ఇవజ్ఞానపౌష్కల్యవాన్. యద్వా, నకేవలం

(౧) ఛాన్దో-౬-౮-౬. (౨) వరాహ.

మూ:- మామేవాఽవలోకయన్.

మపేక్షితమ్. ప్రపన్నస్తు కాష్ఠపాషాణసన్నిభం భగవానేవస్మరతి. స్వస్మిన్ విశ్రమానన్తరం ప్రబోధఞ్చజనయతి. (౧) "తేన ప్రద్యోతేనైష ఆత్మా నిష్క్రామతి" ఇతిహి శ్రూయతే. అతస్తదా బోధసిద్ధిః. (మామ్, స్వరూప రూపగుణ విభవాన్వితమ్. ప్రవే తి) విషయాన్తర కాలుష్య విరహ ఉక్తిః. అవలోకయన్) ప దుర్భాగ్యవాన్ ప్పిఅన్ద వాశివిశేషజ్ఞళైయుభోగోపకరణమాయ్ కార్యమ్ శెయ్కై క్కు ఉఱుప్పాకిఅతో వెన్నిల్, (కేవలమ్) వెఱుమ్ ఇప్పోదు పిఱన్ద ప్రసాదమే.

కీర్తైయుమ్ "కేవలం మదీయయైవ దయయానిశ్శేష వినష్ట సహేతుక" ఎన్ఱరుళిచ్చెయ్తు, ఇఙ్గేయుమ్ "కేవలం మదీయయైవ దయయాఽతిప్రబుద్ధః" ఎన్న వేణ్డువానెన్నెన్నిల్, విషయీకారదశైయోడు విషయీకృతదశైయోడు వనుడైయ విరోధికళై పోక్కుమ్ దశైయోడు అనుకూలజ్ఞళై యుణ్డాక్కుమ్ దశైయోడు వాశియఱ ఇవను క్కుప్పరికరమాకవుళ్ళతు వెఱుమైయే. కార్యమ్ శెయ్కైక్కు ఉఱుప్పు అత్తలైయిల్ ప్రసాదమేయానె. ఉణర్త్తియుణ్డానెక్కు "ప్రబుద్ధః" ఎన్న అమైన్దిరుక్క, "అతిప్రబుద్ధః" ఎన్గిఱతు-పూర్వావస్థైయిలే వ్యావృత్తి సొల్లుగిఱతు.

నైక్కాక.

(మామేవావలోకయన్) పూర్వావస్థైయిలుణర్త్తిక్కు ఇరణ్డు శిరస్సువిషయమాయిరుక్కుమ్. ప్రకృతిస్పర్శముమ్ భగవత్స్పర్శముమ్

సఙ్కోచాభావమాత్రమ్; కిన్తు ప్రత్యూష ప్రకాశకల్ప పూర్వావస్థాతః అతిశయోపిస్యాదిత్యర్థః.

అపరిచ్ఛిన్నస్తు ప్రబోధః-ఖిశిష్టదేశగత్యనన్తరభావి. అస్తిమదశాయామాదిభర తాదివత్- అన్యదర్శనంతవనస్యాదిత్యాహ (మామేవావలోకయన్నితి). నిత్యమను

మూ. - అప్రచ్యుత పూర్వసంస్కార మనోరథః

(అప్రచ్యుతేతి) గురూపదేశాది జన్య సంస్కారః, భగవత్ప్రా ప్తీచ్ఛా చ - అప్రచ్యుతే యస్య స తథోక్తః.

శిలశప్ ర్పుక్కైయాలే ఇరణ్డువిషయ మాయిరుక్కుమ్. అజ్ఞానత్తైయిలే ఎన్నుడైయ ప్రసాదత్తాలే పిఱన్ద వుణర్త్తి యాకైయాలే ఎన్నై ఒఴియ ఉవన్దైయుమ్ విషయమాక వుడైయీరాయ్.

(అప్రచ్యుతపూర్వసంస్కారమనోరథః) పూర్వసంస్కారత్తుక్కు ప్రచ్యుతియిల్లాత మనోరథత్తై యుడైయీరాయ్ కొణ్డు; 'పూర్వసంస్కారమావదు - భగవత్సమాశ్రయణమ్ పణ్ణివైత్తు ప్పిన్బుళ్ళకాలమ్ అన్యపరనాయ్ త్తిరిన్దు, శామ్బోదాక "నామోశాకప్పుకానిన్ఱోమ్; నమ్ముడైయ తిణ్ణత్తిల్ ఈశ్వరహృదయమ్ ఎజ్ఞనేయిరుక్కిఱదు నమక్కు ప్పేఱు ఎజ్ఞనేయిరుక్కిఱదు. నామ్ అనన్తరమ్ ఎన్నమ్బుతాకప్పుకుకిఱోమ్. ఇతుక్కు నమ్మాలే శెయ్యలావతెన్?" ఎన్ఱు కేళ్క్కైయు న్ఱిక్కే భగవత్ప్రసాదత్తాలే పిఱన్ద ఆచార్యవిషయాకారముమ్ విషయాకారానుకూలమాన ఉపదేశముమ్ తదనుకూలమాన భగవత్సమాశ్రయణముమ్, సమాశ్రయణత్తాల్ పిన్బు భగవద్విషయత్తిల్ పిఱక్కుమ్ వ్యవసాయముమ్, వ్యవసాయత్తినుడైయ అనన్తరమ్ ఈశ్వరన్ పిఱప్పిక్కుమ్ పాకవిశేషఙ్గళైయుమ నుసన్ధియానిన్ఱుకొణ్డు, కీఴ్ నిన్ఱ నిలైయిలుమేలు ళ్ళ పాకవిశేషఙ్గళైయుమ్ పిఱప్పిత్తు ప్పేఱైయుమ్ తరుకైక్కు ఒరుకుఱై

చిన్తితం హామేవ శుభాశ్రయ విగ్రహ విశిష్టం విశదతను సన్ధాన ఇత్యర్థః అవిచ్ఛిన్న సాక్షాత్కారం కుర్వన్నితి వా. తదానీమవలోకనీయం సర్వం భగవదపృథక్సిద్ధతయా వభాతీతి వా ऽవధారణస్యాభిప్రాయః.

విపఞ్చాన దర్శనే ప్రోక్తే. అథ వక్ష్యమాణాయాః ప్రాప్తేః పురుషార్థత్వాయ తదిచ్ఛానువృత్తిమాహ (అప్రచ్యుతేతి) భగవానేవ మే పరమ ప్రాప్య ఇతి శాస్త్రీ

[illegible] మహాపాంచరాత్ర [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఇని [illegible] [illegible] యయునకా [illegible]

న్యాయమూలసంహారార్హాణాం చ [illegible] ప్రత్యూహత్వం భవిష్యతః [illegible] తదానీం భవతి [illegible] రాజ్యమానేషు దేవేషు [illegible] కర్మ్మ భవిష్యతీతి భయాద్వా [illegible] ఇతి భావః. అతిప్రవృద్ధ ఇత్యాదిభిః పరభక్త్యా [illegible] పరమాత్మని [illegible] న స్తరణాః ప్ర[illegible] వాదినః స్థితమితి కేచిత్.

లబ్ధసూత్రస్య [illegible] ఇవ అత్యాసన్నదివ్యదేశాలాభస్య చిరపరిచితేఽస్మిన్ గ్రామే [illegible] జన్మోత్పత్తి [illegible] సిద్ధ్యభావే (జీర్ణమివ వస్త్రమితి).(౧) "కృతకృత్యాః ప్రతీక్షన్తే" (౨) "నోపజనం స్మరన్నిదం శరీరమ్" ఇత్యాదిభిరభిప్రేతలబ్ధ[illegible] క్లేశాభావం, యమకింకరాదిభయాభావం చికిత్సకశల్యప్రయోగాన్యాయ[illegible] [illegible] భావమ్, అత్యాసన్న పరమపురుషప్రాప్త్యనుసంధాన [illegible] భగవద్భక్తాతివాహిక[illegible] జనిత [illegible] ప్రకృష్ట [illegible] (అహమ్) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (ప్రకృతిమ్) [illegible] ప్ర[illegible] [illegible] [illegible].

మాకిల్ అత్తైత్ తన్న సాయాన్తైకవుమ్ కూడుమే, అజ్ఞానత్తైయిలే జ్ఞా నాన్తైయాలే తన్నైయుమాయ్ అన్నుక్కుమాయిరుక్కైయాలే జుగుప్సై యోడే పోకవేణ్డివరుమ్; అప్పడియే ఇచ్చరీరముమ్ మాంసాసృగాది జుగుప్సైయై యుడైత్తాయిరుక్కైయాలే జుగుప్సైయోడే విట్టవస్త్ర త్తై దృష్టాన్తమాకచ్చొల్లిత్తు.

ఉపమోచ్యమాన వస్త్రత్తుక్కు ప్రాససమ్బన్ధమే ఉడమ్బుక్కుమ్ ఆత్మా వోడు ఉళ్ళత్తెన్నైక. సుఖేన విట్టనతు; - ప్రకృతియుమ్ ఆత్మావుమ్ కూడప్పిణైన్దిరుక్కుమ్ వురప్పాలే విడువిక్కప్పుక్కాల్ మహాదుఃఖముణ్డా కక్కడవతు; అజ్ఞస్తైయే, ఎమ్మనైయ ప్రసాదత్తాలే కన్తికిఱత్తా యాలే తళ్ళైయిలే భారమ్ పోకడుమాపోలే అనాయాసేన విట్టు.

ఇప్పడి శరీరత్తోడే విడుక్కుమ్ పాపవిశేషఙ్గళై అరుళిచ్చెయ్త వాఱే, ఇప్పాపవిశేషమ్ ఎల్లార్క్కుముణ్డాకాతే; ఇవ్వళవిల్లాతార్ ఇప్పే ఱ్ఱైయిళక్కుమత్తనైయో? ఇవ్వళవుణ్డానాలుమ్ ఇన్నముమ్ మేలే

సూక్ష్మప్రకృతిత్యాగస్తు (౧) "అగ్నిభావభావనాతీతో ముక్తయే యోగినాం స్పృశ" "దేవయానం పరం పన్థా యోగినాం క్లేశసఙ్క్షయః" ఇత్యాద్యుక్తదేవపథేన దివ్యదేశగమనదశాయామేవ భవతి. (౨) "ఏష సమ్ప్రసాదోఽస్మాచ్ఛరీరాత్సముత్థాయ పరం జ్యోతిరుపసమ్పద్య" (౩) "స ఏవం విద్వానస్మాచ్ఛరీరభేదాదూర్ధ్వముత్క్రమ్య అముష్మిన్ స్వర్గే లోకే సర్వాన్కామానాప్త్వాఽమృతస్సమభవత్" ఇత్యాదిషు బ్రహ్మప్రాప్తిపర్యన్తాభిధానాత్, తిరోధాయకసూక్ష్మప్రకృతివిశ్లేషస్య అభిప్రేతః సుబాలోపనిషది తు - (౪) "అథ స హ వాయుకోశం భినత్తి, కోశం భిత్త్వా శిరః కపాలం భినత్తి శిరః కపాలం భిత్త్వా పృథివీం భినత్తి" ఇత్యారభ్య "ఆనన్దం భిత్త్వా మృత్యుం భినత్తి" ఇతి సూక్ష్మస్థూలశరీరత్యాగపూర్వకతమఃపర్యన్తసర్వతత్త్వాతిక్రమః ఉక్తః

---

(౧) విష్ణు-౬-౭-౨౩. (౨) ఛాన్దో-౮-౩-౪. (౩) (౪) సుబా-౧౧.

సూ:- తదానీమేవ మత్ప్రసాదల॥

(తదానీమేవ) ప్రకృతివిమోకానన్తరమేవ. ఉపరి [illegible] ర్యాఖ్యా.

శిలపాకవిశ్లేషఙ్గళ్ అనన్యాపేక్షితఙ్గళాకక్కడవతు. అనైయుమ్ దావ్యాప్తియెజ్ఞ నేయన్నిల్, (తదానీమేవ) శరీరసమనన్తరత్తిల్ తత్కాలత్తిలే పరమభక్తిపర్యన్తమాక మున్ని ల్లాత పాకవిశేషమెల్లామ్ ఉణ్డాక్కక్కడవతు; కీర్త్తి శిలవృన్దాక్కైయుమ్ ఇత్తైయాక్కైయుమ్ పేఱ్ఱుక్కు అప్రయోజకమ్; ఉణ్డానవంశమ్ ఉణ్డాకిల్ భోగత్తుక్కు ఉఱుప్పాకిఱతు. ఇత్తైయాకిల్ శరీరసమనన్తరత్తిల్ క్షణకాలత్తిలే ఎల్లాత్తైయుముణ్డాక్కైయనాయెన్గిఱార్.

ఉపాసకనుక్కు ఉపాసనసమాప్తియశివిలే ఒరు కుఱైవఱిలుమ్ (౧) "యోగభ్రష్టోభిజాయతే" ఎన్ఱు కొణ్డు కీழుతుమేలతాకి జన్మాన్తరమ్ ఫలియానిన్ఱతు, నడువే ఒరు కుఱై వఱిలుమ్ అతువే కుఱైయాయ్ అనర్థప్పడానిన్ఱతు; ఇత్తనైయుమ్ ఇంత్తైయాకిలుమ్ అన్తిమస్మృతియిల్లాతపోతు పక్కైయ నిలైయేయాయ్ ఫలియానిన్ఱతు, ఆనపిన్బు ఇతు ఇఙ్గనే కూడుమో వెన్నిల్, (మత్ప్రసాదలబ్ధ) తన్ తన్నైయిలే ఉపాయభావమ్ కిడక్కుమవనుక్కు అవై యెల్లామ్ అవన్దనక్కే ఉణ్డాకి వేణ్డియిరుక్కుమ్, ఎన్ తన్నైయిలేఉపాయభావమ్ కిడత్తియిరుక్కుమవనుక్కు ఎన్నుడైయ ప్రసాదత్తాలే ఎల్లాపాకవిశేషఙ్గళైయుముడైయనాయ్, పేఱ్ఱైయుమ్ లభిక్కైక్కు ఒరు కుఱైయిల్లై యెన్గిఱార్, తన్ తన్నైయిలే సాధనభావమ్

తదేవం క్రమేణ సూక్ష్మప్రకృతిమోక్షానన్తరం స్వైస్య ప్రసాదేన ఆవిశమ్బితమనోరథపూర్తిమాహ (తదానీమేవేతి). అపేక్షణీయాన్తరాభావాన్న విళమ్బ ఇతి భావః ప్రసాద ఇహ తిరోధాయకాంశపర్యస్తస్య నిగ్రహరూప కాలుష్యస్య నిశ్శేష నివృత్త్యా సూరిష్వివ స్వభావత ఏవాऽవస్థితం సౌహార్దమ్; తచ్చాత్ర నిర్హేతుక నిత్యనిరతిశయా

మూ;- మచ్చరణారవిన్దయుగళైకాన్తికాత్యన్తిక పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికృత పరిపూర్ణానవరతనిత్యవిశదతమానన్యప్రయోజనానవధికాతిశయ ప్రియమదనుభవస్త్వమ్, తథావిధమదనుభవజనితానవధికాతిశయప్రీతికారితాశేషావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూపనిత్యకిఙ్కరో భవిష్యసి.

కిడత్తినవన్ కార్యమ్ తనక్కు భారమానపోతెన్ తలైయిలే సాధనభావత్తైక్కిడత్తిన వివన్ కార్యమ్ ఎనక్కే భరమ్. ఎజ్జేనుమాక ఉపాయభావమ్ పుక్కు విడత్తేయిఱే ఉపాయకార్యముమ్ కిడప్పతు. పురుషార్థలాభత్తుక్కు-రుతట్టిల్లై.

దేవరీరుడైయ ప్రసాదత్తాలే లభిక్కు-అవైకాన్ ఎన్ఱైఱౌన్నిల్, (మచ్చరణారవిన్దయుగళైకాన్తికాత్యన్తికపరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తి) ఎన్నుడైయనిరతిశయభోగ్యమాన తిరువడికళిలేఐకాన్తికమాయాత్యన్తికమాయిరుస్సుళ్ళపరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తికళ్, (కృతపరిపూర్ణానవరత నిత్యవిశదతమాఽనన్యప్రయోజనానవధికాతిశయప్రియమదనుభవ) ఇప్పడిపరభక్త్యాదికళాలేఃపణ్ణప్పడువతాయ్ పరిపూర్ణాదివిశేషణవిశిష్టమాయ్ అవధికమాన అతిశయత్తైయుడైత్తాన ప్రీతియాలే అనుభవిప్పతాన ఎన్నుడైయఅనుభవముమ్ (జనితానవధికాతిశయప్రీతికారితాశేషావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూప నిత్యకిఙ్కరో భవిష్యసి) అవ్వనుభవత్తాలే పిఱప్పతాయ్; అనవధికమాన అతిశయత్తైయుడైత్తాన ప్రీతియాలే పణ్ణప్పడువతాయ్ ఎల్లావవస్థైకళిలుమ్ అనుకూలమాయ్ ఎల్లావడిమైకళిలుముణ్డాన అభినివేశత్తైయే వడివాక ఉడైత్తాయ్ అపునరావృత్తి లక్షణమాన కైఙ్కర్యమ్ ఉమక్కుణ్డాకక్కడవతెన్ఱు పెరియపెరుమాళ్ అరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

మూ,- "మా తేభూదత్రసంశయః"

ఇదమాశ్వాసనవాక్య మితినసంశయితవ్యమి త్యాహ (మాతేభూదత్ర)

పేఱ్ఱై ప్పెఱ్ఱత్తినాలే కనత్తిరానిన్ఱతు, ప్రవృత్తియై ప్పెఱ్ఱాలే అనాయాసమాయిరానిన్ఱతు. క్షుద్రఫలఙ్గళుక్కు- కనత్తప్రవృత్తికళాలే పేఱాయిరానిన్ఱాల్, కనత్త పేఱ్ఱుక్కు- ఒరుకై ముఱియవిళ్ళనాలుమ్ కిడైయాతెన్నుమ్పడి యిరుక్క, ఎల్లాముణ్డాకక్కడవతెన్ఱు నులిచ్చెయ్తవితు, ఇజ్జనుణ్డాకక్కూడుమో వెన్ఱుతమ్మై ప్పెఱ్ఱుసంశయిక్క,(మాతేభూదత్రసంశయః) ఎన్గిఱార్, (అత్ర) ఇవ్వర్థత్తిల్, (తే) ఉమక్కు (మాసంశయః) సంశయమిల్లై; ఉమక్కన్ఱు ఎన్నైన్ఱాల్, ఉమ్ముడైయకైయిలొరు ముతలిన్ఱిక్కే ఎన్పక్కలిలే న్యస్తభరరాన పుఱుక్కు-ప్పేఱ్ఱుక్కొరు సంశయమిల్లై. (మాభూత్సంశయః) ఇతు తాన్ నాన్ శొన్నవార్త్తైయాకైయాలేయుమ్ సంశయమిల్లై.

నద్ద మనుభవత్వసావితీచ్చైవ.అత్ర తావదస్తి క్షుద్రఫలేష్వప్యుపాయగౌరవమ్, మోక్షే తు (౧) "అనేకజన్మసంసిద్ధః" (౨) "క్లేశేన మహతాసిద్ధః" (౩) "తపయిత్వాధికారాన్ స్వాన్ శశ్వత్కాలేనభూయసా" ఇత్యాదిభిః కృచ్ఛ్రసాధ్యతయోక్తే *విధిశివసనకాద్యైర్ధ్యాతుమత్యన్తదూరే గురూపాయసాధ్యే న్యాసమాత్రనిష్ఠస్య మాదృశస్య నిర్యత్నలబ్ధిర్వచన ముపచ్ఛన్నమితి కేషాఞ్చిత్ శఙ్కాజాయేత. అతస్తాన్ విస్రమ్భయితుంభావ్యకార మపదిశ్యాహ (మాతేభూదత్రసంశయఇతి).

నను,ఉపాయ లాఘవ ప్రాప్యగౌరవాది నిమిత్త శఙ్కావిధూననేన మహావిశ్వాసపూర్వకం శరణముపగతస్య సంశయప్రసఙ్గాభావాదత్ర ప్రతిషేధోనిరర్థకః. నైవమ్; తాదాత్వికమహా విశ్వాసేన ఉపాయేనిష్పన్నేపి తస్యఫలావినాభావేపి కేషాఞ్చిత్ప్రారబ్ధకర్మవిపాకవైచిత్ర్యాత్సంశయోపిసమ్భవతి; నచతేన ఉపాయ

(౧) గీ-౬-౪౫. (౨) ల-తన్త్రే-౧౭-౧౭. (౩) ల-తన్త్రే-౧౭-౧౮.

మూ:- (౧) "అనృతం నోక్తపూర్వం మే న చ వక్ష్యే కదాచన"

అనృతానుక్తిత్వమాహ (అనృతమితి).

ఉమ్ముడైయ వార్త్తై ఏదెన్నెన్నిల్, (అనృతంనోక్తపూర్వం మేనచవక్ష్యేకదాచన) (మే) ఎనక్కు, (ఉక్తపూర్వమ్) మున్బు శొన్న వార్త్తైకళిల్ (అనృతంన) అనృతమిల్లై, అనృతమిల్లైయెన్నదు-అనృతమ్ శొల్లోమెన్నపడియోవెన్నిల్, అన్ఱు; అనృతత్తిల్ వాసనైయుమిల్లై; ముదలిలే యత్తియామెన్నపడి. (నచవక్ష్యేకదాచన) ఆకైయాలే మేలుళ్ళ కాలత్తిలుమ్ అనృతభాషణమిల్లై.

వైకల్యం ఫలప్రతిబన్ధో వా. మతిశైథిల్యనివృత్తిస్తు అత్రత్యపరభక్త్యాదివత్ స్వయమ్పురుషార్థః. అతః ప్రసన్నేన భగవతా సంశయనివర్తనముపపద్యత ఇతి. యద్వా యావత్ఫలలాభం విమర్శదశాయామక్షోభణీయో విశ్వాసః- మహావిశ్వాసః, స చ తాత్కాలిక ఉపాయాఙ్గమ్. పశ్చాత్తు మదభిప్రాయం మద్వాక్యఞ్చ పరామృశతాం మదనుగ్రహాదేవ సంశయో న భవత్యేవేతి జ్ఞాపనార్థమ్, ఇహ "మా తే భూదిత్యాది- నిస్సంశయః" ఇత్యన్తముచ్యత ఇతి.

(తే) నిశ్చితశాస్త్రార్థస్య, సర్వసుహృది సర్వశక్తౌ చ మయి న్యస్తభరస్య చ. (అత్ర) మత్ప్రయోజనప్రధానాయాం మన్నిత్యకైఙ్కర్యత్వప్రాప్తౌ. యద్యేతదుపచ్ఛన్దనమ్; తదా మే స్వవచనవిరోధస్స్యాదిత్యభిప్రాయేణాహ (అనృతంనోక్తపూర్వంమే) ఇతి. ఇయమనృతానుక్తిరాశ్రితవిషయా; ఆసురేషు ప్రతారణదర్శనాత్. అనుక్తపూర్వమప్యనృతం పశ్చాత్స్వాతన్త్ర్యాదుచ్యేతేత్యత్రాహ (నచవక్ష్యేకదాచన) ఇతి. ఇతః పూర్వమివేతి భావః.

ఇదమపి త్వద్వాక్యతయా పూర్వవదాశఙ్కనీయమిత్యత్ర (౧) "సత్యవాదీచ

(౧) రా-కి-౭-౨౨.

మూ:-(౧)"రామో ద్విర్నాభిభాషతే" (౨)"సకృదేవ ప్రపన్నాయ తవాస్మీతి చ యాచతే। అభయం సర్వభూతేభ్యో దదామ్యేతద్వ్రతం మమ" (౩)"సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ। అహం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి

ఉ- స్వస్యాపృథక్త్వమాహ(రామో ద్విరితి). న కేవలం తవ; అన్యేషామపి మయోక్తమిత్యాహ(సకృదేవేతి). అవతారద్వయోపి వచనద్వయమ్.

ఇతు * కోవలనాయ్ వెణ్ణెయుణ్డ వాయనాన ఉన్నుడైయ వార్తై యన్నో వెన్న; రామో ద్విర్నాభిభాషతే, ఇతునమ్ గోష్ఠియిల్ వార్తైయన్నే. ఆనృశంస్యప్రధానరాన ఋషికళ్ గోష్ఠియోడు నమ్ గోష్ఠియోడు వాశియఱ ఇప్పడియేయన్నో ప్రసిద్ధమ్, "రామనాకిల్ ఇరణ్డు వార్తైశొల్లాన్" ఎన్ను మిడమ్ ఎఙ్గుమ్ ప్రసిద్ధమన్నో వెన్న; ఆనాల్ ఇరణ్డు వార్తై యిల్లైయాకిఱతు. † అన్న వార్తైతానే తెన్నిల్; (౪) "వేదోపబృంహణార్థాయ తావగ్రాహయత ప్రభుః" ఎన్గిఱపడియే వేదోపబృంహణమాయ్ చతు

రాఘవః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధం లోకోక్తిచ్ఛాయయా స్వయమేవాహ (రామో ద్విర్నాభిభాషతే) ఇతి. స్వోక్తవిరుద్ధం నాభిభాషత ఇత్యర్థః. మమ సకృదుక్త్యైవ అర్థినామపేక్షితార్థసిద్ధేర్యదితి వా తాత్పర్యమ్.

ఏవం సామాన్యతః ప్రత్యాయితస్య ప్రకృతపర్యవసానాయ రావణానుజపరిగ్రహే పార్థోపదేశపర్యవసానే చ విశేషత ఉక్తం శ్లోకద్వయమాహ (సకృదేవేతి, సర్వధర్మానితి చ). వేదవైదికవాక్యమాత్రాతిశాయినోరనయోశ్శరణ్యవాక్యయోరర్థం తద

† చక్రవర్తి తిరుమకనాయరుళిచ్చెయ్త తజ్జేయన్న; "సకృదేవ" ఎన్నునామ్ కడల్ కరైయిల్ శొన్నతై శ్రీవాల్మీకి భగవాన్ శ్రీరామాయణత్తిల్ ఎళుత్తివైత్తపడి కణ్డిరేయేన్న; ఆనాల్ ఇతోరుక్తిమాత్రమేయోవెన్న; ఇతువుమన్నిక్కే ఇత్తోడు సగోత్రియాన్నో, కణ్ణనాయవతరిత్తు తిరుత్తేర్ తట్టిల్ "సర్వధర్మాన్" ఎన్నునామ్ శొన్నత్తై శ్రీవేదవ్యాసభగవాన్ మహాభారతత్తిల్ ఎళుతివైత్తపడి పారీరెన్న; ఆకిల్ అవతారభేదముణ్డోయెన్న; ఉణ్డానాలుమ్ రామావతారత్తిల్ మెయ్యుమ్ కృష్ణావతారత్తిల్ పొయ్యుమొక్కుమిత్తే ఆశ్రితర్ పక్కల్ తిఙ్గుమాకైక్కు, ఇరణ్డు మొరు వార్తైయాయిత్తాయాల్.

(౧) రా-అ-౧౮-౩౦. (౨) రా-యు-౧౮-౩౪. (౩) గీ-౧౮-౬౬. (౪) రా-బా-

మూ:- మాశుచః" ఇతి మయైవ వ్యక్తమ్.
అతస్త్వం తవ తత్త్వతో మజ్జ్ఞానదర్శనప్రాప్తిషు

అతః భక్తిసాధ్యం ప్రపత్త్యైవ లభ్యమితి నిర్భరేణ త్వయా భవితవ్య మిత్యాహ, అత స్త్వమితి).

ర్వేదఙ్గళిల్ దేకూడ "ఇతిహాసమ్" "పురాణం పఞ్చమమ్" ఎన్ఱిఅపడియే పఞ్చమవేద మెన్ఱులామ్బడియానుమాయ్ ఇతిహాసశ్రేష్ఠముమాన శ్రీరామాయణత్తిలుమ్, మహాభారతత్తిలుమ్ కడక్కైయిలుమ్ తేర్ త్తట్టిలుమ్ నామ్ శొన్నతాక ఎమ్బుతివైత్త "సకృదేవ" "సర్వధర్మాన్" ఇత్యాదివాక్యఙ్గళ్ (ఇతి మయైవ వ్యక్తమ్) ఇతు తాన్ శ్రుతిముఖత్తాలేయాతల్, వైదిక ముఖత్తాలేయాతల్ అన్ఱిక్కే శరణ్యనాన ఎన్నాలే శొల్లప్పట్టతు.

(అతః) ఆకైయాలే, (త్వమ్) ఇప్పడిప్పట్టనమ్ముడైయ * మెయ్మైప్పెరువార్త్తైయై కేట్టునమ్మై విశ్వసిత్తిరుక్కుమ్ మెయ్యుడియారాననీర్. (మత్) ఎన్ విషయమాక, (తవ) ఉమక్కు, (తత్త్వతః) మెయ్యాకవుణ్డాన. (జ్ఞానదర్శనప్రాప్తిషు) (౧)"జ్ఞాతుం ద్రష్టుఞ్చ తత్త్వేన ప్రవే

ధికారయోరభిధాస్యామః. ఇదం మోక్షప్రదానోత్సుకేన మయైవోక్తమ్. న తు మదాదేశభూత దురధిగమార్థవేదముఖేన వా సమ్భవద్భ్రమాదిదోష పురుషాన్తర ముఖేన వేత్యాహ (మయైవ వ్యక్తమితి.) హి:- ప్రసిద్ధౌ హేతౌ వా.

ఉక్తమేవ స్థిరీకరణార్థం సన్తోషాతిశయార్థఞ్చ నిగమయతి (అత ఇతి) (అతః) సత్యవాదినా సత్యవ్రతేన మయోక్తస్య వాక్యస్య విశ్వసనీయతమత్వాత్, (త్వమ్) ప్రామాణికః. (తవ) (౨)"యే ప్రపన్నా మహాత్మాన స్తే మే నయనసమ్పదః" ఇతి మత్ప్రశంసనీయస్య మత్స్వీకృత భరస్య చ. (తత్త్వతః) సంశయవిపర్యయ రాహిత్యేన. (మజ్జ్ఞానదర్శనప్రాప్తిషు) యథాయోగ మత్ర పరత్ర చ అపేక్షితాస్వితి శేషః. (౩)"నిస్సంశయేష్వసర్వేషు నిత్యం వసతి వై హరిః । ససంశయాన్ హేతుబలా న్నాధ్యావసతి

(౧) గీ- (౨) పాఞ్చరాత్రే- (౩) భా-శా-౩౬౦-౭౧.

మూ:- నిస్సంశయస్సుఖమాస్వ;

ఆచార్యతోలబ్ధంజ్ఞానం యథాతత్త్వవిషయమితి ససంశయః. తథా భావిత్యక్తోర్వసమ్ప్రాప్త్యోరపి నిస్సంశయ ఇత్యర్థః.

ఇతి శ్రీహారీతకులతిలకస్య శ్రీరఙ్గరాజదివ్యాజ్ఞాలబ్ధ

శ్రీవేదవ్యాసభట్టారకాఽపరనామధేయస్య

శ్రీమత్సుదర్శనాచార్యస్య కృతిషు

శరణాగతిగద్యవ్యాఖ్యానం

సమాప్తమ్.

ష్ణుశ్చ" ఎన్గిఱజ్ఞానదర్శన ప్రాప్తికళిల్. (నిస్సంశయస్సుఖమాస్వ) నిస్సంశయరాయ్ క్కొణ్డు సుఖమేవర్త్తియుమ్.

పరమకారుణికరాన

పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై

అరుళిచ్చెయ్ద

శరణాగతిగద్య వ్యాఖ్యానమ్

సమాప్తమ్.

పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై తిరువడికళే శరణమ్.

మాధవః" ఇత్యాదిప్రమాణసూచనాయాహ (నిస్సంశయఇతి) సిద్ధస్యైవవక్షాసస్య అను వృత్తౌ సంశయా ఇహానివార్యతే; అనేనైవనిర్భరత్వాదికముపాకృతమ్యతే. (స ఉ తా స్వ) ఆధ్యాత్మికేత్యాదినా పూర్వం మయోక్తమేవతదోచిత మితిభావః.

అన్యథాలేస్మృతిర్యాతు తవకైఙ్కర్యకారితా ।
తామేనాం భగవన్నద్య క్రియమాణాం కురుష్వ మే॥

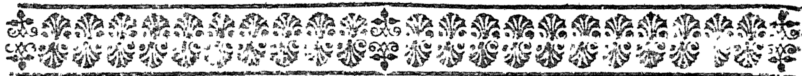
ఇతి శ్రీభగవద్రామానుజ విరచితే గద్యత్రయే
శరణాగతిగద్యం సమ్పూర్ణమ్.

"యావచ్ఛరీరపాతమ్" ఇతి పూర్వోక్తస్యానుక్తేరయమభిప్రాయః;- మత్ప్రాప్తేః ప్రారబ్ధకర్మ ప్రతినియతాయురవసాన నిర్బన్ధో నాస్తి; యావదత్ర త్వయా మదనుభవాపేక్షా, తావదత్ర సుఖమాస్వ, పరిపూర్ణానుభవాలాభాదివాసుఖాసికాయా మయ్యుద్వేగే సతి ఆయుశ్శేషశృఙ్ఖలామప్యపోహ్య ఆత్యన్తికమత్కైఙ్కర్యాయ మత్పదం గమిష్యసీతి.

ఏతేన అనాదికాల మాజ్ఞాతిలఙ్ఘనమూల భగవదప్రసాదేన సంసరతో మే భగవత్కృపామూలసదాచార్యాఙ్గీకారేణ ద్వయోచ్చారణానూచ్చారణ పూర్వక స్వరక్షాభరన్యాసే సిద్ధే ప్రసాదనేప్యస్మాదభ్యధికస్యాభావాత్, స్వీకృతభరః శ్రియః పతిర్నారాయణః కాలత్రయవర్తిన స్సర్వానప్రసాదహేతూన్ యథార్థం జ్ఞాత్వా స్వయమేవ స్వార్థమేవ మాం స్వజ్ఞానదర్శనప్రాప్త్యాదిప్రదానేన రక్షేదితి విశ్వాసో నిర్భరో నిర్భయస్స్పష్టో భవేతి నిగమితం భవతి.

ఇతి శరణాగతిగద్యం యతీశరక్షైకసల్లపనరూపమ్ ।
వ్యవృణుత దేశికదృష్ట్యా విమృశ్యనిశ్చిత్య వేఙ్కటేశకవిః ॥
వితమసనిగమాన్తైర్బిభ్రతా దేశికత్వం
కృతిభిరనుమతేన క్షేమబుద్ధ్యా మయైవ ।
యతిపతిపృథుగద్యవ్యాక్రియా యాం యథావ
త్కథితమకథితజ్ఞైః మృష్యతాం సస్వయూథ్యైః ॥

ఇతి కవితార్కికసింహస్య సర్వతన్త్ర
స్వతన్త్రస్య శ్రీమద్వేఙ్కటనాథస్య కృతిషు
రహస్యరక్షాయాం పృథుగద్యాధికారః ప్రథమః ॥

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

పరమకారుణికరాన పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై అరుళిచ్చెయ్‌త
శ్రీరఙ్గగద్యవ్యాఖ్యానమ్.
అవతారికై.

(స్వాధీనేతి) ఇగ్గద్యత్తాల్ శెయ్‌తరుళుకిఱదు ప్రాప్యమాన కైఙ్కర్యత్తై ప్రథమత్తిలే ప్రార్థిత్తు, తత్సిద్ధ్యర్థమాక ఆకిఞ్చన్యత్తైయుమిట్టు, స్వదోషఖ్యాపనపూర్వకమాక త్తిరువడికళైయే ఉపాయమాకస్వీకరిత్తు, అనన్తరమ్ అర్థనామాత్రత్తాలే ఇవ్విలక్షణమాయిరుక్కుమ్ దాస్యత్తై త్తన్దరుళవేణుమెన్ఱు విశ్వాసపూర్వకమాక ప్రార్థనైయే పిన్నైయుమ్ప్రార్థిత్తు, ఇవ్విశ్వాసత్తుక్కుమ్ కారుణ్యాదికల్యాణగుణ పరిపూర్ణరాన దేవరే ఎనక్కుత్తన్దరుళవేణుమెన్ఱపేక్షిత్తు, దేవరీర్కే అనన్యార్హశేషమాన ఇవ్వాత్మావై స్వరూపానుకూలమాన వృత్తిపర్యన్తమాక దేవరీరే పణ్ణియరుళవేణుమెన్ఱు పెరియపెరుమాళ్ తిరువడికళిలే అపేక్షిత్తరుళుకిఱార్

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీవేదాన్తాచార్యకృత శ్రీరఙ్గగద్యవ్యాఖ్యానమ్,

శ్రీమల్లక్ష్మణమునినా శిష్యహితైకాగ్రచేతసా కథితమ్ ।
మితగద్యమమితసారం వ్యక్తం వ్యాఖ్యాతి వేఙ్కటేశకవిః ॥

అత్ర ద్వయార్థానుసన్ధానరసికేన భగవతా భాష్యకారేణ బృహద్గద్యే వ్యాఖ్యాతమపి ద్వయం బహుధా శ్రోతవ్యమితి మన్వానేభ్యశ్శిష్యేభ్యః పునరప్యాకిఞ్చన్యసఙ్గతి ప్రపఞ్చనపూర్వకస్వానుష్ఠానప్రకాశనప్రక్రియైవ సఙ్క్షేపేణ వ్యాక్రియతే; తథాహి;- అత్రాదిమం వాక్యముత్తరఖణ్డస్య వివరణమ్; ద్వితీయం పూర్వఖణ్డస్య, తేనైవాధికారశేషః, కార్పణ్యరూపమఙ్గఞ్చ ప్రదర్శితమ్. తృతీయన్తు మహావిశ్వాసాద్యఙ్గాన్తరఙ్గా

ఇప్ప్రపత్త్యధికారత్తిలేయిఴిన్దముముక్షుక్కళ్ యావదా యుషమ్ కాలక్షేపమ్పణ్ణుమ్పడి యెజ్ఞనేయెన్నిల్; (౧) "వణఙ్గివఴి పట్టుమ్ పూశిత్తుమ్ పోక్కినేన్పోతు" ఎన్గిఱపడియే ఉకన్దరుళిన నిల ఙ్గళిలే అనుకూలవృత్తియోడే కాలక్షేపమ్ పణ్ణుతల్, (౨) "మన్ప్ర వరైచ్చాత్తియిరుప్పార్ తవమ్" ఎన్నుమ్, (౩) "తదీయారాధానంప రమ్" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఉకన్దరుళిన నిలఙ్గళిలే ప్రవణరాన శ్రీవై ష్ణవర్కళ్ తిఱత్తిల్ అనుకూలవృత్తియోడే కాలక్షేపమ్పణ్ణుతల్, అతిలేఅశక్తరాయిరుప్పార్ (౪) "పామ్బణైయాన్ - శీర్కొణ్డశొల్ నిన్నైన్ను పోక్కాకిల్ శూఴ్విన్ఱైయినాఴ్తుయరై ఎన్నినైన్దుపోక్కు వరిప్పోతు" ఎన్గిఱపడియే భగవద్గుణానుభవత్తోడే కాలక్షేపమ్పణ్ణు తల్, అవ్వళవుమ్ ప్రావణ్యమ్పోరాతవర్కళ్ "ద్వయమర్థానుసన్ధానేన సహ" ఎన్గిఱపడియే ద్వయత్తినుడైయ అర్థానుసన్ధానత్తై పణ్ణానిన్ఱు కొణ్డు కాలక్షేపమ్పణ్ణుతలాయాయ్త్తిరుప్పతు.

అతిల్, ఇవర్ ద్వయత్తినుడైయ అర్థానుసన్ధానత్తోడే కాలక్షే పమ్పణ్ణనినైత్తు, అతిల్ పెరియగద్యత్తిల్ విస్తృతమాక అనుసన్ధిత్త వర్థత్తై శ్లోకఙ్గళుక్కు సుగ్రహమాకవుమ్ పెరుమాళుక్కు త్తిరుచ్చెవి శాత్తుకైక్కు ఏకాన్తమాకవుమాయ్, అన్దద్వయత్తినుడైయ అర్థత్తైయే పాశురప్పరప్పఱ త్తిరుమున్నే విణ్ణప్పమ్ శెయ్యలామ్పడి సఙ్గ్రహేణ వరుళి చ్చెయ్కిఱార్.

ఏవమ్; అనన్తరమ్ శ్లోకద్వయానుపఠనేన పూర్వోక్త విశ్వాసః ప్రమాణతః ప్రతిష్ఠాప్యతే. తతః పరేణవాక్యేన పూర్ణ ప్రపత్త్యకుశలే జనేపితత్స్వరక్షానుగుణ ప్రపత్తివాక్యోచ్చారణ వైభవంఖ్యాప్యతే. తత్సిద్ధ్యర్థంపశ్చాచ్చతుర్దశభిఃసమృద్ధిభిర్నారాయణశబ్దోక్తాశ్శరణ్యాకారవిశేషాఃప్రకాశ్యన్తే. "నమోస్తుతే" ఇత్యనేనతుప్రకృతోపాయే ప్రధానభూతో భరన్యాసాంశః ఫలప్రార్థనం వానిగద్యత ఇతివిభాగః.

---

(౧) ౪-తిరువ-౬౩. (౨) ౪ తిరువ-౧౫. (౩) పాద్మే. (౪) పెరియతిరువ-౫౬

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీభగవద్రామానుజార్యకృత శ్రీరఙ్గగద్యమ్

మూ;- చిదచిత్పరతత్త్వానాం తత్త్వయాథార్థ్యవేదినే।
రామానుజాయ మునయే నమో మమ గరీయసే॥

మూ;- స్వాధీనత్రివిధచేతనాచేతన స్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదం

ఇతిల్ ముతల్ చూర్ణైయిలే పురుషార్థమాక నిర్ణీతమాన కైఙ్కర్యత్తై అపేక్షిక్కిఱార్. కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధియావాన్ నారాయణనిఱే. అన్నారాయణశబ్దత్తుక్కర్థమ్ ఉభయవిభూతియోగముమ్, హేయప్రతిభటత్వముమ్, సమస్తకల్యాణగుణాత్మకత్తైయుమిఱే అతిల్ ఉభయవిభూతియోగత్తై ప్రథమత్తిలే అరుళిచ్చెయ్కిఱార్.

(స్వాధీన త్రివిధచేతనాచేతనస్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేధమ్) స్వాధీనమాన, త్రివిధచేతనవర్గఙ్గళెన్న, త్రివిధాఽచేతనవర్గఙ్గళెన్న; ఇవఱ్ఱినుడైయ స్వరూపభేదమెన్న; స్థితిభేదమెన్న; ప్రవృత్తిభేదమెన్న, ఇవఱ్ఱైయుడైయవనై. చేతనత్తై త్రైవిధ్యమావతు-బద్ధముక్తనిత్యభేదేన. అచేతనత్తై త్రైవిధ్యమావతు-శుద్ధసత్త్వమాన అచిత్తుమ్, గుణత్రయాత్మికైయాన ప్రకృతియుమ్, సృష్ట్యాదికళుక్కు నిర్వాహకమాన కాలముమ్, ఆక త్రివిధమాయిరుక్కుమ్.

ఇహ చ ప్రథమం సవిభూతికస్య భగవతః పరమప్రాప్యత్వాదిసిద్ధ్యర్థం చతుర్థ్యన్తపదప్రదర్శితం సర్వేశ్వరత్వాదికమాహ (స్వాధీనేతి) స్వశబ్దేన ముక్తప్రాప్యస్య కైఙ్కర్యోద్దేశ్యస్య సర్వేశ్వరస్య ప్రభుత్వాది ప్రసిద్ధం నిరతిశయానన్దత్వాదికం సూచ్యతే. స్వాధీనశబ్దేన - భగవత్స్వరూపాధీనత్వం తదిచ్ఛాధీనత్వఞ్చ వివక్షితమ్; సర్వస్య సాక్షాత్పరమ్పరయా వా తదాశ్రయతయా తత్స్వరూపాధీనత్వమ్; తత్ర నిత్యానాం పదార్థానాం తదిచ్ఛాధీన స్వరూపత్వమ్; తదభావే తేషామభావః ప్రసజ్యేదితి ప్రసఙ్గముఖేన

ఇతిల్ బద్ధాత్మాక్కళ్ - జ్ఞానసఙ్కోచార్హస్వరూపరాయ్, పుణ్యపాపఫలమాన సుఖదుఃఖానుభవత్తిలే స్థితియైయుడైయరాయ్, తద్ధేతువాన పుణ్యపాపకర్మప్రవృత్తికరాయిరుప్పర్కళ్. ముక్తాత్మాక్కళ్ - జ్ఞానసఙ్కోచరూపమాన దేహసమ్బన్ధాదికళిల్ నిన్ఱుమ్ భగవత్ప్రసాదత్తాలే నివృత్తరాకైయాలే ఆవిర్భూతస్వరూపరాయ్, కైఙ్కర్యసుఖత్తిలే స్థితియైయుడైయరాయ్, తదనురూపమాక, (౧) "సోऽశ్నుతే సర్వాన్ కామాన్ సహ" ఎన్ఱిఅపడియే భగవద్గుణానుభవపరివృత్తికరాయుమ్, (౨) "యేన యేన ధాతా గచ్ఛతి తేన తేన సహ గచ్ఛతి" ఎన్ఱిఅపడియే కాయికమాన కైఙ్కర్యప్రవృత్తికరాయుమ్, అత్తాలే కళిత్తు, (౩) "హావు హావు హావు" ఎన్ఱుఅపడియే వాచికప్రవృత్తికరాయిరుప్పర్కళ్. నిత్యసిద్ధర్ అస్పృష్టసంసారగన్ధస్వరూపరాయ్, ముక్తరైప్పోలే పాశ్చాత్యరన్ఱిక్కే అనాద్యనన్తకైఙ్కర్యసుఖత్తిలే స్థితియైయుడైయరాయ్ సదాదర్శనప్రవృత్తికరాయ్, నిత్యాఞ్జలిపుటరాయ్, నిత్యస్తుతిప్రవృత్తికరాయుమిరుప్పర్కళ్. ఆకైయాలేయాయిఱ్ఱు నిత్యరెన్ఱు ఇవర్కళుక్కుప్పేరాయిఱ్ఱు.

స్థాప్యమ్. తదభిప్రాయేణ హ్యాహుః. (౪) "ఇచ్ఛాత ఏవ తవ విశ్వపదార్థసత్తా నిత్యం ప్రియాస్తవ తు కేచన తే హి నిత్యాః। నిత్యం త్వదేకపరతన్త్రనిజస్వరూపా భావత్కమఙ్గళగుణా హి నిదర్శనం నః" ఇతి;

అభాషి చ శారీరకశాస్త్రే-"పరమపురుష భోగోపకరణస్య లీలోపకరణస్య చ నిత్యతయా శాస్త్రాధిగతస్య పరమపురుషస్య నిత్యేచ్ఛత్వాదేవ తథావస్థానము స్తీతి శాస్త్రాదవగమ్యతే" ఇతి. అనిత్యానాన్తు తదిచ్ఛాధీన స్వరూపత్వం తదాయత్తోత్పత్తికతయా హి ప్రసిద్ధమ్. గురుద్రవ్యాణాం పతనప్రతిబన్ధేన ధార్యత్వమపి తదిచ్ఛాధీనత్వవిశేష ఏవ. చేతనశబ్ద ఇహ జీవవిషయః. బద్ధముక్తనిత్యరూపేణ జీవానాం త్రైవిధ్యమ్, అచేతనశబ్దః

---

(౧) తై-ఆ-౧. (౨) (౩) తై-భృ- (౪) వై-స్త-౩౬.

ఇని ప్రకృతితత్త్వముమ్-గుణత్రయాత్మకమాయ్ సతతపరిణామస్వరూపమాయ్, చేతననుడైయ కర్మానుకూలమాన పరిణామత్తిలే స్థితియైయుడైత్తాయ్, చేతనర్కళ్కు, †స్వస్వరూప పరస్వరూపతిరోధానప్రవృత్తికమాయిరుక్కుమ్. పఞ్చోపనిషన్మయమాన అచిత్తు-శుద్ధసత్త్వమాయ్, సదైకరూపరూపమాయ్, నిత్యముక్తాదికళుడైయ కైఙ్కర్యత్తుక్కు ఉపకరణరూపేణవుమ్ ఈశ్వరనుడైయ రక్షణకార్యత్తుక్కు అనుకూలమాన వ్యూహ విభవరూపేణవుమ్ స్థితియైయుడైత్తాయ్ సర్వత్ర ప్రకాశప్రవృత్తికమాయిరుక్కుమ్. కాలముమ్ ప్రకృతియిల్కాట్టిల్ వ్యావృత్తమాయ్, ఏకరూప స్వరూపమాయ్ నిమేషకాష్ఠాద్యవస్థాయుక్తమాయ్క్కొణ్డు ప్రాకృతపదార్థఙ్గళెన్న; తత్సంసృష్టచేతనరెన్న, ఇవఱ్ఱినుడైయ నిర్వాహత్తిలే స్థితియైయుడైత్తాయుమ్ సకలత్తినుడైయ ఉత్పత్తివినాశాది ప్రవృత్తికమాయుమిరుక్కుమ్. ఇవఱ్ఱై స్వాధీనమాక వుడైయనాకైయాలవను-అన్తరాత్మతయా నిన్ఱు నియమిక్కై.

ఆక సకలచేతనాచేతనఙ్గళుడైయ సత్తాస్థితిప్రవృత్తికళ్ ఈశ్వరాధీనమాకైయాలే ఇవఱ్ఱినుడైయ శరీరత్వముమ్ అవనుడైయ ఆత్మత్వ

శ్చాత్ర అచిద్ద్రవ్యపరః. త్రిగుణకాలశుద్ధసత్త్వరూపేణ అచేతనత్రైవిధ్యమ్; ద్రవ్యాణాం తదధీనత్వోక్త్యా తత్తద్ధర్మాణాం తాదధీన్యం కైముత్యసిద్ధమితి తదనుక్తిః. అచేతనద్రవ్యస్యాపి ధర్మభూతజ్ఞానస్య చేతనగ్రహణేవిశేషణతయా పాత్రత్వాద్ అత్ర పృథగనుపాదానమ్. చేతనమాత్రే వా త్రైవిధ్యాన్వయః. చేతనాచేతనానాం స్వరూపం స్వాసాధారణ స్వభావైర్నిరూప్యం ధర్మి; తస్య భేదః - తత్తద్వ్యక్తిత్వోపర్గతశ్చ పరస్పరవ్యావృత్తిరూపో ధర్మః. స్థితిః కాలాన్తరేపి విద్యమానతా. సా చ ద్రవ్యాణాం స్వరూపేషు సర్వకాలానువృత్తిస్వరూపా. తేషాం తత్తదవస్థావిశిష్టవేషేణ తు కాలపరిచ్ఛిన్నా కాలతారతమ్యవతీ చేతి తద్భేదః. ప్రవృత్తిః- వ్యాపారః. నివృత్తిరపి- అకరణసఙ్కల్పరూపా ప్రవృత్తివిశేషః- ఏతద్భేదః-తత్తత్కార్యాదిభిర్ద్రష్టవ్యః.

† పురుషార్థస్వరూప ఉపాయస్వరూప విరోధిస్వరూప సమ్బన్ధస్వరూప

మూ:- క్లేశకర్మాద్యశేషదోషాసంస్పృష్టమ్,

ముమ్ శొల్లినాన్ఱాయిఱ్ఱు. శరీరత్తినుడైయ సత్తాస్థితి ప్రవృత్తికళ్ ఆత్మాధీనమాయిరుప్పతు. ఆక, ఇత్తాల్ ఈశ్వరనుడైయ విభూతియోగమ్ శొల్లిఱ్ఱు.

(క్లేశకర్మాద్యశేషదోషాఽసంస్పృష్టమ్) చేతనాచేతనఙ్గళ్ శరీరమాయ్ ఈశ్వరన్ శరీరియాయిరుక్కుమానాకిల్, శరీరసమ్బన్ధప్రయుక్తమాన దోషమ్ శరీరిక్కు వారాతో వెన్నిల్;-తద్గతదోషైరసంస్పృష్టనెన్గిఱతు. క్లేశమావతు-అవిద్యాస్మితాభినివేశ రాగద్వేషాఃపఞ్చక్లేశాః ఇవై యెన్న, ఇన్దక్లేశాదికళుక్కు క్కారణముమాయ్ ఇవఱ్ఱినుడైయ కార్యముమాన పుణ్యపాపరూపకర్మముమ్, ఆదిశబ్దోక్తమాన విపాకాశ

అత్ర స్వేచ్ఛాధీన సర్వతోవ్యాప్త్యా స్వార్థ సర్వోపాదాతృత్వ సూచనాత్సర్వశేషిత్వమపి సిద్ధ్యతి. తదాహుః. (౧) "ఉపాదత్తే సత్తాస్థితినియమనాద్యైశ్చిదచితౌ స్వముద్దిశ్య శ్రీమానితి వదతి వాగౌపనిషదీ" ఇతి, ఏవం భగవతస్సర్వాధారత్వాది వ్యఞ్జనాత్ తదన్యేషాం చేతనాచేతన ద్రవ్యాణాం తత్ప్రతి ఆధేయత్వ విధేయత్వ శేషత్వనియమేన తదపృథక్సిద్ధవిశేషణ తయా తచ్ఛరీరత్వం శ్రుతిసిద్ధం ముఖ్యమేవ స్థాపితం భవతి.

అత్ర చ, కారణవాక్యార్థః, ధర్మిధర్మభేదః, చిదచిద్భేదః, జీవేశ్వరభేదః, జీవానామన్యోన్యభేదః, తేషాం జ్ఞాతృత్వమ్, తత ఏవ కర్తృత్వభోక్తృత్వే జ్ఞాతృత్వాదేస్సర్వథా పరాధీనత్వమ్, పరస్య చ విభూతిద్వయవత్త్వమ్, సార్వత్రికత్రైకాలికసర్వనియన్తృత్వమ్, త్రివిధపరిచ్ఛేదరాహిత్యమ్; కాలపరమవ్యోమ్నోః త్రిగుణవికారాతిరిక్తత్వమ్, ప్రాజ్ఞానధిష్ఠిత ప్రకృతి కారణత్వ నిరాసాదికఞ్చ శారీరకస్థాపితమర్థసిద్ధమ్;

అథ భగవత ఉక్తాకారాన్తర్గతసర్వకారణత్వసర్వనియన్తృత్వాదిభిశ్శఙ్కితాన్ దోషాన్పరిహరతి. (క్లేశకర్మేతి) అవిద్యాస్మితారాగద్వేషాభినివేశాః పఞ్చక్లేశాః

మూ:- స్వాభావికానవధికాతిశయ

యఙ్గళెన్న, ఇవఱ్ఱాలే స్పర్శిక్కప్పడాతవన్. విపాకఙ్గళావతు-దేవాదిజాతియోగమెన్న; ఆయుస్సెన్న ఇత్యాదికళ్. ఆశయఙ్గళావతు-తత్తజ్జాత్యనుకూలఙ్గళాన బుద్ధిభేదఙ్గళ్. అశేషశబ్దత్తాలే-అచిద్గతఙ్గళాన పరిణామత్తైయుమ్ చేతనగతఙ్గళాన దుఃఖాజ్ఞానాదికళైయుమ్ నినైక్కిఱతు. అసంస్పర్శత్తాలే ప్రాగభావత్తై నినైక్కిఱతు.

(స్వాభావికేత్యాది) సర్వసాధారణఙ్గళాయుమ్, ఆశ్రితవిషయఙ్గళాయుమ్, ఆశ్రితవిరోధి విషయఙ్గళాయుమ్ మూన్ఱువకైప్పట్ట గుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. స్వాభావికఙ్గళావతు - జలత్తుక్కు శైత్యమ్పోలేయుమ్ అగ్నిక్కు ఔష్ణ్యమ్పోలేయుమ్ యావద్ద్రవ్యభావియాయిరుక్కై. (అనవధికాతిశయ) (౧)"ఏకైకగుణావధిత్సయా సదాస్థితాః" ఎన్ఱపడియే తనిత్తనియే నిస్సీమఙ్గళాయ్ ఆశ్చర్యావహఙ్గళుమాయిరుక్కై.

పుణ్యపాపరూపం కర్మ; ఆదిశబ్దేన - క్లేశకర్మవిపాకాశయైరపరామృష్టః పురుషవిశేష ఈశ్వర ఇత్యాది ప్రసిద్ధ విపాకాదిసఙ్గ్రహః. జాత్యాయుర్భోగా ఇదయో విపాకాః. పూర్వానుభవభావితాః ఆఫలోదయంశయానాస్సంస్కారాః - ఆశయాః. కతిపయదోషరహితవ్యావృత్త్యర్థమశేషశబ్దః. అసంస్పృష్టశబ్దేన-స్వభావతోఽనర్హతయా కదాచిదపి దోషస్పర్శో నాస్తీతి వివక్షితమ్. ఏవంపదద్వయేన (౨) "పరః పరాణాం సకలా న యత్ర క్లేశాదయస్సన్తి పరావరేశే" ఇత్యస్యార్థ ఉక్తః.

అథ (౨) "తేజోబలైశ్వర్య" ఇత్యాదిభిరుక్తాన్ నిరూపితస్వరూపవిశేషక ధర్మానాహ (స్వాభావికేతి). స్వాభావికత్వమిహ- నిత్యత్వమనన్యాధీనత్వఞ్చ. తేన ముక్తానాం నిత్యానాఞ్చ జ్ఞానాదిభ్య ఏతదాజ్ఞానాదేర్వ్యవచ్ఛేదః. తద్బలాదిభ్యో వ్యవచ్ఛేదస్తు-అనవధికాతిశయత్వాదపి; స్వాపేక్షయా ఉత్కృష్టావధిరహితః అతిశయో యేషాన్తే అనవధికాతిశయాః.

(౧) స్తో-ర- (౨) వి-పు-౬-౫-౮౫-

మూ:- జ్ఞాన బలై శ్వర్య వీర్య శక్తి తేజః

(జ్ఞా॰) ఈశ్వరజ్ఞానమాంకిఱతు- (౧) "యో వేత్తియుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదాస్వతః" ఎన్గిఱపడియే సర్వకాలముమ్ సర్వవస్తుక్కళై యుమ్ యుగపదేనసాక్షాత్కరిక్కుమ్ సామర్థ్యమ్; అతావతు - విష మసృష్టియిలే కిర్మ్భవిత్తిరున్దుళ్ళ అసఙ్ఖ్యాతమాన ఆత్మాక్కళుడైయ స్వరూపభేదత్తైయుమ్ నామభేదత్తైయుమ్ సాక్షాత్కరిక్కుమ్ శక్తి (బల) స్పష్టమానసకలపదార్థఙ్గళైయుమ్ స్వసఙ్కల్పసహస్రైక దేశత్తాలేధరిక్కుమ్ధారణసామర్థ్యమ్. (ఐశ్వర్య)ధృతరాన సర్వాత్మా క్కళైయుమ్కర్మానుకూలమాక నియమిక్కుమ్ నియమనసామర్థ్యమ్. (వీర్య)సృష్ట్యాదిసకలవ్యాపారఙ్గళైయుమ్ పణ్ణానిన్ఱాల్ అనాయాసమాప మానఅవికారిత్వమ్.(౨)"యథాసన్నిధిమాత్రేణగన్ధఃక్షోభాయజాయతే। మనసో నోపకర్తృత్వాత్తథాసౌపరమేశ్వరః" (శక్తి) ప్రవృత్త్యన్ము ఖరానచేతనర్కు శక్తియైకొడుత్తు ప్రవర్తిప్పిక్కుమ్ ప్రవర్తకత్వ సామర్థ్యమ్. అఘటిత ఘటనాసామర్థ్యమాకవుమామ్; జగదుపాదాన శక్తియెన్నవుమామ్. (తేజః) పరాభిభవనసామర్థ్యమ్. (౩) "తమసాం ప్రచ్ఛాదయన్ శ్రియా" (౪) "తమేవభాన్తమనుభాతిసర్వమ్". ఇన్ద జ్ఞానాదిషడ్గుణఙ్గళ్ సర్వవిషయమ్.

జ్ఞానమిహ- సర్వవిషయ నిత్యసాక్షాత్కారరూపమ్. బలమ్; అనాశ్రమాత్ శ్రమ ప్రసఙ్గం సర్వధారకత్వమ్; ఐశ్వర్యమ్ - సర్వనియన్తృత్వమ్. వీర్యమ్-సర్వోపాదాన త్వాదావపి అవికృతస్వభావత్వమ్. శక్తిః- విశ్వోపాదానతార్హత్వమ్. స్వేతరసమ స్తదుర్ఘట ఘటనశక్తిర్వా. తేజః - అసహాయధీన సహకారనిరపేక్షత్వమ్. పరాభిభ వనసామర్థ్యంవా; అత్రవ్యూహవ్యక్త్యాది క్రమేణ జ్ఞానబలాదిద్వన్ద్వత్రికనిర్దేశః. షాడ్గుణ్యస్య ప్రథమముపాదానమ్ - అన్యేషాంగుణానాం తదన్తర్భావేణ తత్ప్రాధా న్యాత్, పరత్వజ్ఞాపకత్వాత్, ఆశ్రితానాశ్రిత గోచరవ్యాపారభేదసాధారణ్యాచ్చ.

(౧) (౨) వి-పు-౧-౨-౩౦ (౩) భా- (౪) ముణ్డ-౨-౨-౧౦

మూ,- స్సౌశీల్య వాత్సల్య మార్దవా ర్జవ సౌహార్ద

ఇప్పడి సర్వోత్కృష్టనుక్కు ఆశ్రితవిషయమాక అనన్తమ్
పన్నిరణ్డుగుణమ్ శొల్లుకిఱార్. (సౌశీల్య) శీలమావతు - మహతో
మన్దైస్సహనీరన్ధ్రేణ సంశ్లేషస్వభావత్వమ్. సౌశీల్యమావతు-అన్దమహ
త్త్వమ్ తిరువుళ్ళత్తిలు మిన్ఱి క్కేయిరుక్కై. (౧)"ఆత్మానం మానుషం
మన్యే" (వాత్సల్య) ఆశ్రితగతమానదోషముమ్ గుణమాయ్ త్తోఱ్
ఱుమ్ ప్రేమమ్. అతావతు - ఆశ్రితరుడైయదోషత్తై త్తన్ పేఱాక
ప్పోక్కి-స్వగుణఙ్గళాలే ధరిప్పిక్కై. * శెయ్తకుఱ్ఱమ్ నఱ్ఱమాకవే
కొణ్డు * పాలేపోల్ శీరిల్ ధరిప్పిక్కై. అతావతు - అద్యజాతమాన
వత్సత్తిన్కళ్ ధేనువిరుక్కుమ్పడి;(౨)"గోపాలత్వం జుగుప్సితమ్"
(మార్దవ) ఇతుమానగుణమాయిరుక్క, ఆత్మగుణ ప్రకరణమాకైయాలే
మానసమార్దవత్తై నినైక్కిఱతు. అతావతు - ఆశ్రిత విశ్లేషత్తై ప్పొఱు
క్కమాట్టాతమెన్మై.(౩)"నఃస్మరామ్యస్య వాక్యాని" (౪)"అనిద్రస్సతతం
రామః" (ఆర్జవ) ఆశ్రితసంశ్లేషార్థమాక త్తన్నుడైయ మనోవాక్కా
యఙ్గళైకరూపమాయిరుక్కై. అతావతు-అవర్కళుడైయ శెవ్వై క్కేడే
శెవ్వైయాయ్విడుమ్పడి తాన్ శెవ్వియనాకై. (సౌహార్ద) "సు-శోభనం
శంసతీతి - సుహృత్" ఎన్ఱు ఆశ్రితరుడైయ సన్నిధియోడు అసన్నిధి
యోడువాశియఱ అవర్కళుడైయ సర్వమఙ్గళఙ్గళైయుమ్ అన్వేషియా

అథ షాడ్గుణ్యవితతిరూపాః సౌలభ్యజ్ఞాపకాః సంశ్రిత సఙ్గ్రహణాదావిశేషత
ఉపయుక్తా గుణాఉచ్యన్తే; అత సౌశీల్యమ్- అతిమహతోప్యతిమన్దైస్సహ నీరన్ధ్ర
సంశ్లేషరసికతా. వాత్సల్యమ్- ఆశ్రితేషు దోషతిరస్కారిణీప్రీతిః. మార్దవమ్- ఆకఠిన
స్వభావతయాసుప్రవేశత్వమ్; దణ్డనీయేష్వపి సామప్రధానత్వంవా. ఆర్జవమ్- కాయ
వాగ్బుద్ధివ్యాపారాణాం పరస్పరమవిసంవాదిత్వమ్; సౌహార్దమ్ - స్వతస్సర్వహితైషి

---

(౧) రా-యు-౧౨౦-౧౧. (౨) వి-పు-౫-౧౩-౩ (౩) రా- (౪)రా-సు-౩౬-౪౪

మూ;- సామ్యకారుణ్యమాధుర్యగామ్భీర్యౌదార్య

నిత్తై.(సామ్య)జాతిగుణవృత్తాదికళాలుణ్డాన తాఴ్ వేఱ్ఱజ్గళై ప్పారాతే ఆభిముఖ్యమే హేతువాక ఆశ్రయణీయత్వేసమనాయిరుక్కై, (౧)"గుహేనసహితః"(౧)"శబర్యాపూజితః" (కారుణ్య) స్వార్థనిరపేక్షమాకప్పర దుఃఖాఽసహిష్ణుత్వమ్.(౨)"భృశంభవతిదుఃఖితః"(౩) "స్త్రీప్రణష్టేతి కారుణ్యమ్" (మాధుర్య) స్వరూపరూపగుణవిభూతికళాలే సర్వతోముఖమానసారస్యమ్. హస్తుం ప్రవృత్తనానాలుమ్ రసావహనాయిరుక్కై. (౪)"అసూర్యమివసూర్యేణ నివాత మివవాయునా । కృష్ణేనసముపేతేన జహర్షేభారతంపురమ్" (౫) "ఏహ్యేహిఫుల్లామ్బుజపత్రనేత్ర" (౬) "సర్వగన్ధస్సర్వరసః" (గామ్భీర్య) ఆశ్రితర్కుచ్చెయ్యనినైత్తిరుక్కుమవై ఒరువరాల్ పరిచ్ఛేదిక్క వొణ్ణాతిరుక్కై. అతాకిఱతు - తన్నుడైయకోడైయిన్ శీర్మైయుమ్ కొళ్ళుకిఱవన్ శిఱుమైయుమ్ పారాతేయిరుక్కైయుమ్, ఎల్లామ్ శెయ్తాలుమ్ ఒన్ఱుమ్ శెయ్యాతానాయిరుక్కై.(౭)"యఆత్మదాబలదా"(౮) "ఉన్నడియార్క్కెన్ శెయ్వనెన్ఱేయిరుత్తినీ"(ఔదార్య)ఆశ్రితరుడైయఅపేక్షితజ్గళై త్తానిరస్కుకొడుక్కై. (౯) "ససర్వానర్థినోదృష్ట్వా సమేత్యప్రతినన్ద్యచ"(౧౦) "ఉదారాస్సర్వ

త్వమ్; సామ్యమ్- సర్వైరప్యాశ్రయణీయత్వే సమత్వమ్. స్వతోపకృష్ట పాతిత్వంవా. కారుణ్యమ్-స్వప్రయోజనాన్తరానుద్దేశేన పరదుఃఖ నిరాచికీర్షా.

మాధుర్యమ్-ఉపాయదశాయామపిరఞ్జకత్వేన రసావహత్వమ్. ద్విషతాంజిఘాంసితానామపిదృష్టిచిత్తాఽపహారిత్వంవా. గామ్భీర్యమ్- భక్తానుగ్రహాదేరగాధత్వమ్. ఆశ్రితదోష దర్శనాదేస్సతోపి గోపనేన దుర్గ్రహత్వంవా. ఔదార్యమ్- పాత్రలాఘవదేయగౌరవ ప్రత్యుపకారాద్యనాదరేణ వితరణశీలత్వమ్. చాతు

(౧) రా-బా-౧. (౨) రా-అ-౨-౪౧. (౩) రా-సు- (౪) భా-
(౫) భా-భీ-౫౯-౯౮. (౬) ఛా-౩-౧౪-౪. (౭) (౮) పెరియతిరువ-౫౩
(౯) రా-అ-౧౬-౨౭. (౧౦) గీ-౭-౧౮.

మూ;- చాతుర్య స్థైర్య ధైర్య శౌర్య పరాక్రమ

ఏవై తే'' (చాతుర్య) ఆశ్రితరుడై యదోషఙ్గళై పురుష కారంభూతై యాన పిరాట్టియఱియాతపడిమఱైక్కై. ఆశ్రితర్ తన్నుడై యరక్షణత్తిలే అతి శఙ్కైపణ్ణినాల్ అవ్వతిశఙ్కైయైపోక్కి రక్షిక్కై యెన్నవుమామ్. (౧) ''సమ్యూర్ణందశమోజనమ్ । బిభేదచపునస్సాలాన్'' (స్థైర్య) ప్రత్యూహశతఙ్గళుణ్డానాలుమ్ ఆశ్రితరక్షణప్రతిజ్ఞైయిల్ కులైయాతొ ళ్ళిక్కై. మహారాజ ప్రభృతికళ్ అనేకర్ విరోధిక్క చ్చొయ్ శేయుమ్ (౩)''నత్యజేయంకథఞ్చన'' ఎన్ఱానిఱే. ఆకవిప్పన్నిరణ్డుగుణఙ్గళుమ్ఆశ్రిత విషయమ్.

అనన్తరమ్ మూన్ఱుగుణమ్ ఆశ్రితప్రతిపక్షవిషయమ్; (ధైర్య) ఎతిరియై మతియాతొళ్ళిక్కై, లఙ్కైయిలే రావణనుమ్ బలము మెల్లామ్ కుఱియఱియాతిరుక్క చ్చెయ్ తే అవన్ తమ్బియై రీక్కుడక్కారై యిలేలఙ్కా రాజ్యత్తుక్కు రాజావాక అభిషేకత్తైప్పణ్ణువిక్కై.(౩) ''అబ్ధిం నతేరిథ''. మూలబలమ్ సన్నిహితమానవన్ఱు పెరుమాళుడై యతిరువుళ్ళమ్ పూర్వక్షణత్తిఱ్కాట్టిల్ ఒరువికృతియున్ఱియిలే యిరున్దపడియై చొల్లి తిన్ఱాకవుమామ్. (శౌర్య) పరబలత్తిలే శెన్ఱుపుకుమ్బోతు స్వబల మ్బోలే శెన్ఱుపుకుకై యుమ్(౪)''ఛిన్నం భిన్నం శరైర్దగ్ధమ్'' ఎన్నిఅపడియే ప్రహర్తావాకై యుమ్. (పరాక్రమ) శారికై పరుమ్బోతుకై యుమ్ విల్లు

ర్యమ్- శుభాశ్రయ ప్రకాశనాద్యయత్నోపాయై ర్విముఖవశీకరణ విస్రమ్భ జనన సంశ్రితదోషాచ్ఛాదన విరుద్ధానుకూలీకరణాదిషు కుశలత్వమ్. స్థైర్యమ్- శరణాగత సఙ్గ్రహే దోషప్రదర్శకైస్సుహృద్భిరప్యకమ్పనీయత్వమ్. ధైర్యమ్-అభిమతవిరోధ ప్రసఙ్గేపి అభగ్నప్రతిజ్ఞత్వమ్. వ్యత్యయేనవా స్థైర్యధైర్యయోర్వ్యాఖ్యానమ్- ప్రబలప్రతిపక్షోప నిపాతేపి సావజ్ఞ దృఢచిత్తత్వం వాధైర్యమ్.

శౌర్యమ్తు-భీమేష్వపి పరసైన్యేషు అసహాయస్యాపి స్వసైన్యేష్వివనిర్భయప్రవే శసామర్థ్యమ్. తత్రప్రవిష్టస్య పరనిరాకరణ పర్యన్తోవ్యాపారః- పరాక్రమః.

(౧) రా-బా-౧. (౨) రా-యు-౧౮-౩. (౩)అతిమా-స్త. (౪) రా-యు-౯౪-౧౯

మూ:- సత్యకామసత్యసఙ్కల్పకృతిత్వ

మాయ్ సఞ్చరిక్కుమ్ సఞ్చారత్తిలే ఎతిరికళ్ తువక్కుణ్డు శ్రుతువెన్నత్
యమాట్టాతపడి సఞ్చరిక్కై. (౧) "ప్రహార్తారంశరీరేషు"

(సత్యకామ) అనన్తరమ్ ఆశ్రిత విషయమాయుమ్ ఉపేయవిష
యమాయుమ్ ఉపాయవిషయమాయుమిరుక్కుమ్ నాలుగుణఙ్గళుమ్
శొల్లుకిఱతు. నిత్యమానకామ్యఙ్గళై యుడైయవనెన్నపడి. అతావతు -
ఆశ్రితర్క్కను భావ్యమాన గుణఙ్గళైయుమ్ విభూతిగళైయుమ్
శొల్లుకిఱతు. కామ్యన్త ఇతికామాః. ఆశ్రితరక్షణ విషయమానమనో
రథమే కామమెన్గిఱతు. అతు - అప్రతిహతమాయిరుక్కైయెన్నుమామ్.

(సత్యసఙ్కల్ప) అపూర్వమానభోగ్యఙ్గళై సఙ్కల్పిత్తుఅనుభ
విక్కుమిడత్తిల్ అమోఘమాయిరుక్కై; (౨) "కాణవా
రాయ్" ఎన్నిరుక్కుమవర్ కళుక్కుక్కణ్ణాలేకణ్డనుభవిప్పిక్కైక్కు దేవ
మనుష్యాద్యవతార సఙ్కల్పమ్ అప్రతిహతమాయిరుక్కుమెన్నుమామ్,

(కృతిత్వ) ఆశ్రితరపేక్షితమ్ పెఱ్ఱాల్ లాభమ్ తన్నతాయి
రుక్కై. (౩) "అభిషిచ్యచలఙ్కాయామ్" ఇవర్ కళుడైయకర్తవ్యఙ్గళై
త్తానేఱిట్టుక్కొణ్డు శెయ్కైయెన్నవుమామ్. ఆదికర్మణి క్తిన్నన్తః.

సత్యకామసత్యసఙ్కల్ప శబ్దా- ఇహాభావప్రధానౌ. కర్మధారయవృత్తౌవా. సత్యకా
మత్వమ్. నిత్యభోగ్యవత్త్వమ్;సత్యసఙ్కల్పత్వం-స్వావతార పర్యన్తా పూర్వభోగ్య
సృష్ట్యాదౌ అమోఘ సఙ్కల్పత్వమ్. కృతిత్వమ్-పరోపకారిత్వమ్. ఆశ్రితరక్షణేన
కృతకృత్యత్వంవా. (౪) "నమేపార్థాస్తికర్తవ్యమ్" ఇత్యుక్తం విహితకర్తవ్యనిరపేక్ష
త్వంవా; ధర్మసంస్థాపనానుష్ఠానవత్త్వంవా. పరేషాంస్వహితప్రవృత్తేః పూర్వమేవ
కర్తుముపక్రాన్త పరహితత్వంవా. స్వేనకృతం సర్వంప్రతిస్వస్యైవశేషిత్వంవా.

(౧) రా. (౨) తి-వాయ్-౮-౫-౨ (౩) రా-బా-౧ (౪) గీ-౩-౨౨

మూ;- కృతజ్ఞతాద్యసఙ్ఖ్యేయకల్యాణగుణగణౌఘమహార్ణవం

(కృతజ్ఞతా) ఒరుకాల్ శరణమెన్ఱ ఉక్తిమాత్రత్తాలే పిన్బు శెయ్యుమ్ కుఱ్ఱమ్ పారాతే అత్తైయే నినైత్తిరుక్కై. ఆశ్రితవిషయత్తిల్ తాన్ శెయ్త నన్ఱై యొழிన్దు అవర్కళ్ శెయ్త నన్ఱైయే నినైత్తిరుక్కై యెన్నవుమామ్. ఆశ్రితర్క్కెల్లామ్ శెయ్తాలుమ్ అత్తైమఱన్దు అవర్కళ్ శెయ్తతైయొழிయత్తాన్ శెయ్యాత నన్ఱైయే నినైత్తిరుక్కై యెన్నవుమామ్. (౧) "శిరసాయాచతస్తస్యవచనం నకృతంమయా"

(అసఙ్ఖ్యేయకల్యాణ గుణగణౌఘ మహార్ణవమ్) ఎణ్ణిఱైయమనస్సుక్కు గోచరమాయిరుప్పన శిలకల్యాణగుణఙ్గళ్ శొల్లప్పట్టవిత్తనై. అనుక్తమానగుణఙ్గళ్ ఒరు మహార్ణవత్తిల్ జలపరమాణువుక్కు సఙ్ఖ్యైయుణ్డాకిలాయ్త్తు భగవద్గుణఙ్గళుక్కుమ్ సఙ్ఖ్యైయుణ్డావతు. (౨) "వర్షాయుతైర్యస్యగుణానశక్యాః" (3) " చతుర్ముఖాయుర్యదికోటివక్త్రః"

కృతజ్ఞతా - సకృదఞ్జలికర్తురపి అనుబన్ధిపర్యన్త సంరక్షణాయతత్కృతానుదర్శనమ్; అపసరే సంశ్రితాపేక్షితకరణాయ స్వకృత ప్రత్యాఖ్యానాను దర్శిత్వంవా. (౧) "శిరసాయాచతస్తస్యవచనం నకృతంమయా" ఇతివ్యాహ.

ఆదిశబ్దేన- తత్రతత్ర ప్రసిద్ధా ఆనృశంస్యాదయోగృహ్యన్తే. (౧) "యథారత్నానిజలధేరసఙ్ఖ్యేయాని పుత్రక" ఇత్యాది స్మరణాయ అసఙ్ఖ్యేయతోక్తిః. అత్రదోషాసంస్పృష్టత్వం కల్యాణగుణయుక్తత్వఞ్చ వదతా నిర్గుణ శ్రుతేః పశుచ్ఛాగోత్సర్గాపవాద నయాభ్యాం దోషరూప విశేష నిషేధపరత్వం సూచ్యతే.

ఉక్తం సర్వస్మాత్పరత్వం స్వసామ్య ప్రదాన పర్యన్తం సౌలభ్యఞ్చ- (౪) "నారాయణ పరంబ్రహ్మ" (౫) "పరంబ్రహ్మపరంధామ" ఇత్యాది శ్రుతిస్మృతి

(౧) రా-యు-౧౨౪-౨౦ (౨) భా-కర్ణ-౮3-౬౫ (3) వారాహే-౭3-౯౪.
(౪) తై-నా-౧౧. (౫) గీ-౧౦-౧౨.

మూ;- పరబ్రహ్మభూతంపురుషోత్తమం శ్రీరఙ్గశాయినమ్

(పరబ్రహ్మభూతంపురుషోత్తమమ్) పరబ్రహ్మశబ్దత్తాలుమ్పురుషోత్తమ శబ్దత్తాలుమ్ వేదాన్తఙ్గళిలే ప్రసిద్ధమానవన్. పరబ్రహ్మమావతు - బృహత్త్వబృంహణత్వ గుణయోగత్తాలే బ్రహ్మశబ్దవాచ్యత్వమ్. బృహత్త్వమావతు - తాన్ పెరియనాకై. బృంహణత్వమావతు - (౧) "తమ్మైయేయొక్కవరుళ్ శెయ్‌వర్" ఎన్గుమ్ (౨) "మమసాధర్మ్యమాగతాః" ఎన్గుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఆశ్రితరై త్తన్నైప్పోలేయాక్కుకై. (౩) "తన్నాగవేకొణ్డు శన్నమ్ శెయ్యుమైయుమ్‌కొళ్ళుమ్"; పురుషోత్తమత్వమావతు-(౪) "యస్మాత్క్షరమతీతోऽహమక్షరాదపిచోత్తమః। అతోऽస్మి వేదేలోకేచ ప్రథితఃపురుషోత్తమః" ఎన్గు సర్వాధికనెన్గుమ్, "పురు-బహు,సునోతి-దదాతీతి-పురుషః" ఎన్గుమ్, సర్వాపేక్షితఫలప్రదనాకైయాలే పరమోదారనెన్గుమ్ శొల్లుకిఱతు.

(శ్రీరఙ్గశాయినమ్) ఇప్పడిశ్రుతిస్మృతికళిల్ కేట్టుప్పోకైయన్రిక్కే కణ్ణాలేకణ్డనుభవిక్కలామ్పడి కోయిలిలే కణ్వళర్న్దరుళుకిఱ నీర్మైయై

సిద్ధప్రకారేణస్థిరీకరోతి(పరబ్రహ్మేతి). యద్యపి(౫)"బ్రహ్మపరిబృఢంసర్వతః" ఇతి నిరుక్తకారవచనాత్ బ్రహ్మశబ్ద ఏవ పరత్వంపరదర్శనామచభవతి. తథాప్యౌపచారికప్రయోగవ్యవచ్ఛేదాయ పరశబ్దః;- అత్ర "బృహతి" "బృంహయతి" ఇతినిరుక్తిభ్యాం వ్యాపిత్వకారణత్వాది సిద్ధావ్యశఙ్కాతాన్దోషాన్ పరిహర్తుం భేదశ్రుత్యాద్యర్థగర్భయా భగవద్గీతానిరుక్తయా సమాఖ్యయావిశినష్టి (పురుషోత్తమమితి). అనేన బ్రహ్మశబ్దార్థతయా కుదృష్టివికల్పితప్రకారాన్తరాణి తామసతన్త్రాద్యుక్తవ్యక్త్యన్తరాణిచవ్యవచ్ఛిద్యన్తే. అస్యచపఞ్చమ్యాదివిభక్తిత్రయేపి సమాసస్సమ్భవతి.

ఏవం సర్వాధికత్వేన అస్మదాదిభిర్దురధిగమస్స్యాదితిశఙ్కాంపరిహర్తుంద్వాభ్యాం విశేషణాభ్యాం సౌలభ్యకాష్ఠాంవ్యనక్తి (శ్రీరఙ్గశాయినమస్మత్స్వామినమితి). స్వరూపాద్విగ్రహస్యసుఖానుసన్ధేయతయాసౌలభ్యమధికమ్; తస్మాదప్యర్చావతారస్య

(౧) తి-మొ-౧౧-౩-౫. (౨) గీ-౧౪-౨ (౩) తి-వాయ్-౩-౯-౪. (౪) గీ-౧౫.

అస్మత్స్వామినం ప్రబుద్ధనిత్యనియామ్య
నిత్యదాస్యైకరసాత్మ స్వభావోహమ్,

చ్చొల్లుకిఱతు (అస్మత్స్వామినమ్) (౧) "కిడన్దతోర్ కిడక్కై" ఎన్గిఱ పడియే కోయిలిలేవన్దు కణ్వళర్న్దరుళుకిఱ వడ్డుకాలుమ్ శీలత్తాలుమ్ తమ్మోడు ఎనక్కుణ్డానముఱైయైయుణర్త్తినవరై; (౨)"గుణైర్దాస్యముపాగతః" ఎన్గిఱపడియే. ఇతుక్కుకీళ్ కైఙ్కర్యప్రతిసమ్బన్ధియై చ్చొల్లిఱ్ఱాయ్, ఇతుక్కుమేల్ కైఙ్కర్యత్తుక్కాశ్రయమాన స్వరూపత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. (పబుద్ధనిత్యనియామ్య నిత్యదాస్యైకరసాత్మస్వభావోహమ్) ప్రబుద్ధమాన. నిత్యనియామ్యమాయ్ నిత్యదాస్యైకరసమాయిరుక్కుళ్ళ ఆత్మస్వభావత్తైయుడైయనాన, నాన్; ఇత్తాల్ స్వాత

భక్తాభిమత సర్వదేశకాలసన్నిధాయితయా పరవ్యూహాదిభ్యోధికతమమ్; తదా కాష్ఠా ప్రాప్తం పరత్వమపి తత్రభక్తోపలభ్యం శాస్త్రాదవసేయమ్; యథోక్తమ్; "సర్వాతిశాయిషాడ్గుణ్యం సంస్థితం మన్త్రబిమ్బయోః" ఇతి.

అత్ర మనుష్యాణామపి కైఙ్కర్యోద్దేశ్యతయా అవస్థితస్య నిర్భయసేవాది యోగ్యత్వ మస్మత్స్వామిశబ్దాభిప్రేతమ్. యథాహుః- (౩) "అర్చ్యస్సర్వసహిష్ణురర్చకపరాధీనాఖిలాత్మస్థితిః" ఇతి. యద్వా - స్వాచార్యసన్తానసేవితత్వేన ప్రీత్యతిశయహేతుత్వమభిప్రేత్య అస్మత్స్వామిశబ్దః. ప్రాచీనరామానుజ ఇవ అహమపి అస్యశీలాదిగుణైర్దాస్యముపాగత ఇతిచభావః. ఏవం కైఙ్కర్య ప్రతిసమ్బన్ధితయా అనుభావ్యం నిర్ధారితమ్.

అథ ఆత్మాభిమానానుగుణ పురుషార్థవ్యవస్థా సిద్ధ్యర్థమనుభవితుః కైఙ్కర్యరస. స్యాత్మనస్స్వరూపావిర్భావదశామాహ (ప్రబుద్ధేతి) (ప్రబుద్ధమ్) ప్రకర్షేణావగతమ్; స్వాధీనస్వార్థకర్తృత్వ భోక్తృత్వ భ్రమవిరహేణ సమ్యగ్దృష్టమిత్యర్థః. నియామ్యత్వదాసత్వే (౪) "సస్వరాడ్భవతి" ఇత్యామ్నాతాయాం ముక్తిదశాయామప్య

---

(౧) తిరుమాలై-౨౩. (౨)రా-కి-౪-౧౨. (౩) ర-స్త-౨-౭౪. (౪) ఛా-౭-౨౫-౨.

తదేకానుభవ స్తదేకప్రియః పరిపూర్ణం భగవన్తం

న్త్ర్యముమ్ విషయాన్తరప్రావణ్యముమ్ ఆత్మవినాశకమెన్నై. (తదేకానుభవ స్తదేకప్రియః) భగవద్విషయమొన్ఱుమేజ్ఞానత్తుక్కుమ్ విషయమాయ్ భక్తిక్కుమ్ విషయమాకై. ఇత్తాల్ భగవదనుభవహేతువాయిరున్దుళ్ళ పరభక్త్యాదికళై నినైక్కిఱతు.

(పరిపూర్ణంభగవన్తంవిశదతమానుభవేన నిరన్తరమనుభూయ)

సువృత్తే ఇతిజ్ఞాపనాయ ద్వయోరపినిత్యత్వోక్తిః. నిరపేక్షస్వాతన్త్ర్య నిరుపాధికశేషిత్వ ప్రసఙ్గపరిహారాయఏకరసశబ్దః; అత్రఆత్మశబ్దః స్వవిషయః. స్వభావశబ్దో యావదాత్మభావ్యాకారమాహ. ఈదృశాత్మస్వరూపమపి (౧) "వ్యతిరేకస్తద్భావభావిత్వాత్" ఇతినయేన పరమప్రాప్యవిశేషణతయా ఫలకోటినివిష్టమనుసన్ధేయమితి వ్యఞ్జయితుమధికోహంశబ్దః.

నిత్యనియామ్యత్వ ప్రబోధకాష్ఠామాహ (తదేకానుభవఇతి) తస్మిన్నేకస్మిన్నేవ ప్రధానతయా ఽనుభవోయథోస్యసతక్తః. ఆవిర్భూత స్వరూపస్యహిభగవద పృథక్సిద్ధవిశేషణతయా తత్ప్రధానతయైవ స్వానుభవమ్, (౨) "అవిభాగేనదృష్టత్వాత్" ఇత్యసూత్రయత్. నిత్యదాస్యైకరసత్వావిర్భావస్యఫలమాహ (తదేకప్రియఇతి) సఏవప్రధానతయా నిత్యంప్రియోయస్యసః - తదేకప్రియః. సహితద్దాస్యైకరసస్యాస్య (౩) "రసోవైసః" ఇత్యాద్యుక్తస్వాభావిక నిరవధికాతిశయరసస్వరూపాత్తస్మాదన్యత్తదానీం ప్రధానతయా స్వాద్యంభవతి. తదేవమనుభావ్యానుభవితారావుక్తౌ.

అథాత్రత్యానుభవాద్వ్యావృత్తమనుభవ ప్రకారమాహ (పరిపూర్ణమితి) అనన్తగుణవిభూతివిశిష్టేస్వరూపే అననుభూతాంశరహితమిత్యర్థః. (భగవన్తమ్) పరా

---

(౧) బ్రహ్మసూ-౩-౩-౫౪. (౨) బ్రహ్మసూ-౪-౪-౪ (౩) తై-ఆ-౭-౬.

విశదతమానుభవేన నిరన్తర మనుభూయ,
తదనుభవజనితానవధికాతిశయప్రీతికారితా

భగవానై ప్పరిపూర్ణమాక విశదతమానుభవత్తాలే ఇడైవిడాతే అనుభవిత్తు. పరిపూర్ణానుభవమాకిఱతు – స్వరూపరూపగుణవిభూతికళెల్లామ్ అనుభవత్తుక్కు విషయమాకై. విశదానుభవమాకిఱతు – ప్రత్యక్షానుభవమెన్నలామ్పడి తత్సమమాయిరుక్కై. అతుతాన్ పరభక్తియిలనుభవమ్. విశదతరానుభవమ్ – పరజ్ఞానదశైయిలనుభవమ్. విశదతమానుభవమ్ – పరమభక్తియుక్తనాయనుభవిక్కుమనుభవమ్. నిరన్తరానుభవమాకిఱతు – నడువువిషయాన్తరస్పర్శమన్ఱిక్కే యొఴికై.

(తదనుభవజనితేత్యాది) అన్ద అనుభవత్తాలే పిఱన్ద ప్రీతియాలే పణ్ణప్పడుమతాయ్ సర్వావస్థైయిలుముచితమానసకలశేషవృత్తియొన్ఱై

శరాదినిరుక్తప్రకారేణ ఉభయలిఙ్గమ్. తస్మిన్ సామాన్యతస్సర్వాకారవిషయపరోక్షజ్ఞానాత్పరిమితాకారవిషయప్రత్యక్షజ్ఞానాచ్చ వ్యావృత్త్యర్థమాహ (విశదతమానుభవేనేతి) తథాఽప్యపరిచ్ఛిన్నవిషయ సాన్తర ప్రత్యక్షాద్వ్యవచ్ఛినత్తి (నిరన్తరమితి) (అనుభవేన అనుభూయ) అనుభవేనవిషయీకృత్యేత్యర్థః. తదనుభవేత్యనేన పూర్వోక్తభగవదనుభవానువాదః.

యద్వా, తచ్ఛబ్దేన భగవదనుభవః పరామృశ్యతే. తస్యానుభవోఽపి స్వయమ్ప్రకాశస్యతస్యైవస్వరూపమ్. ఈదృశోఽయమనుభూయతేమయేతి, అనుకూలతము భగవదనుభవ స్వరూపోల్లేఖాంశేన జనితాప్రీతిరిహోచ్యతే. తస్యానవధికాతిశయత్వేన ఐశ్వర్యాద్యనుభవజనిత ప్రీతేర్వ్యవచ్ఛేదః. ఈశ్వరేచ్ఛాధీనేఽపి కైఙ్కర్యేఽస్య ప్రీతికారితత్వోక్తిః, నియోగనైరపేక్ష్యం ప్రీతేః ప్రేరకత్వాతిశయఞ్చ వ్యనక్తి. కారితశబ్దః – ఇహ శేషతాయాంవా, తదేకరతౌవా; శేషవృత్తిం ప్రతిప్రయోజ్యకర్తరి కిఙ్కరేవాఽన్వేతవ్యః.

ఉశేషావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూప నిత్యకిఙ్కరో భవాని;

యుమే పఴ్గినవాశైయైవడివాకవుడైత్తాయ్, యావదాత్మభావియా
యిరున్దుళ్ళ కైఙ్కర్యత్తుక్కాశ్రయభూతనాకవేణుమ్. అనవధికాతి
శయత్వమావతు - యావదాత్మభావియాన కైఙ్కర్యత్తుక్కు అడియా
యిరుక్కైయుమ్ పరభక్త్యాదికళిఱ్కాట్టిల్ అతిశయిత్తిరుక్కైయుమ్.
(అశేష) అశేషావస్థైయావతు - అన్తఃపురమెన్న, తిరువోలక్కమెన్న,
పూఙ్గోలై, నీర్ వావి ఇవై ముతలానవైయెన్నుతల్, పర
వ్యూహ విభవార్చావతారఙ్గళాకిఱ ఇవై ముతలాన అవస్థైకళెన్ను
తల్. (అశేష శేషతైకరతిరూపనిత్యకిఙ్కరో భవాని) అశేషశేషతైక
రతియాకిఱతు-(౧) "నివాసశయ్యాసన" ఎన్నుమ్, (౨) "శెన్ఱాల్ కుడై
యామ్" ఎన్నుమ్, (౩) "యదాయదాహి" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱవడిమైకళ్.

అశేషావస్థాశబ్దేన సేవ్యస్య భగవతః పరత్వవ్యూహత్వాదయః, సేవకస్య చ ముక్తస్య
సదేహత్వవిదేహత్వాదిరూపావస్థాస్సర్వా వివక్షితాః. శేషతా-అత్ర శేషవృత్తిః. అభి
మతసర్వశేషవృత్తిషు అప్రతిఘాతమభిప్రేత్య అశేషశబ్దః - స్వామిప్రీత్యర్థత్వావిశే
షేణ పరస్పరైకరస్యాత్, పరకృతాపి శేషవృత్తిః స్వకృతేవ భవతీతి భావః. ఈశ్వరస్య చ
ముక్తానాఞ్చ స్వచ్ఛన్దానేక దేహపరిగ్రహేణ వా అనన్తగరుడాదివృత్తి సజాతీయకై
ఙ్కర్యసిద్ధిః. ఆత్మాత్మీయంవా సర్వమశేషశబ్దేనోచ్యతే. తదాతస్య శేషతా - శేష
భావ ఏవ. ఏవంవిధాయామశేషశేషతాయామేవ రతిః-ప్రీతిరిచ్ఛా వా, రూపం నిరూపక
ధర్మో వా యస్యాసౌ-అశేషశేషతైకరతిరూపః, (నిత్యకిఙ్కరో భవాని,. ఉత్తరావధిరహిత
కైఙ్కర్యసామ్రాజ్యవాన్ భవేయమితి భావః. ఏవం న్యాసోపాసనసాధారణాధికారసిద్ధయే
ప్రథమం ఫలపర ఉత్తరఖణ్డో వివృతః.

---

(౧) స్తో-ర- (౨) ౧-తిరువ-౫౩. (౩) రా-అ-౧౨-౬౮.

స్వాత్మనిత్యనియామ్య నిత్యదాస్యైకరసాత్మస్వభావానుసన్ధానస పూర్వక భగవదనవధికాతిశయస్వామ్యాద్యఖిలగుణగణానుభవజనితానవధికాతిశయప్రీతికారితాశేషావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిరూప నిత్య

(స్వాత్మనిత్యనియామ్యేతి) ప్రాపత్తై ప్రార్థిత్తార్ కీళ్. ఇతిల్ అనన్యగతిత్వమెన్న; ఆకిఞ్చన్యమెన్న, స్వదోషఖ్యాపనమెన్న, ఇవన్ఱై మున్నిట్టుకొణ్డు ఇన్దక్కైఙ్కర్యప్రార్త్తినుడైయ సిద్ధ్యర్థమాక త్తిరువడికళిలే శరణమ్పుకుకిఱార్. స్వస్వరూపానుసన్ధాన ప్రీతియాలుమ్ భగవద్గుణానుభవప్రీతియాలుమ్ కైఙ్కర్యస్వరూపకథన ప్రీతియాలుమ్, "స్వాత్మనిత్యనియామ్య" ఎన్ఱుతుడఙ్గి "నిత్యకైఙ్కర్య" ఎన్నుమళవుమ్ శెల్ల ఉక్తత్తై అనుభాషిక్కిఱార్. పారతన్త్ర్యైకరసత్తాలే స్వరూపానుసన్ధానముమ్ భగవద్వైలక్షణ్యత్తాలే తద్గుణానుభవముమ్ ఉభయానుకూలమాయ్ ప్రీతికారితమాకైయాలే కైఙ్కర్యముమ్ అభిమతమాయిరుక్కుమిఱే.

"అనవధికాతిశయస్వామ్య" ఎన్ఱు - ఔపాధికస్వామిత్వఙ్గళై వ్యావర్త్తిక్కిఱతు. మాతాపితాప్రభృతికళుడైయ స్వామిత్వమ్ ఓరోరక్ష

అథ ఉపాయపరంపూర్వఖణ్డంవివృణ్వన్ తత్రోత్తరపురుషవివక్షిత మాకిఞ్చన్యరూపం ప్రపత్తేర్విశేషాధికారం కార్పణ్యరూపమఙ్గఞ్చవ్యనక్తి. (స్వాత్మనిత్యనియామ్యేతి) స్వాత్మశబ్దః - అనుసన్ధాతృస్వరూపపరః. అత్ర శేషశేషితత్కైఙ్కర్య చిన్తనరసేన తదనువృత్తివాఞ్ఛయాచ పూర్వోక్తస్యైవ పరపురుషార్థస్య విస్తరేణానువాదః - నియామ్యశబ్దః; అత్రభావప్రధానః, అనవధికాతిశయ స్వామ్యమ్ - అనవచ్ఛిన్న సర్వవిషయస్వామిత్వమ్. ఆదిశబ్దేన తథావిధనియన్తృత్వాది సఙ్గ్రహః. ఐశ్వర్యాదిఫలాన్తరాత్కదాచిత్క భగవత్కైఙ్కర్యాచ్చ వ్యావృత్త్యర్థం నిత్య కైఙ్కర్యశబ్దః.

కైఙ్కర్యప్రాప్త్యుపాయభక్తి తదుపాయసమ్యక్జ్ఞానతదుపాయ సమీచీనక్రియా తదనుగుణసాత్త్వికతాస్తిక్యాది సమస్తాత్మగుణవిహీనః,

---

ణఙ్గళుక్కు ఉపాయ్ ఒరునాళిలే ముడియవుమ్ కడవతాయిరుప్పతు. అఙ్ఙనన్నిక్కే, ఇన్దస్వామిత్వమ్ సర్వరక్షణఙ్గళుక్కుముపాయ్ సత్తాప్రయుక్తమాయిత్తే యిరుప్పతు. స్వామిత్వప్రయుక్తమాన గుణఙ్గళైచ్చొల్లినోమ్ కీళ్చ్చూర్ణైయిలే. అవఱ్ఱుక్కడియాన స్వామిత్వత్తైయుడైయాకచ్చొల్లుకిఱతిఙ్గు. కైఙ్కర్యప్రాప్త్యుపాయభూతభక్తియాకిఱతు - పరభక్తి,

(తదుపాయసమ్యక్జ్ఞాన) సమ్యక్జ్ఞానమాకిఱతు - జీవపరమాత్మయాథాత్మ్య విషయమాయ్, అనవరతభావనారూపమాయ్ప్పడి పక్వమానజ్ఞానమ్. (తదుపాయసమీచీనక్రియా) సమీచీనక్రియైయావతు - ఆత్మయాథాత్మ్యజ్ఞానత్తై యుడైత్తానతాయ్ త్రివిధపరిత్యాగయుక్తమానకర్మయోగమ్. (తదనుగుణసాత్త్వికతాస్తిక్యాదిసమస్తాత్మగుణవిహీనః) కీళ్చ్చొన్న కర్మయోగఙ్గళుక్కు అనుగుణమాయ్ సత్త్వోత్తరప్రధానమాయ్, (౧) "శమోదమస్తపశ్శౌచం క్షాన్తిరార్జ

(ఉపాయభూతేతి) చ్విప్రత్యయరహితప్రయోగేణ మోక్షప్రదత్వం భగవద్భక్తేః స్వభావప్రాప్తమితి వ్యజ్యతే. భక్తిశబ్దః - ఇహ వేదాన్తోదిత సపరికరభక్తియోగపరః. జ్ఞానక్రియాశబ్దాభ్యామ్ జ్ఞానకర్మయోగౌ వివక్షితౌ. తయోస్సమ్యక్త్వం యథావస్థితసకలాఙ్గోపసంహారవత్త్వమ్. జ్ఞానయోగమన్తరేణాపి కర్మయోగేనైవ ఆత్మావలోకనపూర్వకభక్తియోగాధికారారోహణస్య భగవద్గీతాభాష్యే ప్రపఞ్చితస్య అధికారివిశేషనియతతయా తదనాదరేణ అత్ర స్వారసికక్రమనిర్దేశః.

(సాత్త్వికతా) (౨) "నిత్యసత్త్వస్థః" ఇత్యుక్తసత్త్వనిష్ఠతా. తస్యాః ఫలమాస్తిక్యాదిగుణజాతమ్. అవస్థాభేదేన తస్యా హేతుశ్చ (౩) "అమానిత్వమదమ్భిత్వమ్"

---

(౧) (౨) గీ-౨-౪౫. (౩) గీ-౧౩-౭

దురత్తరానన్త తద్విపర్యయ జ్ఞానక్రియానుగుణా
ఽనాది పాపవాసనామహార్ణవాన్తర్నిమగ్నః,

వమేవచ। జ్ఞానమాస్తిక్యమ్" ఎన్గిఱపడియే ఆస్తిక్యపర్యన్తమాన గుణఙ్గళాలుమ్ అమానిత్వాదికళుమాన సమస్తాత్మగుణఙ్గళాల్ విహీననాయిరుక్కై.

(దురత్తరేత్యాది) ఇతుక్కు-కీళ్ (౧) "అకిఞ్చనః" ఎన్గిఱపడియే తమ్ముడైయ ఆకిఞ్చన్యత్తైచ్చొన్నార్. ఇతుక్కు-మేలే (౨) "అహమస్మ్యపరాధానామాలయః" ఎన్గిఱపడియే స్వదోషఖ్యాపనమ్ పణ్ణుకిఱార్. కడక్క-వరితాయ్ అవధియిన్ఱిక్కే-కీళ్ చ్చొన్న కర్మజ్ఞానఙ్గళుక్కు విపరీతమాన జ్ఞానవృత్తాదికళుక్కనుగుణమాయ్ అనాదియాయిరున్దుళ్ళ పాపవాసనైయాకిఱ పెరుఙ్గడలిలే యమ్బ్రున్దుక్కై; పాపవాసనైయాకిఱతు - పాపత్తాలేవన్దవాసనైయాతల్, పాపత్తుక్కు-హేతువాన వాసనైయాతల్.

(3) "దయాసర్వేషుభూతేషు" ఇత్యాద్యుక్తాత్మగుణాన్తరసఙ్గ్రాహాయసమస్తశబ్దః. ప్రపత్త్యపేక్షితజ్ఞాన విశ్వాసాదేస్త్విహానప్రతిషేధః. ఏవముపాయాన్తర తదుపాయ పరమ్పరాహానిరుక్తా.

అథపూర్వంపశ్చాచ్చఉపాయప్రతిబన్ధకాఽఽపాయపరమ్పరాన్వయమాహ (దురుత్తరేతి) దురుత్తరత్వమ్ - భగవత్సఙ్కల్పమన్తరేణ సనకాదిభిరపిలఙ్ఘయితుమశక్యత్వమ్.తచ్ఛబ్దేన-పూర్వోక్తసమ్యగ్జ్ఞానాదిపరామర్శః. విపర్యయశబ్దః-అత్రవిపరీతపరః, సచజ్ఞానాదిషుత్రిష్వన్వీయతే. త్రయాణాంహేతుః - పాపవాసనా. బీజాఙ్కుర న్యాయసూచనాయ అనాదిశబ్దః. పాపానాంవాసనా - సజాతీయపాపాన్తరారమ్భరుచిహేతుభూత స్వభావవిశేషః. వర్ధూర్మి సఙ్కులత్వాది విపక్షయా మహార్ణవత్వ నిరూపణమ్.

(౧) స్తో-ర- (౨) అహి-సం-౩౬-౩౧, (౩) వి-పు-౩-౮-౩౫

తిలతైలవద్దారువహ్నివత్, దుర్వివేచత్రిగుణక్షణ
క్షరణ స్వభావాఽచేతన ప్రకృతివ్యాప్తిరూప

(తిలతైలవదిత్యాది) పాపవాసనైయిలే అకిప్పడుకై క్కడియాన ప్రకృతియాల్ వన్ద స్వరూపతిరోధానత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. (తిలతైలవద్దారువహ్నివద్దుర్వివేచ) ప్రకృత్యాత్మవివేకమ్ పణ్ణుమిడత్తుచ్చిలరాల్ పిరియవనుసన్ధిక్కవరితెన్నుమిడత్తుక్కు ఇరణ్డుదృష్టాన్తమ్ శొల్లుకిఱార్. విరకిటైయుమవనాయ్ శక్తనుమాయిరుక్కుమవన్ పిరిక్కుమతిత్తే, ఎళ్ళిలెణ్ణెయుమ్, అరణియిలే అగ్నియుమ్. ఇప్పడిజ్ఞానవాసనైయాలుమ్ భగవత్ప్రసాదత్తాలుమ్ ప్రకృతియైయుమ్ ఆత్మావైయుమ్ పిరియ అనుసన్ధిక్కుమతొழிయ అల్లాతార్క్కు ప్పిరియవనుసన్ధిక్క అరితామ్పడియిత్తే ప్రకృతియిలే ఆత్మా తిరోహితమాయ్ క్కిడక్కుమపడి. (౧)"దారుణ్యగ్నిర్యథా తైలంతిలేతద్వత్పుమానపి। ప్రధానేవస్థితోవ్యాపీ చేతనాత్మాత్మవేదనః" ఎన్నక్కడవతిత్తే.

(త్రిగుణక్షణక్షరణస్వభావ) సత్త్వరజస్తమస్సుకళైయుమ్ సతతపరిణామిత్వత్తైయుమ్ స్వభావమాకవుడైత్తాయ్. (అచేతనప్రకృతి

ఏవం విధస్య పాపస్య ఆత్మతిరోధాయకత్వ ప్రకారమాహ (తిలతైలవదితి) దృష్టాన్తద్వయేన(౧)"దారుణ్యగ్నిర్యథా తైలంతిలే తద్వత్పుమానపి। ప్రధానేవస్థితో వ్యాపీ"ఇతివచసంస్మార్యతే. అల్పశ్రుతైఃపృథగ్జ్ఞాతుమ్, అయోగిభిః పృథగ్ద్రష్టుమ్, అనీశ్వరైః పృథక్కర్తు మశక్యతయా దుర్వివేచత్వోక్తిః.

చతుర్దశాధ్యాయోక్తగుణత్రయబన్ధకత్వ ప్రకారజ్ఞాపనాయ త్రిగుణశబ్దః. అనుకూలపరిణతేః క్షణమప్యవస్థాపయితు మశక్యత్వ మభిప్రేత్యాహ (క్షణక్షరణస్వభావేతి)(౨)"అచేతనాపరార్థాచ నిత్యాసతతవిక్రియా। త్రిగుణాకర్మిణాం క్షేత్రం ప్రకృతేరూపముచ్యతే ॥ వ్యాప్తిరూపేణ సమ్బన్ధస్తస్యాశ్చపురుషస్యచ। సహ్యనాదిరనన్తశ్చ పరమార్థేననిశ్చితః" ఇతిపరమసంహితోక్త మచేతన ప్రకృతివ్యాప్తిశబ్దే

(౧) వి-పు-౨-౭-౨౮.   (౨) పరమసంహి-౨.

మూ:- దురత్యయ భగవన్మాయా తిరోహితస్వప్రకాశః, అనా
ద్యవిద్యాసఞ్చితాఽనన్తాశక్యవిస్రంసనకర్మపాశ ప్రగ్రథితః,

వ్యాప్తిరూప) జడరూపమాన ప్రకృతియిలే అవర్జనీయమాయిరున్దుళ్ళ సమ్బన్ధత్తైయుడైత్తాయ్. (దురత్యయభగవన్మాయా తిరోహితస్వప్రకాశః) (౧) "దురత్యయా" ఎన్గిఱపడియే కడక్కవరితాయ్, "మమ మాయా" ఎన్గిఱపడియే సర్వేశ్వరనాలే బన్ధిక్కప్పడుమతాయ్, (౧) "మాయాన్తుప్రకృతింవిద్యాత్" ఎన్గిఱపడియే మాయాశబ్దవాచ్యైయా యిరున్దుళ్ళ ప్రకృతియాలేమఱైక్కప్పట్ట ఆత్మప్రకాశత్తైయుడైయనాయ్, (అనాద్యవిద్యాసఞ్చితాఽనన్తాఽశక్యవిస్రంసన కర్మపాశప్రగ్రథితః) అనాదియానవజ్ఞానత్తాలే తిరట్టప్పట్టతాయ్, అసఙ్ఖ్యేయమాయ్ ఎన్ఱైక్కుమ్ పిఱరోడువాళియుఱ ఒరువరాలుమ్ అవిழ్క్క శక్యమన్ఱిక్కే

ర్థన్వితమ్. ప్రకృతౌ వ్యాప్తిరనుప్రవేశః. ప్రకృతేర్వ్యాప్తిస్సర్వతస్సమ్బన్ధః. ఆశ్రితస్యాఽఽఇవ తత్సమ్బన్ధస్యాపి విచిత్రసృష్ట్యుపయోగిత్వావిశేషాత్ మాయాత్వోక్తిః. "దురత్యయభగవన్మాయా" ఇత్యనేన (౧) "మమమాయాదురత్యయా" ఇతి పదత్రయసూచనమ్.

యద్యప్యాత్మస్వరూపం నిత్యస్వప్రకాశమ్. తథాపి తస్య భగవచ్ఛేషత్వాది విశిష్టాకారగోచర ధర్మభూతజ్ఞాననిరోధమభిప్రేత్య తిరోహితస్వప్రకాశ ఇత్యుక్తమ్. స్వస్వరూపతిరోధానవచనేన "భగవత్స్వరూపతిరోధానకరీమ్" ఇత్యాద్యుక్తముప్యుపలక్ష్యతే; ప్రకృతేస్తిరోధాయకత్వం కర్మసాధికమ్. కర్మచ - భోగైః, తత్తత్ప్రతిపదోక్తప్రాయశ్చిత్తైర్వానిశ్శేషయితుమశక్యమిత్యభిప్రాయేణాహ (అనాద్యవిద్యేతి). అత్రఅవిద్యాశబ్దేన - అజ్ఞానమ్, దేహాత్మభ్రమాదికఞ్చగృహ్యతే. తస్యాశ్చ కర్మహేతుత్వం రాగద్వేషద్వారా; (౨) "యద్బ్రహ్మకల్ప" ఇత్యాదిప్రక్రియయా. అనాద్యవిద్యాసఞ్చితత్వేన ఆనన్త్యాత్, ప్రత్యేకంప్రాబల్యాచ్చ భగవద్వ్యతిరిక్తై

---

(౧) గీ-౭-౧౪. (౨) వై-స్త-౬౧.

మూ,- అనాగతానన్తకాల సమీక్షయాప్య దృష్ట
సన్తారోపాయః, నిఖిలజన్తుజాతశరణ్య

యిరున్దుళ్ళ పుణ్యపాపరూపమాన కర్మమాకిఱకయిఱ్ఱాలే (౧) "పుఱమఱక్కట్టిక్కొణ్డు" ఎన్గిఱపడియే కట్టుణ్డవనాయ్. ఇవ్వళవాల్- అపరాధానామాలయత్వమ్ శొల్లిఱ్ఱాయ్త్తు. "వాసనామహార్ణవాన్తర్నిమగ్నః" ఎన్ఱుమ్ "భగవన్మాయాతిరోహితస్వప్రకాశః" ఎన్ఱుమ్, "కర్మపాశప్రగ్రథితః" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకైయాలే వాసనాకార్యమ్ స్వరూపతిరోధానరూపమాన వజ్ఞానమాయ్, తత్కార్యమ్ కర్మమాయిరుక్కుమపడియైచ్చొల్లుకిఱతు.

(అనాగతానన్తకాలసమీక్షయాప్యదృష్టసన్తారోపాయః) ఆకైయాలే ఇతుక్కుమున్బుపారాతే మేలుమ్ముడివిన్ఱిక్కేయిరున్దుళ్ళకాలపరమ్పరైకళడైయప్పార్త్తాలుమ్ కాణప్పడాతేయిరున్దుళ్ళసంసారోత్తరణోపాయత్తై యుడైయనాయిరున్దుళ్ళనాన్.

(నిఖిలజన్తుజాతశరణ్య) ఇప్పడి అనుకూలఙ్గళిలొన్ఱు మిన్ఱిక్కే ప్రతికూలఙ్గళిల్లాతతిన్ఱిక్కే జననమాత్రయోగికళానసకలజన్తుక్కళుక్కుమ్

రకత్వ విస్రంసనత్వమ్.(౨)"పశవఃపాశితాఃపూర్వం పరమేణస్వలీలయా। తేనైవ మోచనీయాస్తే నాన్యైర్మోచయితుం క్షమా" ఇత్యాద్యుక్తసూచనాయకర్మణఃపాశత్వరూపణమ్. (ప్రగ్రథితః) దృఢనిబద్ధః.(౩)"నాభుక్తంక్షీయతేకర్మ" ఇతిహిస్మర్యతే.

ఉక్తప్రతిబన్ధభూయస్త్వయా,(౪)"త్వత్పాదకమలాదన్యత్"ఇత్యాద్యుక్తప్రకారేణ కాలాన్తరేప్యుపాయాన్తరసమ్భావనాం ప్రాజ్యేయేన ప్రతిషేధయతి (అనాగతేతి)వక్ష్యమాణశ్రీమన్నారాయణత్వాభ్యాంఫలితం(౫)"సర్వస్యశరణంసుహృత్" (౪)"దేవానాందానవానాఞ్చ"(౬)"సర్వలోకశరణ్యాయ"(౭)"విభీషణోవాసుగ్రీవ యదివారావణస్స్వయమ్" ఇత్యాదిప్రసిద్ధం స్వసఙ్కల్పోహాపయుక్తంస్వభావమాహ (నిఖిలజన్తుజాతశరణ్యేతి).

---

(౧) తి-వాయ్-౫-౧-౬. (౨) (౩) బ్రహ్మకై-౧-౨౬-౬-౭౦,
(౪) ౧-జిత- (౫) సు-బా- (౬) రా-యు-౧౭-౧౫. (౭) రా-యు-౧౮-౩౫.

మూ:- శ్రీమన్నారాయణతవచరణారవిన్దయుగళం శరణమహంప్రపద్యే;

శరణవరణార్హనానవనే !; ఇత్తాల్ ఎనక్కుమ్ శరణవరణార్హనెన్ఱుకరుత్తు. "అఖిలజగత్స్వామిన్" ఎన్ఱాప్పోలే "అస్మత్స్వామిన్" ఎన్ఱుమ్. (శ్రీమన్) పూర్వవృత్తమ్పారాతే విషయీకరిక్కుమ్పడి అరుకేయిరున్ద శేర్ప్పారుమ్ణ్డు. (నారాయణ) ఇజ్జన్తుక్కళ్ విముఖరానకాలత్తిలుమ్ సత్తైయైనోక్కిక్కొణ్డుపోన్దవనల్లైయో?; ఆక, అరుకేయిరున్దపిరాట్టియైప్పార్త్తురక్షిత్తరుళవేణుమ్. దేవరీరై ప్పార్త్తాలుమ్రక్షిక్కవేణుమెన్ఱుపడి. (తవచరణారవిన్దయుగళం శరణమహంప్రపద్యే) పరమకారుణికరాన దేవరీరుడైయతాయ్ సర్వసులభమాయ్ నిరతిశయభోగ్యమాయ్ ఒన్ఱుక్కొన్ఱు ఉపమానమామత్తొழియ వేఱుఉపమానమిన్ఱిక్కేయిరున్దతిరువడిగళైయే ఉపాయమాక అధ్యవసిక్కిఱేన్.

హిరణ్యగర్భాదీనామపిసఙ్గ్రహాయనిఖిలశబ్దః. తేపిహికర్మాధీన జన్మభాగితయా త్రపః.(౧)"పశుర్మనుష్యః పక్షీవా యేచవైష్ణవసంశ్రయాః । తేనైవతే ప్రయాస్యన్తి తద్విష్ణోఃపరమంపదమ్" "ఏతన్ముక్తస్యమూర్తస్యముక్తిర్హస్తస్థితాసదా । తత్సమ్బన్ధిన ఏవాపిముక్తిమేష్యన్తివైధ్రువమ్" ఇత్యాద్యర్థమపిప్రేత్యజాతశబ్దః. సచ అత్రగుణప్రధానతయా అన్వితవ్యవ్రాతపరః.

పూర్వఖణ్డపదక్రమానుసారేణ శ్రీమదిత్యాదీనిపదాని.శ్రీమచ్ఛబ్దేన-(౨)"లక్ష్మ్యాత్రైసహహృషీకేశః" ఇత్యాద్యుక్తంసూచ్యతే. సర్వశరణ్యత్వౌపయిక సమ్బన్ధగుణవిశేషాది ప్రదర్శనాయనారాయణశబ్దః. కృపోత్తమ్భకత్వాతిశయాదౌచిత్యాచ్చ చరణగ్రహణమ్. ఉపాయదశాయామపి భోగ్యత్వసూచనాయ అరవిన్దత్వరూపణమ్.శరణశబ్దః - ఇహోపాయపరః.

ఉత్తమపురుషవిభక్తితాధికారివిశేషవ్యఞ్జనాయఅహంశబ్దః. అధికారవిరహాదుపాయాన్తరేషునిరాశః. ప్రత్యవాయభయాదిదానీముపాయేభ్యఉపరతః,శరణ్యగుణవిశేషాదతిశఙ్కానిర్ముక్తః, సంసారేదోషదర్శనాత్ పరిత్యక్తప్రయోజనాన్తరతదు

---

(౧) భరద్వాజస్మృతి. (౨) లక్ష్మీ-౩౭-౧౪.

మూ:- ఏవమవస్థితస్యాప్యర్థిత్వమాత్రేణ

(ఏవమవస్థితేత్యాది) ఉపాయవరణానన్తరమ్ అర్థిత్వమాత్రత్తాలే తమక్కుదాస్యరసత్తై త్తన్దరుళివేణుమెన్గిఱ మహావిశ్వాసత్తైను న్నిట్టుక్కొణ్డు ప్రాప్యత్తైప్రార్థిక్కిఱార్; (ఏవమవస్థితస్యాపి) ఉక్తప్రకారత్తిలే నిన్ఱవెనక్కుమ్. అతావతు - * అపరాధానామాలయనాయ్, అకిఞ్చననాయ్క్కొణ్డు దేవరీర్ తిరువడికళైయే ఉపాయమాకప్పత్తినవెనక్కుమెన్ఱపడి. (అర్థిత్వమాత్రేణ) విరోధివర్గత్తిలుపేక్షైయాతల్, ప్రాప్యత్తిల్ త్వరైయాతలిన్ఱిక్కేయిరుక్క, ప్రాప్యత్తిల్ నిరపేక్షనాయిరాతే అపేక్షిత్తమాత్రత్తాలే.

పాయః. పరమపురుషార్థసఙ్గాత్ ప్రార్థనాన్వితభరన్యాసోద్యత శ్చేతి భావః. (శరణం ప్రపద్యే) ఉపాయతయాఽశ్రయామి. "అకిఞ్చనోఽనన్యగతిరహం శ్రీమతినారాయణే స్వాత్మరక్షాభరంనిక్షిపామి" ఇత్యుక్తంభవతి.

అత్ర సవిశేషణనారాయణశబ్దేన విరోధిభూయస్త్వ ప్రాప్యగౌరవోపాయలాఘవాదిమూలశఙ్కానిరాసహేతవః శరణ్యాకారావివక్షితాః. అథతత్ఫలితం సోపసర్గధాతూక్తమ్,(౧)"రక్షిష్యతీతి విశ్వాసాదభీష్టోపాయకల్పనమ్।గోప్తృత్వవరణం నామ స్వాభిప్రాయనివేదనమ్" ఇతివిభజ్యనిర్దిష్టముఙ్గద్వయమ్. "ప్రార్థనామాత్రసన్తుష్టోఽన్తోర్యచ్ఛతివాఞ్ఛితమ్। ఇతి నిశ్చిత్యభగవత్ప్రార్థనాశరణాగతిః" ఇత్యుక్తప్రకారవిశేషోపలక్షితప్రకారిత్వైశిష్ట్యాభిప్రాయేణాహ (ఏవమితి).

"ఏవమవస్థితస్య" ఇత్యనేన అధికారవైగుణ్యం విరోధిభూయస్త్వఞ్చపూర్వవాక్యోక్తమేవ శరణ్యగుణప్రకర్షవ్యఞ్జనాయ అనూదితమ్. (అర్థిత్వమాత్రేణేతి) ఉపాయలాఘవోక్తిః;అభ్యుదయప్రార్థనావాక్యమాత్రేపి(౨)"నేహాభిక్రమనాశః" ఇతిన్యాయాదన్తతఃకార్యకరమితిభావః. అథవా అత్రసకృత్కర్తవ్యభరన్యాసలఘుతయా సద్యస్స్వాభీష్టసిద్ధిః.

(౧) ల-త న్త్రే-౧౭-౭౦ (౨) గీ-౨-౪౦.

మూ;- పరమకారుణికో భగవాన్ స్వానుభవప్రీత్యోప
నీతైకాన్తికాత్యన్తిక నిత్యకైఙ్కర్యైకరతిరూప

(పరమకారుణికో భగవాన్) ఎన్నుడైయ సాంసారికమాన దుఃఖత్తైక్కణ్డు (౧) "భృశం భవతి దుఃఖితః" ఎన్కిఱపడియే మికవుమ్ పొఱుక్కమాట్టాత స్వభావత్తైయుడైయనాయ్, ఆత్తోజ్జీవనత్తుక్కు హేతువాన జ్ఞానశక్త్యాదికళాల్ పరిపూర్ణనాయిరుక్కుమ్ దేవరీర్. ఇవ్విశేషణఙ్గళిరణ్డుమ్ అర్థనామాత్రత్తాలే పురుషార్థప్రదనాకైక్కు హేతుశొల్లుకిఱతు.

మేల్ అపేక్షితత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. (స్వానుభవప్రీత్యోపనీతైకాన్తికాత్యన్తికకైఙ్కర్యైకరతిరూప) తన్నుడైయ అనుభవప్రీతియాలే యుణ్డావతాయ్, ఒరుపడిప్పట్టు ముడివిన్ఱిక్కేయిరుక్కుమ్ కైఙ్కర్యస్వభావత్తైప్పెఱ్ఱిరుక్కిఱ ఆశైయై వడివాకవుడైత్తాయిరుక్కుమ్,

"స్వానుభవప్రీత్యా" ఇత్యాదినా ప్రాప్యగౌరవప్రకాశనమ్. ఉక్తేర్థేతు ఖిన్నస్యభవన్తీంశఙ్కాముపాకర్తుం "పరమకారుణికో భగవాన్" ఇతిసులభత్వపరత్వసూచకపదద్వయోక్తిః. ఈదృశస్యహి సర్వవిరోధినివర్తకత్వార్థతా. సమర్థస్యనిర్దయత్వే దయాళోశ్చఅసమర్థత్వే శరణ్యత్వంనస్యాదితి తత్సిద్ధ్యర్థముభయోక్తిః. స్వానుభవేత్యత్రస్వశబ్దః - పరమాత్మవిషయః. (ఐకాన్తికత్వమ్) అనన్యవిషయత్వమ్. (ఆత్యన్తికత్వమ్) ఇహఫలాన్తరోపాధిక నివృత్తిరహితత్వమ్. అతఏవ పశ్చాద్భావత్కాలమనువర్తమానత్వంవా. దాస్యకిఙ్కరతాశబ్దౌ - ఇహవృత్తిపరౌ. రతిశబ్దేన - విశ్వాసస్యమహత్త్వరూపప్రకారోభిప్రేతః. ప్రార్థనాశబ్దస్య ఇచ్ఛామాత్రేపి ప్రయోగసద్భావాత్. తద్వ్యావృత్త్యర్థం "తదేకోపాయతాయాచ్ఞా" ఇత్యుక్తయాచనారూపత్వంవ్యఞ్జయితుం ద్వికర్మకఃప్రయోగః.

(౧) రా-అ-

మూ:- నిత్యదాస్యం దాస్యతీతి విశ్వాసపూర్వకం భగవన్తం నిత్య కిఙ్కరతాం ప్రార్థయే. తవానుభూతిసమ్భూత ప్రీతికారిత దాసతామ్ । దేహి మే కృపయా నాథ న జానే గతిమన్యథా ॥

(నిత్యదాస్యం దాస్యతీతి విశ్వాసపూర్వకమ్) యావదాత్మభావియాన దాస్యత్తై త్తన్దరుళవేణుమెన్గిఱ మహావిశ్వాసత్తై మున్నిట్టుక్కొణ్డు (భగవన్తం నిత్యకిఙ్కరతాం ప్రార్థయే) † పూజ్యనాన సర్వేశ్వరనైక్కుఱిత్తు నిత్యకైఙ్కర్యత్తై ప్రార్థిక్కిఱేన్. దాస్యమెన్ఱుమ్ కైఙ్కర్యమెన్ఱుమ్ పర్యాయమ్.

(తవానుభూతీత్యాది) తమ్ముడైయ పాశురత్తాలే ప్రాప్యత్తై ప్రార్థిత్తార్ కీழ్; ఇతిల్ ఐతిహాసికర్ ప్రార్థిత్త పాశురత్తాలే ప్రార్థిక్కిఱార్, ఎన్దప్పాశురత్తుక్కు ఈశ్వరనిరఙ్గుమెన్ఱు అతియాతపడియాన తమ్ముడైయ ప్రాప్యత్వరైయాలే. (తవానుభూతిసమ్భూత ప్రీతికారితదాసతామ్ । దేహి మే కృపయా నాథ న జానే గతిమన్యథా । సర్వావస్థోచితాశేష శేష

శరణ్యస్య ప్రార్థితప్రదానసామర్థ్యం కైఙ్కర్య ప్రతిసమ్బన్ధినస్తస్య ఉభయలిఙ్గత్వఞ్చ జ్ఞాపయితుం భగవన్తమిత్యుక్తమ్. అస్మిన్వాక్యే ప్రాతికూల్యవర్జనస్యచ ఆనుకూల్య సఙ్కల్పస్యచ అర్థసిద్ధత్వమవగన్తవ్యమ్.

ఉక్తప్రకారసాధ్యసాధనరూప మర్థద్వయం వ్యాఖ్యేయ క్రమేణ సుఖప్రతిపత్త్యర్థమైతిహాసికశ్లోకద్వయేన స్వవాక్యాయమానేన సఙ్క్షిప్యాహ (తవేతి) యద్యపి ప్రథమశ్లోకేపి పూర్వార్ధేన ఫలముపాదీయతే. తథాప్యసౌ దేహీత్యుక్తప్రార్థనాప్రాధాన్యాదుపాయపరః. అత్ర దాసతాశబ్దేన దాసవృత్తిర్వివక్షితా. దాసభావమాత్రస్యచ నిత్యసిద్ధత్వేన సాధ్యత్వాయోగాత్. (మే) అనన్యప్రయోజనస్య అనన్యోపాయస్యచ. "కృపయా నాథ" ఇతి పదాభ్యాం గుణవిశేష సమ్బన్ధవిశేషవిశిష్టస్య ఉపాయభావ ఇతి వ్యజ్యతే. నాథశబ్దో హి - "నాథ్యతే" ఇతి

---

† కల్యాణగుణఙ్గళుక్కెల్లామూఱ్ఱువాయాన జ్ఞానశక్త్యాదిగుణఙ్గళాలుమ్ తన్నై ఆశ్రయిత్తునిఱ్ఱమ్ పెఱుమ్పడియాన సర్వేశ్వరనై.

మూ:- సర్వావస్థోచితాఽశేష శేషతైకరతిస్తవ। భవేయం పుణ్డరీకాక్ష త్వమేవైవం కురుష్వ మామ్ ॥

తైకరతిస్తవ। భవేయం పుణ్డరీకాక్ష త్వమేవైవం కురుష్వమామ్) ఉన్నుడైయ అనుభూతియాలేయుణ్డాన ప్రీతియాలే పణ్ణప్పట్టదాస్యత్తై త్తన్దరుళవేణుమ్. రుచిక్కు మేల్పడవిన్ద్రియిలేయిరుక్కిఱ ఎనక్కు ఇత్తలైయిల్ దుర్గతియైక్కణ్డు ఇరఙ్గినవిరక్కత్తాలుమ్ అవర్జనీయమాన సమ్బన్ధత్తాలుమ్ ఇప్ప్రకారమొఴియవేఱు ఎనక్కు ఓరుపాయముణ్డికిఱిలేన్.

(సర్వావస్థోచితాశేష శేషతైకరతిస్తవ) ఇద్దాస్యత్తుక్కడియాన ప్రీతియుమెనక్కుణ్డామ్పడి దేవరీరే కటాక్షిత్తరుళవేణుమెన్గిఱార్. దేవర్ తిరువడికళిలే సర్వావస్థోచితమాయిరున్దుళ్ళ సర్వశేషవృత్తియైయుమ్ పణ్ణియిరున్దుళ్ళ ప్రేమత్తైయుడైయనాకవేణుమ్. (పుణ్డరీకాక్ష) ఇప్ప్రేమత్తై (౧)"జితన్తే పుణ్డరీకాక్ష" ఎన్గిఱపడియే రుచిజనకమాన విశేషకటాక్షత్తాలే

వ్యుత్పత్త్యాద్యర్థం ప్రార్థనీయే స్వామినిరూఢః. (నజానే గతిమన్యథా) ఉక్తప్రకారాత్ప్రపత్తిమాత్రవశీకార్యాత్త్వత్తోఽన్యథాభూతం మదర్థముపాయం సర్వశాస్త్రపరామర్శేపి నపశ్యామి. దేవతాన్తరాణాంసాక్షాన్మోక్షప్రదత్వాభావాత్. మోక్షోపాయతయా చోదితస్య త్వదుపాసనస్య మయాదుస్సాధత్వాచ్చేతిభావః. యద్వా - అన్యథేత్యనేనత్వయ్యుదాతరీతి వివక్షితమ్.

ఏవం ప్రార్థితే కైఙ్కర్యరూపే పురుషార్థే ప్రీతి శబ్దోక్తం హేత్వంశం విశింషన్ స్వాభీష్టప్రదానేస్వప్రయత్నాన్తరనైరపేక్ష్యఞ్చాపేక్షతే (సర్వేతి) సర్వావస్థాశబ్దశేషతాశబ్దాపూర్వోక్తార్థా; తత్తద్దశాయాంస్వామ్యభిమతప్రకారపరః - ఉచితశ్శబ్దః. (౨) "జాయమానంహిపురుషమ్" (౩) "కృపామయమపాఙ్గన్తే సకృన్మయినిపాతయ" ఇత్యాద్యుక్తేనసత్త్వస్యహేతునాకటాక్షవిశేషేణమామేవం కురుష్వేత్యభిప్రాయేణోక్తమ్ (పుణ్డరీకాక్షేతి). అత్రపుణ్డరీకపదమ్ - రక్తామ్భోజపరమ్. యద్వా "పుణ్డరీకంపరన్ధామ" ఇత్యాదినిరుక్తేనానేన నామ్నా పరమపదవాసినః పరచరణం ప్రార్థ్యత ఇతిసూచ్యతే. త్వదితరాశక్యేస్మిన్నర్థే త్వయైచ నిర

(౧) ౧-జితన్తే (౨) భార-శాన్తి-౩౫౮. (౩) విష్ణుధర్మే.

మూ:- ఏవమ్భూతతత్త్వయాథాత్మ్యావబోధతదిచ్ఛారహితస్యాపి

పణ్ణియరుళవేణుమ్. (త్వమేవైవంకురుష్వమామ్) ఎన్బ్కలోరుసహాకా ర్యాన్తరత్తైయపేక్షియాతే సర్వాపేక్షితఙ్గళుక్కుమ్ దేవరీరైయేపార్త్తి రుక్కుమెన్నై దేవరీరే ఇప్పడి పణ్ణియరుళవేణుమ్. (ఏవమ్భూతేతి) ఉమ్ముడైయపక్కలపేక్షితత్తైత్తరుకైక్కు ప్రాప్త్తియుడైయ యథాజ్ఞానముమ్ తద్రుచియుమిన్ఱిక్కేయిరుక్క, ఉమ్ముడైయ అపేక్షితత్తైత్తరు కైక్కు ముతలేతెన్న, ఇప్పాసురత్తైచ్చొన్నమాత్రత్తిలే ఇతిఱ్సొన్న వాక్యత్తినుడైయ తాత్పర్యత్తిలే ఎన్నుడైయమనస్సునిష్ఠమామ్బడి దేవరీరే పార్త్తరుళవేణుమెన్గిఱార్. (ఏవమ్భూతతత్త్వయాథాత్మ్యావ బోధ, జీవస్వరూపమెన్న, పరస్వరూపమెన్న, ప్రాప్తిఫలమానకైఙ్క ర్యమెన్న ఇవఱ్ఱినుడైయ యథాజ్ఞానమిన్ఱిక్కేయిరున్దతేయాకిలుమ్.

పేక్ష్యోపాయేకిమిదృశభరన్యాసరూపవ్యాజాతిరిక్తమత్ప్రయత్నేనేత్యత్ర ప్రాయేణాహ. (త్వమేవేతి). (త్వమ్) సర్వజ్ఞస్సర్వశక్తిః పరమకారుణికః. (మామ్) అకిఞ్చనత్వాఽనన్యగతిత్వార్థిత్వశాలినంమాం. ఇతిలోడర్థాల్లోవిరిహదేహీకురుష్వేతి పరస్మైపదాత్మనే పదాభ్యాంస్వస్యభగవతశ్చయథార్హంక్రియాఫలాన్వయస్సూచ్యతే. నన్విహశరణ్యశరణా గతితత్ఫలవిశేష నిర్ధారణపూర్వకా ఫలకామనాహి అధికారివిశేషణమ్. నపునస్త ద్వ్రత ఇవ తథావిధతద్వచనమాత్రమిత్యత్ర (౧) "అనిచ్ఛన్నప్యేవమ్" ఇతిశ్లోకోక్త పరిహారేణ సప్రశ్రయంప్రతివక్తి (ఏవమ్భూతేతి). తదిచ్ఛేతి - ఇచ్ఛావిషయత్వేన పరామృశ్యమానార్థత్వాత్, తత్త్వశబ్దః - ఇహపురుషార్థపరః. పురుషార్థవిశేషనిష్కర్షాయ జీవాత్మపరమాత్మ తత్త్వపరో వా. ఆవబోధేచ్ఛా వా తదిచ్ఛేత్యుచ్యతే. తదా పురుషార్థేచ్ఛావిరహః, కైముత్యాత్సిధ్యతి; శ్రియఃపతేస్త్వత్ప్రసాదాదద్యసాధికారోఽస్మి; నిరధికారత్వేపిలబ్ధవ్యాజేనత్వయా శ్వైవపూరణంకార్యమితిద్యోతయితుమపిశబ్దః. ఏవ

మూ;- స్వాభావికానవధికాతిశయ

యజ్ఞళైన్న, ఇవరీశ్రాలే స్పర్శిక్కప్పడాతవన్. విపాకమాకిఱతు-దేవాదిజాతియోగమెన్న; ఆయుస్సెన్న ఇత్యాదికళ్. ఆశయమాకిఱతు-తత్తజ్జాత్యనుకూలమానబుద్ధిభేదఙ్గళ్. అశేషశబ్దత్తాలే-అచిద్గతమానపరిణామస్థైయుమ్ చేతనగతమానదుఃఖాజ్ఞానాదకళై యుమ్నినైక్కిఱతు. అసంస్పర్శత్తాలే ప్రాగభావత్తైనినైక్కిఱతు.

(స్వాభావికేత్యాది)సర్వసాధారణమాయుమ్, ఆశ్రితవిషయమాయుమ్, ఆశ్రితవిరోధి విషయమాయుమ్ మూన్ఱనకైప్పట్ట గుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. స్వాభావికమాకిఱతు - జలత్తుక్కు శైత్యమ్పోలేయుమ్ అగ్నిక్కు ఔష్ణ్యమ్పోలేయుమ్ యావద్ద్రవ్యభావియాయిరుక్కై. (అనవధికాతిశయ) (౧)"ఏకైకగుణా నవధిత్సయా సదాస్థితాః" ఎన్గిఱపడియే తనిత్తనియే నిస్సీమమాయ్ ఆశ్చర్యావహమాయిరుక్కై.

పుణ్యాపాపరూపంకర్మ; ఆదిశబ్దేన - క్లేశకర్మ విపాకాశయైరపరామృష్టః పురుషవిశేష ఈశ్వర ఇత్యాది ప్రసిద్ధ విపాకాదిసఙ్గ్రహః. జాత్యాయుర్భోగా గాదయో విపాకాః. పూర్వానుభవభావితాః అఫలోదయంశయానాస సంస్కారాః - ఆశయాః. కతిపయదోషరహితవ్యావృత్త్యర్థమశేషశబ్దః. అసంస్పృష్టశబ్దేన-స్వభావతోనర్హతయా కదాచిదపి దోషస్పర్శోనాస్తీతి వివక్షితమ్. ఏవంచద్వయేన (౨) "పరఃపరాణాం సకలాన యత్ర క్లేశాదయస్సన్తి పరావరేశే" ఇత్యస్యార్థ ఉక్తః.

అథ (౨) "తేజోబలైశ్వర్య" ఇత్యాదభిరుక్తాన్ నిరూపితస్వరూపవిశేషకధర్మానాహ (స్వాభావికేతి). స్వాభావికత్వమిహ- నిత్యత్వ మనన్యాధీనత్వఞ్చ. తేనముక్తానాం నిత్యానాఞ్చ జ్ఞానాదిభ్య ఏతదాజ్ఞానాదేర్వ్య వచ్ఛేదః. తద్బలాదిభ్యోవ్యవచ్ఛేదస్తు అనవధికాతిశయత్వాదపి; స్వాపేక్షయా ఉత్కృష్టావధిరహితః అతిశయోయేషాన్తే అనవధికాతిశయాః.

---

(౧) స్తో ర. (౨) వి-పు-౬-౫-౮౫-

మూ;- జ్ఞాన బలైశ్వర్య వీర్య శక్తి తేజః

(జ్ఞా॰) ఈశ్వరజ్ఞానమాంకిఱతు- (౧) "యోవేత్తియుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదాస్వతః" ఎన్గిఱపడియే సర్వకాలముమ్ సర్వవస్తుక్కళైయుమ్ యుగపదేవసాక్షాత్కరిక్కుమ్ సామర్థ్యమ్; అతావతు - విషమస్పృష్టియిలే కిర్మ్మభవిత్తిరుద్ధుళ్ళ అసఙ్ఖ్యాతమాన ఆత్మాక్కళుడైయ స్వరూపభేదత్తైయుమ్ నామభేదత్తైయుమ్ సాక్షాత్కరిక్కుమ్ శక్తి (బల) స్వస్టమాన సకలపదార్థఙ్గళైయుమ్ స్వసఙ్కల్పసహస్రైకదేశత్తాలే ధరిక్కుమ్ ధారణసామర్థ్యమ్. (ఐశ్వర్య) ధృతరాన సర్వాత్మాక్కళైయుమ్ కర్మానుకూలమాక నియమిక్కుమ్ నియమనసామర్థ్యమ్. (వీర్య) సృష్ట్యాదిసకలవ్యాపారఙ్గళైయుమ్ పణ్ణానిన్ఱాల్ అనాయాసమాప మానఅవికారిత్వమ్. (౨) "యథాసన్నిధిమాత్రేణగన్ధః క్షోభాయజాయతే। మనసో నోపకర్తృత్వాత్తథాసౌపరమేశ్వరః" (శక్తి) ప్రవృత్త్యున్ముఖరాన చేతనర్కుక్ శక్తియైక్కొడుత్తు ప్రవర్తిప్పిక్కుమ్ ప్రవర్తకత్వ సామర్థ్యమ్. అఘటితఘటనాసామర్థ్యమాకవుమామ్; జగదుపాదాన శక్తియెన్నవుమామ్. (తేజః) పరాభిభవనసామర్థ్యమ్. (౩) "కురూణాం ప్రచ్ఛాదయన్ శ్రియా" (౪) "తమేవభాన్తమనుభాతిసర్వమ్". ఇన్ద జ్ఞానాదిషడ్గుణఙ్గళ్ సర్వవిషయమ్.

జ్ఞానమిహ- సర్వవిషయనిత్యసాక్షాత్కారరూపమ్. బలమ్; అనాఘ్రాతశ్రమప్రసఙ్గం సర్వధారకత్వమ్; ఐశ్వర్యమ్ - సర్వనియన్తృత్వమ్. వీర్యమ్-సర్వోపాదానత్వాదావపి అవికృతస్వభావత్వమ్. శక్తిః- విశ్వోపాదానతార్హత్వమ్. స్వేతరసమస్తదుర్ఘటఘటనశక్తిర్వా. తేజః - అస్వాధీనసహకారనిరపేక్షత్వమ్. పరాభిభవనసామర్థ్యంవా; అత్రవ్యూహవ్యక్త్యాది క్రమేణ జ్ఞానబలాదిద్వన్ద్వత్రికనిర్దేశః. షాడ్గుణ్యస్య ప్రథమముపాదానమ్ - అన్యేషాంగుణానాం తదన్తర్భావేణ తత్ప్రాధాన్యాత్, పరత్వజ్ఞాపకత్వాత్, ఆశ్రితానాశ్రిత గోచరవ్యాపారభేదసాధారణ్యాచ్చ.

(౧) (౨) వి-పు-౧-౨-౩౦ (౩) భా- (౪) ముణ్డ-౨-౨-౧౦

మూ,- స్సౌశీల్య వాత్సల్య మార్దవా ర్జవ సౌహార్ద

ఇప్పడి సర్వోత్కృష్టనుక్కు ఆశ్రితవిషయమాంక అనన్తంమ్ పన్నిరణ్డుగుణమ్ శొల్లుకిఱార్. (సౌశీల్య) శీలమావతు - మహాతో మన్దైస్సహనీరన్ధ్రేణ సంశ్లేషస్వభావత్వమ్. సౌశీల్యమావతు-అన్దమహత్త్వమ్ తిరువుళ్ళత్తిలు మిన్ఱిక్కేయిరుక్కై. (౧)"ఆత్మానం మానుషం మన్యే" (వాత్సల్య) ఆశ్రితగతమానదోషముమ్ గుణమాయ్ త్తోన్ఱుమ్ ప్రేమమ్. అతావతు - ఆశ్రితరుడైయదోషత్తై త్తన్ పేఱాక ప్పోక్కివ్వగుణఙ్గళాలే ధరిప్పిక్కై. * శెయ్తతుఱ్ఱమ్ నఱ్ఱమాకవే కొణ్డు * పాలేపోల్ శీరిల్ ధరిప్పిక్కై. అతావతు - అద్యజాతమాన వత్సత్తిన్బక్కల్ ధేనువిరుక్కుమ్బడి;(౨)"గోపాలత్వం జుగుప్సితమ్" (మార్దవ) ఇతుహూపగుణమాయిరుక్క, ఆత్మగుణ ప్రకరణమాకైయాలే మానసమార్దవత్తై నినైక్కిఱతు. అతావతు - ఆశ్రిత విశ్లేషత్తై ప్పొఱుక్కమాట్టాతమెన్మై.(౩)"సంస్మరామ్యస్య వాక్యాని"(౪)"అనిద్రస్సతతం రామః" (ఆర్జవ) ఆశ్రితసంశ్లేషార్థమాక త్తన్నుడైయ మనోవాక్కాయఙ్గళేకరూపమాయిరుక్కై. అతావతు-అవర్కళుడైయ శెవ్వై క్కేడే శెవ్వైయాయ్విఱుమ్బడి తాన్ శెవ్వియనాకై. (సౌహార్ద) "సు-శోభనం శంసతీతి - సుహృత్" ఎన్ఱు ఆశ్రితరుడైయ సన్నిధియోడు అసన్నిధియోడువాసియఱ అవర్కళుడైయ సర్వమఙ్గళఙ్గళైయుమ్ అన్వేషియా

అథ షాడ్గుణ్యావిత తిరూపాం సౌలభ్యజ్ఞాపకాః సంశ్రిత స్సఙ్గమాణాదౌ విశేషత ఉపయుక్తా గుణాఉచ్యన్తే; అత/సౌశీల్యమ్- అతిమహతోప్యతమన్దైస్సహ నీరన్ధ్ర సంశ్లేషరసికతా. వాత్సల్యమ్- ఆశ్రితేషు దోషతిరస్కారిణీప్రీతిః. మార్దవమ్- అకఠిన స్వభావతయాసుప్రవేశత్వమ్; దణ్డనీయేష్వపి సామప్రధానత్వంవా. ఆర్జవమ్- కాయ వాగ్బుద్ధివ్యాపారాణాం పరస్పరమవిసంవాదిత్వమ్; సౌహార్దమ్ - స్వతస్సర్వహితైషి

(౧) రా-యు-౧౨౦-౧౧. (౨) వి-పు-౫-౧౩-౩ (౩) రా- (౪)రా-సు-౩౬-౪౪

మూ;- సామ్యకారుణ్యమాధుర్యగాంభీర్యౌదార్య

నిత్యై-.(సామ్య)జాతిగుణవృత్తాదికళాలుణ్డాన తాழ்వ్ వేఱ్ఱుజ్ఞళై ప్పారాతే ఆభిముఖ్యమే హేతువాక ఆశ్రయణీయత్వేసమనాయిరుక్కై. (౧)"గుహేనసహితః"(౧)"శబర్యాపూజితః" (కారుణ్య) స్వార్థనిరపేక్షమాక పరదుఃఖాఽసహిష్ణుత్వమ్ (౨)"భృశంభవతిదుఃఖితః"(౩) "స్త్రీప్రణష్టేతి కారుణ్యమ్" (మాధుర్య) స్వరూపరూపగుణవిభూతికళాలే సర్వతోముఖమాన సారస్యమ్. హన్తుం ప్రవృత్తనానాలుమ్ రసావహనాయిరుక్కై. (౪)"అసూర్యమివసూర్యేణ నివాత మివవాయునా । కృష్ణేనసముపేతేన జహర్షేభారతంపురమ్" (౫) "ఏహ్యేహిఫుల్లామ్బుజపత్రనేత్ర" (౬) "సర్వగన్ధస్సర్వగసః" (గాంభీర్య) ఆశ్రితర్కు చ్చెయ్యనినై త్తిరుక్కుమవై ఒరువరాల్ పరిచ్ఛేదిక్క వొణ్ణాతిరుక్కై. అతాకిఱతు - తన్నుడైయకొడైయిన్ శీర్మైయైయుమ్ కొళ్ళుకిఱవన్ శిఱుమైయైయుమ్ పారాతేయిరుక్కైయుమ్, ఎల్లామ్ శెయ్తాలుమ్ ఒన్ఱుమ్ శెయ్యాతానాయిరుక్కై.(౭)"యఆత్మదాబలదా"(౮) "ఉన్నడియార్క్కెన్ శెయ్వనెన్ఱేయిరుత్తినీ"(ఔదార్య)ఆశ్రితరుడైయఅపేక్షితజ్ఞళై త్తానిరస్కొడుక్కై. (౯) "ససర్వానర్థినోదృష్ట్వా సమేత్యప్రతినన్ద్యచ"(౧౦) "ఉదారాస్సర్వ

త్వమ్; సామ్యమ్- సర్వైరప్యాశ్రయణీయత్వే సమత్వమ్. స్వతోపకృష్టత్వంవా. కారుణ్యమ్-స్వప్రయోజనాన్తరానుద్దేశేన పరదుఃఖ నిరాచికీర్షా.

మాధుర్యమ్-ఉపాయదశాయాముపిరఞ్జకత్వేన రసావహత్వమ్. ద్విషతాంజిఘాంసితానామపిదృష్టిచిత్తాఽపహారిత్వంవా. గామ్భీర్యమ్- భక్తానుగ్రహాదేరగాధత్వమ్. ఆశ్రితదోష దర్శనాదేస్సతోపి గోపనేన దుర్గ్రహత్వంవా. ఔదార్యమ్-పాత్రలాఘవదేయగౌరవ ప్రత్యుపకారాద్యనాదరేణ వితరణశీలత్వమ్. చాతు

(౧) రా-బా-౧. (౨) రా అ-౨-౬౧. (౩) రా-సు- (౪) భా-
(౫) భా-భీ-౫౯-౯౮. (౬) ఛా-౩-౧౪-౪. (౭) (౮) పెరియతిరువ-౫౩
(౯) రా-అ-౧౬-౨౭. (౧౦) గీ.౭-౧౮.

మూ:- చాతుర్య స్థైర్య ధైర్య శౌర్య పరాక్రమ

ఏవై తే'' (చాతుర్య) ఆశ్రితరుడై యదోషఙ్గళై ప్పురుషకారభూతై యాన పిరాట్టియఱియాతపడిమఱైక్కై. ఆశ్రితర్ తన్నుడై యరక్షణత్తిలే అతిశఙ్కైపణ్ణినాల్ అవ్వతిశఙ్కైయైప్పోక్కి రక్షిక్కై యెన్నవుమామ్. (౧) ''సమూర్ణ్ఘదశమోజనమ్ । బిభేదచపునస్సాలాన్'' (స్థైర్య) ప్రత్యూహశతఙ్గళుణ్డానాలుమ్ ఆశ్రితరక్షణప్రతిజ్ఞైయిల్ కులైయాతొళిక్కై. మహారాజ ప్రభృతికళ్ అనేకర్ విరోధిక్కచ్చొల్ చేయుమ్ (౨) ''నత్యజేయంకథఞ్చన'' ఎన్ఱానిఱే. ఆకవిప్పన్నిరణ్డుగుణఙ్గళుమ్ ఆశ్రిత విషయమ్.

అనన్తరమ్ మూన్ఱుగుణమ్ ఆశ్రిత ప్రతిపక్షవిషయమ్; (ధైర్య) ఎతిరియై మతియాతొళిక్కై. ఉఙ్కైయిలే రావణనుమ్ బలముమెల్లామ్ కుఱియఱ్ఱియాతిరుక్కచ్చెయ్తే అవన్ తమ్బియైక్కడక్కరైయిలేలఙ్కా రాజ్యత్తుక్కు రాజావాక అభిషేకత్తైప్పణ్ణువిక్కై. (౩) ''అబ్ధిం నతేరిథ''. మూలబలమ్ సన్నిహితమానవన్ఱు పెరుమాళుడైయతిరువుళ్ళమ్ పూర్వక్షణత్తిఱ్కాట్టిల్ ఒరువికృతియుమిన్ఱియిలే యిరున్దపడియైచ్చొల్లిప్ప్రాకవుమామ్. (శౌర్య) పరబలత్తిలే శెన్ఱుపుకుమ్పోతు స్వబలమ్పోలే శెన్ఱుపుకుకైయుమ్ (౪) ''ఛిన్నం భిన్నం శరైర్దగ్ధమ్'' ఎన్గిఱపడియే ప్రహర్త్తావాకైయుమ్. (పరాక్రమ) శారికైవరుమ్పోతుకైయుమ్ విల్లు

ర్యమ్- శుభాశ్రయ ప్రకాశనాద్యయత్నోపాయై ర్విముఖవశీకరణ విస్రమ్భజనన సంశ్రితదోషాచ్ఛాదన విరుద్ధానుకూలీకరణాదిషు కుశలత్వమ్. స్థైర్యమ్- శరణాగత సఙ్గ్రహే దోషప్రదర్శకైస్సుహృద్భిరప్యకమ్పనీయత్వమ్. ధైర్యమ్- అభిమతవియోగ ప్రసఙ్గేపి అభగ్నప్రతిజ్ఞత్వమ్. వ్యత్యయేనవా స్థైర్యధైర్యయోర్వ్యాఖ్యానమ్. ప్రబలప్రతిపక్షోపనిపాతేపి సావజ్ఞ దృఢచిత్తత్వం వాధైర్యమ్.

శౌర్యన్తు- భీమేష్వపి పరసైన్యేషు అసహాయస్యాపి స్వసైన్యేష్వివనిర్భయప్రవేశసామర్థ్యమ్. తత్రప్రవిష్టస్య పరనిరాకరణ పర్యన్తో వ్యాపారః- పరాక్రమః.

(౧) రా-బా-౧. (౨) రా-యు-౧౮-౩. (౩) అతిమా-స్త. (౪) రా-యు-౯౪-౧౩

మూ॥ సత్యకామ సత్యసఙ్కల్ప కృతిత్వ

మాయ్ సర్వారిక్కుమ్ సర్వార త్తిలే ఎతిరికళై తువక్కఱ్ఱు శత్రుపెన్ఱతి యమాట్టాతపడి సర్వరిక్కై.(౧) "ప్రహర్తారం శరీరేషు"

(సత్యకామ) అనన్తరమ్ ఆశ్రిత విషయమాయుమ్ ఉపేయవిష యమాయుమ్ ఉపాయవిషయమాయుమిరుక్కుమ్ నాలుగుణఙ్గళుమ్ శొల్లుకిఱతు. నిత్యమాన కామ్యఙ్గళై యుడైయవనెన్నపడి. అతావతు - ఆశ్రితర్క్కు భావ్యమాన గుణఙ్గళైయుమ్ విభూతియైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. కామ్యన్త ఇతి కామాః. ఆశ్రితరక్షణ విషయమానమనో రథమ్ కామమెన్గిఱతు. అతు - అప్రతిహతమాయిరుక్కైయెన్ఱుమామ్.

(సత్యసఙ్కల్ప) అపూర్వమానభోగ్యఙ్గళై సఙ్కల్పిత్తుఅనుభ విక్కుమిడత్తిల్ అమోఘమా యిరుక్కై; (౨) "కాణవా రాయ్" ఎన్ఱిరుక్కుమవర్ కళుక్కుక్కణ్ణాలేకణ్డనుభవిప్పిక్కైక్కు దేవ మనుష్యాద్యవతార సఙ్కల్పమ్ అప్రతిహతమాయిరుక్కుమెన్ఱుమామ్,

(కృతిత్వ) ఆశ్రితరపేక్షితమ్ పెఱ్ఱాల్ లాభమ్ తన్నతాయి రుక్కై. (౩) "అభిషిచ్యచలఙ్కాయామ్" ఇవర్ కళుడైయకర్తవ్యఙ్గళై త్తానేశెయ్తుకొళ్ళుమ్ శెయ్కైయెన్నవుమామ్. ఆదికర్మణి క్తిన్నన్తః.

సత్యకామసత్యసఙ్కల్ప శబ్దౌ- ఇహభావప్రధానౌ. కర్మధారయవృత్తౌ వా. సత్యకా మత్వమ్- నిత్యభోగ్యవత్త్వమ్;సత్యసఙ్కల్పత్వం-స్వావతార పర్యన్తాఽ పూర్వభోగ్య సృష్ట్యాదౌ అమోఘ సఙ్కల్పత్వమ్. కృతిత్వమ్-పరోపకారిత్వమ్. ఆశ్రితరక్షణేన కృతకృత్యత్వంవా.(౪)"నమేపార్థాస్తికర్తవ్యమ్" ఇత్యుక్తం విహితకర్తవ్యనిరపేక్ష త్వంవా; ధర్మసంస్థాపనానుష్ఠానవత్త్వంవా. పరేషాంస్వహితప్రవృత్తేః పూర్వమేవ కర్తుముపక్రాన్త పరహితత్వంవా. స్వేనకృతం సర్వంప్రతిస్వస్యైవశేషిత్వంవా.

(౧) రా॰ (౨) తి-వాయ్-౮-౫-౨ (౩) రా-బా-౧ (౪) గీ.౩-౨౨

మూ:- కృతజ్ఞతాద్యసఙ్ఖ్యేయకల్యాణగుణగణౌఘమహార్ణవం

(కృతజ్ఞతా) ఒరుకాల్ శరణమెన్ఱ ఉక్తిమాత్రత్తాలేపిన్బు శెయ్యుమ్ కుఱ్ఱమ్ పారాతే అత్తైయే నినైత్తిరుక్కై. ఆశ్రితవిషయత్తిల్ తాన్ శెయ్త నన్ఱై యొழిన్దు అవర్కళ్ శెయ్త నన్ఱైయే నినైత్తిరుక్కై యెన్నవుమామ్. ఆశ్రితర్క్కెల్లామ్ శెయ్తాలుమ్ అత్తైమఱన్దు అవర్కళ్ శెయ్తత్తై యొழియత్తాన్ శెయ్యాత నన్ఱైయే నినైత్తిరుక్కై యెన్నవుమామ్. (౧) "శిరసాయాచతస్తస్య వచనం నకృతంమయా"

(అసఙ్ఖ్యేయకల్యాణ గుణగణౌఘ మహార్ణవమ్) ఎన్నుడైయ మనస్సుక్కు గోచరమాయిరుప్పన శిలకల్యాణగుణఙ్గళ్ శొల్లప్పట్టవిత్తనై. అనుక్తమానగుణఙ్గళ్ ఒరు మహార్ణవత్తిల్ జలపరమాణువుక్కు సఙ్ఖ్యై యుణ్డాకిలాయ్త్తు భగవద్గుణఙ్గళుక్కుమ్ సఙ్ఖ్యైయుణ్డావతు. (౨) "వర్షాయుతైర్యస్యగుణానశక్యాః" (3) "చతుర్ముఖాయుర్యదికోటివక్త్రః"

కృతజ్ఞతా - సకృదఞ్జలికర్తురపి అనుబన్ధిపర్యన్త సంరక్షణాయతత్కృతానుదర్శనమ్; అపసరే సంశ్రితాపేక్షితకరణాయ స్వకృత ప్రత్యాఖ్యానానుదర్శిత్వంవా. (౧) "శిరసాయాచతస్తస్యవచనం నకృతంమయా" ఇతివ్యాహ.

ఆదిశబ్దేన- తత్రతత్ర ప్రసిద్ధా ఆనృశంస్యాదయోఽగృహ్యన్తే. (౧) "యథా రత్నానిజలధేరసఙ్ఖ్యేయాని పుత్రక" ఇత్యాది స్మరణాయ అసఙ్ఖ్యేయతోక్తిః. అత్రదోషాసంస్పృష్టత్వం కల్యాణగుణయుక్తత్వఞ్చ వదతా నిర్గుణ శ్రుతేః పశుచ్ఛాగోత్సర్గాపవాద నయాభ్యాం దోషరూప విశేష నిషేధపరత్వం సూచ్యతే.

ఉక్తం సర్వస్వాత్మపరత్వం స్వసామ్య ప్రదాన పర్యన్తం సౌలభ్యఞ్చ- (౪) "నారాయణ పరంబ్రహ్మ" (౫) "పరంబ్రహ్మపరంధామ" ఇత్యాది శ్రుతిస్మృతి

(౧) రా-యు-౧౮-౨౦ (౨) భా-కర్ణ-౭౩-౬౫ (3) వారాహే-౭౩-౯౪.
(౪) తైత్తి-నా-౧౧. (౫) గీ-౧౦-౧౨.

మూ:- పరబ్రహ్మభూతం పురుషోత్తమం శ్రీరఙ్గశాయినమ్

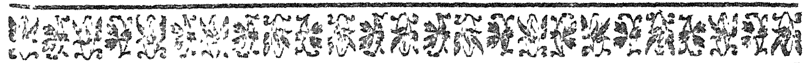
(పరబ్రహ్మభూతం పురుషోత్తమమ్) పరబ్రహ్మశబ్దత్తాలుమ్ పురుషోత్తమ శబ్దత్తాలుమ్ వేదాన్తఙ్గళిలే ప్రసిద్ధనానవన్. పరబ్రహ్మ మానవతు - బృహత్త్వబృంహణత్వ గుణయోగత్తాలే బ్రహ్మశబ్దవాచ్యత్వమ్. బృహత్త్వమావతు - తాన్ పెరియనాకై. బృంహణత్వమావతు - (౧) "తమ్మైయేయొక్కవరుళ్ శెయ్‌వర్" ఎన్నుమ్ (౨) "మమసాధర్మ్యమాగతాః" ఎన్నుమ్ శొల్లుకిఱపడియే తన్నై త్తన్నైప్పోలేయాక్కుకై. (౩) "తన్నాళవేకొణ్డు తన్నమ్ శెయ్యామైయుమ్ కొళ్ళుమ్"; పురుషోత్తమత్వమావతు-(౪) "యస్మాత్క్షరమతీతోఽహమక్షరాదపిచోత్తమః । అతోఽస్మి వేదే లోకేచ ప్రథితః పురుషోత్తమః" ఎన్నుమ్ సర్వాధికనెన్నుమ్, "పురు-బహు, సనోతి-దదాతీతి-పురుషః" ఎన్నుమ్, సర్వాపేక్షితఫలప్రదనాకైయాలే పరమోదారనెన్నుమ్ శొల్లుకిఱతు.

(శ్రీరఙ్గశాయినమ్) ఇప్పడి శ్రుతిస్మృతికళిల్ కేట్టుప్పోకైయన్ఱిక్కే కణ్ణాలేకణ్డనుభవిక్కలామ్పడి కోయిలిలే కణ్వళర్న్దరుళుకిఱ నీర్మైయై

సిద్ధప్రకారేణస్థిరీకరోతి (పరబ్రహ్మేతి) యద్యపి (౫) "బ్రహ్మపరిబృఢం సర్వతః" ఇతి నిరుక్తకారవచనాత్ బ్రహ్మశబ్ద ఏవ పరత్వం పరదర్ నామచ భవతి. తథాప్యౌపచారికప్రయోగవ్యవచ్ఛేదాయ పరశబ్దః,- అత్ర "బృహతి" "బృంహయతి" ఇతి నిరుక్తిభ్యాం వ్యాపిత్వకారణత్వాది సిద్ధావ్యశఙ్కా-తాన్దోషాన్ పరిహర్తుం భేదశ్రుత్యాద్యర్థగర్భయా భగవద్గీతానిరుక్తయా సమాఖ్యయా విశినష్టి (పురుషోత్తమమితి). అనేన బ్రహ్మశబ్దార్థతయా కుదృష్టివికల్పితప్రకారాన్తరాణి తామసతన్త్రాద్యుక్తవ్యక్త్యన్తరాణిచ వ్యవచ్ఛిద్యన్తే. అస్యచ పఞ్చమ్యాదివిభక్తిత్రయేపి సమాసస్సమ్భవతి.

ఏవం సర్వాధికత్వేన అస్మదాదిభిర్దురధిగమస్స్యాదితి శఙ్కాం పరిహర్తుం ద్వాభ్యాం విశేషణాభ్యాం సౌలభ్యకాష్ఠాం వ్యనక్తి (శ్రీరఙ్గశాయినమస్మత్స్వామినమితి). స్వరూపాద్విగ్రహస్య సుఖానుసన్ధేయతయా సౌలభ్యమధికమ్; తస్మాదప్యర్చావతారస్య

(౧) తి-మొ-౧౧-౩-౫. (౨) గీ-౧౪-౨ (౩) తి-వాయ్-౩-౯-౪. (౪) గీ-౧౫.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీవైకుణ్ఠగద్యప్రారమ్భః

మూ:- యామునార్యసుధామ్భోధిమవగాహ్య యథామతి ।
ఆదాయ భక్తియోగాఖ్యం రత్నం సన్దర్శయామ్యహమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీవైకుణ్ఠగద్యవ్యాఖ్యానప్రారమ్భః.

భాష్యకారర్ తమ్ తిరువుళ్ళక్కరుత్తిలుళతియిట్టవర్థమ్ ఎన్నైనిల్ ఱ్పోలే తమ్ముళవిలే పర్యవసిక్కైయన్ఱిక్కే కల్పకవృక్షచ్ఛాయైపోలే పరోపకారార్థమాక ఉపాయోపేయఙ్గళై అనుష్ఠిప్పానెన్ఱు పోపదేశమ్ పణ్ణుకిఱార్ శ్రీవైకుణ్ఠగద్యత్తిల్ ; పెరియగద్యత్తిల్, సామాన్య

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

అథ శ్రీవైకుణ్ఠగద్యవ్యాఖ్యానమ్.

అనయోర్గద్యద్వితయోక్తగమనికయైవ శ్రీవైకుణ్ఠగద్యమపిగతార్థప్రాయమ్; తయోస్స్వానుష్ఠానోక్తిముఖేన శిష్యశిక్షణం కృతమ్. ఏతస్మిన్వ్యపదేశముఖేనేతి విశేషః

తత్ర యదాదావుచ్యతే - "యామునార్యసుధామ్భోధిమవగాహ్య యథామతి ।
ఆదాయ భక్తియోగాఖ్యం రత్నం సన్దర్శయామ్యహమ్" ఇతి.

ఇహాస్యాభక్తియోగశబ్దః స్వయమప్రయోజన భగవదనుసన్ధానపరః. అన్యథా తత్ప్రాప్తయేచ తత్పాదామ్బుజద్వయప్రపత్తేరన్యం న మే కల్పకోటి సహస్రేణాపి సాధనమస్తీతి మన్వాన ఇతి వక్ష్యమాణవిరోధాత్. అత ఏవ ప్రత్యహమాత్మో

భగవద్విషయమాక అవరై నోక్కి స్వప్రార్థనైయాక వరుళిచ్చెయ్తార్. శ్రీరఙ్గగద్యత్తిల్ సౌలభ్యత్తుక్కెల్లైనిలమాన పెరియపెరుమాళ్ విషయమాక అవరై నోక్కి స్వప్రార్థనైయాక వరుళిచ్చెయ్తార్. ఇతిల్ పరత్వత్తుక్కెల్లైనిలమాన శ్రీవైకుణ్ఠనాథన్ విషయమాక ప్పిఱరై నోక్కి క్కర్తవ్యోపదేశమ్ పణ్ణుకిఱార్.

శ్రీభాష్యత్తిల్, లోకత్తిలే దురాచారముపాయమెన్బార్, దేవతాన్తరోపాసనమ్ ఉపాయమెన్బార్, దేవతైయైయొఴియ కేవలకర్మమ్ ఉపాయమెన్బార్, కేవలజ్ఞాన ముపాయమెన్బార్, కర్మజ్ఞానసముచ్చయమ్ ఉపాయమెన్బారాయ్క్కొణ్డు వేదవాక్యఙ్గళై వికల్పిక్కిఱ బాహ్యకుదృష్టికళై నిరసిక్కైక్కాక నీఙ్గళ్ శొల్లుకిఱ వాక్యఙ్గళుక్కు ప్పొరుళ్ నీఙ్గళ్ శొల్లుకిఱపడియన్ఱు; యుక్తికళిరున్దపడియాలుమ్ ప్రమాణఙ్గళిరున్దపడియాలుమ్ కర్మజ్ఞాన సహకృతైయాన భక్తియే ఉపాయమెన్ఱు శొల్లుకిఱవితువేపొరుళెన్ఱు సాధిక్కవేణ్డుకైయాలే ప్రపత్తియుమ్ ఉళ్ళే సూచితమాయ్ క్కిడక్కచ్చెయ్తేయుమ్, భక్తియిలేనోక్కాక ఉపపాదిత్తరుళినార్.

ఇవ్వళవాలే దుశ్శకైయాన భక్తియే ఉపాయమెన్ఱు భ్రమిత్తు మన్దమతికళ్ భయప్పడామైక్కుమ్, అన్దభక్తితన్నైయే సిద్ధిక్కుమ్ పురుషార్థసిద్ధిక్కుమ్ చరమమాన ఉపాయమ్ ప్రపత్తియెన్నుమిడత్తై ఉపపాదిత్తరుళినార్ పెరియగద్యత్తిలే. భక్తిసాద్గుణ్యత్తుక్కుమ్ ప్రపత్తియే వేణుమెన్ఱు ప్రపత్తివైభవమ్ శొన్నవివ్వళవాలే "ప్రపత్తియుమ్ అఙ్గమ్, స్వతన్త్రోపాయమ్ భక్తియేయో ?" ఎన్ఱు శఙ్కైపిఱవామైక్కాక సుశకమాయ్ స్వరూపానురూపమాయ్ నిరపేక్షమాయ్ స్వతన్త్రమాన

ఉపాయమ్ ప్రపత్తియెన్నుమిడత్తై వెళియిట్టార్ శ్రీరఙ్గగద్యత్తిల్. ఇతిల్ ఇప్పడి ఉపాయనిష్కర్షమ్ పణ్ణినపిన్బు ఇవ్వుపాయప్రాప్యమాన దేశవైభవత్తైయుమ్, అద్దేశాధిపతియాయ్ అనుభావ్యమాన అవ్వస్తు వైభవత్తైయుమ్, అవ్వస్తువైభవానుభవజనితమాన కైఙ్కర్యత్తైయుమ్ శ్రోతాక్కళుక్కు రుచిపిఱక్కుమ్పడియాక వరుళిచ్చెయ్తు ఇవ్వర్త్తత్తిల్ రుచియుడైయ భాగ్యవాన్గళ్ ఇప్పేఱు పెఱ్ఱు వాఴ్వత్తెన్ఱు ఉపాయాంశత్తై సఙ్కుచితమాకవనువదిత్తు ఉపేయాంశత్తై ప్పరక్కవరుళిచ్చెయ్తు తలైక్కట్టుకిఱార్.

ఇప్ప్రబన్ధమ్ ఆఱు చూర్ణికైయాయ్, అతిల్ ముతల్ చూర్ణికైయాలే శరణ్యమాన వస్తువినుడైయ స్వరూపరూపగుణవిభూతివైలక్షణ్యత్తైయుమనుసన్ధిత్తు ఇతుక్కెతిర్త్తట్టాన తన్నుడైయ వైలక్షణ్యత్తైయు మనుసన్ధిత్తు ఇప్పడియిరున్దుళ్ళవనక్కు అవ్వస్తువై ప్పెఱుకైక్కు ఉపాయమ్ ప్రపత్తియేయొళియ వేఱిల్లైయెన్ఱు ఉఱుతియిట్టు, అవనుడైయ సౌశీల్యాదికళై పఱ్ఱాశాక అవన్ తిరువడికళిలే శరణమ్ పుకువానెన్గిఱార్. ఇరణ్డామ్ చూర్ణికైయిల్ ఫలత్తుక్కు సకృదేవ అమైన్దిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ వేఱొన్ఱిల్ మనస్సుకవలైపోకామైక్కుమ్ తనక్కు కాలక్షేపార్థమాకైక్కుమాక నిత్యానుసన్ధానమ్ పణ్ణువానెన్గిఱతు.

మూన్ఱామ్ చూర్ణికైయిల్ ఇవ్వుపాయనిష్ఠనానవనుక్కు ఫలప్రాప్తిక్కుఱుప్పాన అర్చిరాదివఴియేపోయ్ ప్రకృతిమణ్డలత్తై క్కడక్కుమ్బడియైయుమ్, కడన్దాల్ శెన్ఱు ప్రవేశిక్కుమ్ నిత్యవిభూతివైభవత్తై

మూ;- స్వాధీనత్రివిధచేతనాఽచేతనస్వరూపస్థితిప్రవృత్తిభేదం

యుమ్, దేశప్పణ్ణైయుమ్, అఙ్గుళ్ళవలఙ్కారఙ్గళైయుమ్ అప్పడి అల ఙ్కృతమాన దేశత్తిల్ † ఒల్కుడైయనాయ్చ్చిమారుమ్ తానుమా య్యెఴున్దరుళియిరుక్కుమ్ ఇరుప్పైయుమ్, అవర్కళాలే పరిచర్యమాణ నాయిరుక్కుమ్ శ్రీవైకుణ్ఠనాథనైయుమ్, అన్నాయ్చ్చిమారుక్కు అను భావ్యమాన అవయవసౌన్దర్యత్తైయుమ్, దివ్యాభరణవర్గత్తైయుమ్ ఇవ ర్క్కై క్కాత్తూట్టుమ్మాకియాన దివ్యాయుధవర్గత్తైయుమ్ ఇన్నముదా యత్తైక్కొణ్డను భవిత్తుకైఙ్కర్యమ్-పణ్ణుకిఱసూరిపరిషత్తైయుమ్, అవర్ కళాలేసేవ్యమాన నాయెఴున్దరుళియిరుక్కుమిరుప్పైయుమ్ అనుసన్ధిత్తు ఇప్పేర్కైనామ్ ఎప్పోతు పెఱువతెన్ఱనుసన్ధిత్తు మనోరథానుగుణమాక చ్చెన్ఱు కిట్టినిత్యకైఙ్కర్యమ్ కొణ్డరుళవేణుమెన్ఱు ప్రార్థిత్తు ఆత్మసమ ర్పణమ్ పణ్ణువానెన్గిఱతు.

నాలామ్చూర్ణైయిల్ ఇవనపేక్షానుకూలమాకఅవనాలేస్వీకృత నాయ్ క్కొణ్డు అనుకూలవృత్తియై పణ్ణియిరుప్పానెన్గిఱతు; అఞ్జామ్ చూర్ణైయిల్ నెడుఙ్గాలమిఴన్దవిఴవుతీర అనన్యపరనాయ్ ఇమైయాత కణ్ణనాయ్ క్కొణ్డుసదాదర్శనమ్ పణ్ణికొణ్డిరుక్కుమిరుప్పై చ్చొల్లు కిఱతు. ఆఱామ్చూర్ణైయిల్ అవన్ ఇవనై వినవిక్కుళిరక్కటాక్షిత్తు త్తిరువడికళైత్తలైయిలేవైక్క, అడిశూడుమరశాయ్ స్వారాజ్యధుర న్ధరనాయిరుక్కుమిరుప్పై చ్చొల్లుకిఱతు.

అతిల్ ముతల్చూర్ణైయాలే "స్వాధీన" ఎన్ఱుతుడఙ్గి "నారా యణ" ఎన్ఱుఇఱుతియాక చేతనాఽచేతన విలక్షణస్వరూపత్తైయుమ్ స్వరూ పానుగుణమానగుణఙ్గళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు. "స్వాధీన" ఎన్గిఱపదత్తాల్

జ్జీవనాయేత్యాదికమపి నముక్తత్వాఖ్యానపరమ్. అపితు "జ్ఞానీతుపరమైకాన్తీ తదాయత్తాత్మజీవనః" ఇత్యాదిప్రసిద్ధే అత్రత్యావస్థావిశేషే. మరుదేశౌపయికపానీయన్యాయేన అలభ్యలాభాశ్వాసనాభిప్రాయమ్.

---

† (పా) ఉలకుడైయ.

పరాధీనవ్యాపారమాన చేతనాచేతనఙ్గళ్ పోలన్ఱియిలే స్వాధీనస్వ వ్యాపారనాయిరుక్కుమెన్గిఱతు; ఇత్తాల్ (౧) "జగద్వశే వర్తతేదం కృష్ణస్య సచరాచరమ్" ఎన్గిఱపడియే తన్నైయొఴిన్దవైయడైయ త్తానిట్టవళక్కాయిరుక్కుమెన్గిఱతు. అన్నైయొవైయెన్నిల్, (త్రివిధ చేతనాచేతన) బద్ధముక్తనిత్యరూపమాన ఆత్మవర్గమెన్న, ప్రాకృతా ప్రాకృతకాలరూపమాన అచిత్తెన్న, ఇవై.

ఇవైతానేరో పరతన్త్రమాయిరుప్పనవెన్నిల్, (స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిభేదమ్) ఇవఱ్ఱినుడైయధర్మియాన స్వరూపమెన్న, ధర్మమాన స్వభావమెన్న, ఇవఱ్ఱినుడైయ వ్యాపారమెన్న, ఇవై. స్థితిః-వ్యవస్థితిః; స్వభావమ్, (౨) "నిత్యోనిత్యానామ్" (౩) "నిత్యాసతతవిక్రియా" ఎన్నుమ్ చేతనాచేతనస్వరూపఙ్గళ్ నిత్యమాకైయాలే "స్వరూపస్థితి" ఎన్ఱు సత్తానువృత్తిశొల్లవేణ్డా. చేతననుక్కు స్వరూపభేదమావతు-మాయావాదికళైప్పోలే ఏకాత్మావాయిరుక్కైయన్ఱియిలే (౪) "ఏకోబహూనామ్" ఎన్నుమ్, (౫) "నానాత్మానోవ్యవస్థితాః" ఎన్నుమ్, సుఖదుఃఖాదిభేదత్తాలే ఆత్మాక్కళనేకరాయిరుక్కై. స్వభావభేదమావతు - జ్ఞాతృత్వకర్తృత్వభోక్తృత్వనిత్యత్వస్వయమ్ప్రకాశత్వశేషత్వాదికళ్.

ప్రవృత్తిభేదమావతు - జ్ఞానచికీర్షాప్రయత్నాదికళ్. అచేతనత్తుక్కు స్వరూపభేదమావతు - ప్రకృతిమహదహఙ్కార తన్మాత్రాకాశాదిభేదత్తాలుమ్ కలాకాష్ఠాముహూర్తాదిభేదత్తాలుమ్ భిన్నమాన కార్యకారణావస్థవస్తుక్కళ్. స్వభావభేదమావతు - జడత్వపరిణామిత్వ నిత్యత్వపరార్థత్వసత్త్వాదిగుణాశ్రయత్వాదికళ్. ప్రవృత్తిభేదమావతు- కార్యారమ్భకత్వ ఉపాదానత్వ తిరోధాయకత్వ అప్రకాశత్వాదికళ్.

మూ:- క్లేశకర్మాద్యశేషదోషాసంస్పృష్టంస్వాభావికానవధికా

గృహోపకరణభృత్యాదికళైయుడైయ స్వరూప సమ్పాదనాది వ్యాపారాదికళ్, రాజాదికళుక్కు-న్ స్వాధీనమాయన్నో విరుప్పతు.

అన్వయమాత్రమోవెన్నిల్, (క్లేశకర్మాద్యశేషదోషాసంస్పృష్టమ్) అవర్కళుక్కు క్లేశకర్మాదిదోషఙ్గళిల్లామైయిరుక్కుమ్. ఇవనుక్కు "క్లేశకర్మవిపాకాశయైరపరామృష్టః పురుషవిశేష ఈశ్వరః" ఎన్గిఱపడియే ఈదృశసమస్తదోషఙ్గళుమిన్ఱియిలే యిరుక్కుమ్, క్లేశమావతు-రాగద్వేషాభినివేశాః క్లేశాః. కర్మమావతు-పుణ్యపాపరూపకర్మమ్. విపాకమావతు-జాత్యాదిషు విభాగా విపాకాః. ఆశయమావతు - ఆశయోనామవాసనా. ఇవైకళుక్కు వశ్యనన్ఱిక్కే-యిరుక్కై. ఇతు హేయఙ్గళుక్కెల్లాముపలక్షణమాయ్,(౧)"సమస్తహేయరహితమ్"ఎన్ఱుమ్, (౨) "వినా హేయైర్గుణాదిభిః" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే సమస్తహేయప్రత్యనీకనెన్నుమిడమ్ శొల్లుకిఱతు.

ఇప్పడి హేయప్రత్యనీకనాయిరుక్కు- మళవేయోవెన్నిల్ (స్వాభావికేత్యాది) సమస్తకల్యాణగుణఙ్గళుక్కు మొరుసాగరమెన్గిఱతు. (స్వాభావిక) (౩) "స్వాభావికీజ్ఞానబలక్రియాచ" ఎన్ఱుమ్, (౪) "తన్మేసత్యాఃకామాః" ఎన్ఱుమ్శొల్లుకిఱపడియే ఒరుసాధనానుష్ఠానత్తాలే యాతల్, ఒరుదేవతాప్రసాదత్తాలేయాతల్, ఒరునాళ్ వరైయిల్ వరుతల్ పోతల్ శెయ్కైయన్ఱిక్కే గుణఙ్గళ్ ధర్మిక్కు సత్తాప్రయుక్త

మూ;- తిశయజ్ఞానబలైశ్వర్యవీర్యశక్తితేజః ప్రభృత్య

మైనై. ఇప్పడిస్వభావసిద్ధమానగుణఙ్గళ్ పరిచ్ఛిన్నమాయిరుక్కుమో ఎన్నిల్; (అనవధికాతిశయ) (౧) "యతో వాచో నివర్తన్తే అప్రాప్య మనసా సహ" ఎన్ఱుమ్, (౨) "ఉయర్వఱ ఉయర్ నలముడైయవన్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే గుణఙ్గళినుడైయమికుతిక్కు ఎల్లైయఱ్ఱిరుక్కుమ్.

ఉళ్ళగుణఙ్గళుక్కు ఎల్లైయఱ్ఱిరున్దాలుమ్ ఇల్లాతగుణఙ్గళుముణ్డాయిరుక్కుమో ?; ఉళ్ళగుణఙ్గళ్ తానెవై యెన్గిఱ అపేక్షైయిలే కిళమ్బుకిఱతు (జ్ఞానబలైశ్వర్య ఎన్ఱుతొడఙ్గి). (జ్ఞాన) (౩) "యో వేత్తి యుగపత్సర్వం ప్రత్యక్షేణ సదా స్వతః" ఎన్గిఱపడియే సర్వకాలముముణ్డాన సర్వపదార్థసాక్షాత్కారమ్. (బల) (౪) "స దాధార పృథివీం ద్యాముతేమామ్" ఎన్ఱుమ్, (౫) "విష్టభ్యాహమిదం కృత్స్నమేకాంశేన స్థితో జగత్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఉభయవిభూతియైయుమ్ అక్లేశేన వహిక్కవల్లమిడుక్కు.

(ఐశ్వర్య)(౬) "క్షరాత్మానావీశతే దేవ ఏకః" ఎన్గిఱపడియే ఇప్పడి ధరిత్తజగత్తైత్తన్ † తుడైక్కీళ్ అముక్కియాళవల్లనాన నియన్తృత్వమ్. (వీర్య) (౭) "స శ్రమో న చ ఖేదస్తే జగద్ధారణశాసనే" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే జగద్ధారణనియమనఙ్గళాలే శారీరమాన సమానసర్వ క్లేశఙ్గళుమిన్ఱియిలే యిరుక్కై. (శక్తి)(౮) "పరాస్య శక్తిర్వివిధైవ శ్రూయతే" ఎన్ఱుమ్, (౯) "న హి పాలనసామర్థ్యమృతే సర్వేశ్వరం హరిమ్" ఎన్ఱుమ్, (౧౦) "చేష్టా తస్యాఽప్రమేయస్య వ్యాపినో వ్యాహతాత్మికా" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఏఱిట్టుక్కొణ్డొరుకార్యమ్ తడైపడాతపడి శెయ్తుతలైక్కట్టవల్లనానసామర్థ్యమ్. (తేజః) (౧౧) "రక్షారాదీని

---

(౧) పురుషసూ (౨) తి-వాయ్-౧-౧-౧.

మూ;- సఙ్ఖ్యేయకల్యాణగుణగణౌఘ మహార్ణవమ్.

నామానిరామ త్ర స్తస్యరావణ। రత్నానిచరథాశ్చైవ త్రాసంసఞ్జనయన్తి మే'' ఎన్గిఱపడియే వ్యాపారాన్తరనిరపేక్షమాకఅవన్ పేర్ శొన్నపోతేఎతిరికళ్ † కుళైయుమ్బడియానమతిప్పు. ఇత్తాల్, బహుయత్నసాధ్యమానత్తై అల్పయత్నత్తాలే తలైక్కట్టవల్లనెన్గపడి. అన్తియిలే(౧)''తస్యనామ మహద్యశః'' ఎన్గిఱపడియే వీర్యశక్త్యాదికళాల్ పిఱక్కుమ్పుకళ్గళాకవుమామ్: ఆనాలిప్పడిపాఙ్గుణ్యమేయోవుళ్ళతెన్నిల్, (ప్రభృతి) (౨) ''తవానన్తగుణస్యాపి షడేవప్రథమేగుణాః'' ఎన్గిఱపడియే ఇవైతొడక్కమాన గుణఙ్గళ్ పలవుముళవెన్గిఱతు.

ఇప్పడి పలవుముణ్డానాలుమ్ ఇన్నతనైయెన్ఱు ఎణ్ణప్పట్టిరుక్కుమోవెన్నిల్; (అసఙ్ఖ్యేయ) (౩) ''సఙ్ఖ్యాతుం నైవశక్యన్తే గుణాః'' ఎన్ఱుమ్ (౪) ''సతేగుణానామయుతైకమంశంవదేన్నవా'' ఎన్ఱుమ్శొల్లుకిఱపడియే ఎణ్ణిఅన్దిగుక్కుమ్; ఇప్పడి ఎణ్ణిఅన్దిరుక్కైక్కడి దోషగుణఙ్గళ్ కూడియోవెన్నిల్; (౫) (కల్యాణ) ''బహవోనృపకల్యాణగుణాః'' ఎన్ఱుమ్, ''సఙ్ఖ్యాతుంనైవశక్యన్తేగుణాదోషాశ్చశార్ఙ్గిణః।ఆనన్త్యాత్ప్రథమోరాశిరభావాదేవపశ్చిమః'' ఎన్ఱుమ్, (౬) ''సమస్తహేయరహితం విష్ణ్వాఖ్యమ్''ఎన్ఱుమ్,(౭)సమస్తకల్యాణగుణాత్మకోసౌ'' ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే హేయగన్ధరహితమాన గుణఙ్గళుక్కు ముడివిల్లైయెన్గిఱతు.

(కల్యాణ)ఆశ్రయమానవవస్తునోడు అనుభోక్తాక్కళోడువాశియఱమఙ్గళావహమాయ్ సుఖావహముమాయిరుక్కుమ్. (౮) ''కల్యాణంమఙ్గళం

శుభమ్" ఎన్నక్కడవతితే. లోకత్తిలుమ్, ఇఙ్గుత్తిరళైన్? దుఃఖమాకల్యాణమోవెన్తు దుఃఖప్రతియోగియాన సుఖత్తైచ్చొల్లక్కడవతితే. (గుణ) కేట్టపోతే శెవిప్పత్తైక్క వేణ్డుమ్పడియాయిరుక్కైయన్తిక్కే "గుణ్యన్తఇతి గుణాః" ఎన్ఱుమ్, (౧) "ఈఱ్ కిన్ఱకుణఙ్గళైయుడైయాయ్" ఎన్గిఱపడియే "అహోఅహో" ఎన్ఱు† కిఴ్షివినూట్టొఙ్ఙపలకాలుమావర్తిక్కుమ్పడి యాయిరుక్కై.

ఇప్పడి ఓరోగుణఙ్గళేయో సఙ్ఖ్యైయుమవధియుమిన్ఱిక్కే యిరుప్పతెన్నిల్. (గుణగణ) (౨) "తేజసాంరాశిమ్" ఎన్ఱుమ్, (౩) "ఒణ్ శుడర్కత్తై" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే స్వామిత్వానుబన్ధియాన శౌర్యమెన్న, వీర్యమెన్న, పరాక్రమమెన్న, చాతుర్యమెన్న, స్థైర్యమెన్న ధైర్యమెన్న, ఏవమాదికళ్, సౌలభ్యానుబన్ధియాన భవ్యత్తైయెన్న కృపైయెన్న, అపరాధసహత్వమెన్న, క్లేశాసహిష్ణుత్వమెన్న ఏవమాదికళ్; సౌశీల్యనిబన్ధనమాన స్వవైభవాజ్ఞానమెన్న, పరహేయత్వాజ్ఞానమెన్న, అకృత్రిమత్వమెన్న ఏవమాదికళ్; వాత్సల్యానుబన్ధియాన పక్షపాతమెన్న, దోషత్తిల్ గుణబుద్ధియెన్న, ఉపకారనైరపేక్ష్యమెన్న ఏవమాదికళ్; సన్తోషానుబన్ధియాన ప్రియమోదప్రమోదానన్దఙ్గళెన్న ఏవమాదియాయ్, ఓరోగుణఙ్గళైప్పఱ్ఱిత్తిఱమ్ తిఱమాక వరుమ్ గుణఙ్గళుక్కు ఎల్లైయిల్లైయెన్గిఱతు.

ఇప్పడిక్కొత్తగుణఙ్గళ్ తాన్ తనిత్తని అలకలకాయోవిరుప్పతెన్నిల్, (ఓఘ) ఊర్ వారియుమ్ కాట్టువారియుమ్ మలైవారియుమ్ పెరికళుడైన్దవారియుమ్ ఓరిడత్తిలేకూడినాల్ కఙ్గుమ్ కరైయుమన్ఱిన్ఱు కరై కాణవొణ్ణాతే తిరై మేల్ తిరైయాక్క ఒరువెళ్ళమాక పరమాపోలే సమస్తగుణఙ్గళుమ్ ఒరుపడిప్పట్టిరుక్కుమెన్గిఱతు. ఎల్లామ్కూడినాలుమ్ అఱ్ఱు

† కిఴ్షినూల్. (౧) తి-వాయ్-౮-౧-౬. (౨) వి-పు-౧-౯-౧౭ (౩) తి-వాయ్-౭-౭-౬.

మూ;- పరమపురుషం

వెళ్ళమ్‌పో ళ్ళేనీర్ కరైపిరిత్తరియవొణ్ణాతపడియాలుమ్, కరైయుమ్ప్రియప్పిరుకినాలుమ్ ఓరిడత్తిల్ వన్దనీర్ అవ్విడత్తిల్ నిలైనిల్లాతే కళ్ళియక్కడవతుమాయ్ మళైయిలడియుమ్ప్రవాతే వఱ్ఱక్కడవతుమాయిరుక్కుమ్. అప్పడి ఇవ్వాశ్రయత్తిల్ నిలైనిల్లాతపడి అస్థిరగుణఙ్గళుమాయ్ అనిత్యగుణఙ్గళుమాయో విరుప్పతెన్నిల్, అర్ణవమెన్గిఱతు; -"సముద్ర ఇవసిన్ధుభిః" ఎన్గిఱపడియే ఎల్లావాఱుకళుమ్ కూడిక్కడలిలే పర్యవసిక్కవుమ్ అవ్విడత్తైవిట్టుప్పోకాతొళియవుమ్ వఱ్ఱాతొళియవుమ్ కడవతాయిరుక్కుమాపోలే ఇఙ్గు ఎల్లాగుణఙ్గళుమ్ శేరవిరుక్కక్కడవతుమాయ్ నిత్యముమాయిరుక్కుమ్. (అర్ణవమ్) అర్ణవమాకిఱతు - జలమాకైయాలే లవణేక్షు సురాసర్పి దధిక్షీరఙ్గళాకిఱ ఇవ్వారుకిల్ పరిచ్ఛిన్నఙ్గళాన షట్సముద్రఙ్గళ్ పోలన్ఱియిలే ఇవైఇత్తనైక్కుమవ్వారుకాయ్ అధికవధికపరిణామ శుద్ధజలమోప్పాలే పెరుత్తిరుక్కుమెన్గిఱతు-

ఇప్పడియెన్నాలుమ్, లోకాలోకశ్వేతద్వీపాదికళాలే పరిచ్ఛిన్నమాయన్ఱోవిరుప్పతు. అప్పడియేయోఇఙ్గుమెన్న; (మహార్ణవమ్)(౧)"గుణానామాకరోమహాన్"ఎన్నుమ్ (౨) "సమస్తకల్యాణగుణామృతోదధిః" ఎన్గిఱపడియే అమృతమయమాయిరుప్పతొరు పెరుమ్బుఱక్కడలెన్గిఱతు. ఇప్పడిక్కొత్తస్వరూపరూపగుణఙ్గళైయుడైత్తానవస్తువేతెన్నిల్ (పరమపురుషమిత్యాది) ఏవమ్భూతనాన నారాయణనెన్గిఱతు. కీదృగ్భూతనెన్నిల్, (పరమపురుషమ్) పురుషశబ్దమ్ జీవనుక్కుమ్ సాధారణమాకైయాలే పరమపురుషమెన్ఱు వ్యావర్తిక్కిఱతు. "పరోమా అస్మాదితిపరమః" ఎన్ఱు ఇవనుక్కు మేలాయిరుప్పారిల్లైయెన్గిఱతు.

(౧) రా-కి-౧౫-౨౦. (౨) స్తో-ర-

మూ:- భగవన్తంనారాయణం

ఇప్పడి సర్వాతిశాయియానవస్తువుక్కు ప్పేరెన్నెన్నిల్, (భగవన్తమ్) "స్వాధీనత్రివిధ" ఎన్నుతుడజ్గి సృష్టిస్థిత్యాదికర్తృత్వపర్యన్తోల్లుకైయా లుమ్, "జ్ఞానబలైశ్వర్య" ఎన్నుషాడ్గుణ్యయోగమ్ శొల్లుకైయాలుమ్(౧) "సమ్భర్తేతితథాభర్తా భకారోర్థద్వయాన్వితః। నేతాగమయితాస్రష్టాగకారార్థస్తథామునే" ఇత్యాదిశ్లోకజ్గళాలుమ్, (౨) "జ్ఞానశక్తిబలైశ్వర్య వీర్యతేజాంస్యశేషతః। భగవచ్ఛబ్దవాచ్యానివినాహేయైర్గుణాదిభిః" ఎన్గిఱశ్లోకత్తాలుమ్ ప్రతిపాదితమాన నిర్వచనత్తాల్ ఫలితమాన తిరునామమ్శొల్లుకిఱతు. ఇత్తాల్ పూర్ణషాడ్గుణ్యనెన్నుమ్, జగత్కారణభూతనెన్నుమ్ శొల్లిట్రాయిట్రు.

బ్రహ్మాదికళుక్కుమ్ తద్గుణలేశత్తాల్ ఔపచారికమాక భగవచ్ఛబ్దవాచ్యత్వముణ్డాయిరాతో వెన్నిల్, అతుక్కాక, (నారాయణమ్) అనన్యపరమాన నారాయణానువాకసిద్ధనాయ్, (౩) "నారాయణాద్బ్రహ్మాజాయతే,నారాయణాద్రుద్రోజాయతే" ఎన్గిఱపడియే బ్రహ్మరుద్రాదికళుక్కుజ్గూడ క్కారణనుమాయ్ ప్రాప్యనుమానవనెన్గిఱతు. (నారాయణమ్) భగవచ్ఛబ్దత్తాలుమ్ షాడ్గుణ్యమాత్రమేయితే శొల్లిట్రు. "ప్రభృత్యనజ్క్యేయకల్యాణగుణగణౌఘమహార్ణవమ్" ఎన్ను సమస్తగుణాశ్రయత్వమ్ శొల్లుకైయాలే అత్తాల్ఫలితమాన తిరునామమ్శొల్లుకిఱతు.

"నారాయణంపరమపురుషమ్" ఎన్నైయాలే శ్రీపురుషసూక్తప్రతిపాద్యత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. "భగవన్తమ్" ఎన్నైయాలే(౪)"భగ

(౧)   (౨) వి-పు-   (౩) నారా-సూక్తమ్.

మూ;- స్వామిత్వేనసుహృత్త్వేన గురుత్వేనచ పరిగృహ్య

వాన్ పవిత్రంవాసుదేవః" (౧) "పవిత్రంవాసుదేవోభగవాన్, సఙ్కర్షణోభగవాన్, ప్రద్యుమ్నోభగవాన" ఇత్యాదిరహస్యామ్నాయ ప్రతిపాద్యత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. "నారాయణమ్" ఎన్నైయాలే నారాయణానువాకప్రతిపాద్యత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. ఆకఇత్తాల్,(౨)"ఆదౌమధ్యేతథాన్తేచవిష్ణుస్సర్వత్రగీయతే" (౩) "వేదైశ్చసర్వైరహమేవవేద్యః" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే కృత్స్నవేదప్రతిపాద్యన్ నారాయణనెన్నుమర్థత్తైచ్చొల్లుకిఱతు.

ఇతుక్కుమున్బు ప్రాప్యవిషయవైలక్షణ్యమ్ శొల్లినార్. ఇనిఇవ్విషయత్తిల్ పణ్ణుమ్ కైఙ్కర్యప్రార్థనైయైచ్చొల్లుకిఱతు "తత్ప్రాప్తయేచ" ఎన్ఱుతియాక. (స్వామిత్వేనగురుత్వేనసుహృత్త్వేనచపరిగృహ్య) నారాయణశబ్దత్తాల్ ప్రతిపాదిక్కప్పట్ట అర్థత్తై అనుసన్ధిక్కుమపడి. స్వామిత్వసౌశీల్యసౌలభ్య వాత్సల్యాదికళితే నారాయణశబ్దార్థమ్. స్వామిత్వేనవెన్నైయాలే స్వామిత్వమ్ శొల్లుకిఱతు. గురుత్వేనవెన్నైయాలే - (౪) "పీతకవాడైప్పిరానార్ పిరమకురువాకి" ఎన్నిఱసౌలభ్యమ్ శొల్లుకిఱతు. సుహృత్త్వేనవెన్నైయాలే - సౌశీల్యమ్ శొల్లుకిఱతు. చకారత్తాలేవాత్సల్యమ్ శొల్లుకిఱతు. అన్ఱియేచకారత్తాలే సముచ్చయమాయ్, వాత్సల్యమ్ ఉపలక్షితమాకవుమామ్.

అన్ఱియిలే స్వామిత్వేనవెన్ఱు-"పరమపురుషమ్" ఎన్ఱు పరమపురుషశబ్దత్తాలే సూచితమాన పురుషసూక్తత్తిల్ ప్రతిపాదితమాన స్వామిత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. గురుత్వేనవెన్ఱు "భగవన్తమ్" ఎన్ఱు భగవచ్ఛబ్దసూచితమాన రహస్యామ్నాయత్తిల్ "సఙ్కర్షణోభగవాన్" ఎన్ఱు సఙ్కర్షణరూపేణ జ్ఞానప్రదానమ్పణ్ణినగురుత్వత్తైచ్చొల్లుకిఱతు. సుహృత్త్వేనవెన్ఱు - "నారాయణమ్" ఎన్ఱు నారాయణశబ్దత్తాలే సూచితమాన నారాయణానువాకత్తిల్, (౫) "అన్తర్బహిశ్చతత్సర్వంవ్యాప్యనారా

(౧) (౨) వి-పు-(౩ గీ-౧౫-౧౫, (౪) పెరి-తి-౫-౨-౮. (౫) తై-నా-

మూ;- ఐకాన్తికాత్యన్తిక

యణాస్థితః" ఎన్నుమ్.(౧) "తస్యాశ్శిఖాయామధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః" ఎన్నుమ్, ఇవఱ్ఱై విడమాట్టాతే ఉళ్ళేపుకున్దుకలన్దిరుక్కుమెన్ఱు ప్రతిపాదితమాన సౌహార్దమ్ శొల్లుకిఱతు. స్వామిత్వేనవెన్నైయాలే శరణాగతి పణ్ణుకైక్కు ప్పుఱ్ఱాశాన స్వస్వామిసమ్బన్ధమ్ శొల్లుకిఱతు; గురుత్వేన వెన్నైయాలే శిష్యాచార్యసమ్బన్ధమ్ శొల్లుకిఱతు. సుహృత్త్వేనవెన్నైయాలే (౨) "శరణంసుహృద్గతిర్నారాయణః" ఎన్ఱు సఖ్యనిబన్ధనమాన సమ్బన్ధమ్ శొల్లుకిఱతు. సౌశీల్యమ్ శొల్లుకిఱతెన్నుమ్ శొల్లువర్కళ్. ఇత్తాల్ సర్వవిధసమ్బన్ధముమ్ అవనెన్ఱపడి. "పరిగృహ్య" ఎన్ఱు ఒరుత్తరైమాఱ్ఱమాకత్తాన్ ప్రతిపత్తిపణ్ణుకైయన్ఱిక్కే సర్వాపిగీతమాక లోకపరిగృహీతమానవర్థమెన్నై.

(పరిగృహ్య) పరితోగృహీత్వా. శాస్త్రావలోకనత్తాలుమ్ అచార్యోపదేశత్తాలుమ్ భగవదనుష్ఠానత్తాలుమాకిఱ సర్వప్రకారత్తాలుమ్ నెఞ్జిలే స్వీకరిత్తు. ఇప్పడి అత్తైయిల్ స్వామిత్వానుసన్ధానమ్ పణ్ణినవనన్తరమ్ (౩) "ఇత్మదాస్యంహరేస్స్వామ్యమ్" ఎన్ఱు స్వామిత్వ ప్రతిసమ్బన్ధియాన దాస్యానుగుణవృత్తివిశేషత్తై ఆశైప్పడుమ్పడి శొల్లుకిఱతు, † "ఐకాన్తికతత్పాదామ్బుజపరిచర్యైకమనోరథః" ఎన్గిఱపదత్తాలే. (ఐకాన్తిక) ఏకాన్తసమ్బన్ధియాయిరుక్కై. అతావతు - అన్తరఙ్గమెన్ఱపడి. అతావతు - తత్పదత్తోడే అన్వయిక్కవుమామ్. తత్పాదామ్బుజద్వయత్తోడే అన్వయిక్కవుమామ్. పరిచర్యైయోడే అన్వయిక్కవుమామ్. తత్పదత్తోడే అన్వయిత్తపోతునిరు

---

† మూలానుగుణపంక్తిర్నాస్తి. (౧) తై-నా- (౨) సుబా-౬, (౩) లక్ష్మీతన్త్రే

మూ;- తత్పాదామ్బుజద్వయపరిచర్యైకమనోరథః

సాధకబన్ధువానవన్నపడి. తత్పాదామ్బుజత్తోడే అన్వయిత్తపోతు (౨) “త్వత్పాదపఙ్కజపరిగ్రహధన్యజన్మాభూయాసమ్” (౧) “అఙ్గేనిధాయకరపఙ్కరయథాసుఖన్తే సమ్వాహయామిచరణౌ” ఎన్ఱు బాహ్యవిషయఙ్గళిల్ కాతల్ పోలే అప్రాప్తమాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే శేషియుడైయ తిరువడికళే శేషభూతనుక్కు స్వతఃప్రాప్తమెన్ఱె. పరిచర్యైయోడే అన్వయిత్తపోతు స్వరూపప్రాప్తమెన్ఱె.

(తత్పాదామ్బుజద్వయ) తచ్ఛబ్దమ్ ప్రకృతపరామర్శియాకైయాలే నారాయణనెన్ఱు ప్రస్తుతమానవనైప్పరామర్శిక్కిఱతు. ఇత్తాల్ “నారాయణచరణౌ” ఎన్గిఱతైనినైక్కిఱతు. (పాదామ్బుజ) “తత్” ఎన్ఱు ధర్మిప్రస్తుతమాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, పదామ్బుజమెన్ఱు - తిరువడికళై చ్చొల్లుకిఱతు - స్తనన్ధయప్రజైక్కు మాతావినుడైయ ములైక్కణ్ అపేక్షితమానాప్పోలే శేషభూతనుక్కుమ్ స్వరూపప్రాప్తమాకై. అఙ్గుములైక్కణ్ణిల్ పాలూఱుమాపోలే (౩)“విష్ణోఃపదేపరమేమధ్వఉత్సః”(౪)“తవామృతస్యన్దినిపాదపఙ్కజే” ఎన్ఱు ఇవనుక్కుమ్ తిరువడికళిల్ భోగ్యతైయూఱ్ఱిరుక్కుమ్. (అమ్బుజ) ఇతుతాన్ వైధమాయ్ కషాయపానమ్పోలేయిరుక్కైయన్ఱిక్కే రాగప్రాప్తమాంపడి భోగ్యముమాయిరుక్కుమ్. (అమ్బుజ)*అమరర్ శెన్నిప్పూవాకైయాలే కుళిత్తు మయిరుక్కుప్పూవైక్కుమ్పోతు “శిరసా ధారయేత్” ఎన్ఱు విధిక్కవేణ్డావితే. (ద్వయ) ఉపాయమ్ ద్వయమాయిరుక్కైయాలే ఉపేయముమ్ ద్వయమాయిరుక్కిఱపడి. “చరణద్వన్ద్వం వ్రజామి” ఎన్నక్కడవతిఱే. ఇత్తాల్, “చరణౌ” ఎన్గిఱద్వివచనత్తై నినైక్కిఱతు.

(౧) మాలతీమాధవమ్. (౨) శాకున్తలమ్. (౩) పురుషసూ. (౪) స్తో-ర-

మూ:- తత్రాప్తయేచ

(పరచర్యా)పరిచర్యా-చరిత్రమ్; అనుష్ఠానమ్, కైఙ్కర్యమెన్నపడి. పరిచర్యైయానతు - సర్వవిధకైఙ్కర్యమెన్నపడి. ఇవ్వనయనశక్తియైయొత్తియ పరిచర్యైయెన్గిఱ గూఢమాలే గౌరవ విషయత్తిల్ పణ్ణుమనువృత్తిక్కుప్పేరాయ్, అత్తాలే కైఙ్కర్యత్తై వివక్షిక్కిఱతాకవుమామ్. అన్ఱిక్కే, పరితశ్చర్యైయామాయ్, అతావతు - (౧) "విశ్వతఃపరిచర్యేతి" ఎన్ఱుమ్, (౨) "కోణ్డకోయిలైవలమ్ శెయ్తు" ఎన్ఱుమ్ (౩) "వలమ్ శెయ్తునాళుమ్మరువుతల్ వழுక్కు" ఎన్ఱుమ్, శొల్లుకిఱపడియే ప్రదక్షిణాద్యుపలక్షణమాన అనుకూలవృత్తియై చ్చొల్లిఱ్ఱాకవుమామ్.

(ఏకమనోరథః) పుఱమ్బుళ్ళఫలఙ్గళైయెల్లామ్ విట్టుకైఙ్కర్యమొన్ఱుమే పెఱవేణుమెన్నుమ్పడియాన అభినివేశత్తైయుడైయేనాయ్, (తత్ప్రాప్తయే) కీழ் ప్రస్తుతమాయ్ మనోథవిషయమాన పరిచర్యైయై ప్పెఱుకైక్కాక. "చ" ఎన్ఱు కీழ் వేణ్డినుడైయ ప్రాప్తియై చ్చొల్లి: ఇతినుడైయప్రాప్తిక్కుమెన్ఱుసముచ్చయిక్కిఱతల్లవే. చకారత్తుక్కుప్పొరుళెన్నెన్నిల్, అనుక్తసముచ్చయమాయ్ (౪) "మహాత్మభిర్మామవలోక్యతాంనయ" ఎన్ఱుమ్, (౫) "అడియార్ క్కెన్నైయాట్పడుత్తవిమలన్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే తత్ప్రాప్తిఫలమాన తదీయశేషత్వప్రాప్తిక్కుమాకవెన్ఱు అనుక్త సముచ్చయమాకవుమామ్.

అన్ఱియిలే, "చ" ఎన్ఱు - (౬) "నిన్ పుకழிల్ వైకుమ్ తమ్ శిన్దైయిలుమ్ మఱ్ఱినితో నీయెనక్కు వైకున్దమెన్ఱరుళుమ్ వాన్"

---

(౧)   (౨) తి-వాయ్-౧౦-౧-౩.   (౩) తి-వాయ్-౨-౧౦-౫.
(౪) స్తో-౪-   (౫) అమలి-౧.   (౬) పెరి-తిరువ.

మూ;- తత్పాదామ్బుజద్వయప్రపత్తేః

ఎన్ఱుమ్, (౧) "త్వద్గతో మేమనోరథః। యదినాశంనవిన్దేత తావతాస్మికృతీ సదా" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఇప్పరిచర్యామనోరథన్దానే పోన్దిరుక్క, అతుక్కుమేలే ఇతుపెఱవేణుమెన్ఱిరున్దేనాకిలెన్ఱు ప్రాప్తిమైయెనముచ్చాయిక్కిఱతెన్నవుమామ్.

ఇతుక్కుక్కీழ் ఉపేయస్వరూపమ్ శొల్లిఱ్ఱు. మేల్ ఇతుక్కు సదృశమాన ఉపాయనిష్కర్షముమ్ తదనుష్ఠానప్రకారముమ్ శొల్లుకిఱతు "శరణమనువ్రజేత్" ఎన్నతఱుతియాక; "తత్పాదామ్బుజద్వయప్రపత్తేః" ఎన్ఱుతుడఙ్గి "మన్వానః" ఎన్నతఱుతియాక ఉపాయనిష్కర్షమ్ శొల్లుకిఱతు. తస్యవెన్ఱుతుడఙ్గి, చరణారవిన్దమఱుతియాక ఉపాయవేషమ్శొల్లుకిఱతు. అనన్యాత్మాతుడఙ్గి, అనువ్రజేత్ ఎన్నతఱుతియాక ఉపాయస్వీకారమ్ శొల్లుకిఱతు.

(తత్పాదామ్బుజద్వయ) ప్రాప్యమానతుతానేప్రాపకమెన్గిఱతు. ప్రాప్యప్రాపకఙ్గళిరణ్డుమ్ ఒన్ఱాకిల్ కార్యకారణయోరైక్యమ్ ప్రసఙ్గిక్కుమ్. ఐక్యప్రసఙ్గత్తాలే సాధ్యసాధనఙ్గళిన్ఱియిలేయొழియుమ్. ఇన్ఱియిలే ఒழిన్దవాఱే అవఱ్ఱిల్ ప్రవర్తకరిన్ఱియిలే యొழియుమ్. ప్రవృత్తియిల్లామైయాలే ప్రవర్తకశాస్త్రత్తుక్కు వైయర్థ్యముమ్ అప్రామాణ్యముమ్ పిఱక్కుమ్, ఇత్తనై అనర్థఙ్గళుణ్డాయిరున్దన, ఇతుక్కుప్పరిహారమేతెన్నిల్, తత్పాదామ్బుజద్వయ పరిచర్యైప్రాప్యమ్; తత్పాదామ్బుజద్వయప్రపత్తి ఉపాయమెన్ఱిట్టు భేదముణ్డాకైయాలే ఒరువిరోధముమిల్లై.

పరిచర్యాప్రపత్తికళ్ ఉపాయోపేయఙ్గళాకిల్ (౨) "బ్రహ్మవేద "బ్రహ్మైవభవతి" ఎన్ఱుమ్, (౩) "బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరమ్" ఎన్ఱుమ్ (౪) "మామేకంశరణంవ్రజ" ఎన్ఱుమ్, (౫) "త్వమేవోపాయభూతోమేభవ"

(౧)(౨)ముణ్డ-ఉ-౩-౨-౯. (౩)తై-ఉ- (౪) గీ-౧౮-౬౬. (౫) అహి-సం-౩౬-౩

ఎన్నుమ్ ప్రాప్య ప్రాపకఙ్గళిరణ్డుమ్ ఒన్రెన్నుమ్, ఎమ్బెరుమానే ఉపాయో-పేయఙ్గళెన్నుమ్ శొల్లుకిఱ ప్రమాణ వ్యవహారఙ్గళ్ శెయ్యుమ్బడి యెన్నె న్నిల్; పరిచర్యావిషయముమ్ ప్రపత్తివిషయముమ్ ఒన్రాకైయాలే. విషయమ్ ఒన్రానాల్ భేదమ్ నడక్కుమోవెన్నిల్; భేదకమ్ విశేషణమ్, భేద్యమ్ విశేష్యమెన్గిఱన్యాయత్తాలే పరిచర్యాజనితప్రీతివిశిష్ట విషయముమ్ ప్రపత్తిజనిత ప్రసాద విశిష్టవిషయముమ్ విశేషణభేదత్తాలే వేఱాకైయాలే, వస్తు ఒన్రానాలుమ్ భేదత్తుక్కుక్కురైయిల్లై. ఆనాల్, "అజోగజో మహిషః" ఎన్గిఱవిడత్తిల్ విశేషణ భేదాధీనమాక విశేష్యస్వరూపత్తుక్కుమ్ భేదమ్ పిఱక్కిఱదిల్లైయోవెన్నిల్, విరుద్ధవిశేషణమాన అవ్విడత్తిల్ అప్పడియాకిలుమ్, "దేవదత్తశ్శ్యామో యువాసమపరిమాణః" ఎన్గిఱవిడమ్బోలే అవిరుద్ధ విశేషణమానవిడత్తిల్ విశేషణ భేదాయత్త విశిష్టాకారభేదమ్ వరచ్చెయ్తేయుమ్ స్వరూపభేదమ్ పిఱవాతు; (౧) "సఏవస్రుజ్యస్సచసర్గకర్తా" ఎన్ఱుబ్రహ్మమొన్ఱుమే కార్యకారణమాకుమిడత్తిల్ సూక్ష్మచిదచిద్విశిష్టబ్రహ్మమ్ కారణమ్. స్థూలచిదచిద్విశిష్ట బ్రహ్మమ్ కార్యమెన్ఱు అవిరోధేన నిర్వహిక్కక్కడవదుపోలే.

(ప్రపత్తేః)(౨)"తదేకోపాయతాయాచ్ఞాప్రపత్తిః" ఎన్ఱు దురనుష్ఠేయమాన ఉపాయఙ్గళిలెనక్కన్వయమిల్లై. రక్షకనానవనే ఉపాయమాకవేణుమెన్ఱు పిఱక్కుమ ప్రార్థనాధ్యవసాయమ్ ప్రపత్తి. (అన్యత్) ఇప్ప్రపత్తియై యొఴియమఱ్ఱు. ఉపాయాన్తరఙ్గళిల్లైయో వెన్నిల్; అన్యత్ తుడఙ్గి, మన్వాదిః అఱుతియాక, అవైయెల్లామ్ నెఞ్జుడైయార్క్కు నల్లతీర్థమ్; నమక్కధికారమిల్లై యెన్ఱిరుప్ప. నెన్గిఱార్.

(౧) వి-పు-౧-౨-౬౭. (౨) అహి-సం

మూ:- అన్యన్న మే కల్పకోటి సహస్రేణాపి సాధనమస్తీతి మన్వానః

(అన్యత్) భక్తితద్భేదమాన సద్విద్యైతుడక్కమానవై, తదఙ్గమాన జ్ఞానకర్మఙ్గళ్ తుడక్కమాన ప్రపత్తివ్యతిరిక్తమాన ఉపాయమ్;

ఇప్పడి శాస్త్రఙ్గళిలే తాత్పర్యమ్ పణ్ణివిధిక్కపడ్డవై ఉపాయఙ్గళన్ఱో వెన్నిల్; (నమే) ఇఙ్గే అస్తియైక్కూట్టి, నమేస్తి - ఇవై యెల్లామ్ శక్తాధికారమ్; అజ్ఞనాయ్ అశక్తనాయ్, కర్మప్రవాహత్తిలే యఴున్ది అతడియాక * మాఱిమాఱిప్పలపిఱప్పుమ్ పిఱన్దు * హూతరార్.వన ముళైప్పయనేపేణి, ఇప్పడివిపరీతప్రవృత్తిపణ్ణి * యీపామి, నక్షమాని క్కలక్కయిరుక్కిఱవెనక్కు ఉపాయమల్ల.

ఇప్పడిమాఱిమాఱిప్పలపిఱప్పుమ్ పిఱక్కిఱ పిఱవికళిల్ ఇతుక్కుమున్బిలైయేయాకిలుమ్, ఇనిప్పిఱక్కుమ్పిఱవికళిలే యాకిలుమ్ సాధనానుష్ఠానమ్ పణ్ణత్తట్టెన్నెన్నిల్; (కల్పకోటిసహస్రేణాపి) ఒట్టియై ఆయిరనాళ్ నీరిలేయిట్టువైత్తాలుమ్ ముళైయాతాప్పోలే కాలతత్త్వముళ్ళతనైయుమ్ తిరిన్దాలుమ్ అధికారముణ్డాకమాట్టాతు. (సాధనమస్తి) ఇత్తైక్కేట్కుట్టినాప్పోలే క్రియైయతానన్నై ఇఙ్గేకూట్టి "సాధనంనాస్తి" ఎన్నాకిఱతు. ఎల్లామ్ శెయ్తాలుమ్ కృతప్రాయశ్చిత్తమామత్తనైపోక్కి అభిమతఫలత్తై సాధిత్తు తరమాట్టాతు. సాధనంనాస్తి యెన్టాల్ స్వరసమాత్తోన్ఱ్రవతు - సాధనమిల్లైయెన్ఱిఱే; అజ్ఞనల్ల (సాధనంనభవతి) ఎనక్కుసాధనమాకమాట్టాతెన్టపడి. (ఇతిమన్వానః) ఇప్ప్రకారత్తిలేయఱుతియిట్టు. (మన్వానః) ఇన్నినైవు ఉరువనడక్కవేణుమెన్గిఱతు - వర్తమానత్తాలే.

మూ:- తస్యైవభగవతో నారాయణస్య అఖిల సత్త్వదయైకసాగరస్య అనాలోచిత గుణాఽగుణాఖణ్డజనానుకూలాఽమర్యాదశీలవతః

(తస్యైవభగవతోనారాయణస్య) కీళ్ - "పరమపురుషంభగవన్తంనారాయణమ్" ఎన్ఱు-ప్రస్తుతమానవవన్ఱున్నడైయ, "భగవన్తం నారాయణమ్" ఎన్ఱు (౧) "సోశ్నుతేసర్వాన్ కామాన్సహబ్రహ్మణా విపశ్చితా" ఎన్గిఱపడియే ప్రాప్యత్వోపయోగియాన గుణఙ్గళైయుమ్ గుణాశ్రయమాన ధర్మియైయుమ్ శొల్లిఱ్ఱు. ఇఙ్గు "భగవతోనారాయణస్య" ఎన్ఱు ప్రాపకత్వోపయోగియానగుణఙ్గళైయుమ్ గుణియై యుమ్ శొల్లుకిఱతు. ఇనిమేల్, భగవన్నారాయణశబ్దఙ్గళాల్ సూచితమానగుణఙ్గళైయుమ్ గుణియైయుమ్ వివరిక్కిఱతు.

(అఖిలసత్త్వదయైకసాగరస్య) సకలసత్త్వవిషయమాన దయైక్కు ఒరుకడలాయిరుక్కుమ్. (అఖిలసత్త్వ) ఇన్నాన్ ఇనైయానెన్ఱు వరైయాతే సకలజన్తువిషయమెన్ఱపడి. (దయా) స్వార్థనిరపేక్షపరదుఃఖాసహిష్ణుత్వమ్; - తానొరుప్రయోజనత్తైక్కణిశియాతేపిఱర్ నోవుకణ్డాల్ ఐయోవెన్నై. (ఏకసాగరస్య) దయైయాకిఱజలత్తుక్కు వేఱొరాశ్రయమిన్ఱిక్కే ఇవనే ఆశ్రయమాయిరుక్కై.

"అఖిలసత్త్వదయైకసాగరస్య" ఎన్ఱతు-పరపీడానిరూపణమ్పణ్ణియోవెన్నిల్; (అనాలోచితగుణాగుణాఽఖణ్డజనానుకూలాఽమర్యాదశీలవతః) ఇప్పడిగుణదోషనిరూపణమ్ పణ్ణావొణ్ణాతపడియాన శీలగు

(౧) తై-అన-౧.

ణముడైయవనెన్గిఱతు. తిరువుళ్ళత్తాలారాయప్పడాతపడియాన నన్దైతీమైకళై యుడైయరాయిరుక్కిఱ అఖణ్డజనముణ్డు. పిరియప్పడాతమనుష్యర్కళ్; అవర్కళ్ ఉజ్జీవిక్కైక్కీడామ్బడియాన నిరవధికశీలత్తైయుడైయవనుడైయ. దోషమ్ తిరువుళ్ళత్తిల్ పడాతవంశమ్ ఏఱ్ఱమాకిఱతు. ఉళ్ళగుణఙ్గళై అఙ్గీకరిత్తిలనెన్ఱాల్, ఇతో శేషమ్ఱమో వెన్నిల్; నిగ్రహిక్కైక్కడియాన దోషఙ్గళై నిరూపియాతమాత్రమ్. రక్షిక్కైక్కుప్ప్రధానగుణఙ్గళైయుమ్ అపేక్షియానెన్నపడి. తాన్ రక్షిక్కుమ్బోతు గుణాపేక్షైయిల్లైయెన్నుకరుత్తు.

(అనాలోచిత)ఆలోచితమావతు — ఇవ్వాశ్రయత్తిలేననైయుణ్డో తీమైయుణ్డో వెన్ఱువిచారిత్తారాయ్కై; అతువిన్ఱిక్కేయొళ్ళికై. (గుణాగుణ) అవైయావన — నన్మైతీమైకళ్. అతావతు — "అజ్ఞనో, ప్రాజ్ఞనో, నాస్తికనో, ఆస్తికనో, ధార్మికనో, అధార్మికనో, వినీతనో, అవినీతనో" ఎన్ఱైవమాదికళ్. (అఖణ్డజన) దేవమనుష్యర్కళోడు బ్రాహ్మణక్షత్రియాద్యనులోమజాతియోడు, ప్రతిలోమజాతియోడువాశియఱ సర్వవిషయమాక, (అనుకూల) ఇవై కుమార్గఙ్గళిల్ తవిర్న్దు నల్వళిపోయ్క్కరైమరమ్ శేరుకైక్కుఉప్పామ్బడియిరుక్కై. (అమర్యాద) మర్యాదైయాకిఱతు — అవధి; నిరవధికమెన్ఱపడి. (శీల) పెరియవన్ తాళ్న్దవనోడు కలక్కుమిడత్తిల్ తన్మేన్మైపార్త్తు ఇఱుమాత్తల్. మఱ్ఱైయవన్ తన్సైపార్త్తు కూశుతల్శెయ్యాతపడి పురైయఱప్పరిమాఱుకిఱనీర్మై. (శీలవతః) మఱ్ఱుమ్బోలే (౧) "భూమనిన్దాప్రశంసాసునిత్యయోగేతి శాయినే। సమ్బన్ధేస్తివివక్షాయాం భవన్తిమతుబాదయః" ఎన్ఱు నిత్యయోగేమతుప్పాయ్ ఇగ్గుణమ్ ఇవనుక్కు నిత్యసిద్ధమెన్గిఱతు.

ఇప్పడి అవన్ నన్మైయాలే ఎల్లారోడుమ్కలన్దాలుమ్, అవర్

---

(౧) సిద్ధాన్తకౌముదీ.

మూ:- స్వాభావికానవధికాతిశయ గుణవత్తయా
దేవతిర్యఙ్మనుష్యాద్యఖిలజనహృదయానన్దనస్య

కళ్ తన్నైక్కణ్డాల్ వెరువుమ్పడియాయిరుక్కుమోవెన్నిల్; (దేవతిర్యఙ్మనుష్యాద్యఖిలజనహృదయానన్దనస్య) వివేకికళోడు అవివేకికళోడు వాశియఱ ఎల్లారుడైయ నెఞ్జుమ్ ఉగుక్కుమ్పడియాయిరుక్కుమ్. ఇప్పడి శెయ్యక్కూడియదెన్నెన్నిల్. (తు) ఒరువిశేషమున్డు. అతుతానేతెన్నిల్; (స్వాభావికానవధికాతిశయగుణవత్తయా) స్వతస్సిద్ధమాన వెల్లైయిల్లాత మికుతియైయుడైత్తాయిరుక్కిఱ గుణవత్తైయాలే.

అడియేతొడఙ్గి ఒరుపడిప్పడగుణఙ్గళై చ్చొల్లి వరచ్చెయ్ తే ప్రతుమైపోలే "గుణవత్తయా" ఎన్ఱు శొల్లుకిఱతు ఎన్నమ్మ్యు తెన్నిల్; అవైయెల్లామ్ ఆత్మగుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు. ఇఙ్గు, (౧) "గామరామస్సయానాభిరామతామాశయస్యసదృశీంసముద్వహన్। సర్వదేవహృదయఙ్గమోఽసి" ఎన్గిఱపడియే కణ్డుకొప్పిడిక్కుమ్పడియాన కాన్తిసౌకుమార్యాదికళాన విగ్రహగుణఙ్గళై చ్చొల్లుకిఱతు.

(దేవతిర్యఙ్మనుష్యాద్యఖిల జనహృదయానన్దనస్య) (దేవ) (౨) "బభూవేన్ద్రోపమందృష్ట్వా రాక్షసీకామమోహితా" (3) "తరుణౌరూపసమ్పన్నౌ" ఎన్ఱు దేవయోనియాన రాక్షసియుమ్ అకప్పట్టాళిఱే. అన్ఱికే, (౪) "అధిజ్యధన్వానమవేక్ష్య రామఞ్చరన్తమేకాన్తవిలాసినీభిః। నూనంబభూవుర్వనదేవతాశ్చ మర్త్యాఙ్గనాజన్మకుతూహలిన్యః" ఎన్ఱు వనదేవతైకళకప్పట్టతాకవుమామ్. (తిర్యక్) (౫) "రామఃకమలపత్రాక్ష

(౧) (౨) రా-ఆ-౧౭-౯. (3) రా-ఆ-౧౯-౧౪. (౪) (౫) రా-సు-౩౫-౭.

మూ:- ఆశ్రితవాత్సల్యైక జలధేః

స్సర్వసత్త్వమనోహరః'' ఎన్డ్రుతిరువడియుమ్ అకప్పట్టానితే. (౧) ''వాతమామకన్ మర్క్కడమ్ విలఙ్గు'' ఎన్డ్రుమూన్డ్రుక్కుమ్ ఇతుతానే ఉదాహరణమాకప్పుమామ్. (మనుష్య) (౨) ''రూపసంహననంలక్ష్మీం సౌకుమార్యం సువేషతామ్ । దదృశుర్విస్మితాకారా రామస్యవనవాసినః'' ఎన్డ్రు ఋషికళకప్పట్టార్ కళ్. ఆదిశబ్దత్తాలే స్థావరఙ్గళ్. అతావతు- (౩) ''పాషాణగౌతమవధూవపురాప్తిహేతుః'' ఎన్డ్రుకల్లురుకిప్పెణ్ణామ్పడియాయిరుక్కై. (అఖిలజన) అనుకూలరోడు ప్రతికూలరోడు వాశియఱ (హృదయానన్దనస్య) కణ్ణుక్కు అఴకియనాయ్ అనభిమతవిషయమాయ్ నెఞ్జుక్కుప్పిడియాతిరుక్కైయన్ఱిక్కే (౪) ''చిత్తాపహారిణమ్'' ఎన్డ్రుమ్, (౫) ''కణ్డవర్ తమ్మనమ్ వఴఙ్గుమ్'' ఎన్డ్రుమ్ శొల్లుకిఱపడియే ఎల్లార్ నెఞ్జైయురుక్కుమ్పడియాయుమ్ నెఞ్జుడైయార్ నెఞ్జైయిఴన్దు (౬) ''ఎన్నెఞ్జినాఱైక్కణ్డాల్'' ఎన్డ్రు తన్ నెఞ్జుక్కుత్తాతువిడుమ్పడియాయుమిత్తే వడివఴకిరుప్పతు.

ఇప్పడి సర్వసాధారణమాయిరుక్కుమిత్తన్నై పోక్కి ఆశ్రితవిషయత్తిలోరమిల్లైయో వెన్నిల్. (ఆశ్రితవాత్సల్యైకజలధేః) అవర్ కళ్ విషయత్తిల్ దోషన్దానే భోగ్యమాకనినైత్తిరుక్కుమెన్గిఱతు. (ఆశ్రిత) (౭) ''భవద్విషయవాసినః'' ఎన్డ్రుమ్ (౮) ''సకృదేవప్రపన్నాయ'' ఎన్డ్రుమ్, (౯) ''పత్రంపుష్పంఫలంతోయం యోమేభక్త్యా ప్రయచ్ఛతి'' ఎన్డ్రుమ్ శొల్లుకిఱపడియే అవనెల్లైక్కుళ్ళేకిడత్తల్, ఒరుపచ్చైనేర్తల్, ఒరుమలరాతల్, ఓరుక్తియాతల్ నేర్న్దవర్ కళ్, (వాత్సల్య) కన్ఱినుడమ్పిల్ వఴుమ్పైత్తాయ్ భోగ్యమాక నక్కుమాపోలే (౧౦) ''కున్ఱనైయకు

(౧) తి-మొ-౫-౮-౨. (౨) రా-అ-౧-౧౩ (౩) (౪) రా-అ-
(౫) పెరు-తి-మొ-౮-౨ (౬) తిరువి-౩౨. (౭) రా-అ-౧-౨౦
(౮) రా-యు-౧౮-౩౩ (౯) గీ-౯-౨౬. (౧౦) ౧-తిరువ-౪౧.

మూ:- భక్తజనసంశ్లేషైకభోగస్య నిత్యజ్ఞాన
క్రియైశ్వర్యభోగ సామగ్రీసమృద్ధస్య

ర్ణమ్ శెయ్యనుమ్ కుణజ్ఞోళ్ళుమ్'' ఎన్నుమ్బడి స్నేహవిషయమాకై.
అతావతు - (౧) "దోషోయద్యపితస్యస్యాత్" (౧) "నత్యజేయంకథ
ఞ్చన''ఎన్డిరుక్కై. (ఏకజలధేః) ఏకాశ్రయమాయిరుక్కై.

ఇప్పడి ఇవనాశ్రయిత్తాల్ ఇత్తలైక్క ఫలమ్కొడుత్తువిట్టానా
యిరుక్కుమత్తనైపోక్కి త్తన్ పేఱాకవిరుక్కుమతిల్లైయో వెన్నిల్;
(భక్తజనసంశ్లేషైకభోగస్య) తనక్కు నల్లరాయిరుప్పారోడు శేరుకైయే
పరమప్రయోజనమాయిరుక్కై. (భక్తజన) భక్తియాకిఱతు - "భజ
ఇత్యేషధాతుర్వై సేవాయాంపరికీర్తితః । తస్మాత్సేవాబుధైఃప్రోక్తా
భక్తిశబ్దేనభూయసీ" ఎన్గిఱపడియే స్నేహమాయ్, ఇతుభక్తప్రపన్నాది
సాధారణమ్. (సంశ్లేషైకభోగస్య) (౨) "క్షణేపితేయద్విరహోతిదు
స్సహః" (3) "ఒరుమానొడియుమ్పిరియాన్" ఎన్గిఱపడియే ఇప్పడి అన
న్యప్రయోజనరాయిరుప్పారోడు క్షణమాత్రవిశ్లేషముమ్ పొఱాతపడి
కూడవిరుక్కైయే తనక్కు ధారకపోషక భోగ్యఙ్గళాయిరుక్కుమ్.

ఇప్పడిఅనన్యాత్మాక్కళోడు భుజిక్కుమిడత్తిల్ పరికరవైకల్య
ముణ్డాయిరుక్కుమోవెన్నిల్; (నిత్యజ్ఞానక్రియైశ్వర్యాదిభోగసామగ్రీ
సమృద్ధస్య) నిత్యమాయ్ పోతుశెయ్యాతతాయ్ భోగ్యసమస్తవస్తు
క్కళినుడైయ స్వరూపరూపగుణచేష్టాప్రయోజనకాలాదివిషయజ్ఞాన
మెన్న, క్రియైయెన్న, భోగ్యఙ్గళ్ తాన్ నినైత్తపోతుక్కై పుకురుమ్బడియా
యిరుక్కిఱ ప్రభుత్వమాతల్, సమ్పత్తాతలానవైశ్వర్యమెన్న, ఏవమా

(౧) రా-యు-౧౮-3 (౨) స్తో-౭- (3) తి-వాయ్-౧౦-౭-౮.

మూ;- మహావిభూతేః, శ్రీమత్తచ్చరణారవిన్దయుగళమనన్యాత్మసఞ్జీవనేన

దియాన భోగసామగ్రియుణ్డు, పుష్కలకారణమ్; ఇవళ్ తాల్ పూర్ణ ఞానవనుడైయ.

ఇప్పడి భోగముమ్ భోగసామగ్రియుముణ్డానాలుమ్ భోగస్థానమిల్లైయాకిల్ ప్రయోజనమిల్లైయాకాతేయెన్న (మహావిభూతేః) లీలావిభూతిపోలేకాల్ కూఱాయ్ పరిచ్ఛిన్నమాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే ఇతిల్ ముమ్మడఙ్గు పెరుమైయైయుడైత్తాయ్ భోగత్తుక్కేకాత్తమాన నిత్యవిభూతియై యుడైయవనుడైయ.

ఇప్పడిప్పట్టస్థానత్తిలేయిరున్దు అనన్తానన్దభోగమ్ పణ్ణుమిడత్తిల్ కూట్టిన్ఱియే బ్రహ్మచారినారాయణనాయో విరుప్పతెన్నిల్, (శ్రీమతః) భోగప్రాశస్త్యైకరైకాణ్డైక్కు సహాయభూతైయాక సాక్షాల్లక్ష్మియైత్తనక్కు ప్రధాన మహిషియాకవుడైయవనుడైయ. ఇవనుక్కు సంసారిసాధారణమానభోగమన్ఱే. అవాప్తసమస్తకామతయా ఆనన్దమయనాయుళ్ళవనుక్కు నాయ్చ్చిమారోట్టైచ్చేర్త్తియాలే పిఱక్కుమ్ భోగమావతెన్? అతిల్ సహాయమావతు – ఎన్నుమ్బతు వెన్నిల్, ఇవనుక్కు భోగమావతు ఆశ్రితోజ్జీవనమ్. అతుక్కు ప్పురుషకారభూతైయాయ్ నిన్ఱు శేరవిడుకై - సహాయభూతైయాకైయావతు.

ఇప్పడియిరుక్కుమవన్ఱనైయోపఱ్ఱువతెన్నిల్, (చరణారవిన్దయుగళమ్) స్వరూపప్రాప్తమాయ్ నిరతిశయభోగ్యముమాయ్ తన్ శేర్త్తియాలే నిదర్శనమామ్పడియాక ఎల్లారైయుమ్ శేర్త్తుక్కొళ్ళక్కడవతాయిరుక్కుమ్ ఇత్తిరువడిత్తామరైకళిరణ్డైయుమ్. పఱ్ఱుమ్పడియెన్నెన్నిల్, (అనన్యాత్మసఞ్జీవనేన) ఆత్మోజ్జీవనమ్ ఇత్తాఴియ

మూ;- తద్గతసర్వభావేన శరణమనువ్రజేత్.
తతశ్చ ప్రత్యహ మాత్మోజ్జీవనాయ

వేఱొన్ఱిలే యెన్ఱిరుక్కై అనినైవోడే. (తద్గతసర్వభావేన) వేఱొన్ఱిల్లామై యాలే ఇతువే రక్షకమెన్ఱిఅ నినైవోడుమ్.

ఇన్నినైవుకళోడుకూడచ్చెయ్య ప్పకుకిఅకార్య మెన్నెన్నిల్; (శరణమనువ్రజేత్) పురుషార్థత్తుక్కు సాధనమ్ ఇవనేయెన్ఱధ్యవసిప్పాన్. బుద్ధ్యర్థత్తుక్కు వేణ్డువతు-వ్రజేత్ అన్ఱో; అనువెన్నెన్నిల్; "వ్రజ-గతౌ" ఎన్గిఅగతియాకిఅతు - జ్ఞానమాత్రవాచియాయ్, అధ్యవసాయమాకిఅ వతిశయత్తై వివక్షిక్కిఅతాకవుమామ్. "అనుస్యాత్‌౦వ్రజేత్" ఎన్ఱు "ద్వయమర్థానుసన్ధానేన సహ సదైవంవక్తా" ఎన్గిఅపడియే సర్వకాలానువృత్తియై చ్చొల్లుకిఅతాకవుమామ్. అన్ఱిక్కే "శరణమను" ఎన్ఱు ఉపాయోద్దేశేన అడైవానన్నాకవుమామ్.

ఇప్పడి ఒరుకాల్ శరణమ్ పుక్కు విడుమిక్కైనెమోవెన్నిల్; (తతశ్చప్రత్యహమాత్మోజ్జీవ నాయేత్యాది) ఫలత్తుక్కు ఒరుకాలమ్మైన్ఱిరున్నాలుమ్ సత్తాధారణత్తుక్కు నాళ్తోఱుం మనుసన్ధిప్పానెన్గిఅతు. (తతశ్చ)(౧)"తద్ద్వయం సకృదుచ్చారో భవతి" ఎన్ఱుమ్,(౨)"సకృదేవ ప్రపన్నాయ"ఎన్ఱుమ్,ఉపాయాంశత్తుక్కు ఒరుకాలమ్మైయుమాయిరుక్క, పినైనయుమ్ వేణుమెన్గిఅతాకిఅతు; అతుక్కవధియెన్నెన్నిల్, (ప్రత్యహమ్) ఒరుకాలను సన్ధిత్తోమెన్ఱు విడుతైయన్ఱిక్కే నాళ్తోఱుమ్.

ఇప్పడి నాళ్తోఱుమనుసన్ధిక్కిఅతు సాధనపూర్తి పోరామై యోవెన్నిల్ (ఆత్మోజ్జీవనాయ) (౧) "యన్ముహూర్తం క్షణంవాపి వాసుదేవోనచిన్త్యతే । సాహానిస్తన్మహాచ్ఛిద్రంసా భ్రాన్తిస్సాచ విక్రియా" ఎన్గిఅపడియే క్షణమాత్రముమ్ భగవదనుసన్ధానమ్

(౧) (౨) రా-యు-౧౮ (౩) గారుడ-౨౨౨.

మూ:- ఏవమనుస్మరేత్. చతుర్దశ భువనాత్మక
మణ్డం దశగుణితో త్తరక్షావరణస ప్తకం

పణ్ణాతపోతు ఆత్మవినాశ మాకైయాలే నిత్యానుసన్ధానత్తాలే ఆత్మా ఉజ్జీవిక్కుమ్బడియాక.

ఆత్మోజ్జీవనార్థమాక అనుసన్ధిక్కుమిడత్తుప్పోలియాక అనుసన్ధిక్క ఆమైయుమో ఎన్నిల్; (ఏవమ్) ప్రథమపర్వత్తిల్ యాతొరు ఆదరమ్; యాతొరుక్రమమ్, అప్పకారత్తిలాన్నుమ్ కుఱైయాతపడి. (అనుస్మరేత్) "ప్రత్యహమ్" ఎన్నచ్చెయ్తే "అనుస్మరేత్" ఎన్దతు - నాళ్తోఱుమెన్ఱాల్ ఒరునాళైక్కొరుకాల్ నినైత్తాలుమ్ పోరుమిత్తే; అజ్ఞనన్ఱిక్కే "ద్వయమర్థానుసన్ధానేన సహసదైవంవక్తా" ఎన్గిఱప డియే అనవరతానుసన్ధానమ్ పణ్ణవేణుమెన్గిఱతు.

ఇవ్వుపాయమ్ కైవన్దవన్ అర్చిరాది మార్గత్తాలే పోయ్ప్రాపిక్కుమ్ నిత్యవిభూతియైయుమ్, అజ్గుళ్ళప్రకారజ్గళైయుమ్ శొల్లుకిఱతు మేల్ (చతుర్దశభువనాత్మకేత్యాదియాలే). (చతుర్దశభువనాత్మకమ్) భూమ్యన్తరిక్షాదియాన ఉపరితనలోకజ్గళేழుమ్, అతల వితలాదికళాకిఱ పాతాళ లోకజ్గళేழుమాకిఱ పతినాలు లోకజ్గళుమాయిరుక్కై. ఇప్పడియిరుక్కిఱతు తానేతెన్నిల్, (అణ్డమ్) ఇప్పడిప్పట్ట లోకజ్గళుక్కెల్లా మాశ్రయమాయ్ పఞ్చాశత్కోటి విస్తీర్ణమాయిరుక్కిఱ వణ్డమ్.

(దశగుణితోత్తరక్షావరణసప్తకమ్) (ఉత్తరోత్తర దశగుణితమ్) ఓరావరణత్తుక్కోరావరణమ్ దశగుణితమాయ్, దశగుణితమాన అవ్వావరణత్తుక్కు అవ్వరుకిలావరణమ్ అతిల్ దశగుణితమాయ్, ఇప్పడిఉక్త క్రమత్తాలే ఉత్తరోత్తర దశగుణితమాన ఆవర

మూ;- సమస్తం కార్యకారణజాతమతీత్య పరమవ్యోమశబ్దాభిధేయే బ్రహ్మాదీనాం వాఙ్మనసాఽగోచరే శ్రీమతి వైకుణ్ఠే దివ్యలోకే

ణ్గళై యుడైత్తాయ్; ఆవరణసప్తకమావతు - వారివహ్న్యనిలాకాశ అహఙ్కారమహదవ్యక్తఙ్గళాకిఱవివై. (సమస్తమ్) ఓరణ్డమిత్తే ఇప్పడి యిరుప్పతు. (౧)"అణ్డానాన్తుసహస్రాణాం సహస్రాణ్యయుతానిచ। ఈదృశానాంతథాతత్రకోటికోటిశతానిచ" (౨) "ఎణ్ణిలియన్తప్పుఱవణ్డమ్" ఎన్నిఱపడిమే ఈదృశమాన సమస్తలోకఙ్గళైయుమ్.

(కార్యకారణజాతమ్) పన్నినాలేడత్తాన్ద్యమాయుమ్, ఒన్నైయుణ్డాక్కక్కడవతాయుమిరున్దుళ్ళవస్తుసమూహత్తై. (అతీత్య) (౩)"ఆబ్రహ్మభవనాల్లోకాః పునరావర్తినోఽర్జున" ఎన్నిఱపడియే కర్మశేషముళ్ళవర్కళ్ మీణ్డు తిరుమ్బుమ్బడియాన ప్రాకృతమణ్డలత్తై అపునఃప్రాప్తియాకక్కడత్తు.

ఇత్తైక్కడన్దుపోయ్, పుకుకిఱ దేశమిరుక్కుమ్బడియెన్నెన్నిల్, (పరమ) ఇతుక్కవ్వరుకిల్లైయెన్నుమ్బడియాయిరుక్కై. (వ్యోమశబ్దాభిధేయే)(౪)"పరమేవ్యోమన్ప్రతిష్ఠితా" ఎన్ఱు కర్మభూమిపోలేతమియాయిరుక్కై. యన్నిక్కే తెళివిశుమ్బాయిరుక్కై. ఇప్పడియిరుక్కిఱతు తాన్ పరిచ్ఛిన్నమాయిరుక్కుమోవెన్నిల్, (బ్రహ్మాదీనాంవాఙ్మనసాగోచరే) అల్పజ్ఞానరాయ్అశక్తరానవమ్మళవన్నిక్కే అధికారాన బ్రహ్మరుద్రాదికళుక్కుమకప్పడ వాక్కుక్కుమ్ నెఞ్జుక్కుమ్ విషయమన్నియిలేయిరుక్కుమ్. ఇప్పడియిరుక్కుమ్దేశత్తిన్ పేరెన్నెన్నిల్; (శ్రీమతి వైకుణ్ఠేదివ్యలోకే) శ్రీవైకుణ్ఠమెన్ఱుపేర్. (శ్రీమతి) కర్మభూమిపోలే

---

(౧) వి-పు-౨-౭-౨౭ (౨) తి-వాయ్-౬-౯- (౩) గీ-౮-౧౬. (౪) తై-భృగు-

మూ;- సనకవిధిశివాదిభి రప్యచిన్త్యస్వభావైశ్వర్యై
ర్నిత్యసిద్ధైరనన్తై ర్భగవదానుకూల్యైకభోగైః
ర్దివ్యపురుషైర్మహాత్మభిరాపూరితే,

కైఙ్కర్యశ్రీయుడ్డానాలుమ్ విచ్ఛేదమ్పిఅక్కైయన్ఱిక్కే కైఙ్కర్యశ్రీ నిత్యమాయిరుక్కై. (వైకుణ్ఠే)కర్మతిరోధానమిల్లామైయాలే జ్ఞానశక్త్యాదికళ్ కుణ్ఠితమన్ఱిక్కేయిరుక్కుమ్ దేశమ్. (దివ్యలోకే)మానుషలోకమాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే అతిల్ వ్యావృత్తమాయిరుక్కై.

దేశమ్శొల్లి న్ఱు; దేశాధిపతికళై చ్చొల్లుకిఱతుమేల్.(సనకవిధిశివాదిభిరప్యచిన్త్యస్వభావైశ్వర్యైః) బ్రహ్మభావనానిష్ఠరాన సనకాదికళోడుకర్మభావనానిష్ఠరాన బ్రహ్మాదికళోడువాశియఱనినైక్కవొణ్ణాతపడియానప్రకారవైభవఙ్గళైయుడైయరాయ్, (నిత్యసిద్ధైః) ముక్తరైప్పోలే కాదాచిత్క భగవల్లాభరాయిరుక్కైయన్ఱిక్కే సర్వదాలబ్ధభగవదనుభవపరరాయిరుక్కై, (అనన్తైః) ఇప్పడియిరుక్కుమవర్కళుక్కు ఓరవధియిల్లై. ఇవర్కళ్ తఙ్గళుక్కు ఓరన్తమిల్లైయెన్నవుమామ్. (భగవదానుకూల్యైకభోగైః) భగవదనుభవమే యాత్రైయాయిరుక్కై. (దివ్యపురుషైః) భూమియిల్ కాల్ పావాతిరుక్కై. (మహాత్మభిః)(౧) "క్షణేపి తేయద్విరహో ఽతిదుస్సహః" (౨) "ఒరుమానొడియుమ్పిరియాన్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే సర్వేశ్వరన్తానుమ్ అవర్కళోటై క్షణమాత్రవిశ్లేషముమ్ పొఱుక్కమాట్టాతొణ్ణాప్పడియాన పెరుమైయై డైయరాయిరుక్కై. (ఆపూరితే) ఏకదేశముమ్ పాఴ్కిడవామే అవర్కళాలే నిరన్తరమాయిరుక్కై.

(౧) స్తో-౮- (౨) తి-వాయ్-౧౦-౩-

మూ:- తేషామపి ఇయత్పరిమాణ మియదైశ్వర్యమీదృశ స్వభావ మితి పరిచ్ఛేత్తుమయోగ్యే దివ్యావరణశతసహస్రావృతే,

---

దేశస్థాన్ బ్రహ్మాదికళాల్ అళవిడప్పోకాతపడి యిరున్దతేయాకి లుమ్ ఇవర్కళుక్కు త్తాన్ అళవిడలాయిరుక్కుమోవెన్నిల్; (తేషామపి) తజ్ఞర్కళై ప్పిఱరాలళవిడవొణ్ణాతిరుక్కిఱవర్కళుక్కుమ్. (తేషామపి) అనన్తమాయిరుక్కిఱవర్కళిలే ఒరువరాల్తాన్ అళవిడలాయిరుక్కుమోవెన్నిల్; ఓరోరుత్తరుక్కుఙ్గూడ అళవిడవొణ్ణాతిరుక్కుమెన్నిఱతు. మేల్వాక్యమేతెన్నిల్; (పరిచ్ఛేత్తుమయోగ్యే) పరిచ్ఛేదిక్కైక్కు అయోగ్యమెన్గిఱతు. ఇప్పడిప్పరిచ్ఛేదిక్కైక్కుత్తానయోగ్యమా యిరుక్కిఱతేతెన్నిల్; (ఇయత్పరిమాణమ్) ఇవ్వళవెన్నుమ్, (ఇయదైశ్వర్యమ్,) ఇవ్వళవుసమ్పత్తెన్నుమ్, (ఈదృశస్వభావమ్) ఇప్పడిప్పట్టస్వభావత్తైయుడైయతెన్నుమ్ (ఇతిపరిచ్ఛేత్తుమయోగ్యే) ఇప్పడైకళిల్ ఇన్నపడియెన్ఱు అళవిడప్పోకాతు.

(దివ్యావరణశతసహస్రావృతే) లోకవ్యావృత్తమాన ఆయియిరమ్ తిరుమతిళ్కైయుడైత్తాయిరుక్కుమ్. సమస్తక్లేశరహితమాన

(తేషామపి ఇయత్పరిమాణమియదైశ్వర్యమీదృశస్వభావమితి పరిచ్ఛేత్తుమయోగ్యే) ఇతి. దివ్యాయతనవిశేషణేతు మహత్తరత్వమేవ వివక్షితమ్. దివ్యావరణసంవృతత్వాది కథనేనైవ తత్పరిమాణసిద్ధేః. అత్రస్వభావశబ్దోపి నిరతిశయ భోగ్యత్వాదివిషయః; నహ్యేవంవిధవిషయేషు పరిచ్ఛేదాయోగ్యతోక్త్యా సూరీణాం సార్వజ్ఞ్యహానిః; దివ్యాయతనగుణ ప్రకర్షేతాత్పర్యాచ్చ.

మూ:- దివ్యకల్పక తరూపశోభితే, దివ్యోద్యాన శతసహ
స్రకోటి భిరావృతే, అతిప్రమాణే దివ్యాయతనే,కస్మిం
శ్చిద్విచిత్రదివ్యరత్నమయే దివ్యాస్థానమణ్డపే,

దేశత్తుక్కు త్తిరుమతిళ్ కళెన్నన్నిల్ ;-(౧)"పురంహిరణ్మయమ్" ఎన్ఱు ఎళ్లున్దరుళియిరుక్కుమ్ తిరుప్పడై వీడాకైయాలే, ఇతుక్కుళ్ళలక్షణఙ్గళ్ శడైయవేణ్డుకైయాలుమ్,(౨)"తత స్త్వహఙ్గోత్తమచాపబాణధృక్ స్థితో౽భవం స్తత్ర సయత్రలక్ష్మణః । అతిర్నిభిర్జ్ఞాతిభిరాత్తకార్ముకై ర్గుహే౽న్దకల్పంపరిపాలయం స్తదా" ఎన్ఱుమ్,(౩)"మల్లాణ్డ తిణ్డోళ్ మణివణ్ణా ఉన్ శేవడిశెవ్వితిరుక్కాప్పు" ఎన్ఱుమ్ అస్థానేభయశఙ్కై పణ్ణి అత్తలై ఇత్తలైయాయ్ రక్షకనైయుమ్ రక్షిక్కత్తుడఙ్గువర్ కళితే. ఆకైయాల్ అనేకమ్ తిరుమతిళ్ కళుణ్డాయిరుక్కుమ్.

ఇప్పడి రక్షకమేయామ్ భోగ్యతై యఱ్ఱిరుక్కుమోవెన్నిల్, (దివ్యకల్పక తరూపశోభితే) అర్వాచీన స్వర్గాదికళిల్ కల్పకతరుక్కళ్ పోలన్ఱిక్కే అప్రాకృతమాన కల్పకచ్చోలైయాలే నిరతిశయ భోగ్యమాయిరుక్కుమ్. (దివ్యోద్యానశతసహస్రకోటిభిరావృతే) నాయ్చ్చిమారుక్కుమ్ శ్రీవైకుణ్ఠనాథనుక్కుమ్ లీలావిహారమ్ పణ్ణుకైక్కీడాయిరున్దుళ్ళ తిరుత్తోప్పుక్కళనేకఙ్గళాలే శూళప్పట్టిరుక్కుమ్. (అతిప్రమాణే) ఇత్తనై అకలముమ్ ఉయరముమెన్ఱు శొల్లవొణ్ణాతపడి యిరుక్కుమ్. (దివ్యాయతనే) ఇప్పడియిరుక్కుమ్ శ్రీవైకుణ్ఠకోయిలిలే, (కస్మింశ్చిత్) ఒరుప్రదేశత్తిలే. (విచిత్రరత్నమయే) నానావిధమాన రత్నఙ్గళాలే ప్రచురమాయిరుప్పతాన. (దివ్యాస్థానమణ్డపే) తిరువోలక్క మణ్డపత్తిలే.

(౧) (౨) రా-అయో- (౩) తిరుప్పల్లాణ్డు-౧.

మూ:- దివ్యరత్నస్తమ్భ శతసహస్రకోటి భిరుపశోభితే, దివ్యనానా రత్నకృతస్థలవిచిత్రితే, దివ్యాలఙ్కారాలఙ్కృతే, పరితఃపతితైః పతమానైః పాదపస్థైశ్చ నానాగన్ధవర్ణైర్దివ్యపుష్పైశ్శోభ మానైర్దివ్యపుష్పోపవనై రుప శోభితే, సఙ్కీర్ణపారిజాతాది కల్పద్రుమోపశోభితై రసఙ్కీర్ణైశ్చ కైశ్చిదన్తస్థ పుష్ప

(దివ్యరత్నస్తమ్భశతసహస్రకోటిభిరుపశోభితే అనేకమాయిరమ్ మాణిక్కత్తూణ్గళాలే అలఙ్కృతమాయ్. (దివ్యనానారత్నకృత స్థల విచిత్రితే) నానావిధమాన మాణిక్కఙ్గళాలే శెయ్దస్థలత్తై యుడైత్తాయ్ (దివ్యాలఙ్కారాలఙ్కృతే) తిరుమేల్ కట్టి, తిరుత్తిరై, తూక్కన్, తూణుడైత్తూఙ్గుమప్పక్కట్టిల్ తుడక్కమానవలఙ్కారఙ్గళాలే అలఙ్కృతమాయ్. (పరితః పతితైః) నాలుదిక్కుక్కళిలుమ్ ఉదిర్న్దు నిఱ్పన వాయ్. (పతమానైః) విళున్దుకొణ్డు నిఱ్పనవాయ్. (పాదపస్థైశ్చ) మరఙ్గళిలే నిఱ్పనవాయ్, (నానాగన్ధవర్ణైః) నానావిధమాయిరుక్కిఱ నాఱ్ఱమెన్న; నిఱమెన్న, ఇవఱ్ఱై యుడైత్తాయ్. (దివ్యపుష్పైశ్శోభ మానైః) ఇప్పడిప్పట్ట దివ్యపుష్పఙ్గళాలే విళఙ్గానిఱ్పనవాయ్. (దివ్య పుష్పోపవనైరుపశోభితే) ఊరత్తైయవ్వైన్దుకొణ్డునిఱ్కిఱ తిరుత్తోప్పు క్కళాలే శోభితమాయ్.

(సఙ్కీర్ణపారిజాతాది కల్పద్రుమోపశోభితైః) పారిజాతమ్ సన్తానమ్ హరిచన్దనమ్ తుడక్కమాన వృక్షవిశేషఙ్గళోడుకూడిన సామాన్యకల్పకవృక్షఙ్గళాలే శోభితమాయ్ (అసఙ్కీర్ణైశ్చకైశ్చిత్) తన్నిల్ తాన్ శేర్న్దిరుక్కైయన్ఱిక్కేయిరుప్పన శిలవఱ్ఱాలే. (అన్తస్థపుష్ప

మూ:- రత్నాది నిర్మిత దివ్యలీలా మణ్డప శతసహస్రోపశోభితైః సర్వదా అనుభూయ మానైరప్యపూర్వ వదాశ్చర్య మావ హద్భిః క్రీడాశైల శతసహస్రై రలఙ్కృతైః కైశ్చిన్నా రాయణ దివ్యలీలాఽ సాధారణైః కైశ్చిత్పద్మవనాలయా దివ్యలీలాఽ సాధారణైః, సాధారణైశ్చకైశ్చిత్, శుకశారి కా మ యూ ర కో కి లా ది భి కో మ ల కూ జి తై రాకులైర్దివ్యోద్యాన శతసహస్రకోటిభి (రై రా వృ తే,

---

రత్నాదినిర్మితదివ్యలీలామణ్డపశతసహస్రకోటిశోభితైః) ఇత్తోప్పుక్కుళ్ళైశమైన్దపుష్పమణ్డపమ్ మాణిక్యమణ్డపమ్, ఇవత్తినుడైయ అనేకఙ్గళాలే అలఙ్కృతఙ్గళాయ్. (సర్వదానుభూయమానైరప్యపూర్వవదాశ్చర్యమావహద్భిః) ఎప్పోతుమనుభవియానిన్రాలుమ్ పుతుస్సైపోలే విస్మయనీయమాయిరుప్పవైకళాయ్, (క్రీడాశైలశతసహస్రై)రలఙ్కృతైః) అనేకమాయిరమ్ క్రీడాశైలఙ్గళాలే అలఙ్కృతఙ్గళాయ్.

"కైశ్చిన్నారాయణ దివ్యలీలా సాధారణైః" ఎన్నుతుడఙ్గి, "సాధారణైశ్చకైశ్చిత్" ఎన్గిఱ **తఱుతియాక**-ఎమ్బెరుమానతాయుమ్, నాయ్చ్చిమారతాయుమ్, ఇరువర్కుమ్ పొతువాయుముళ్ళ తిరుత్తోప్పుకళాలే, (శుకశారికామయూరకోకిలాదిభిః) కిళికళ్, అవత్తిల్ అవాన్తరజాతియాన శారికైకళ్, మయిల్కళ్, కుయిల్కళ్, ఇవైతొడక్కమాన పక్షికళాలే. అవత్తిల్ - శుకమాకిఱతు - పైఙ్గిళికళ్, శారికైయాకిఱతు - పూవై, ఆదిశబ్దత్తాలే, అన్నమ్ కురుకుతొడక్కమానవై. (కోమళకూజితైరాకులైః) ఇనియపేచ్చైయుడైయ పక్షికళాలే ఆకులఙ్గళాయుళ్ళ, (దివ్యోద్యాన శతసహస్రకోటిభిరావృతే) ఇప్పడిప్పట్ట అనేకమ్ తోప్పుకళాలే శూழ్ప్పట్టిరుప్పతాయ్.

మణిముక్తాప్రవాళకృత సోపానైర్దివ్యామలామృతరసోదకై ర్దివ్యాణ్డజవరైరతి రమణీయదర్శనై రతిమనోహరమధుర స్వరైరాకు లైరన్తస్థముక్తామయదివ్య క్రీడాస్థానోపశోభితైర్దివ్యసౌగన్ధిక వాపీశ తసహస్రైర్దివ్యరాజహంసావలీవిరాజితైరావృతే,

నిరస్తాతిశయానన్దైకరసతయాచఆనన్త్యాచ్చప్రవిష్టానున్మాదయద్భిః

(మణిముక్తాప్రవాళకృతసోపానైః) రత్నమ్, ముత్తుపవళమ్ తుడక్కమానవైకళాలే పణ్ణప్పట్టపడియుఞ్గుకళై యుడైత్తాయిరుప్ప నవాయ్, (దివ్యామలామృతరసోదకైః) అప్రాకృతమాయ్ నిర్మల మాయ్ అమృతమ్పోలే రసవత్తాన నీర్ పరమ్పియుడైయవై యాయ్, (దివ్యాణ్డజవరైః) అప్రాకృతమాన పక్షిశ్రేష్ఠఙ్గళాలే. (అతిర మణీయ దర్శనైః) కణ్ణుక్కినియవాయిరుప్పనవాయ్, (అతిమనో హర మధురస్వరైః) మిక్కమనోహరమాన పేచ్చినిలైయుడై యనవాయ్, (ఆకులైః) ఇవఱ్ఱాలే ఆకులమాయిరుప్పనవాయ్, (అన్త స్థముక్తామయదివ్య క్రీడాస్థానోపశోభితైః) ఉళ్ళేయుణ్డానముత్తుక్క ళాలే శమైన్ద లీలాస్థానఙ్గళాలే శోభితఙ్గళాయ్, (దివ్యసౌగన్ధిక వాపీ శత సహస్రైః) అప్రాకృతమాన శెఙ్గళునీరై యుడైత్తాన నీర్వావికళై యుడైయ నూఱాయిరఙ్గళాలే. (దివ్యరాజహంసావలీ విరాజితైరావృతే) శుద్ధసత్త్వ మయమాన రాజహంసఙ్గళినుడైయ ఒళుఙ్గుకళాలే విళఙ్గా నిన్ఱుళ్ళ మున్ శొన్నవఱ్ఱాలే శూళప్పట్టిరుప్పతాయ్,

(నిరస్తాతిశయానన్దైకరసతయాచ) నిరస్తమాన మికుతియైయు డైత్తాయ్, ఆనన్దమాయ్ ముడివిన్ఱియిలే యిరుక్కిఱ సుఖమాయిరు క్కైయాలుమ్, (ఆనన్త్యాచ్చ) ముడివిల్లామైయాలుమ్, (ప్రవిష్టానున్మా దయద్భిః) రస్యత్తైయాలే ఉళ్పుకున్దవర్కళై ప్పిచ్చేఱ్ఱవఱ్ఱాన,

---

(ప్రవిష్టానున్మాదయద్భిః (క్రీడోద్దేశైః)) ఇత్యత్రాపి హర్షప్రకర్షజనకత్వే తాత్పర్యమ్.

క్రీడోద్దేశైర్విరాజితే, తత్ర తత్రకృతదివ్యపుష్ప పర్యఙ్కోపశోభితే నానాపుష్పాసవాస్వాదమత్తభృఙ్గావలీభిరుద్గీయమాన దివ్యగాన్ధర్వేణాపూరితే, చన్దనాగరు కర్పూర దివ్యపుష్పావగాహిమన్దానిలాసేవ్యమానే, మధ్యేపుష్పసఞ్చయవిచిత్రితేమహతి దివ్యయోగపర్యఙ్కే అనన్తభోగిని, శ్రీమద్వైకుణ్ఠైశ్వర్యాది దివ్యలోక మాత్మకాన్త్యా విశ్వమాప్యాయ

(క్రీడోద్దేశైర్విరాజితే) ఇప్పడిప్పట్ట క్రీడాప్రదేశఙ్గళాలే విళఙ్గానిఱ్పతాయ్, (తత్ర తత్ర కృతదివ్య పుష్పపర్యఙ్కోప శోభితే) అవ్వోవిడఙ్గళిలే పణ్ణప్పట్ట పూమ్పడుక్కైకళాలే అలఙ్కృతమాయ్,

(నానాపుష్పరసాస్వాదమత్తభృఙ్గావలీభిరుద్గీయమాన దివ్యగాన్ధర్వేణాపూరితే) నానావిధమానపుష్పఙ్గళిలుణ్డాన మధువైప్పానమ్ పణ్ణి అత్తాలే కళిత్తవణ్డుకళినుడైయ ముఙ్గుకళాలే పాడప్పడానిన్ఱ గాన్ధర్వవిద్యైయాలే నిఱైన్దిరుప్పతాయ్, (చన్దానాగరుకర్పూరదివ్యపుష్పావగాహిమన్దానిలాసేవ్యమానే) చన్దనమ్, అకిల్, కర్పూరమ్, పూక్కళ్ ఇవఱ్ఱిలేయుళ్ పుకున్దు అఙ్గుళ్ళ పరిమళఙ్గళైక్కొణ్డుకొణ్డువరుకిఱ తెన్ఱలాలే సేవిక్కప్పడుమతాయ్ (మధ్యేపుష్పసఞ్చయవిచిత్రితే) నడువిల్ విడుపూక్కళాలే విచిత్రితమాయ్ (మహతిదివ్య † భోగపర్యఙ్కే) పెరియతిరుప్పళ్ళి కట్టిలాయిరుక్కిఱతిలే, (అనన్తభోగిని) తిరువనన్దాళ్వానిలే.

ఇప్పడియిరుక్కిఱపడుక్కైయిలేనాయ్చ్చిమారుడన్ కూడియెழுన్దరుళియిరుక్కుమ్పడిశొల్లుకిఱతుమేల్. (శ్రీమద్వైకుణ్ఠైశ్వర్యాదిదివ్యలోకమ్)ఇప్పడియిరుక్కిఱదివ్యలోకత్తై. (ఆత్మకాన్త్యా) తన్నుడైయకాన్తియాలే(విశ్వమాప్యాయయన్త్యా)విశ్వత్తైయుమ్ఆప్యాయనమ్ పణ్ణువిప్పి

(శ్రీమద్వైకుణ్ఠైశ్వర్యాదిదివ్యలోకమ్) ఇత్యత్రైతు వైకుణ్ఠశబ్దేన నగరాద్యవాన్తరప్రదేశో వివక్షితః. సవిపవ్రశస్తఃభూతిరూపత్వాదైశ్వర్య శబ్దేనోపచర్యతే.

† యోగ

యాన్యా శేష శేషాశనాదిసర్వం పరిజనం భగవతస్తత్తదవస్థోచిత పరిచర్యాయామాజ్ఞాపయన్త్యా శీలరూపగుణ విలాసాదిభిరాత్మానురూపయా శ్రియాసహాసీనం ప్రత్యగ్రోన్మీలిత సరసిజ సదృశనయనయుగళం స్వచ్ఛనీలజీమూతసఙ్కాశ మత్యుజ్జ్వలపీతవాససం స్వయా ప్రభయా అతినిర్మలయా అతిశీతలయా అతికోమళయా స్వచ్ఛయా

యానిమ్మకొణ్డు. (శేష శేషాశనాదిసర్వంపరిజనమ్) తిరువనన్తాழ్వాన్ సేనై ముతలియాహళ్ళిట్టపరిజనమెల్లావఱ్ఱైయుమ్ (భగవతస్తత్తదవస్థోచితపరిచర్యాయామాజ్ఞాపయన్త్యా) సర్వేశ్వరనుక్కు అన్దన్దవవస్థైకళుక్కీడాన్నడియాన క్కైఙ్కర్యత్తిలే నియమియానిఱ్పాళాయ్, (శీలరూపగుణవిలాసాదిభిరాత్మానురూపయా) శీలగుణోపలక్షితమాన ఆత్మగుణమెన్న, రూపగుణోపలక్షితమాన సౌన్దర్యాదిగుణమెన్న, విలాసమెన్న ఇవైతొడక్కమానవఱ్ఱాలే సర్వేశ్వరనుక్కు సదృశైయాయుళ్ళవళాయ్, (శ్రియాసహాసీనమ్) ఇప్పడిప్పట్ట పెరియపిరాట్టియారోడేకూడియిరుప్పనాయ్,

(ప్రత్యగ్రోన్మీలితసరసిజసదృశనయనయుగళమ్) అప్పోతలర్న్ద తామరైప్పూప్పోలేయిరుక్కిఱ తిరుక్కణ్గళైయుడైయవనై. (స్వచ్ఛనీలజీమూతసఙ్కాశమ్) తెళిన్దకాళమేఘమ్బోలేయిరుక్కిఱవనై. (అత్యుజ్జ్వలపీతవాససమ్) అఴప్పళపళత్త తిరుప్పీతామ్బరత్తైయుడైయవనై. (స్వయాప్రభయా) తన్నుడైయతాన కాన్తియాలే. (అతినిర్మలయా) మికవుమ్మఴుక్కఱ్ఱు. (అతిశీతలయా) అఴక్కుళిర్న్దిరుప్పతాయ్. (స్వచ్ఛయా) మికవుమచ్ఛమాయిరుప్పతాయ్ (మాణిక్యా

నిత్యముక్తవిషయం దేవ్యా ఆజ్ఞాపనం పరిచర్యావిశేషేషు ప్రచోదనమాత్రమ్. తేషాం సర్వజ్ఞత్వేన జ్ఞానోత్పాదనస్యైరశక్యత్వాత్.

మాణిక్యాభయా కృత్స్నం జగద్భాసయన్తమ్, అచిన్త్య దివ్యాద్భు తనిత్యయౌవనస్వభావలావణ్యమయాఽమృత సాగరమ్, అతిసౌకు మార్యాదీషత్ప్ర స్విన్నవదాలక్ష్యమాణలలాట ఫలకదివ్యాళకావలీ విరాజితమ్, ప్రబుద్ధముగ్ధామ్బుజ చారులోచనం సవిభ్రమ భ్రూలత ముజ్జ్వలాధరం శుచిస్మితం కోమలగణ్డమున్నసమ్, ఉదగ్రపీనాంసవిళ మ్బికుణ్డలాల కావళీ బన్ధురకమ్బుకన్ధరం ప్రియావతం సోత్పల కర్ణ భూషణ శ్లథాలకాబన్ధ విమర్దశంసిభిశ్చతుర్భిరాజాను విలమ్బిభిర్భుజై ర్విరాజితమ్, అతికోమలదివ్యరేఖాలఙ్కృతాతామ్రకరతలం దివ్యా

భయా) మాణిక్యమ్పోలేయిరుక్కిఱ ప్రభైయైయుడైత్తానతన్ కాన్తియా లే (కృత్స్నం జగద్భాసయన్తమ్) ఎల్లాజగత్తైయుమ్ ప్రకాశిప్పిప్పానాయ్

(అచిన్త్య) చిన్తయితుమశక్యమాయ్ (దివ్య) అప్రాకృతమా య్ (అద్భుత) మికవుమాశ్చర్యభూతమాయ్ (నిత్యయౌవనస్వభావ లావణ్యమయామృతసాగరమ్) పోతుశెయ్యాతపడియాన నిత్యయౌవ నత్తైయే స్వభావమాకవుడైత్తాయ్, అఴకాకిఱ అమృతత్తుక్కుక్కడ లాయ్, (అతిసౌకుమార్యాదీషత్ప్రస్విన్నవదాలక్ష్యమాణలలాటఫల కదివ్యాళకావళీ విరాజితమ్) అఱమెల్లియతాకైయాలే తళిర్పోలే పుఴైన్దతొన్ఱుకిఱ తిరునెఱ్ఱియిలే అఴైయొఱకిఱ తిరుక్కుఴల్ కత్తైయాలే విళఙ్గానిఱ్పానాయ్, (ప్రబుద్ధతుడఙ్గి – విరాజితమెన్నుతి యాకవుళ్ళపదఙ్గళుక్కుప్పొరుళ్ స్తోత్రభాష్యత్తిల్ కణ్డుకొళ్వతు.

(అతికోమలదివ్యరేఖాలఙ్కృతాతామ్రకరతలమ్) అతికోమళ మాయ్- శాలవఴకియతాయిరుక్కిఱ దివ్యరేఖైయుణ్డు- తామరై, శఙ్ఖ మ్, చక్రమ్, కొడితుడక్కమాన రేఖైకళ్, అవఱ్ఱాలే అలఙ్కృత మాయ్ మికవుమ్శివన్దిరుక్కిఱ తిరుక్కైత్తలత్తైయుడైయవనాయ్, (దివ్యాఙ్గులీయకవిరాజితమ్) తిరువిరలిల్ శాత్తిన వఴుకాఴిమోతిర

ఙ్గుళీయకవిరాజితమ్ , అతికోమళదివ్యనఖావళీవిరాజితాతిరక్తాఙ్గుళీభిరలఙ్కృతం తత్క్షణోన్మీలిత పుణ్డరీక సదృశచరణయుగళమ్, అతిమనోహరకిరీటమకుటచూడావతంసమకరకుణ్డలగ్రైవేయకహారకేయూరకటకశ్రీవత్సకౌస్తుభ ముక్తాదామోదరబన్ధన పీతామ్బరకాఞ్చీగుణ

త్తాలే విళఙ్గానిఱ్పానాయ్, (అతికోమలనఖావలివిరాజితమ్) మికవుమ్ సుకుమారమాయిరుక్కిఱ తిరువుకిరోఙ్గుళుంకళాలేవిళఙ్గానిఱ్పానాయ్, (అనురక్తాఙ్గుళీభిరలఙ్కృతమ్) శివన్దతిరువిరల్కళాలే విళఙ్గానిఱ్పానాయ్ (తత్క్షణోన్మీలిత పుణ్డరీకసదృశచరణయుగళమ్) అప్పోతలర్న్ద తామరైప్పూప్పోలే యిరుక్కిఱ ఇరణ్డుతిరువడికళై యుడైయవనాయ్,

(అతిమనోహరకిరీటేత్యాది) కణ్డార్ నెఞ్జుపఱియ్యుణ్ణుమ్పడియాన కిరీటాదికళాలేఅలఙ్కృతనెన్గిఱతు(కిరీటమకుట)కిరీటమెన్న మకుటమెన్న; ఆస్త్రిక్కే, కిరీటమానమకుటమెన్న: (చూడా) అతిశోభితమాన తిరుచ్చూడమెన్న. (అవతంస) తిరుచ్చివిమలరెన్న; (మకరకుణ్డల) తిరుమకరకుణ్డైయెన్న; (గ్రైవేయక) తిరుకణ్ఠత్తుప్పణియెన్న;(హార) తిరుమార్విలేతళైయచ్చాత్తుమ్ తిరువారమెన్న; (కేయూర) బాహువలయమెన్న; (కటక) మున్కైయిల్ శాత్తుమ్ కటకవలయమెన్న, (శ్రీవత్స) తిరుమార్పిల్ అనితరసాధారణమాన తిరుమఱువెన్న; (కౌస్తుభ) శ్రీకౌస్తుభమెన్న; (ముక్తాదామ) తిరుముత్తువడమెన్న; (ఉదరబన్ధన) తిరువుదరబన్ధనమెన్న; (పీతామ్బర) కనకచేలమెన్న; (కాఞ్చీగుణ) అరైనూల్పట్టికైయెన్న, (నూపుర) తిరుచ్చిలమ్బెన్న

(పుణ్డరీకసదృశచరణయుగళమ్) ఇత్యత్ర పుణ్డరీకశబ్దః పద్మసామాన్యముఖేనరక్తామ్బుజపరః.

నూపురాదిభిరత్యన్త సుఖస్పర్శైర్దివ్యగన్ధైర్భూషణైర్భూషితం శ్రీమత్యా వైజయన్త్యా వనమాలయా విరాజితం శఙ్ఖచక్రగదాసి శార్ఙ్గాది దివ్యాయుధైస్సేవ్యమానం స్వసఙ్కల్పమాత్రావక్లృప్త జగజ్జన్మస్థితిధ్వం

(ఆదిభిః) ఇవై తొడక్కమాన, (అత్యన్తసుఖస్పర్శైః) తిరుమేనిక్కు పూత్తొడుమాపోలే స్పర్శిక్కుమ్బోతు సుఖకరమాయిరుప్పనవాయ్, (దివ్యగన్ధైః) అప్రాకృతమాన పరిమళత్తైయుడైత్తాయిరుప్పనవాయ్, (భూషణైర్భూషితమ్) ఇప్పడిప్పట్టదివ్యాభరణఙ్గళాలే అలఙ్కృతనాయిరుప్పానాయ్,

(శ్రీమత్యా వైజయన్త్యా వనమాలయావిరాజతమ్) అఴకైయుడైత్తాయ్ వైజయన్తియెన్ను పేర్ పెఱ్ఱిరుక్కిఱ వనమాలైయాలే, విళఙ్గానిఱ్పానాయ్ (శఙ్ఖచక్రగదాసిశార్ఙ్గాదిదివ్యాయుధైస్సేవ్యమానమ్) స్నేహత్తాలే అస్థానశఙ్కైపణ్ణుకిఱవర్కళాన పఞ్చాయుధమ్ తొడక్కమాన దివ్యాయుధఙ్గళాలే శుశ్రూషిక్కప్పడుమవనాయ్,

(సఙ్కల్పమాత్రావక్లృప్త జగజ్జన్మస్థితిధ్వంసాదికే) నినైవుమాత్రత్తాలే నిర్వహిక్కప్పట్టస్థావరజఙ్గమాత్మకమాన సమస్తవస్తుక్కళినుడైయ ఉత్పత్తిస్థితివినాశఙ్గళెన్న, నియమనాదికళెన్న, ఇవఱ్ఱైయుడై

యత్తూక్తమ్; "సఙ్కల్పమాత్రావక్లృప్తజగజ్జన్మస్థితిధ్వంసాదికే శ్రీమతి విష్వక్సేనే న్యస్తసమస్తాత్మైశ్వర్యమ్" ఇతి;- తత్ర, యద్యపిజగద్వ్యాపార మోక్ష ప్రదత్వే బ్రహ్మలక్షణతయా ముక్తేష్వివ నిత్యసూరిష్వపి సర్వేషునసమ్భవతః; యద్యపి చ భగవాన్ స్వతస్సర్వజ్ఞః; తథాపి "ప్రియేణ సేనాపతినా నివేదితం తథానుజానన్తముదారవీక్షణైః" ఇతిన్యాయేన భగవద్దత్తతాదృశాధికారతయా తత్తదవసరే జగత్సృష్ట్యాద్యర్థం భగవతే విజ్ఞాపనవాక్యం విష్వక్సేనో వ్యాహరతి; తదా స్వతస్సర్వజ్ఞో భగవాన్ తన్నివేదితకారీవకీర్తతి. తావన్మాత్రేణ విష్వక్సేనస్య జగద్వ్యాపారవ్యపదేశరూపస్తుతిః.

సాదికే శ్రీమతి విష్వక్సేనే న్యస్త సమస్తాత్మైశ్వర్యం వైనతేయాదిభిః స్వభావతో నిరస్తసమస్తసాంసారికస్వభావైర్భగవత్పరిచర్యాకరణయోగ్యైర్భగవత్పరిచర్యైకభోగైర్నిత్యసిద్ధైరనన్తైర్యథాయోగం సేవ్యమానమ్, ఆత్మభోగేనానుసంహిత పరాదికాలదివ్యామల కోమలావలో

యరాయ్ (శ్రీమతివిష్వక్సేనే) కైఙ్కర్యలక్ష్మికు ఇట్టుప్పిఱన్ద సేనైముతలియార్ పక్కలిలే (న్యస్తసమస్తాత్మైశ్వర్యమ్) వైక్కప్పట్టతమ్ముడైయ ఎల్లానియన్తృత్వత్తైయుముడైయవనాయుళ్ళవనై.

పెరియతిరువడినాయనార్తుడక్కమానసూరిపరిషత్తాలే సేవ్యనాయిరుక్కుమ్నిజతుమేల్. (వైనతేయాదిభిః) పెరియతిరువడినాయనార్తుడక్కమాన పారిషద్యర్, గణనాయకర్ తుడక్కమానవర్కళాలే; పారిషద్యరాకిఱార్-గజవక్త్రాదికళ్. గణనాయకరాకిఱార్-కుముదాదికళ్. (స్వభావతోనిరస్తసమస్తసాంసారికస్వభావైః) ఒరునాళ్ వరైయిన్ఱిక్కే స్వసత్తానిబన్ధనమాకవిన్ఱియిలేయిరుక్కిఱ సకలసాంసారికస్వభావత్తైయుడైయరాయ్. (భగవత్పరిచర్యాకరణయోగ్యైః) ఉడైయవన్ తిరువడికళిలే కైఙ్కర్యమ్ పణ్ణుకైక్కు ఇట్టుప్పిఱన్దవర్కళాయ్, (భగవత్పరిచర్యైకభోగైః) భగవత్కైఙ్కర్యమొన్ఱుమే తఙ్గళుక్కు ధారకమిన్ఱియిలే యిరుప్పారాయ్ (నిత్యసిద్ధైః) ఇప్పడియిరుక్కిఱ నిత్యసూరికళాలే, (అనన్తైః) ఇన్నతనైయెన్ఱు ముడివిల్లాతవర్కళాలే. (యథాయోగం సేవ్యమానమ్) నిన్ఱనిలైకళుక్కీడాక సేవిక్కప్పడుమవనై(ఆత్మభోగేనానుసంహితపరాదికాలదివ్యామలకోమలావలో

“ న్యస్తసమస్తాత్మైశ్వర్యమ్ ” ఇత్యేతదపి- సేనానిర్వహణాద్యర్థాధికారప్రదానపరమ్. “సయదిపితృలోకకామో భవతి, సఙ్కల్పాదేవాస్యపితరస్సముత్తిష్ఠన్తి” ఇత్యాదిన్యాయేన పరిమితవిషయో వా ఽత్రజగచ్ఛబ్దః. అతో హిరణ్యగర్భాదివత్ క్వాచిత్కప్రభూతస్సృష్ట్యాదిమాత్రాన్నాస్మిన్ బ్రహ్మలక్షణప్రసక్తిః.

కనేన విశ్వమాహ్లాదయన్తమ్, ఈషదున్మీలితముఖామ్బుజోదరవినిర్గతేన దివ్యాననారవిన్దశోభాజనకేన, దివ్యగామ్భీర్యౌదార్యసౌన్దర్యమాధుర్యాద్యనవధికగుణగణవిభూషితేన, అతిమనోహరదివ్యభావగర్భేణ దివ్యలీలాలాపామృతేన అఖిలజనహృదయాన్తరాణ్యాపూరయన్తం భగవన్తం నారాయణం ధ్యానయోగేన దృష్ట్వా,

---

కనేన) ఇక్కటాక్షమ్ పరార్థమాకవన్తిక్కే కాలతత్త్వముళ్ళతనైయుమ్ స్వయమ్ప్రయోజనమాకవనుసన్ధిక్కప్పట్టు, విలక్షణమాయ్, అపరాధఙ్గళై నినైత్తుక్కలఙ్గుకైయన్ఱిక్కే సుప్రసన్నసున్దరమాన కటాక్షత్తాలే, (విశ్వమాహ్లాదయన్తమ్) సమస్తవస్తుక్కళైయుమ్ ఉకప్పిక్కక్కడవనాయ్. (ఈషదున్మీలితముఖామ్బుజోదరవినిర్గతేన) శిఱితలర్న్ద తిరుముఖత్తామరైయిడైయినిన్ఱుమ్ పుఱప్పట్టిరుప్పతాయ్ (దివ్యాననారవిన్దశోభాజనకేన) తిరుప్పవళత్తుక్కాభరణమ్ శాత్తినాప్పోలే అழకైయుణ్డాక్కక్కడవతాయ్, (దివ్యగామ్భీర్యౌదార్య మాధుర్యాద్యనవధికగుణగణవిభూషితేన) పెరియముழక్కమెన్న; అర్థబోధకత్వమెన్న, ఇనిమైయెన్న; ఓజఃప్రసాదాదికళెన్న; ఇవైతుడక్కమాన వెణ్ణిఅన్దగుణగణఙ్గళాలే అలఙ్కృతమాయిరుప్పతాయ్ (అతిమనోహర దివ్యభావగర్భేణ) నెఞ్జైవరుత్తక్కడవతాయ్, దివ్యమాన అభిప్రాయత్తైయుళ్ళేయుడైయతాయ్, (దివ్యలీలాలాపామృతేన) హర్షమ్పణ్ణిన శోల్లాకిఅమృతత్తాలే (అఖిలజనహృదయాన్తరాణ్యాపూరయన్తమ్) ఎల్లారుడైయ నెఞ్జుకళినవకాశమఱ్ఱ నిఱైప్పానాయుళ్ళవనై. (భగవన్తంనారాయణమ్) ఇప్పడిహేయప్రతిభటమాన కల్యాణగుణఙ్గళుక్కాకరనాననారాయణనై. (ధ్యానయోగేనదృష్ట్వా) మానససాక్షాత్కారమ్పణ్ణి.

తతోఽభగవతో నిత్యస్వామ్యమాత్మనో నిత్యదాస్యఞ్చ యథావస్థితమనుసన్ధాయ, కదాహం భగవన్తం నారాయణం మమకులనాథం మమకుల

"ధ్యానయోగేనదృష్ట్వా" ఎన్ఱైయాలే - భక్తియైప్పణ్ణినాల్ తత్ఫలమాక వరుమ్ సాక్షాత్కారమ్ శొన్నాప్పోలే యిరానిన్ఱతు. "శరణమనువ్రజేత్" ఎన్ఱు ప్రపత్తిపణ్ణినతు నిష్ఫలమామోవెన్నిల్; అన్ఱు, ప్రపత్తిఫలమాన సాక్షాత్కారత్తైయే శొల్లుకిఱతు. ఆనాల్, "ధ్యానయోగేన" ఎన్ఱతుక్కు కైయుఙ్గవ్యాప్తియెన్నెన్నిల్; ధ్యానయోగత్తాలే కాణుమాప్పోలే కణ్ణైనిఱతు. "ధ్యానయోగేనదృష్ట్వా" ఎన్ఱు, "ప్రత్యహమాత్మోజ్జీవనాయైవమనుస్మరేత్" ఎన్ఱు శొన్నకాలక్షేపార్థానుసన్ధానమ్ ముఖేశెన్ఱైప్పట్టిరాప్రమాణమ్.

(భగవతో నిత్యస్వామ్యమాత్మనో నిత్యదాస్యఞ్చ యథావస్థితమనుసన్ధాయ) ఇవనుదైయ వృత్తి శాస్త్రసిద్ధమాన స్వస్వామిసమ్బన్ధత్తైయుణర్న్దు, ఇనిఅన్దసాక్షాత్కారలాభమాన పేఱ్పెఱ మనోరథప్రకారమ్ శొల్లుకిఱతు మేల్ (కదాహమిత్యాదియాలే). (కదా) అన్నాళ్ ఎన్నాళ్ ఎన్ఱుపతఱుకిఱార్. (అహమ్) అవ్యభిచారియాన ఉపాయమ్ కైప్పుకున్దు పేఱ్పెఱ నిర్భరనాయిన నాన్. (భగవన్తంనారాయణమ్) అఱియిఱక్క వాక్కాతపడియాన గుణఙ్గళైయుమ్ ప్రాప్తియైయుముడైయవనై.

(మమనాథమ్) ఎనక్కువకుత్తశేషియాయుళ్ళవనై. (మమకులదైవతమ్) సామాన్యమాయిన్ఱిక్కే యన్ఱిక్కే ఎఙ్గళుక్కు కులక్రమాగతనాయుళ్ళవనై. (మమకులధనమ్) ఎనక్కు కులక్రమమాక ఆపత్తుక్కు జీవిక్కైక్కుతలాయుళ్ళవనై. (మమభోగ్యమ్) ఎనక్కుభోగ్య

దైవతంమమకులధనం మమభోగ్యంమమమాతరంమమపితరం మమసర్వం సాక్షాత్కరవాణిచక్షుషా. కదాహంభగవత్పాదామ్బుజద్వయం శిరసా

మానవనై. (మమమాతరమ్) ఎనక్కు ధారకనుమాయ్ పోషకనుమాయుళ్ళవనై (మమపితరమ్) ఎనక్కు ఉత్పాదకనుమాయ్, హితప్రవర్తకనుమాయుళ్ళవనై, (మమసర్వమ్) (౧)"మాతాపితా భ్రాతానివాస శ్శరణం సుహృద్గతిర్నారాయణః" ఎన్ఱుమ్,(౨) "త్వమేవమాతాచపితా త్వమేవ" ఎన్ఱుమ్,(౩)"శేలేయ్ శెణ్ణియరుమ్" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియేఅనుక్తమాన సమస్తవస్తుక్కళుమానవనై. (సాక్షాత్కరవాణిచక్షుషా) ఇప్పోతైమానససాక్షాత్కారమొళ్ళియే "సదాపశ్యన్తి" ఎన్గిఱపడియే * కణ్డుకొణ్డెన్ కణ్ణిణైకళిక్కుకొలోకళిక్కునాళ్" ఎన్గిఱార్.

(కదాహంభగవత్పాదామ్బుజద్వయం శిరసాధారయిష్యామి) (౪) "మదీయమూర్ధానమలఙ్కరిష్యతి" ఎన్ఱుమ్, (౫) "తళిర్ పురైయుమ్ తిరువడియెన్ తలైమేలవే" ఎన్ఱుమ్ శొల్లుకిఱపడియే వకుత్త శేషియాన వవనుడైయ నిరతిశయభోగ్యమాన తిరువడిత్తామరైకళై నాన్ శిరసావహిప్పతెన్ఱోవెన్గిఱార్.

(కదాహంభగవత్పాదామ్బుజద్వయపరిచర్యాకరణయోగ్యస్తత్పాదౌ పరిచరిష్యామి) ఇత్తిరువడికళిల్ కైఙ్కర్యమ్ పణ్ణుకైక్కు యోగ్యనాయ్ కైఙ్కర్యమ్ పణ్ణువతెన్ఱుకొలో వెన్గిఱార్. (కదాహంభగవత్పాదామ్బుజద్వయ పరిచర్యాశయానిరస్త

యదపి, "ఆత్మభోగేనాను సంహితపరాదికాలమ్" ఇతి, తదపిభగవతః కాలవిషయమజ్ఞానంనాభిప్రైతి: ఆనన్దప్రకర్షప్రశంసాయాంతాత్పర్యాత్.

యచ్చ, "తత్పాదామ్బుజద్వయం ప్రవేక్ష్యామి" ఇతి- ముముక్షోరభిసన్ధిరుచ్యతే: తత్రపూర్వోక్తస్య శిరసాసఙ్గ్రహణస్యగాఢతమత్వం ప్రవేశశబ్దేనాభిప్రేతమ్.

---

(౧) సుబాల- (౨) (౩) తి-వాయ్-౫-౧-౮. (౪) స్తో-౪ (౫) తిరునె-౧

సఙ్గ్రహిష్యామి. కదాహం భగవత్పాదామ్బుజద్వయపరిచర్యాకరణయోగ్యస్తదేకభోగస్తత్పాదౌ పరిచరిష్యామి; కదాహం భగవత్పాదామ్బుజద్వయపరిచర్యాశయా నిరస్త సమస్తేతర భోగాశః అపగత సమస్తసాంసారికస్వభావః తత్పాదామ్బుజద్వయం ప్రవేక్ష్యామి. కదా మాం భగవాన్ స్వకీయయా అతిశీతలయా దృశావలోక్య స్నిగ్ధగమ్భీరమధురయా గిరా పరిచర్యాయామాజ్ఞాపయిష్యతీతి భగవత్పరిచర్యాయామాశాం వర్ధయిత్వా తయైవాశయా తత్ప్రసాదోపబృంహితయా భగవన్తముపేత్య దూరాదేవ భగవన్తం శేషభోగేశ్రియా

సమస్తేతరభోగాశః అపగతసమస్తసాంసారికస్వభావః తత్పాదామ్బుజద్వయం ప్రవేక్ష్యామి) సర్వేశ్వరన్ తిరువడికళిల్ కైఙ్కర్యరుచియాలే పోక్కడిక్కప్పట్ట పుఱమ్బుళ్ళ విషయఙ్గళాలుణ్డాన భోగశ్రద్ధైయైయుడైయనాయ్, తన్నిడైయే పాఱిప్పోన రాగద్వేషాదికళాకిఱ సమస్తసాంసారికస్వభావత్తైయుముడైయనాయ్ కొణ్డు, నాన్ ఎన్ఱైక్కు అన్దపాదామ్బుజద్వయత్తైక్కిట్టువేనెన్నిఱార్.

(కదా మాం భగవాన్ స్వకీయయా అతిశీతలయా దృశావలోక్య స్నిగ్ధగమ్భీరమధురయా గిరా పరిచర్యాయామాజ్ఞాపయిష్యతి) పురుషోత్తమనానవన్ తన్నుడైయ అఴకుళిర్న్దతిరుక్కణ్గళాలే కటాక్షిత్తు ముఴఙ్గియినితాన పేచ్చాలే (౧)"ముకప్పేకూవిప్పణికొళ్ళాయ్" ఎన్ఱు అపడియే కైఙ్కర్యత్తిల్ ఎన్నైయేవప్పుకుకిఱతెప్పోతో? (ఇతి భగవత్పరిచర్యాయామాశాం వర్ధయిత్వా) ఎన్ఱు ఇప్పడి కళిలే భగవత్కైఙ్కర్యత్తిలాశైయైవళర్త్తి.

(తయైవాశయా తత్ప్రసాదోపబృంహితయా భగవన్తముపేత్య) భగవత్ప్రసాదత్తాలే మేన్మేలనక్కై పురణ్డు పెరుకివరుకిఱ అన్దవాశైయోడేకూడ సర్వేశ్వరనైక్కిట్టి. (దూరాదేవ భగవన్తం శేషభోగేశ్రి

(౧) తి-వాయ్-౮-౫-౭,

సహాసీనం వైనతేయాదిభిస్సేవ్యమానం సమస్తపరివారాయ శ్రీమతే నారాయణాయనమఇతి ప్రణమ్యోత్థాయోత్థాయపునఃపునఃప్రణమ్య అత్యన్తసాధ్వసవినయావనతో భూత్వాభగవత్పారిషద గణనాయకై ర్ద్వారపాలైః కృపయాస్నేహగర్భయా దృశావలోకిత స్సమ్యగభివన్దితైస్తైస్తైరేవానుమతో భగవన్తముపేత్య శ్రీమతామూలమన్త్రేణమామైకాన్తికాత్యన్తిక పరిచర్యాకరణాయ పరిగృహ్ణీష్వేతియాచమానః ప్రణమ్యాత్మానంభగవతేనివేదయేత్.

(యాసహాసీనమిత్యాది) "దూరాదేవ-ప్రణమ్య" ఎన్రుమేలే అన్వయమ్. తిరువనన్దాళ్వానిడియిలే పెరియ పిరాట్టియారోడేకూడ వీఱ్ఱిరున్దానాయ్, పెరియతిరువడినాయనార్ తొడక్కమాన నిత్యసూరికళాల్ సదా సేవ్యమాననాయిరుక్కిఱ భగవానై "సమస్తపరివారాయ శ్రీమతే నారాయణాయనమః" ఎన్రు దూరత్తిలేదణ్డనిట్టు విழுన్దెழுన్దాయ్, పిన్నై ఎழுమాదరాతిశయత్తాలే పలకాల్ దణ్డనిట్టు,

(అత్యన్తసాధ్వసేత్యాది) మికప్పయముణ్డాన ఉళ్ళచ్చత్తాలే పుడైనైయొతుక్కవతు,వాయ్పొత్తిప్పణియ్కొణ్డుతలైశాయ్త్తు భగవానుడైయ పారిషదత్తిరువోలక్కత్తిలవర్కళ్, గణనాయకర్, పడైత్తలైవర్, తిరువాశల్ కాప్పార్, ఇవర్కళాలే స్నేహత్తైప్పొతిన్దుకొణ్డిరుక్కిఱ కృపైయాలేపార్క్కప్పట్టు,(సమ్యగభివన్దితైస్తైస్తైరేవానుమతో భూత్వా భగవన్తముపేత్య శ్రీమతామూలమన్త్రేణ, భగవన్! మామైకాన్తికాత్యన్తిక పరిచర్యాకరణాయ పరిగృహ్ణీష్వేతియాచమానః ప్రణమ్యాత్మానంభగవతేనివేదయేత్) బుద్ధిపూర్వకమాకదణ్డనిడప్పట్టిరుక్కిఱ అవవర్కళాలే అనుమతనాయ్క్కొణ్డు శ్రీవైకుణ్ఠనాథనరుకేశెన్రు పెరియతిరుమన్త్రత్తాలేఅడియేనై అనన్యపరనాక్కి, నిర

తతో భగవతా స్వయమేవాత్మసఞ్జీవనేన అమర్యాదశీలవతా అతి ప్రేమాన్వితేనావలోకనేన అవలోక్య సర్వదేశసర్వకాల సర్వావస్థోచితాత్యన్తశేషభావాయస్వీకృతోऽనుజ్ఞాతశ్చాత్యన్తసాధ్వసవినయావనతః కిఙ్కుర్వాణః కృతాఞ్జలిపుటో భగవన్తముపాసీత;

వర్తిక్కుమాన కైఙ్కర్యత్తిన్ పొరుట్టు కైఙ్కర్యమ్ కొణ్డరుళవేణుమెన్ఱు ప్రార్థిమానిఱ్క అతనై ఎమ్పెరుమానుక్కు సమర్పిక్కక్కడవన్.

ఇనిమేల్ ఇప్పడి ప్రార్థనానుగుణమాగ అఙ్గీకృతనాయ్, కైఙ్కర్యమ్ పణ్ణిక్కొణ్డిరుప్పానెన్గిఱతు (తతో భగవతేత్యాదియాలే). (తతః) ఆత్మసమర్పణమ్ పణ్ణినవనన్తరమ్, (భగవతా) పురుషోత్తమనాలే, (స్వయమేవ) ఇనియనపేక్షిత్తపడిత్తానే, (ఆత్మసఞ్జీవనేనామర్యాదశీలవతాऽతిప్రేమాన్వితేనావలోకనేన) ఆత్మసముజ్జీవనహేతువాన సౌన్దర్యమాలే (అవలోక్య) కటాక్షిత్తు. (సర్వదేశసర్వకాలసర్వావస్థోచితాత్యన్తశేషభావాయ) ఎల్లాదేశత్తిలుమ్ ఎల్లాక్కాలత్తిలుమ్ ఎల్లా వవస్థైకళిలుమ్ ఉచితమానపడివిల్లాత శేషభావత్తిన్ పొరుట్టు. (స్వీకృతోऽనుజ్ఞాతశ్చ) అఙ్గీకరిక్కప్పట్టవనాయుమ్ అనుమతిపణ్ణప్పట్టవనాయుఙ్ గొణ్డు.

(అత్యన్తసాధ్వసవినయావనతః) మిక భయముళ్ళచ్చత్తాలుమ్ ఒడుక్కత్తాలుమ్ తలై శాయ్త్తు. (కిఙ్కుర్వాణః) కిఙ్కరనాయిరున్దుకొణ్డు. (కృతాఞ్జలిపుటః) స్వరూపానురూపమాన అఞ్జలియైప్పణ్ణిక్కొణ్డు. (భగవన్తముపాసీత) (౧)"సోऽశ్నుతే సర్వాన్ కామాన్ సహ బ్రహ్మణా విపశ్చితా" ఎన్గిఱపడియే శ్రీవైకుణ్ఠనాథనుడైయ జ్ఞానశక్త్యా

యదపి "శేషభావాయ స్వీకృతః" ఇతి. తత్ యావదాత్మభావికైఙ్కర్యకరణాయ సఙ్కల్పిత ఇత్యర్థః. ఏవమన్యదపి సర్వం సుసఙ్గతమ్.

---

(౧) తై-ఆన

తతశ్చానుభూయమానభావవిశేషః నిరతిశయప్రీత్యా అన్యత్కిఞ్చిత్కర్తుంద్రష్టుంస్మర్తుమశక్తఃపునరపి శేష భావ మేవయాచమానో భగవన్తమేవావిచ్ఛిన్న స్రోతోరూపేణావలోకనేనావలోకయన్నాసీత.

తికల్యాణగుణఙ్గళై అనుసన్ధిత్తు(౧) "ఏతత్సామగాయన్నాస్తే" ఎన్ఱుమ్, (౨)"అడియరోడిరున్దమై"ఎన్ఱుమ్శొల్లుకిఱపడియేసేవిత్తిరుపానెన్గిఱార్.

అనుభవజనిత ప్రీతిప్రకర్షత్తాలే వేఱొన్ఱుకాణ్కైక్కాతపడిసదాదర్శనమ్ పణ్ణిక్కొణ్డిరుప్పానెన్గిఱతు (తతశ్చేత్యాదియాలే). (తతశ్చ) పిన్నైయుమ్. (అనుభూయమానభావవిశేషః) అనుభవిక్కప్పడానిఱ్కిఱ అసర్వేశ్వరనుడైయ రక్షకత్వాది స్వభావవిశేషత్తైయుడైయేనాయ్క్కొణ్డెన్నుతల్, అన్ఱియే, (౩) "తద్భావభావమాపన్నః"ఎన్గిఱపడియే భగవత్స్వభావమాన అపహతపాప్మత్వాదిగుణాష్టకత్తై అనుభవిత్తుక్కొణ్డిరుక్కుమవనాయెన్ఱుమామ్. (నిరతిశయప్రీత్యా) తన్నోపాతిపులమ్బిల్మికుతియిల్లైయెన్నుమ్పడియాన ప్రీతియాలే, (అన్యత్కిఞ్చిత్కర్తుంద్రష్టుం స్మర్తుమశక్తః) (౪)"ప్రహర్షేణావరుద్ధాసావ్యాజహారన కిఞ్చన" ఎన్ఱుపిరాట్టి, ప్రీతిప్రకర్షమ్ మిడఱుపిడిక్క ప్పేశాతిరున్దాప్పోలే ఆనన్దాతిశయత్తాలే వేఱొన్ఱైప్పణ్ణుతల్, నినైత్తల్ పార్త్తల్ శెయ్యమాట్టాతానాయెన్నుతల్, (౫) "నోపజనం స్మరన్నిదం శరీరమ్" ఎన్గిఱపడియే సాంసారికవ్యాపారఙ్గళై త్తవిర్న్తెన్నుమామ్,

(పునరపిశేషభావమేవయాచమానః) శేషభావమ్ పెఱ్ఱిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్ అతినినిమైయాలే "ఇతునిలైనిఱ్కప్పోకిఱతో" ఎన్గిఱ అతిశఙ్కైయాలే పిన్నైయుమిప్పడిప్పట్ట ఇన్దశేషభావమ్ కులైయాతే నిలైనిఱ్క వేణుమెన్ఱు వేణ్డిక్కొణ్డు. (భగవన్తమేవ) శ్రీవైకుణ్ఠనాథనైయే. (అవిచ్ఛిన్న స్రోతోరూపేణావలోకనేన) ఇడైవిడామలిరుక్కుమ్

(౧) తై-భృగు- (౨) తి-వాయ్-౧౦-౯-౧౧. (౩) వి-పు-౬-౭-౯౫.
(౪) రా-యు-౧౧౬-౧౫. (౫) ఛాన్దో-౮-౧౨-౩

తతో భగవతా స్వయమేవాత్మ సఞ్జీవనేనావలోకనేన అవలోక్య సస్మితమాహూయ సమస్తక్లేశాపహం నిరతిశయసుఖావహమాత్మీయం శ్రీమత్పాదారవిన్దయుగళం శిరసికృతం ధ్యాత్వా అమృతసాగరాన్తర్నిమగ్నసర్వావయవస్సుఖమాసీత.

ధారాయాపమాన ప్పార్వైయాలే. (అవలోకయన్నాసీత) పార్త్తు కొణ్డిరుక్కక్కడవన్.

(అన్వత్రి-ఇచ్ఛైత్కర్తుమిత్యాది) (౧) "నాశ్నన్తి నపిబన్తి ఏతదేవామృతం దృష్ట్వా తృప్యన్తి" ఎన్గిఱపడియే పుఱమ్బుళ్ళ అన్నపానాదికళై ప్పణ్ణాతే సదాదర్శనమ్ పణ్ణియిరుప్పానెన్ఱాకవుమామ్.

అనన్తరమ్ కైఙ్కర్య సామ్రాజ్యత్తిలే *ముడిశూడుమరశాయ్ సుఖమేవర్త్తిప్పానెన్గిఱతు (తతో భగవతేత్యాది)(౨) "అవసన్వీడత్రాన్ యానాల్" ఎన్ఱుస్వరూపత్తై నినైత్తు అకలనిఱ్క, అఙ్గుకియ కటాక్షత్తాలే కుళిరప్పార్త్తు "ఈశ్వరోహమెన్ఱిరున్దనన్ దాసోహమెన్ఱు ఒతుఙ్గువతే" ఎన్ఱు ప్రీతిప్రకర్షత్తాలే ముఱువల్ శెయ్తు(౩)"ఆశయా యది వా రామః పునశ్శబ్దాపయేదితి" ఎన్ఱు సుమన్త్రనాశైప్పట్టాప్పోలే అఙ్గుకియ తిరుమిడఱ్ ఱోశైయాలే అరుళప్పాడిట్టు, (సమస్తక్లేశాపహమ్) సాంసారికమాన సమస్తక్లేశఙ్గళైయుమ్ పోక్కక్కడవతాయ్. (నిరతిశయసుఖావహమ్) నిరతిశయమాన సుఖత్తై ప్పణ్ణక్కడవతాయ్ (ఆత్మీయమ్) తన్నుడైయతాయ్ (శ్రీమత్) నిరతిశయభోగ్యమాన (పాదారవిన్దయుగళమ్) తిరువడిత్తామరైకళై, (శిరసికృతంధ్యాత్వా) తన్ తలైయిలేవైత్తానాక ధ్యానమ్ పణ్ణి (అమృతసాగరాన్తర్నిమగ్న సర్వావయవస్సుఖమాసీత) ఆనన్దమాకిఱ అమృత సముద్రత్తుక్కుళ్ళే అఴున్దిన సర్వావయవఙ్గళైయుడైయనాయ్కొణ్డు సుఖమేవర్త్తిప్పాన్.

---

(౧) ఛాన్దో-౩-౬-౧. (౨) తి-వాయ్-౫-౧-౭. (౩) రా-అయో-౫౯-౩.

లక్ష్మీశపతేర్యతిపతేశ్చదయైకధామ్నో యోఽసౌ పురాసమజనిష్టజగద్ధితార్థమ్। ప్రాప్యంప్రకాశయతునఃపరమంరహస్యంసంవాదఏష శరణాగతిమన్త్రసారః ॥

శ్రీభగవద్రామానుజవిరచితం

శ్రీ వై కు ణ్ఠ గ ద్యం

సమ్పూర్ణమ్.

ఒన్ఱాకచ్చొల్లిఱ్ఱాయిఱ్ఱు;- స్వరూపానురూపమాన ప్రపత్తియైయే ఉపాయమాకక్కొణ్డు ప్రాకృతమణ్డలత్తైవిట్టు అప్రాకృతమాన దేశత్తిలే శెన్ఱు సూరిపరిషత్సేవ్యనాన శ్రీవైకుణ్ఠనాథనైక్కిట్టి కైఙ్కర్యప్రార్థనా పూర్వకమాక కైఙ్కర్యత్తైప్పెఱ్ఱు యావదాత్మభావి ఆనన్దనిర్భరనా యిరుక్కుమెన్గిఱతు.

పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై తిరువడికళే శరణమ్.

పెరియవాచ్చాన్పిళ్ళై అరుళిచ్చెయ్త

గద్యత్రయ వ్యాఖ్యానమ్

ము ఱ్ఱి ఱ్ఱు

ద్వయవచనధనానాంద్విఃప్రయోగానపేక్షే

ముషితనిఖిలదోషేముక్త్యుపాయేస్థితానామ్ ।

అమృతమివపయోధేరాప్తమేతద్యతీన్ద్రాత్

ద్వవ్యవృణుతమితగద్యం వేఙ్కటేశస్సుమేధాః ॥

శ్రీమద్వేదాన్తాచార్యస్య కృతిషు గద్యత్రయభాష్యం,

సమ్పూర్ణమ్.